

Debreceni Bárczi Gusztáv Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény,
Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium
OM azonosító: 038514
4024 Debrecen, Budai Ézsaiás u. 2.sz.
Email: barczy@barczy-debr.edu.hu Tel.: (52) 349-064

Iktatószám: 784/2023
KLK038514001/00803-1/2023

**DEBRECENI BÁRCZI GUSZTÁV
EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI
INTÉZMÉNY, ÁLTALÁNOS ISKOLA,
KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA ÉS KOLLÉGIUM**

**PEDAGÓGIAI PROGRAM
NEVELÉSI PROGRAM**

**Debrecen
2023.09.01.**

elfogadva:.....

dátum:

TARTALOMJEGYZÉK

Szakmai alapidokumentum	6
Az intézmény önmeghatározása	9
Nevelési program	12
1. A Pedagógiai program jogszabályi háttere	12
2. Alapelveink, értékrendünk	12
2.1. Gyógypedagógiai alapelveink	12
2.2. A kollégiumi nevelés alapelvei	15
2.3. Értékrendünk	15
3. Iskolánk célrendszere	16
3.1. Gyógypedagógiai tevékenységünk általános céljai	16
3.2. Az intézmény Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézményi feladataiból adódóan az intézmény céljai	17
3.2.1. Az általános iskola rész céljai tanulásban akadályozott tagozaton	17
3.2.2. Az általános iskola rész céljai értelmileg akadályozott tagozaton	18
3.2.3. A súlyos, halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő nevelésének rész céljai	19
3.2.4. Készségfejlesztő iskola rész céljai	21
3.2.5. A kollégiumi nevelés rész céljai	21
3.2.6. Az utazó gyógypedagógiai ellátás során megfogalmazott célok	22
3.3. Tanulóink nevelésére vonatkozó általános célkitűzéseink	22
4. Nevelő, oktató munkánk pedagógiai feladatai, módszerei, eszközei	23
4.1. Alapfeladataink	23
4.2. Nevelési feladataink	25
4.3. Az intézményben folyó nevelő-oktató munka módszerei	26
4.3.1. Az alkalmazott módszer kiválasztásának alapelvei	26
4.3.2. Módszereink lényeges jegyei	27
4.3.3. Eljárásaink az oktatás terén:	28
4.3.4. Eljárásaink az utazó gyógypedagógiai tevékenységben:	29
4.4. Speciális módszereink	29
4.5. EFOP 3.1.6.-16 pályázat	37
4.6. Boldogságprogram az iskolánkban	37
4.7. A nevelő-oktató munka eszközei	38
4.8. A fejlesztés területei a Nat szerint	39
4.9. Kulcskompetenciák fejlesztése	43
4.10. A teljesülés kritériumai	48

4.11. Az oktatási eszközök	49
5. A személyes és szociális kompetenciák fejlesztésével kapcsolatos pedagógiai feladatok	50
5.1. Személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	50
5.2 Komplex egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok.....	55
5.2.1. Elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása	59
5.2.3. A mindennapos testnevelés megszervezéséhez kapcsolódó feladatok.....	60
5.2.4 Netfit a tanulók egészségi állapotának nyomon követéséhez kapcsolódó feladatok.....	62
5.3. A természet- és környezetvédelemmel kapcsolatos pedagógiai feladatok.....	63
5.3.2. Örökös ÖKO iskola.....	66
5.4. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	67
5.4.1. A DÖK közösségfejlesztési feladatai	71
5.5. A testi, lelki, mentális egészség fejlesztésével, a magatartási függőség, a szenvedélybetegség kialakulásához vezető szerek fogyasztásának és a gyermeket, tanulót veszélyeztető bántalmazásnak a megelőzésével kapcsolatos feladatok	73
5.5.1. Kiemelt feladatok a gyermekvédelem területén.....	73
5.5.2.Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységeink	75
5.5.2.1. Képesség kibontakoztató és integrációs program.....	79
5.5.3. Kiemelt iskolapszichológiai feladatok	82
5.5.4. A testi, lelki, mentális egészségnevelés módszerei	83
5.6. A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenységek	84
5.7. A kötelező egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozás megszervezéséhez kapcsolódó feladatok.....	86
5.8. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység	90
5.8.1. Tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek	90
5.8.1.1. Az EFOP 3.2.6-16-2016-00001 „A tanulók képesség-kibontakoztatásának elősegítése a köznevelési intézményekben” a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem partnerintézményeként.....	93
5.8.2.A tanulási kudarc elkerülésére irányuló feladataink	94
5.8.3. A lemorzsolódás megelőzését szolgáló pedagógiai feladatok.....	96
5.9. Az egyéni munkarenddel haladó tanulókkal kapcsolatos intézményi feladatok	98
5.10. A tanuló és gyermekbalesetek megelőzésével összefüggő pedagógiai feladatok	99
5.11. Diabéteszes gyermek iskolai ellátása	99
5.12. Iskolai feladat anafilaxiás sokk esetén	100
6. A nevelő-oktató munkát végzők feladatai, elvárások munkájukkal szemben	102
6.1.Pedagógusok és alkalmazottak.....	102
6.2. A pedagógus kötelességei	103

6.2.1. A pedagógus kötelességei a köznevelési törvényben foglaltak alapján	103
6.2.2. A pedagógus kötelességei az intézmény alkalmazottjaként	105
6.3. A gyakornok felkészítése	109
6.3.1. Mentortanári feladatok	109
6.3.2. A gyakornok kötelességei, feladatai.....	114
6.3.3. A gyakornoki programban szereplők feladatai	114
6.4. A nevelő, oktató munkát segítő (NOKS) alkalmazottak feladatai	116
6.4.1. Általános szakmai feladatok.....	116
6.4.2. Gyógypedagógiai asszisztens feladatai	117
6.4.3. Gyermek és ifjúságvédelmi felügyelő feladatai	118
6.4.4. Az ápolónő feladatai.....	120
7. A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogaik gyakorlása	122
8. A szülő, a tanuló, a pedagógus és az intézmény partnerei kapcsolattartásának formái	124
9. Az intézmény kapcsolattartási formái és rendje.....	124
9.1. Szülők és az iskola kapcsolatának hagyományai	124
9.2. A tanulók közösségét érintő kapcsolattartási formák.....	125
9.3. A szülők közösségét érintő együttműködési formák	126
9.4. A szülői munkaközösség.....	128
10. A felvétel és az átvétel helyi szabályai, a tankötelezettség teljesítésére vonatkozó szabályok	130
10.1. A tanulói jogviszony létesítése és teljesítése.....	130
10.2. Egyéni munkarenddel haladó tanulói státusz	132
10.3. Tanulói jogviszony megszüntetése.....	133
10.4. A kollégiumi jogviszony keletkezésének és megszűnésének szabályai.....	133
11. A tanulók tanulmányi munkájának ellenőrzési és értékelési módja	134
11.1. Szóbeli feleltetés, számonkérés.....	134
11.2. Az iskola írásbeli beszámoltatás formái, rendje	136
11.3. Otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei	139
11.4. A tanulók teljesítményének, magatartásának, szorgalmának értékelése, minősítése	140
12. Magatartás és szorgalom értékelésének és minősítésének követelményei és formái	146
13. Az iskola magasabb évfolyamába lépés feltételei.....	149
13.1. Tanulásban akadályozott tanulók iskolatípusa (TAI).....	149
13.2. Értelmileg akadályozottak iskolatípusa (ÉAI)	151
13.3. Súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek	152
14. Az intézményi vizsgák rendje	153
15. A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezésének elvei	154

15.1. Tanórai tevékenységek.....	154
15.2. Tanórán kívüli tevékenységek.....	155
16. Tanulók fizikai állapotának méréséhez szükséges módszerek	156
16.1. Tanulásban akadályozott tanulók	156
16.2. Értelmileg akadályozott tanulók.....	158
17. Az iskola képzési rendje	159
17.1. Iskolai képzés (Tanulásban akadályozott tanulóknak)	159
17.2. Iskolai képzés (Értelmileg akadályozott tanulóknak)	161
17.3. Készségfejlesztő iskolai képzés értelmileg akadályozott tanulók részére.....	162
17.4. Fejlesztő nevelés, oktatás (iskola) halmozott fogyatékos tanulóknak.....	163
17.5. Utazó gyógypedagógiai ellátás.....	164
18. Hagyományok és tradíciók	166
18.1. Családi jellegű ünnepek	167
18.2. Szakmai rendezvények.....	167
18.3. Az iskolai környezet alakításának hagyományai.....	168
18.4. Az iskolai rendezvények hagyományai	168
18.4.1. Tanulmányi versenyek	168
18.4.2. Szabadidős tevékenységek	168
18.4.3. Sport	169
18.5. Szervezeti hagyományok.....	169
18.5.1. Belső kapcsolatok.....	169
18.5.2. Külső kapcsolatok	170
19. Az intézmény alaptevékenységeinek megvalósítása során alkalmazott kerettantervek	171
20. Szabadon felhasználható órakeret felhasználása tagozatonként	171
21. Az intézményben folyó vallásoktatás rendje	175
22. A választott kerettantervek által meghatározott óraszám feletti kötelező tanórai foglalkozások	176
23. Az iskolai tankönyvellátás rendje	179
24. Kollégiumi Pedagógiai Program	182
27. Diabéteszes gyermek ellátásának eljárásrendje	236
28. Anafilaxia tájékoztató és ellátási terv köznevelési intézmények részére	241

Az intézmény székhelye szerinti vármegye neve: Hajdú-Bihar
vármegye Fenntartó tankerületi központ megnevezése:
Debreceni Tankerületi Központ OM azonosító: 038514

**Debreceni Bárczi Gusztáv Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Általános
Iskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium
szakmai alapidokumentuma**

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 21. § (3) bekezdése szerinti tartalommal, figyelemmel a nevelési- oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 123. § (1) bekezdésében leírtakra, az alábbi szakmai alapidokumentumot adom ki:

A köznevelési intézmény

1. Megnevezései

- 1.1. Hivatalos neve: Debreceni Bárczi Gusztáv Egységes Gyógypedagógiai
Módszertani Intézmény, Általános Iskola, Készségfejlesztő
Iskola és Kollégium
- 1.2. Rövid neve: Debreceni Bárczi Gusztáv EGYMI és Kollégium

2. Feladatellátási helyei

- 2.1. Székhely: 4024 Debrecen, Budai Ézsaiás utca 2.
- 2.1.1. telephelye: 4024 Debrecen, Nagy Gál István utca 4.
- 2.1.2. telephelye: 4032 Debrecen, Böszörményi út 148.

3. Alapító és a fenntartó neve és székhelye

- 3.1. Alapító szerv neve: Emberi Erőforrások Minisztériuma
- 3.2. Alapítói jogkör gyakorlója: emberi erőforrások minisztere
- 3.3. Alapító székhelye: 1054 Budapest, Akadémia utca 3.
- 3.4. Fenntartó neve: Debreceni Tankerületi Központ
- 3.5. Fenntartó székhelye: 4026 Debrecen, Kálvin tér 11.

- 4. Típusa:** egységes gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai
módszertani intézmény

5. OM azonosító: 038514

6. Köznevelési alapfeladatai

6.1. 4024 Debrecen, Budai Ézsaiás utca 2.

6.1.1. általános iskolai nevelés-oktatás

6.1.1.1. nappali rendszerű (felvehető maximális tanulói létszám: 250 fő)

6.1.1.2. alsó tagozat, felső tagozat

6.1.1.3. sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók gyógypedagógiai nevelése-oktatása (értelmi
fogyatékos - enyhe értelmi fogyatékos, értelmi fogyatékos - közép súlyos értelmi fogyatékos)

nappali rendszerű (felvehető maximális tanulói létszám: 250 fő)

6.1.1.4. enyhe értelmi fogyatékos és autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók gyógypedagógiai nevelése- oktatása

6.1.2. készségfejlesztő iskolai nevelés-oktatás

6.1.2.1. nappali rendszerű (felvehető maximális tanulói létszám: 100 fő)

6.1.2.2. sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók gyógypedagógiai nevelése-oktatása (értelmi fogyatékos - enyhe értelmi fogyatékos, értelmi fogyatékos - középsúlyos értelmi fogyatékos) nappali rendszerű (felvehető maximális tanulói létszám: 100 fő)

6.1.3. fejlesztő nevelés-oktatás

6.1.3.1. nappali rendszerű (felvehető maximális tanulói létszám: 24 fő)

6.1.4. kollégiumi ellátás

6.1.4.1. nappali rendszerű (felvehető maximális tanulói létszám: 65 fő)

6.1.4.2. sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók gyógypedagógiai nevelése-oktatása (értelmi fogyatékos - enyhe értelmi fogyatékos, értelmi fogyatékos - középsúlyos értelmi fogyatékos) nappali rendszerű (felvehető maximális tanulói létszám: 65 fő)

6.1.4.3. externátus

6.1.5. utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat működtetése

6.1.6. egyéb foglalkozások: napközi, tanulószoba

6.1.7. iskolai könyvtár: iskolai / kollégiumi könyvtár

6.1.8. mindennapos testnevelés biztosításának módja: saját tornaterem, egyéb módon (az intézmény rendelkezik tornaszobával és gyógytorna szobával is)

6.1.9. a testnevelésórák keretében megvalósított úszásoktatás módja: együttműködésben, megállapodás alapján

6.2. 4024 Debrecen, Nagy Gál István utca 4.

6.2.1. fejlesztő nevelés-oktatás

6.2.1.1. nappali rendszerű (felvehető maximális tanulói létszám: 24 fő)

6.3. 4032 Debrecen, Böszörményi út 148.

6.3.1. fejlesztő nevelés-oktatás

6.3.1.1. nappali rendszerű (felvehető maximális tanulói létszám: 55 fő)

7. A feladatellátást szolgáló vagyon és a felette való rendelkezés és használat joga

7.1.4024 Debrecen, Budai Ézsaiás utca 2.

7.1.1. Helyrajzi száma: 9958/2

7.1.2. Hasznos alapterülete: 3621 nm

7.1.3. Intézmény jogköre: ingyenes használati jog

7.1.4. Fenntartó jogköre: vagyonkezelői jog

7.2. 4024 Debrecen, Nagy Gál István utca 4.

7.2.1. Helyrajzi száma:	9790
7.2.2. Hasznos alapterülete:	400 nm
7.2.3. Intézmény jogköre:	ingyenes használati jog
7.2.4. Fenntartó jogköre:	vagyonkezelői jog

7.3. 4032 Debrecen, Böszörményi út 148.

7.3.1. Helyrajzi száma:	19543/1
7.3.2. Hasznos alapterülete:	150 nm
7.3.3. Intézmény jogköre:	ingyenes használati jog
7.3.4. Fenntartó jogköre:	ingyenes használati jog

8. Vállalkozási tevékenységet nem folytathat.

Az intézmény önmeghatározása

Iskolánk, a Debreceni Bárczi Gusztáv Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium a Debreceni Tankerületi Központ által fenntartott, térségi feladatot is ellátó módszertani intézmény. Értelmi fogyatékos gyermekeket nevelünk, oktatunk, fejlesztünk az értelmi fogyatékoság minden fokán.

Alapfeladatunkból adódóan utazó gyógypedagógusaink látják el a Debreceni Tankerületi Központ összes intézményében, valamint a város óvodáiban integráltan oktatott SNI értelmi fogyatékos tanulókat. Kollégiumunk vidéki tanítványaink részére biztosítja a tanuláshoz való hozzáférést. Igyekszünk barátságos, családias, nyugodt környezetet teremteni gyermekeink számára, pótolva a család hiányát.

Készségfejlesztő iskolánk tanítványainknak kerti munkás, szövő és papír rész szakképzés elvégzésével termet lehetőséget a minél önállóbb életvezetés elsajátításához, a munka világába történő bekapcsolódáshoz.

Súlyos, halmozottan sérült gyermekeinknek fejlesztő iskolánk biztosít optimális feltételeket egyéni képességeik kibontakoztatásához.

A hozzánk érkező értelmileg sérült autista tanulóinkat integrálva fejlesztjük sérülési és osztályfokuk figyelembe vételével, az SNI kerettanterv adott szakaszának megfelelően.

Intézményünk 1908 óta áll a gyógypedagógiai szolgálatában. Szakmai fejlődésünket, pedagógiai programjaink kidolgozását Bárczi Gusztáv támogatta, segítette, koordinálta. A magyar gyógypedagógia szülő atyjának nevét ennek okán büszkén viseljük, tisztelgünk szakmai nagysága, elhivatottsága előtt, és igyekszünk megfelelni annak az örökségnek, amit ránk hagyott.

A több mint egy évszázados szolgálat alatt sok ezer értelmi fogyatékos gyermeknek adtuk meg a lehetőséget arra, hogy méltósággal élhessék mindennapjaikat, hogy aktív tagjai legyenek társadalmunknak, hogy képességeikhez igazodva, a lehető legteljesebb életet próbáljanak élni.

A gyógypedagógia a pedagógiának a legnehezebb, egyben legnemesebb területe.

Valljuk, hogy mindenki egyedi és megismételhetetlen.

Valljuk, hogy az egyéni képességek figyelembe vételével, egyéni bánásmód megvalósításával, egyéni tanulási utak kialakításával érhetjük el a személyiség legoptimálisabb fejlesztését.

Valljuk, hogy az elfogadás, a befogadás, empátia, szeretet és a gyermek személyiségének tisztelete a gyógypedagógia alappillérei. Ígérjük, hogy munkánkat, fejlesztő tevékenységeinket minden esetben ezen gondolatok mentén végezzük.

Törekszünk arra, hogy a ránk bízott értelmileg sérült tanulók képességét, pszichés sajátosságait, sajátos nevelési szükségletét figyelembe véve fogalmazzuk meg pedagógiai koncepcióinkat, ennek szellemében nevelünk, oktatumk, fejlesztünk. Nem felejtjük el, hogy mi vagyunk a gyermekért és nem ő értünk.

Igyekszünk olyan iskolát teremteni, ahol a nemcsak a tudás a fontos, hanem az egészséges személyiségfejlődés is. Olyan iskolát szeretnénk, ahol a gyógypedagógiai nevelés korszerű terepet, követendő mintát, szemléletet nyújt a pedagógusoknak, pedagógiai segítőknek és partnereinknek.

Egyre nagyobb kihívást jelent számunkra az értelmi fogyatékos autista tanulók ellátása. A szakszerű, módszertanilag megalapozott ellátás érdekében folyamatos tudásmegosztással, képzéseken való részvétellel próbálunk felkészülni a gyermekek fogadására, belső integrációjára.

Módszertani palettánk színes, azt az oktatás és nevelés hatékonyságának és eredményességének érdekében igyekszünk folyamatosan fejleszteni.

ban megfogalmazott követelmények teljesítését, a nevelési folyamat eredményességét, a hatékony személyiségfejlesztést tanórán kívüli foglalkozások biztosításával is segítjük. Minden lehetőséget, külső programot igyekszünk megragadni, mely segíti tanítványaink fejlesztését, szocializációját, ugyanakkor a társadalmi elfogadását is. Fontos számunkra, hogy kitörve a szegregáció védőpajzsából, segítsük tanítványainkat a társadalomba való beilleszkedésben; ugyanakkor segítsük a többségi társadalmat a fogyatékos emberek integrációjában, inklúziójában.

Nagy hangsúlyt fektetünk a tehetséggondozásra is. Elsősorban sport, ének-zene és képzőművészetek területein érünk el sikereket, sokszor ép értelmű gyermekekkel együtt versenyezve.

Tanítványaink jelentős része hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű, rossz szociális környezetben él. Ezért kiemelkedően fontos szerepe van iskolánkban a belső jelzőrendszer és a külső partneri kapcsolatok összehangolt, jó működésének a gyermekvédelem területén. Igyekszünk időben megkeresni a problémák gyökerét, próbálunk a lemorzsolódással veszélyeztetett tanulóink köré olyan védőhálót kiépíteni, mely segíti őket és családjaikat.

Arra törekszünk, hogy iskolánk olyan hely legyen, ahol a tevékenységet a gyermeki jogok tisztelete hatja át az emberi érintkezés minden szintjén és formájában.

Arra törekszünk, hogy intézményünk családias, gyermekközpontú iskola legyen. Mindehhez olyan iskolai légkört teremtünk, ahol az emberi, társas kapcsolatok a kölcsönös tiszteleten, párbeszéden, nyitottságon, egymás elfogadásán alapulnak.

Hivatásunk lényegét Dorothy Law Holte család terapeuta, pedagógus, a gyermeki fejlődéslélektan kutatójának mélyre ható versével tudjuk leginkább meghatározni, az ő gondolatai segítenek bennünket abban a munkálkodásunkban, hogy a jó úton haladjunk minden áldott nap:

Egy élet a kezében
Ha a gyerekek kritizálva élnek,
Megtanulnak megbélyegzettnek lenni.
Ha a gyerekek ellenségeskedésben élnek,
Megtanulnak veszekedni.
Ha a gyerekek kicsúfolva élnek,
Megtanulnak szégyenlősnek lenni.
Ha a gyerekek megszégyenítve élnek,
Megtanulják bűnösnek érezni magukat.
Ha a gyerekek toleráns légkörben élnek,
Megtanulnak türelmesnek lenni.
Ha a gyerekek bátorítva élnek,
Megtanulnak bízni.
Ha a gyerekek dicsérve élnek,
Megtanulják megbecsülve érezni magukat.
Ha a gyerekek méltányosságban élnek,
Megtanulnak hittel élni.
Ha a gyerekek megerősítve élnek,
Megtanulják magukat szeretni.
Ha a gyerekek elfogadva és barátságban élnek,
Megtanulják megtalálni a szeretet a világban.

NEVELÉSI PROGRAM

1. A PEDAGÓGIAI PROGRAM JOGSZABÁLYI HÁTTERE

- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről (Nkt.);
- 2023-as LII. törvény a pedagógusok életpályájáról
- 20/2012 (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról;
- 24/2012. (IV. 18.) NEFMI rendelete egyes egészségügyi és oktatási tárgyú miniszteri rendeletek módosításáról;
- 2012. évi CXXV. törvény a tankönyvpiac rendjéről szóló 2001. évi XXXVII. törvény módosításáról;
- Irányelvek a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásához
- Kerettantervek a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásához
- A kollégiumi nevelés országos alapprogramja

2. ALAPELVEINK, ÉRTÉKRENDÜNK

2.1. Gyógypedagógiai alapelveink

A személyiséget a biológiai tényezők és a környezeti, nevelési hatások együttesen határozzák meg, egymással szoros kölcsönhatásban.

Ennek szellemében a tanulók személyiségét maximálisan tiszteletben tartjuk, sérülésük minőségétől függetlenül elfogadjuk és befogadjuk. Komplex fejlesztésüket az iskola, gyermek és család együttműködése mentén valósítjuk meg. Pedagógiai kultúránk az egyéni bánásmódra törekvésen, az életkornak és sérülésnek megfelelő követelmények támasztásán, és ezen szempontokhoz igazodó értékelésen alapul. Az intézmény alapelveinek megfelelően a gyermekközpontú oktatás, nevelés alkotó eleme az egyénre szabott képesség- és személyiségfejlesztés, mely minden iskolai tevékenységet áthat.

Figyelembe vesszük a gyermekek életkori sajátosságait.

Ennek szellemében igyekszünk játékosan, a napi tevékenységek tervezésében a terhelést és pihenést egyensúlyban tartva végezni pedagógiai tevékenységeinket. Az iskola helyi tantervében olyan követelmények kerültek meghatározásra, amelyek a sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztése során a rendelkezésre álló időkeretben, az iskola szervezeti keretei között eredménnyel megvalósíthatók.

Mindenki jó valamiben.

Ennek szellemében tanulóink egyéni képességeire, pozitív értékeire építve végezzük nevelő, oktató, fejlesztő munkánkat úgy, hogy biztosítsuk számukra a tanulás folyamatában a sikerélményhez jutást. Törekszünk a tanulói kiemelkedő teljesítmények feltárására és fejlesztésére a tanórákon és tanórán kívüli foglalkozásokon is. A tehetséggondozás megvalósításához szükséges a gyermek önmagába vetett hite; a szülők által megteremtett támogató családi környezet; a pedagógusok és nevelők fejlődésre, kitartásra ösztönző közreműködése. Mindez pedig egy olyan támogató, befogadó környezetben valósulhat meg, melyben az iskola szerepe óriási.

A gyerekek aktív közreműködése nélkül nincs tanulás.

Ennek szellemében pedagógiai munkánk alapja, tanulóink gyakorlatorientált, sajátélményű ismeret szerzése, kooperatív együttműködése, mely felkelti az érdeklődést, segíti a motiváció fenntartását, megalapozza a megszerzett tudás elmélyülését.

A képességek maximális kibontakoztatása egyéni differenciálással valósítható meg legeredményesebben.

Ennek szellemében sajátos nevelési igényű gyermekeink képességeinek, egyéni adottságainak, speciális nevelési szükségleteinek figyelembe vételével, sérülés specifikusságára irányuló terápiákkal tervezzük meg pedagógiai munkánkat, végezzük rehabilitációs, fejlesztő tevékenységünket.

Tanulóinknak a mindennapi életben jól hasznosítható ismeretekre, tudásra van szükségük.

Ennek szellemében a Nat, a Kerettanterv és Helyi Tantervünk figyelembe vételével, valamint a gyermek egyéni adottságainak szem előtt tartásával, olyan korszerű, életszerű, gyakorlatorientált ismereteket

tanítunk, mely segíti tanítványaink minél sikeresebb önmegismerését, önrendelkezését, szocializációját, a társadalomba és a munka világába való beilleszkedését. Igyekszünk kialakítani a befogadáshoz szükséges attitűdöket. Az intézmény nevelő-oktató munkája során él az alternatív és a kompetencia alapú pedagógia köréhez tartozó megoldások alkalmazásával, amely összehangoltan alkalmazza a tartalmi szabályozókat, tantervet, tankönyvet, taneszközt.

Mindenkinek egyenlő esélyt kell biztosítani.

Iskolánk az Európai Unió alapértékei szellemében működik: emberi méltóság, szabadság, demokrácia, egyenlőség, jogállamiság és az emberi jogok tisztelete.

Ennek szellemében egyéni haladási utakat, önmagához igazodó értékelést, prevenciós és korrekciós ellátást biztosítunk tanulóink számára. Folyamatosan munkálkodunk a stigmatizáció és diszkrimináció felszámolásáért.

Nevelési tevékenységünket áthatja a más népek, kultúrák iránti nyitottság és befogadó készség. Fontos, hogy tanulóink megismerjék, megbecsüljék és tiszteljék ezeket a hagyományokat.

A szociális védőháló kiépítésével, korai belső jelzőrendszer működtetésével segítjük tanítványainkat és családjaikat a szociokulturális hátrányokból származó hiányosságok pótlásában, ilyeekszünk utat mutatni számukra a hátránykompenzáció megteremtéséhez.

A lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók számára biztosítjuk a felzárkóztatás lehetőségeit, minden lehetőséget kiaknázunk annak érdekében, hogy iskolai tanulmányaikat sikeresen befejezhessék.

Pedagógiai törekvéseink összhangban vannak a leghaladóbb társadalmi alapelvekkel.

Hiszünk az egész életen át tartó tanulás fontosságában.

Ennek szellemében ismereteinket, módszertani tárházunkat folyamatosan bővítjük. Folyamatosan követjük a gyógypedagógia fejlődését, változásait. Újabb képesítés megszerzésével, továbbképzéseken való részvétellel, belső tudásmegosztással biztosítjuk szakmai tudásunk fejlődését. Pedagógiai munkánk ez által válik hitelessé.

A korrekció és kompenzáció elvének érvényesülése

Az értelmi és egyéb sérülés jellegéből, szintjéből adódó hiányosságokat feltérképezzük és a szükséges szakemberek bevonásával kezdjük el a gyermek komplex fejlesztését.

2.2. A kollégiumi nevelés alapelvei

- az iskola életébe történő aktív részvétel
- az alapvető emberi és szabadságjogok, valamint a gyermekeket megillető jogok érvényesítése;
- gyermek központú nevelési elvek alkalmazása
- a tanulók és közösségeik iránti felelősség, a bizalom, a szeretet, a segítőkészség;
- az alapvető erkölcsi és viselkedési normák érvényesítése;
- az egyéni és életkori sajátosságok, valamint a sajátos nevelési igényű tanulók szükségleteinek figyelembevétele egyéni bánásmód alkalmazásával
- építkezés a tanulók aktivitására, pozitív értékeire
- a szülőkkel, a társadalmi környezettel való konstruktív együttműködés;
- a nemzeti hagyományok megismerése, megőrzése, a nemzeti azonosságtudat fejlesztése;

2.3. Értékrendünk

- sérültek identitásának tiszteletben tartása
- pozitív teljesítményelvárások
- esélyegyenlőség biztosítása
- komplex személyiségfejlesztés megvalósítása
- differenciált képességfejlesztés egységbe foglalása
- speciális nevelési igények szem előtt tartása
- az interakciók minőségének garantálása
- kommunikáció és kooperáció megjelenése az oktatási gyakorlatban
- reflektív gyógypedagógiai szemlélet előtérbe helyezése
- az adaptív oktatás feltételeinek biztosítása
- intézményen belüli lehetőség biztosítása az integrációra
- a befogadó, inkluzív nevelést, oktatást felvállaló intézmények segítése

3. ISKOLÁNK CÉLRENDSZERE

Iskolánk a 2011. évi CXCV. köznevelési törvény 20.§.(1/f) bekezdés szerint egységes gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai módszertani intézmény (EGYMI). Ennek értelmében célja és egyben feladata is, hogy gyógypedagógiai ellátás keretében biztosítsa a sajátos nevelési igényű (enyhén értelmi fogyatékos, középsúlyos értelmi fogyatékos, súlyos, halmozottan fogyatékos) tanulók szükségletéből adódó iskolai nevelést, oktatást, fejlesztést, a terápiák alkalmazását.

A törvény 20.§ (9) bekezdésében foglaltak szerint intézményünkben működik:

- szegregált keretek között általános iskola enyhe és középsúlyos értelmi fogyatékos gyermekek számára, valamint enyhe értelmi fogyatékos autista tanulók ellátása,
- fejlesztő iskola súlyos, halmozottan sérült gyermekek ellátására,
- középfokú iskolai feladatot ellátó intézményegység, készségfejlesztő iskola 9-12. évfolyamon, középsúlyos gyermekek munkába állásának segítéséhez
- kollégium a vidéki tanulók tanuláshoz való hozzáféréseinek segítéséhez
- utazó gyógypedagógusi hálózat a Debreceni Tankerületi Központ intézményeinek, valamint a Debrecen Megyei Jogú Város önkormányzati óvodáiban integrált keretek között nevelt, oktatott gyermekeinek ellátására.

Magyarország Alaptörvénye, a nemzeti köznevelésről szóló törvény, a Nat és az Irányelvek szellemében, a nevelő-oktató munkánkat a következő célok határozzák meg

3.1. Gyógypedagógiai tevékenységünk általános céljai

- Kiemelt célja a nevelés-oktatás eszközeivel a társadalmi integráció megvalósítása, a leszakadás megakadályozása és a tehetséggondozás
- Gyermekközpontú szemlélettel a sérült gyermek komplex személyiségfejlődésének segítése.
- A kulcskompetenciák fejlesztésével tanítványainkat saját képességeikhez és adottságaikhoz igazodva a legteljesebb mértékben készítsük fel az önálló életvitelre, eredményes szocializációra, társadalmi integrációra, pályaválasztásra.
- Az iskolai élet, a társas kapcsolatok szokásrendjének pontos elsajátítása.
- Egyénekre szabott, speciális képességfejlesztés, differenciálás, korrekciós nevelés, rehabilitáció, tehetséggondozás a képességek maximális kiaknázása érdekében.

- A gyermek életkorának, állapotának szem előtt tartásával olyan komplex nevelés, oktatás, fejlesztés, mely segíti a képességek maximális kibontakozását, a leghatékosabb teljesítmény elérését.
- A gyermekek képessé váljanak a család életébe való beilleszkedésre, elfogadják az általános emberi értékeket, felkészüljenek a felnőtt életre, megfeleljenek a társadalmi elvárásoknak, elősegítve ezzel a társadalmi integrációjukat.
- Gyakorlatorientált, cselekedtetésen alapuló tevékenység a sajátélményű ismeretszerzés segítéséhez.
- Egyéni megsegítésen alapuló ismeretszerző tanulás biztosítása, a belső motivációs rendszer aktivizálásának elősegítéséhez.
- A személyiség értelmi, érzelmi, akarati oldalának, pozitív tulajdonságoknak erősítése.
- Legyenek gyermekeink adottságaikhoz képest testileg-lelkileg kiegyensúlyozott, egészséges fiatalok.
- A nemzeti kultúra és értékeinek megismertetése, befogadóvá válás segítése.
- Az esélyegyenlőség megteremtése, a kulturális és szociális hátrányok enyhítése.
- A tanulók szükségletinek megfelelően, valamint a szakértői véleményben foglaltak alapján, teljes körű gyógypedagógiai ellátás biztosítása tanórákon, tanórán kívül, az egészségügyi és pedagógiai rehabilitációs és rehabilitációs foglalkozásokon egyaránt.
- Az infrastrukturális feltételek és speciális fejlesztő eszközök biztosításával a gyermekben rejlő lehetőségek maximális kiaknázása, a fejlődés leghatékosabb szintjének megvalósítása.
- Az infokommunikációs eszközök használatának megismertetése a tanulási, ismeretszerzési folyamat részeként.

3.2. Az intézmény Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézményi feladataiból adódó céljai

3.2.1. Az általános iskola rész céljai tanulásban akadályozott tagozaton

- A tanulók számára elsajátítható műveltségterület specialitásokból adódó készség szintű megalapozása,
- A feladat- és szabálytudat erősítése.
- Törekvés a továbbtanulásra, az élethosszig tartó tanulás megalapozására, a szakmaszerzésre.
- Olyan kompetencia alapú iskolai gyakorlat kialakítása, amely biztosítja a tanulók számára a minél szélesebb körű tapasztalatszerzést, napi tevékenységek gyakorlását, ismereteik elmélyülését és alkalmazását a mindennapi életben.

- Olyan praktikus, értékorientált, gyakorlatorientált ismeretek nyújtása, mely segíti az önálló életvezetés, tudatos családalapítás tervezését, segíti az egészséges életmód kialakítását, az önfenntartás megvalósulását
- Pályaorientáció segítése, átgondolt pályaválasztás, munkaerőpiaci megjelenésre felkészítés a nem tovább tanuló tanítványok esetében.
- Az iskolán kívüli társas kapcsolatok erősítése.
- A szocializáció segítése a lemorzsolódás csökkentésének prevenciójához.

3.2.2. Az általános iskola rész céljai értelmileg akadályozott tagozaton

Az értelmileg akadályozott tanulók nevelésének-oktatásának célja a minél önállóbb, harmonikus életvezetésű felnőtté válás. Általánosságban ez az egyéni képességek, adottságok maximális feltárását, aktiválását jelenti a lehető legjobb adaptáció és önállóság érdekében. Ennek alapja a gyengébb és/vagy sajátos rajzolatú kognitív képességek, a szociális és kommunikációs adottságok fejlesztése a korrekció és kompenzáció elvének figyelembevételével.

Tanulóink várható életformája egész életen át valamilyen támogató közösségi szolgáltatáshoz kapcsolódik. Ahhoz, hogy ezeken a kereteken belül a lehető legönállóbb, az adott társadalmi berendezkedésben elfogadott normák szerinti teljes életet élhessenek, több szempontot is kiemelten kell kezelnünk.

Tanulóinknál kiemelt feladat annak megtanítása, hogy ismerje fel és tudja kifejezni saját érzelmeit, legyen tisztában saját erősségeivel és ismerje fel saját határait, bizonytalanságait. Ehhez igazodóan legyen képes segítséget kérni és elfogadni, ehhez ismerje meg környezetében a segítő személyek körét, az érdekképviselői szerveket.

Az oktatás terén a megszerzett tudás várható hasznosulása, praktikus előnye, valamint a minél szélesebb körű tájékozódás, az azonos ismeretanyaghoz való hozzáférés joga együttesen kell, hogy érvényesüljön.

A nevelésben egyaránt fontos szempont a társadalmi konszenzuson alapuló normákhoz, írott és íratlan szabályokhoz való alkalmazkodás, a társas érintkezésekben az együttműködő, alkalmazkodni képes személyiség tulajdonságainak erősítése, valamint a tanuló saját életével kapcsolatos döntéseiben való aktív részvétel, az önrendelkezés, érdekérvényesítés képességének fejlesztése. Ezért kiemelt jelentőségű a beszélt és az írott nyelv használatának és befogadásának gyakorlása, fejlesztése tartalmi és formai, mennyiségi és minőségi szempontból egyaránt. Ahol jelentősebb akadályokba ütközik a szokásos csatornák alkalmazása, mindenképp indokolt az augmentatív és alternatív kommunikáció lehetőségei közül az adott tanuló számára

legmegfelelőbb kiválasztása és tanítása, így biztosítva a kommunikáció jelentőségének és lehetőségeinek megtapasztalását.

A tanulók számára elsajátítható műveltségterület specialitásokból adódó készség szintű megalapozása, gyakorlati alkalmazása.

- Beszéd, kommunikáció fejlesztése
- A feladat- és szabálytudat kialakítása.
- Önismeret, egészséges öntudat és társas kultúra fejlesztése.
- Önellátás kialakítása, fejlesztése.
- Az érdeklődés, az aktivitás, a tevékenység iránti igény játékos felkeltése, ébrentartása.
- A saját fejlődési ütem elfogadása, önismeret alapozása.
- A közösségi tudat erősítése, az érzelmi élet gazdagítása.
- Alapvető kultúrtechnikák elsajátítása.
- A játék megszerettetése a tanulási helyzetekben, a szabályjátékok, a didaktikai játékok örömeinek megélése.
- Gazdag élményanyag biztosítása az ismeretszerzéshez, a képesség, a tartós figyelem, a megtartó emlékezet fejlesztése.
- Médiatudatosságra nevelés: A médiumok, a különféle közösségi oldalak, információk megismertetése során kiemelten szükséges a felelősségteljes használatra tanítás, ezáltal az esetleges abúzusok (visszaélések, kihasználások, bántalmazások) megelőzése, tekintettel arra, hogy az értelmi akadályozottsággal gyakran együtt jár a rejtett szándékok fel nem ismerése, a naivitás.
- A tanulás tanítása, pályaeorientáció: a tanulók felkészítése a készségfejlesztő iskolában történő továbbtanulásra.

3.2.3. A súlyos, halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő nevelésének rész céljai

A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztésének kiemelt feladatai és területei csak didaktikai szempontból választhatók el egymástól, a nevelés, oktatás folyamatában egymást áthatva, komplexen érvényesülnek. Az egyes fejlesztési területek céljainak meghatározása és a pedagógiai tevékenység feladatainak összegzése a konkrét nevelési-oktatási helyzetekben rugalmasan, a tanulók egyéni sajátosságainak, a fejlődés egyéni ütemének megfelelően alakul.

A súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek fejlesztő nevelése során a tanulás és tanítás hagyományos felfogása nem alkalmazható. A tanuló és a gyógypedagógus közös tanulási folyamaton megy keresztül, amelynek során egymás jelzéseit, kettejük személyes viszonyát egymás megértésének lehetőségeit tanulják és a másikat önmaguk jelzéseinek megértésére, kifejezéseik helyes értelmezésére tanítják.

Az elvárások az egyéni teljesítőképességnek megfelelően kerüljenek megfogalmazásra, és igazodjanak a fejlődés lehetséges üteméhez.

Az egyéni képességek, fejlettség mellett elérhető legnagyobb önállóság feltételeinek megteremtése, melynek alapja a szociális, a kommunikációs és más kognitív készségek specifikus módszerekkel való kompenzálása, a fejlődésben elmaradt készségek habilitációs fejlesztése, a mindennapi gyakorlati készségek speciális módszerekkel való tanítása, melyek hatására javul életminőségük, fejlődik önrendelkezésük.

Kiemelt célunk, hogy a gyermekek lehetőségeikhez mérten képessé váljanak a család életébe való beilleszkedésre.

A napirend tudatos szervezésével a sokoldalú tapasztalatszerzés, a szociális tanulás feltételei biztosítva legyenek.

Nevelési céljaink elérésének érdekében alkalmazott módszerek, terápiák minden esetben igazodnak a gyerekek életkori sajátosságaihoz, értelmi fejlettségéhez, nyelvi szintjéhez, egyéni képességeihez és az adott szituációhoz.

A családok szakmai megsegítése, tehermentesítése, problémáik megbeszéléséhez közösségi tér biztosítása.

- A fejlesztés a megfelelő és szükséges tartalom kiválasztásával, segítse a lehetőség szerinti legnagyobb önállóság elérését és a megfelelően kialakított támogató környezetben a tanuló képességeitől függően a társadalomba való mind teljesebb beilleszkedést.
- A fejlesztő terápiák programjai váljanak a rehabilitációs pedagógiai program tartalmi elemeivé.
- Mivel a súlyosan és halmozottan fogyatékos gyerekek esetében a kiszolgáltatottság mértéke nem értelmezhető az önrendelkezésre való képesség mutatójaként, a lehető legszélesebb körben – a mindennapi élet helyzeteiben is – biztosítanunk kell tanulóink számára a választás és **önálló döntéshozatal** lehetőségét.
- **Médiatudatosságra nevelés:** Az információs és kommunikációs technikák a súlyos és halmozottan fogyatékos személyek életében és életvezetésében egyre nagyobb jelentőségre tesznek szert ezért különösen kiemelt feladat, hogy tanulóink fejlesztése során kellő hangsúlyt kapjon – a megfelelőképpen akadálymentesített, azaz hozzáférhetővé tett – informatikai és számítástechnikai eszközök, illetve egyéb más egyénre szabott kommunikációt segítő eszközök megismerése,

használat. Olyan augmentatív kommunikációs rendszerek alkalmazása gyermekeinknél, amelyek tartalmazzák a kommunikációs hatékonyságot növelő valamennyi üzenethordozót, segédeszközt, stratégiát és technikát. Ezek hatékony használatával meg kell teremteni a társadalmi integráció, az önkifejezés, az intellektuális, érzelmi és szociális fejlődés lehetőségeit.

3.2.4. Készségfejlesztő iskola rész céljai

- Olyan praktikus ismeretek közvetítése, mely segíti a mindennapi életben való eligazodást, szocializációt, a lehetőségekhez, egyéni képességekhez mért önálló életvezetést.
- A tanulók életéhez adott közvetlen segítségnyújtással társadalmi integrálódásuk előkészítése, felkészítésük elemi munkavégzésre
- A kommunikációs és szocializációs képességek hangsúlyozott fejlesztése, mely hozzájárul a készségfejlesztő iskola befejezését követően a társadalmi integrációhoz, a védő-munkahelyen való helytálláshoz.
- Olyan helyzeteket kialakítása, ahol a tanulók gyakorolhatják az ön és szűkebb környezetük ellátásához, a társadalmi együttéléshez, az önálló és eredményes életvezetéshez nélkülözhetetlen tevékenységeket. (külső gyakorlóterep, intézménylátogatás, kapcsolat tartás a fogyatékos felnőtteket ellátó intézményekkel).
- Gyakorlati képzés keretein belül a szakmai ismeretek minél szélesebb körű elmélyítése, a munkában történő aktív, lehetőleg önálló bekapcsolódással.

3.2.5.A kollégiumi nevelés rész céljai

- A kollégiumi nevelésben a foglalkozások célja a kollégisták személyiségének, erkölcsi és esztétikai ismereteinek, jellemének, önismeretének, önbizalmának, felelősségvállalásának, közösségi szellemiségének megalapozása, illetve fejlesztése.
- A kollégiumi foglalkozások a közösségi kapcsolatok kialakítására, a szociális képességek fejlesztésére, az egyéni tanulási módszerek elsajátítására, a helyes életviteli szokások kialakítására, a tágabb természeti, társadalmi környezetért érzett felelősségre nevelnek.
- A tanulók szocializációjának, kiegyensúlyozott és egészséges fejlődésének, tanulásának, a sikeres életpályára való felkészítésének segítése, személyiségének fejlesztése, kibontakoztatása.
- Diákközpontú, az egyén és a közösség harmóniáján alapuló környezetet és tevékenységrendszer kialakítása.

3.2.6. Az utazó gyógypedagógiai ellátás során megfogalmazott célok

- Az integráltan nevelt, oktatott sajátos nevelési igényű gyermekek/tanulók ellátása egyéni vagy kiscsoportos fejlesztés keretein belül a hatályos jogszabályi környezet figyelembe vételével.
- Az SNI tanulóval kapcsolatos minden tanórai feladat elvégzésére alkalmassá tegye a többségi pedagógust, aki ezeknek az új, gyógypedagógiai kompetenciáknak a felhasználásával alkalmassá válik az inkluzív nevelés megvalósítására, és ezáltal motiválttá válhat a sérüléssel, ill. a sajátos nevelési igényű tanuló egyéni sajátosságait figyelembe vevő fejlesztésével kapcsolatos új ismeretek megszerzésére.

3.2.6. Autizmus-specifikus fejlesztési célok

A nevelési-oktatási célok kijelölése a tanuló szükségletei mellett a család érdekeinek, lehetőségeinek és igényeinek figyelembevételével történik.

- Elsődleges cél az autizmusból fakadó fejlődési elmaradások kompenzálása a szociális, társas, kommunikációs és kognitív készségek fejlesztésével.
- Komplex személyiségfejlesztéssel a hiányzó funkciók, készségek és képességek fejlesztése, kialakítása.
- Vizuális megtámogatással a kölcsönös kommunikáció segítése, kialakítása.
- Az önellátási, önkiszolgálási készségek fejlesztésével az önállóság lehető legmagasabb szintjének elérése.
- A viselkedésszabályok kezelésével a társadalmi élet normáihoz igazodó adaptív viselkedés kialakítása.
- Az egyéni lehetőségekhez képest, a képességek maximális kibontakoztatásával a közösségbe történő beillesztés, a felnőttkori szociális adaptációra és munkavégzésre való felkészítés.
- Biztonságot nyújtó protetikusan kialakításával, az állandóság feltételeinek biztosításával, a következetes és egyértelmű kommunikációval, a gyermek számára olyan feltételek biztosítása, mellyel bejósolhatóvá válnak mindennapjai.

3.3. Tanulóink nevelésére vonatkozó általános célkitűzéseink

- Egyéni képességekhez mért eredményes, sikeres, praktikus ismeretekre épülő és a tanuló által alkalmazni képes tudás elsajátítása.
- Reális önismeret, önellátás.
- A helytelen mintákból fakadó viselkedési problémák korrigálása.

- Önmaga és a társak másságának ismerete, elfogadása, tiszteletben tartása.
- Az intézmény belső szabályrendszerének (Házirend) megismertetése, betartatása.
- A társadalmi normák, szokásrendszerek, hagyományok megismertetése, tisztelete, elfogadása.
- Az egyéni számon kérhetőség, egyéni felelősségvállalás elfogadtatása.
- Konfliktuskezelési technikák megismertetése, gyakoroltatása.
- Természeti és épített környezetünk, anyagi értékeink megóvásának, megőrzésének betartatása.
- Erkölcsi, morális emberi értékek megismerése, elfogadtatása, betartatása.
- Az egészségmegővés igényének kialakítása.
- Az élethosszig tartó tanulás igényének megalapozása.
- Az iskola közösségi életébe történő aktív bekapcsolódás.
- Bekapcsolódás a DÖK munkájába, ahol tanulóink gyakorolhatják a döntéshozatal, felelősség fontosságát, jogaik és kötelességeik értelmezését azoknak használatát.
- A tanulás, a munka értékteremtő céljainak megismertetése.

4. NEVELŐ, OKTATÓ MUNKÁNK PEDAGÓGIAI FELADATAI, MÓDSZEREI, ESZKÖZEI

4.1. Alapfeladataink

A köznevelési törvény és a Nemzeti Alaptanterv a köznevelés feladatát alapvetően a nemzeti műveltség, a hazai nemzetiségek kultúrájának átadásában, megőrzésében, az egyetemes kultúra közvetítésében, az erkölcsi érzék és a szellemi-érzelmi fogékonyság elmélyítésében jelöli meg.

- A köznevelési törvény szabályzói szerint, a tanuló szükségleteinek megfelelően, a szülők igényeinek szem előtt tartásával, valamint az intézmény erőforrásainak figyelembe vételével a teljes ellátás biztosítása: napközi, tanulószobai ellátás, ügyelet, étkeztetés, kollégiumi ellátás tanulásban és értelmileg akadályozott vidéki tanulók számára, fejlesztőterápiák, szakkörök, klubok, tehetséggondozás.
- A Nat-ban megfogalmazottak alapján intézményünk nevelő-oktató munkájának legfőbb feladata a gyógypedagógiai nevelés, oktatás, fejlesztés, mely a tanulásban és értelmileg akadályozott tanulóink általános iskolájának 1-8- évfolyamán, a készségfejlesztő iskolai oktatás-képzés 9-12. évfolyamán, a súlyosan-halmozottan sérült gyermekek fejlesztő nevelésében, a kollégiumi nevelés során, valamint az SNI integrált tanulók ellátásában valósul meg.

- Gyógypedagógiai nevelési-oktatási intézményként kiemelt feladatunk a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók speciális igényeinek figyelembevétele, egyéni képességeikhez igazodó, legeredményesebb fejlődésük elősegítése a komplex személyiségfejlesztés megvalósulásáért.
- Az intézmény elsődleges feladata a gyermekek, tanulók mindenek felett álló érdekeinek érvényesítése.
- A tanuláshoz és a munkához szükséges képességek, készségek, ismeretek, attitűdök együttes fejlesztése, az egyéni és csoportos teljesítmény ösztönzése, a közjóra való törekvés megalapozása, a nemzeti, közösségi összetartozás és a hazafiság megerősítése, a tudatos média használat.
- Az egyetemes magyar nemzeti hagyománynak, a nemzeti öntudat fejlesztésének, beleértve a magyarországi nemzetiségekhez tartozók öntudatának ápolását is.
- Az ország és tágabb környezete, a Kárpát-medence, különösen a környező országokban élő magyarság életének megismertetése,
- Azoknak a tartalmaknak a megismertetése, amelyek Európához tartozásunkat erősítik.
- Az egész világot érintő átfogó kérdéseket hangsúlyozva a fenntarthatóság iránti közös felelősség kialakítása.
- A fejlesztésekhez szükséges módszertani eljárások megismerése.
- A fejlesztésekhez, nevelő és oktató munkához szükséges személyi és tárgyi feltételek biztosítása.
- Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs ellátás teljes körű biztosítása.
- Életszerű tapasztalatszerzés által a kulcskompetenciák komplex fejlesztése.
- A jól működő képességek tudatos fejlesztése, értékeik, adottságaik megismerése pozitív visszacsatolásokkal, melynek célja a tanulási kudarc elkerülése, önbecsülésük erősítése.
- A szülők és az iskola együttműködésének erősítése.
- Tanulóink biztonságának megszervezése, biztosítása mind az iskolai, mind az iskolán kívüli programokon, rendezvényeken egyaránt.
- Az EMMI az OH valamint a FODISZ által meghirdetett tanulmányi és sportversenyeken való részvétel, az ezekre történő felkészülés intézményi megszervezése.
- Tehetséggondozás: a kiemelkedő képességű tanulók egyéni vagy csoportos, nem tantárgyi tehetséggondozása mentortanát vezetésével.
- DÖK aktív bekapcsolása az intézmény életébe.
- A szociális hátrányokból adódó különbségek csökkentése, együttműködve a gyermekvédelem szervezeteivel.
- Az intézmény belső és külső partnereivel történő kapcsolatépítés, meglévő kapcsolataink ápolása.

4.2. Nevelési feladataink

Intézményünkben az egész nevelési- oktatási folyamat az egyéni képességek fejlesztésére irányul.

- Az intézmény elsődleges feladata a gyermekek *egyénire szabott fejlesztése, képzése*.
- Az általános műveltség megalapozása az életkor, a tanulási és értelmi akadályozottság, fejlettség figyelembevételével.
- Tovább fejleszthető tudás megalapozása, erősítése az egyéni adottságokhoz, sérülésekhez viszonyítottan és az élethosszig tartó tanulásra való felkészítés.
- Alapvető tanulási képességek fejlesztése olvasás-írás, matematikai logika, informatikai-kommunikációs és technikai képességek, szociális-életviteli és környezeti képességek, életpálya építési kompetenciák kialakítása egyéni és kiscsoportos formában.
- Szociális, életviteli és környezeti kompetenciák kialakítása: munkatevékenységek, gyakorlati ismeretek elsajátítása mely alkalmassá teszi őket optimális szocializációjukra a társadalomban. Segítségével értékteremtő munkát tudnak végezni.
- Nemzeti öntudatra és hazafiasságra nevelés: Szülőföldünk, népünk és a velünk együtt élő népcsoportok kultúrájának, értékeinek megismertetése, elfogadtatása, kötődések és azonosulások kiépítése.
- A mozgás a sport fontosságának és szerepének megismertetése, mely nemcsak az egészséges életmód kialakulásához járul hozzá, de fejleszt a kitartást az akaratot és segíti a kölcsönös együttműködés és szabálytudat kialakulását.

Médiatudatosságra nevelés: A médiumok, a különféle közösségi oldalak, információk megismertetése során kiemelten szükséges a felelősségteljes használatra tanítás, ezáltal az esetleges abúzusok (visszaélések, kihasználások, bántalmazások) megelőzése, tekintettel arra, hogy az értelmi sérüléssel gyakran együtt jár a rejtett szándékok fel nem ismerése, a naivitás, hiszékenység.

- Felkészítés a továbbtanulásra, önképzésre, szakmaszerzésre.
- Az általános emberi értékek megismertetése, elfogadtatása, azonosulás a fejlettségnek megfelelően.
- Az eredményes társadalmi beilleszkedés feltételeinek megteremtése.
- Az önálló életvezetési technikák elsajátítása, gyakorlása.
- A tanulók szociális képességeinek, viselkedésének, magatartásának formálása a konfliktusmentes társadalmi beilleszkedés érdekében.
- Önmaga és társai másságának ismerete, megértése, elfogadása, a mások hátrányos helyzetével való visszaélés elkerülése.

- Erkölcsös viselkedés és megnyilvánulás a társakkal, felnőttekkel szemben, segítőkészség, a szorgalom és a rend cselekedetekben való megmutatkozása.
- Közösségi életre nevelés: részvétel az iskola közösségének életében, annak alakítása, szépítése, értékeink megóvása.
- Az infokommunikációs eszközök használatának elsajátíttatása, azok bevonása az ismeretszerzés folyamatába.
- Gyakorlat és tevékenységközpontú módszerek alkalmazásával a mindennapi életben használható és alkalmazható praktikus tudás megszerzésének biztosítása.
- Esélyegyenlőség lehetőségének biztosítása.
- Egészséges életmód kialakításához szükséges ismeretek elsajátíttatása.
- Környezettudatos életmód kialakításához szükséges ismeretek elsajátíttatása, a fenntarthatóság előmozdítása.
- Élethosszig tartó tanulás megalapozása.

4.3. Az intézményben folyó nevelő-oktató munka módszerei

Módszereink, eszközeink megválasztása a tanulók életkori sajátosságaihoz, értelmi fejlettségéhez és képességeihez, sérülésük fokához, a speciális nevelési szükségletekhez igazodik. Továbbá az alkalmazott eljárások a nevelő személyiségéhez, pedagógiai kultúráltságához, felkészültségéhez, stílusához is igazodnak. A pedagógiai munka megvalósítását úgy tervezzük meg, hogy az egyes tanulók optimális fejlesztése az egyéni sajátosságokra tekintettel lévő differenciálást és az egyéni sajátosságokra tekintettel lévő egységességet egyaránt garantálja.

4.3.1. Az alkalmazott módszer kiválasztásának alapelvei:

A fejlesztési feladatok – nevelési célok áthatják a pedagógiai folyamatunk egészét, s így közös értékeket jelenítenek meg. A célok elérése érdekében a pedagógiai folyamatban egyaránt jelen kell lennie az ismeretszerzés, a gyakoroltatás-cselekedtetés mellett a példák érzelmi hatásának is. E területek – összhangban a kulcskompetenciák alapját adó képességekkel, készségekkel, az oktatás és nevelés során megszerzett ismeretekkel, és a tudásszerzést segítő attitűdökkel – egyesítik a hagyományos értékeket és a XXI. század elején megjelent új társadalmi igényeket. Nevelő-oktatói folyamatainkban az ismeretszerzés és a képességfejlesztés egyensúlyára törekszünk. Kiemelten fontosnak tartjuk a megszerzett tudás

gyakorlati életben való alkalmazását, azaz a kompetencia alapú oktatást és fejlesztést, valamint a tanulási folyamatban való aktív részvételt a participációt.

Oktató-nevelő munkánk eljárásait és eszközeit úgy választjuk meg, hogy azok segítsék alapvető céljaink, feladataink megvalósítását *adaptív nevelési-oktatási stratégiákat* alkalmazva:

- A módszer megválasztása a tanuló sajátos nevelési igényeihez, fejlettségéhez, életkori sajátosságaihoz, szükségleteihez, személyiségéhez, állapotához, valamint az adott pedagógiai célokhoz igazodik.
- A tanulók előzetes tudására, tapasztalatára, sajátélményű tapasztalat szerzésre cselekedtetésére épül.
- Elsődlegesen motiváló, pozitív megerősítést szolgáló módszereket alkalmazunk, melyek segítik a tanuló sikerélményhez jutását, egészséges személyiségfejlődését.
- Az új ismeretek elmélyítéséhez kellő gyakorlási lehetőség biztosításunk.
- Pedagógiai módszereink mindegyike épít a játék, szerepjáték, beszélgetés ösztönző erejére.
- A kiválasztott módszer segíti, támogatja a szabályok, a szokások követését, gyakorlását, az önállóság kialakítását, az egészséges életmód szokásrendszerének, és az önálló életvezetés tevékenységeinek gyakorlását, az alkotóképesség kibontakoztatását, az egymástól tanulás elsajátítását.
- A nevelési módszerek különböző, a tantárgyi tantárgyközi, keressztanterv témáikhoz igazodó formáit, változatait is eszköznek tekintjük.

Fontosnak tartjuk a tapasztalatszerzést, a mintaadást, a modellnyújtást, a gyakorlást, a megerősítést, a meggyőzést, a felvilágosítást, a tudatosítást, a felfedeztetést, az összefüggések keresésének lehetőségeit, az interakciót.

Fontosnak tartjuk a szabályok, a szokások követése, gyakorlása, az önállóság kialakítása, az egészséges életmód szokásrendszerének, és az önálló életvezetés tevékenységeinek gyakorlása, az alkotóképesség kibontakoztatása.

Egyénre szabott, differenciáláson alapuló módszereket alkalmazunk a komplex pedagógiai folyamatok során.

4.3.2. Módszereink lényeges jegyei:

- keretjellegűek (mert soktényezős volta miatt nem tudunk mindennel előre számot vetni)
- rugalmas alkalmazkodást feltételez (a választás szabadsága a megváltozott helyzetekhez való alkalmazkodás érdekében)

- a pozitív megerősítésre épülők
- a játék fejlesztő hatására épülők az életkori sajátosságok figyelembe vételével
- az elért eredményekre való építkezés (a nevelési módszerek megválasztása a célokban, másrészt tapasztalatokban gyökerezik)
- közösségi jellegű
- eszközjellegű (informál, eligazít, lehetőséget nyújt az elmélyedésre, a különböző szempontok figyelembevételével)
- differenciáló (figyelembe veszi a gyermekek egyéni személyiségstruktúráját)
 - az átlagostól eltérő didaktikai módszerek:
 - cselekvés- és tevékenységközpontúság
 - közvetlen tapasztalatszerzés
 - lépésről-lépésre haladás elve
 - fokozatosság elve
 - folyamatos megerősítés
 - önbecsülés, önértékelés fejlesztése
- speciális módszerek, eszközök alkalmazását minden esetben a gyermek/tanuló állapotához igazodó, egyéni szükségletek határozzák meg. Hangsúlyt fektetünk a fejlesztő eszközök, módszerek és a tanulási környezet egységére.
 - diagnosztikus mérések
 - terápiás módszerek egyéni/kiscsoportos
 - speciális tanulási környezet kialakítása

4.3.3. Eljárásaink az oktatás terén:

- adaptív oktatás feltételeinek kialakítása
- modern oktatási módszerek alkalmazása
- speciális, sérülés specifikus tankönyv családok és fejlesztési eljárások bevezetése
- differenciálásra és egyéni haladási tempóra való alapozás
- autizmus specifikus módszerek alkalmazása
- szemléltetésre és cselekvésre épített ismeretsajátítás
- aktív tanulás, belső motiváció kialakítása
- alapkészségek kialakításának kitolása a 6. évfolyamig
- alternatív iskolai értékek beépítése

- a gyakorlati élethez szükséges kompetenciák fejlesztése
- diszlexia, diszgráfia és diszkalkulia prevenció biztosítása
- tanulási zavarok prevenciója és korrekciója terápiás eljárásokkal
- kooperatív tanulás
- projektoktatás
- csoportbontás szervezése
- komplex mozgásfejlesztés
- mozgásterápia
- szenzomotoros fejlesztés
- zeneterápia
- művészetterápia
- munkaterápia
- snoezelen terápia

4.3.4. Eljárásaink az utazó gyógypedagógiai tevékenységben:

- az integráció támogatása, az inklúzió erősítése
- az implementációs folyamatok gyakorlattá válásának segítése
- olyan készség- és képességfejlesztés, amely lehetővé teszi a sikeres társadalmi integrációt, az életfogytig tartó tanulást
- tanácsadás
- jó gyakorlatok megismertetése a többségi iskolákkal
- intézményi szakmai fejlesztések külső támogatása
- a többségi iskolákban lévő fejlesztések tudásháttérének biztosítása

4.4 Speciális módszereink

Differenciált tanítás

Pedagógiai tevékenységünk minden területét átható, a gyógypedagógiai alapszemléletét követő módszer, mely a tanulók egyéni képességeit, adottságait, személyiségét, sérülés specifikumát szem előtt tartva, egyénre szabott feladatokkal lehetőséget teremt a legoptimálisabb fejlődésre, a felzárkózásra és a tehetséggondozásra. A gyerekek által leginkább kedvelt munkaforma a csoportmunka, mivel a heterogén csoportokban a gyengébb képességű tanuló társai segítségével tanulhat játékosan. A jobb képességű

gyerekek élvezettel segítenek társaiknak, betöltve a „kis tanár” szerepét. A csoportmunka során megtanulják tanulóink egymást elfogadni, együttműködni, együtt dolgozni. Ez a módszer sikerélményt biztosít minden csoporttagnak, hiszen mindenki jó valamiben, és így kiegészítik egymás munkáját. Ebben a munkaformában a pedagógus szerepköre is megváltozik, partnerként támogatja diákjait.

Egyéni fejlesztés

Az egyéni fejlesztés az a tevékenység, amelynek során úgy „avatkozunk be” a gyermek fejlődési menetébe, hogy megfelelő eljárások, módszerek, technikák, eszközök alkalmazásával segítjük, lehetővé tesszük, hogy az érési folyamat egyes szakaszaiban a szükséges környezeti feltételek adottak legyenek.

Kooperatív módszer

A kooperatív cselekvő tanulási forma alkalmazásával az információszerzésen túl gondolkodási, kommunikációs és együttműködési készségét fejlesztjük tanulóinknak. A kooperatív tanulás során az építő egymásra utaltság, az egyéni felelősség, egyenlő részvétel, párhuzamos interakció négyes alapelveinek együttes érvényesülése biztosítja a tanulói képességek hatékony és hosszú távú fejlődését.

A módszer megtanítja tanítványainkat a konszenzus elérésére. Pozitív tapasztalat, hogy a konszenzusos problémamegoldást átviszik az élet más területeire is. Lényeges eleme a sajátélményű, gyakorlat orientált ismeretszerzés, mely leghatékonyabban segíti az új ismeretek megértését, beépülését, felhasználását. A módszer megvalósításának alapfeltétele a tanterem bútorzatának mobilizálhatósága, mely segíti a differenciáló foglalkozások tervezését. A kooperatív módszer alkalmazását első sorban a TAI tagozaton vezettük be, de a tanulók képességeinek függvényében a készségfejlesztő iskolában is alkalmazzuk.

Projekt módszer

A projekt módszer alkalmazását az oktatás menetében gyakorlati problémák megoldása köré csoportosítjuk. A gyermekek teljes személyiségét, érzelmi, értelmi, motorikus adottságait is figyelembe vesszük a tanítási folyamatában. A projekt módszer alapelve szerint a tanulás tanóráinkon olyan komplex folyamat, amely a tanárt, a tanulót és a tanulási környezetet is magába foglalja. A közös tevékenység elősegíti tanulóinknál a kommunikációs készségek, az egymásra figyelés, a tolerancia képességének fejlesztését, a tantárgyi ismeretek integrációját, az összefüggések felismerését, segítve ezzel a gondolkodás fejlesztését. A tanuló aktív, alkotó részese a tanítási folyamatnak, melyben egész személyisége formálódik és az új ismeret befogadásához szükséges kompetenciái fejlődnek. Első lépésként a délutáni tevékenységek színesebb tételére került bevezetésre, és folyamatosan hálózza be az intézmény egész életét, tevékenységi körét.

Meixner féle olvasás-írástanítási módszer:

Egy jól megválasztott olvasástanítási módszer meghatározója lehet a sikeres és eredményes tanulásnak. Tanulóink számára az általunk legalkalmasabbnak tartott olvasástanítási módszert választottuk.

Megalkotója Meixner Ildikó gyógypedagógus, logopédus, szakpszichológus.

Sajátosságai:

- A módszer gyógypedagógiai terápiás kezdeményezésből fejlődött ki.
- Maximálisan alkalmazkodik a gyermek egyéni haladási üteméhez.
- A tantárgyi ismeretek elsajátítását képességfejlesztéssel alapozza meg.
- A hang – látás - mozgás egységére következetesen épít a tanulás folyamatában.
- A többi módszertől eltérő betűsorrendet tanít.
- Más módszernél alaposabban dolgozza ki az olvasástanítás lépéseit.
- Írástanítása késleltetett.

A módszer alapelvei:

Az aprólékosan felépített tananyag kis lépésekre bontva, vissza-visszatérő ismétlésekkel kiegészítve a fokozatosság elvének megvalósítását szolgálja.

A betűtanítás hármasszociációs kapcsolatának kialakítása (akusztikus, vizuális, beszédmotoros) és annak konzekvens betartása a tanulás során sokoldalú asszociatív megerősítésként szolgál.

A Ranschburg - féle homogén gátlás kialakulásának megelőzése is komoly szempont az oktatás folyamán.

A gondolkodás merevségének (rigiditásának) elkerülése, megelőzése a cél.

Nagy hangsúlyt fektet a gyermek pszichés, önbizalmi megerősítésére, így a pedagógus csak pozitív visszacsatolást, fejlesztő értékelést alkalmaz.

A fejlesztést a gyermek elakadási szintjéhez kell igazítani. A funkciók hierarchikus felépítettségét mindenkor figyelembe kell venni.

Az olvasástanítással párhuzamosan, de késleltetett ütemezéssel kezdődik az írástanítás. Az írás előkészítésének, a motoros képességek fejlesztésének kiemelt szerepe van.

Montessori pedagógia adaptációja értelmileg akadályozott gyermekek és tanulók fejlesztéséhez

Mária Montessori nevéhez kötődő reformpedagógia jól adaptálható irányzat az értelmileg akadályozott tanulók iskolai nevelésében-oktatásában, különleges gondozásában, terápiás jellegű fejlesztésében. A

Montessori módszer és a hozzá tartozó eszközkészlet – a sajátos nevelési igényhez igazodó szelekcióval és átdolgozással – megfelelően hasznosítható a tanulók eredményes iskolai fejlesztésében.

A módszer adaptációjánál figyelembe vesszük az értelmileg akadályozott tanulókra jellemző tanulási, megismerési funkciók sajátosságait. (pl.: lassú, korlátozott, beszűkült és differenciálatlan észlelés, kommunikációs nehézségek, a manipulatív tapasztalatgyűjtés eredményessége, mérsékelt tanulási dinamika, verbalitás problémája, jó utánzókézség és monotónia-tűrés).

Montessori pedagógia sajátos jellege, alapelvek, módszerek:

A verbális tanulás nehézsége miatt a cselekvéses, gyakorlati (érzéketes, mozgásos, „életorientált”) tapasztalatszerzést helyezzük előtérbe az ismeretnyújtásnál, feldolgozásnál és alkalmazásnál.

A bevéséshez az átlagosnál több időt kell fordítani és sokat gyakoroltatni.

Az ismeretnyújtásnál a kis lépésekben haladás elvének kell prioritást biztosítani.

A módszer alkalmazása csak rugalmas tanulásszervezéssel, állandó és folyamatos differenciálással lehet eredményes.

Praktikus ismeretek nyújtása, élethelyzetek begyakorlása, önellátás és cselekvőképesség, adaptív viselkedés kialakítása, a tárgyi és személyi környezet megismerése kiemelt kulcskompetenciaként jelenik meg.

A Montessori pedagógia alkalmazása megköveteli a merev tanórai keretek oldását (foglalkozások időtartama, csengetési rend) szükségessé teszi a foglalkozások komplexitásának előtérbe állítását.

A módszer adaptációja csak akkor eredményes, ha a tanulók egyéni sajátosságát maximálisan figyelembe vesszük.

A didaktikai célok megvalósításánál használt eszközök csoportosítása

- a mindennapi élet gyakorlati teendőire felkészítő eszközök
- érzékelés-észlelést fejlesztő eszközök
- matematikai gondolkodást fejlesztő eszközök
- olvasás, írást előkészítő eszközök
- elemi földrajzi, biológiai és társadalmi ismereteket megalapozó eszközök

Ulwila Színeskotta zeneoktatási módszer

Az értelmi fogyatékos gyermekek számára ajánlott komplex zenei nevelés részei az éneklés, a zenehallgatás, a hangszeres zenélés, a zenére mozgás, a tánc, a zeneszerzés és az improvizáció valamint a hangszer elkészítése. Tehát minden, ami a zenével és zenéléssel kapcsolatos. A zenepedagógiai módszer az

értelmi fogyatékos gyerekek zeneoktatására került kidolgozásra, mely szembeszáll azzal az általános nézettel, miszerint az értelmi fogyatékos gyermekek nem képesek dallamhangszeren játszani, ill. több versszakos dalokat megtanulni.

A módszer a zenei nevelés hét alapterületére épít:

- éneklés,
- zenehallgatás,
- hangszeres zenélés,
- zenére mozgás, a tánc,
- zeneszerzés,
- improvizáció,
- hangszerek készítése

Kölyökatlétika

A Kölyök Atlétika program célja, hogy a gyerekeket élményszerűen ismertesse meg az atlétika mozgásanyagával. A gyakorlatok sokszínűsége, a számtalan érdekes eszköz, a rengeteg egyéni feladat megoldási lehetőség igazi kalanddá teszi ezt a felfedezést. Eközben olyan széleskörű alapokat teremtve - mind fizikai, mind koordinációs képességek terén -, mely alapokon egészséges és aktív nemzedékek sorában alakul ki az igény a rendszeres testmozgásra. Emellett (reményeink szerint) egyre nagyobb számban a sportágat választó gyerekek későbbi versenyzői tevékenységét is a lehető legsokrétűbben készíti elő.

- sok gyermek egyidejű, csapatmunkában történő foglalkoztatása
- különböző és egyszerű mozgásformák megtapasztalása, hogy ne csak a gyorsabb és erősebb tanulók érjenek el jó eredményeket
- az elvárásokat a gyerekek korához és koordinációs képességeihez alakítja
- a programokat kalandossá teszi
- események felépítése és értékelése egyszerű
- nincs szükség sok szervezőre, bíróra
- koedukált esemény legyen az atlétika
- megtanítani a gyerekeket, hogy az energiáikat a hosszú távú egészségük megőrzésére használják fel
- a játékformák nehézségi fokának fokozatos növekedése járuljon hozzá a tanulók harmonikus általános fejlődéséhez

A gesztusnyelv, mint alternatív kommunikációs lehetőség a súlyosan-halmozottan sérült gyermekek esetében”

A *kommunikáció* területén a legfőbb feladat a másik ember megértése, az önkifejezés és az interakció fejlesztésének elősegítése. A súlyosan-halmozottan fogyatékos emberek általában alig rendelkeznek kommunikációs eszközökkel, gyakran elszigeteltek saját környezetüktől is, és rendkívül nagy nehézséget jelent számukra önmaguk kifejezése. Ezért a fejlesztés elsődleges célja a fogyatékos gyermek és környezete közötti kapcsolat kialakítása, a kommunikációs lehetőségek alapfeltételeinek feltárása és megteremtése, az önálló kommunikációs repertoár fokozatos kiépítése, amely által képesek lesznek kifejezni szükségleteiket és igényeiket, kapcsolatba lépni más emberekkel és hatást gyakorolni környezetükre.

Érzékelés-észlelés fejlesztésének speciális lehetőségei súlyosan halmozottan sérült gyermekeknél

A súlyosan, halmozottan sérült tanulók fejlesztésének nagyon fontos feladata az érzékelhető és észlelhető világ megnyitása, a dologi és emberi világ rendjének felfedeztetése és a valóságmegismerés tágitása a magasabb rendű kognitív folyamatok bekapcsolásával. Cél a kifelé fordulás, a tanuló figyelmének a közös világra irányítása. Olyan élmények biztosítása, amelyek felkeltik érdeklődését, és amelyekre pozitív módon reagálhat. Szükséges minden érzékelési terület (látás, hallás, tapintás, mozgásérzékelés, kinesztetikus és proprioceptív érzékelés [különböző testrészek testhez viszonyított helyzetének érzékelése], szaglás és ízlelés stb.) fejlesztése a következő szinteken: figyelem, érzékelés, észlelés, differenciálás, emlékezet, szerialitás. Ez tanulónként más és más módon valósulhat meg, a meglévő képességtől függően változhatnak az előnyben részesített ingerek és tevékenységek.

Konduktív pedagógia módszereink

A **konduktor** csoportos és egyéni foglalkozások keretében komplex pedagógiai módszerekkel hat a diszfunkcióra.

A módszer lényege és célja, hogy ritmikus intendálással (intenció: olyan belső, előzetes képződmény, ami megindítja a koordinációt, összerendezést az idegrendszerben. Speciális emberi aktivitás, belső késztetés), feltételes reflexek kialakítására törekszik és egymásra épített feladatsorokon keresztül igyekszik a rossz beidegződéseket javítani. Az önállóságra szoktatás a cél, melyhez számos segédeszközt vesz igénybe.

A **szomatopedagógus** az érintett gyermek mozgásos akadályozottságának javítását, az egész személyiség fejlesztését végzi az egyedi nevelhetőségi feltételek figyelembevételével. a komplex terápia a motoros, szenzoros, kognitív képességek, kommunikáció fejlesztését; szociális készségek fejlesztését, mint a

magatartás, viselkedés, önállóság, közösségi személyiségvonások és a környezeti adaptáció segítését végzi egyéni fejlesztés formájában..

Aroma és fényterápia:

Az Aroma- és fényterápia nagy lehetőségeket kínál az érzékelés és észlelés fejlesztésében. Nemcsak élvezetes, de az egész szervezetre pozitív hatást gyakorló, és hasznos tevékenységet felkínáló terápiás lehetőség. A halmozottan sérült gyermekeknél azonban tapasztaljuk az érzékszervi működések kiesését, vagy hiányos működését. Ez igaz az érzékelést döntő módon befolyásoló ingerekre is, mint a látás, hallás, de pl. a kevésbé fontosnak tűnő szaglásra is. A szaglás útján ható terápia is egy nagyon fontos fejlesztési lehetőség., mert egy újabb, egy másfajta ingert okoz az agykérgi központokban, ami az asszociációs pályák révén pszichoszomatikus hatást fejt ki.

Állatasszisztált terápia: kutyaterápia, nyusziterápia

A sérült gyerekek esetében az a tapasztalat, hogy az egyik legnagyobb problémát az érdektelenség, ebből kifolyólag a figyelem hiánya okozza. Figyelem nélkül nincs észlelés, ha nincs észlelés nincs mire emlékezni, ha nincs mire emlékezni, elmarad a tanulás. A helyzetet nehezíti, hogy még az észlelési területek is különböző szintű károsodással bírnak. A nyusziterápiával és a kutyaterápiával a cél kettős: egyrészt az örömszerzés, az önmaga zárt világából való ki-kitekintés elérése, másrészt olyan képességek működésbe hozása, illetve fejlesztése, amelyek a tanulók mindennapokban való boldogulását segítik, támogatják.

Snoezelen terápia:

Ez a módszer egy fenyegetések nélküli, biztonságos környezetet jelent, a különböző fogyatékoságokkal, élő gyermekek számára, gyengéd stimulálás, amely az elemi érzékek csatornáin keresztül fejt ki hatását. A módszer aktivál és relaxál egyszerre és ezzel párhuzamosan több érzékelési-észlelési funkció kialakulását és fejlesztését segíti. A Snoezelen terápia alkalmazásának előnye, hogy tanulási helyzet nélkül, pozitív, kellemes élmények átélésével fejleszt, nyugalmat ad, és ami a súlyosan, halmozottan sérülteknél, autista gyermekeknél, különösen fontos ez itt nonverbális eszközökkel is megvalósítható.

Interaktív tananyagok alkalmazása a tanítási órákon

Iskolánk minden osztályterme rendelkezik interaktív táblával vagy panellel. Azok használata teljesen beépült a pedagógusok módszertani tárházába minden tagozaton. Nemcsak a tankönyvek és munkafüzetek kivételére használjuk, hanem folyamatosan kutatjuk azokat a tananyagbázisokat, fellelhető oldalakat,

melyek specialitásuknál fogva olyan feladatokat tartalmaznak, amit értelmi fogyatékos tanulóink körében is alkalmazhatunk. Valamint a különböző feladatszerkesztő programok adekvát használata segítséget nyújt pedagógusaink számára az élménydús, sokoldalú és motiváló ismeretátadásra.

Projektek az iskolában és az iskolán kívül

A projekt-módszer lényege nem az ismeretek átadása vagy az, hogy a tanulók ismereteket halmozzanak föl, hanem hogy kifejlessze képességeiket, használható tudást szerezzenek az élet legkülönbözőbb területein, valamint tudásukat képesek legyenek rendszerben alkalmazni, átlátva a különböző tantárgyi koncentrációkat. A projektpedagógiában a gyereket nem fejlesztik, hanem fejlődik. Ennek érdekében szükség van a tanuló érdeklődésére, annak folyamatos ébrentartására, végső soron tehát a motivált tanulásra. A feladat végzése során jórészt önálló munkával, szükség szerint a projektcsoporton belüli belső munkamegosztással, (kiscsoportok szervezésével), a tanórai és a tantárgyi keretektől függetlenül tevékenykednek. A munka során szükséges tudnivalókat maguk kutatják fel, osztják meg egymással meglévő és frissen szerzett tudásukat, és az egyéni képességek és tehetségek figyelembe vételével alakítják az egyes munkafolyamatok elvégzését. A projekt-orientált tanítás tehát integratív jellegű és interdiszciplináris.

Lényeges eleme a módszernek, hogy eredményeit nyilvánosságra kell hozni: a bírálat és a kritika közösen történik. Mindez bőséges lehetőséget kínál a szociális tanulásra. A feladat megoldásához elengedhetetlen a résztvevők, illetve a kiscsoportok egymás közötti kommunikációja. Csupa olyan helyzet, ami a tanulóknak rendkívüli lehetőséget ad tehetségük kibontakoztatására, de amely helyzetek merőben szokatlanok a hagyományos tanórai keretekben. A projektmódszerbe kiválóan illeszkedik a kooperatív óra- és foglalkozásvezetés, ahol a tanár mintegy koordinátorként van jelen. A projekt produktuma lehet egy tárgy, egy modell, írásmű, plakát, kiállítás, előadás, játék, rendezvény vagy kirándulás.

Projektheteink, melyeket éves munkatervünk is tartalmaz:

- Állatvédelmi témahét
- Európai Hulladékcsökkentési Hét
- Adventi témahét
- „Miénk a jövő”- pályaválasztás segítése témahét
- és Happy-hét
- Fenntarthatósági témahét
- Digitális témahét

- PÉNZ7
- Magyar Diáksport Napja
- Parasport Napja

4.5. EFOP 3.1.6.-16 pályázat

A köznevelés esélyteremtő szerepének erősítése „Esély a jövőnkért, mert mi is léteünk!” pályázat

Célja egy olyan komplex fejlesztés megvalósítása, melynek révén megyei szinten javul a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek és tanulók inkluzív, méltányos és minőségi neveléshez és oktatáshoz való hozzáférése, csökkennek, illetve megszűnnek a nevelési, oktatási egyenlőtlenségek.

A projekt a megvalósítás során kiemelt figyelmet fordít a súlyos és halmozottan fogyatékos, illetve az integráltan nevelt, oktatott SNI gyerekekre, tanulókra, valamint a szakszolgálati ellátásban tapasztalható területi egyenlőtlenségek csökkentésére.

A minőségi szolgáltatás eléréséhez a projekt biztosítja a legmodernebb mérőeszközöket, a fejlesztéshez használható eszközöket, és a pedagógusok megismertetését a legújabb terápiás eljárásokkal.

Az infokommunikációs alternatív eszközök a súlyosan és halmozottan sérült tanulók önkifejezését, társadalmi integrációját segítik elő.

A megvalósítandó táborok pedig a gyermekeknek nyújtott élményen túl biztosítják gyermek és szülő számára a minőségi együttlétet, az érintett közeg elfogadó attitűdjének növelését.

A fejlesztés következtében a gyerekek olyan megsegítésben részesülnek, mely hozzájárul az iskolai lemorzsolódás csökkenéséhez, a munkaerőpiacra történő bekapcsolódáshoz, a társadalmi integrációhoz.

4.6. Boldogiskola program

„A program kiemelt küldetése, hogy a pozitív pszichológia eredményeire építve adjon ötleteket és módszertani segítséget a boldogságra való képesség fejlesztéséhez az iskolás korosztály számára.”

Intézményünk 2017/ 2018 tanévben pályázott a Boldog Iskola címre, a Tanulásban akadályozott tanulók tagozatán.

A boldogiskola célja:

- Olyan életmodell bemutatása, mely segíti a tanulókat abban, hogy az előttük álló kihívások, problémák megoldásához képesek legyenek a helyes utat kiválasztani és azon végig menni.
- A lelki egészségmegtartás tényezőinek tanulmányozására adjon lehetőséget.”
- Pozitív életszemléletre, toleranciára, egymás elfogadására nevelés.

Elvárt eredmények:

- fejlődik a tanulók személyisége
- segítséget kapnak a társadalomba való beilleszkedéshez
- képessé válnak az egészséges életmód kialakítására
- csökkennek a viselkedési és magatartási problémák
- segítséget kapnak az elfogadó, toleráns magatartás kialakulásához

A teljes Boldogságóra program 10 egymásra épülő témából áll, amelyek fokról fokra ismertetik meg a boldogság különböző összetevőit, feltételeit.

1. Boldogságfokozó hála
2. Optimizmus gyakorlása
3. Kapcsolatok ápolása
4. Boldogító jócselekedetek
5. Célok kitűzése és elérése
6. Megküzdési stratégiák
7. Apró örömek élvezete
8. Megbocsátás
9. Testmozgás
10. Fenntartható boldogság

Autista tanulók fejlesztése során alkalmazott módszereink

- Protetikus segítő környezet kialakítása
- Tér strukturálása
- Képes napirend használata
- Folyamatábrák és színkódok használata
- Alternatív kommunikáció tanítása
- Viselkedésterápiás megközelítés

4.7. A nevelő-oktató munka eszközei

A tevékenységrendszernek a személyiség sokoldalú fejlesztésén kell alapulnia. A tartalmi tényezők megállapításakor egyrészt figyelembe kell venni a gyermekek fejlődés lélektani jellemzőit, másrészt

számolni kell az egyes életkorok sajátosságaival, teljesítőképességeivel a gyermek sajátos nevelési igényéből fakadó specialitásokkal.

Ezekből fakadóan a nevelő- oktató-fejlesztő munka eszközeit a következő szempontoknak megfelelően csoportosítjuk:

- Komplex, egyéni képességekhez, állapothoz igazított személyiség fejlesztés eszközei
- Tanítási-tanulási tevékenység eszközei
- A tanórán és iskolán kívüli nevelő-oktatási tevékenység eszközei

4.8. A fejlesztés területei a Nat szerint

A fejlesztési területek - nevelési célok áthatják a pedagógiai folyamat egészét, s így közös értékeket jelenítenek meg. A célok elérése érdekében a pedagógiai folyamatban egyaránt jelen kell lennie az ismeretszerzés, a gyakoroltatás-cselekedtetés mellett a példák érzelmi hatásának is. E területek - összhangban a kulcskompetenciák alapját adó képességekkel, készségekkel, az oktatás és nevelés során megszerzett ismeretekkel, és a tudásszerzést segítő attitűdökkel - egyesítik a hagyományos értékeket és a XXI. század elején megjelent új társadalmi igényeket.

A nevelési célok a következőképpen érvényesülnek a tartalmi szabályozás különböző szintjein, és valósulnak meg a köznevelés folyamatában:

- beépülnek az egyes műveltségi területek, illetve tantárgyak fejlesztési követelményeibe, tartalmaiba;
- tantárgyak részterületeivé válhatnak, vagy önálló tantárgyként jelenhetnek meg az iskola helyi tanterve szerint;
- alsó tagozaton tematizálják a tanítói munkát, a felsőbb évfolyamokon pedig elsősorban az osztályfőnöki órák témaköreit; Témákat, fejlesztési helyzeteket körvonalaznak a nem tanórai keretek között folyó, egyéb iskolai foglalkozások, programok számára.

A nevelési célok intézményi szintű tudatos követése, valamint a hozzájuk rendelt feladatok végrehajtása és végrehajtása az intézményi pedagógiai kultúra és a színvonalas pedagógiai munka meghatározó fokmérője, a pedagógiai-szakmai ellenőrzés egyik fontos kritériuma.

Az erkölcsi nevelés

A köznevelés alapvető célja a tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, a cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatuk elmélyítése, igazságérzetük kibontakoztatása, közösségi

beilleszkedésük elősegítése, az önálló gondolkodásra és a majdani önálló, felelős életvitelre történő felkészülésük segítése. Az erkölcsi nevelés legyen életszerű: készítsen fel az elkerülhetetlen értékkonfliktusokra, segítsen választ találni a tanulók erkölcsi és életvezetési problémáira. Az erkölcsi nevelés lehetőséget nyújt az emberi lét és az embert körülvevő világ lényegi kérdéseinek különböző megközelítési módokat felölelő megértésére, megvitatására.

Az iskolai közösség élete, tanárainak példamutatása támogatja a tanulók életében olyan nélkülözhetetlen készségek megalapozását és fejlesztését, mint a kötelességtudat, a munka megbecsülése, a mértéktartás, az együttérzés, a segítőkészség, a tisztelet és a tisztesség, a korrupció elleni fellépés, a türelem, a megértés, az elfogadás. A tanulást elősegítő beállítódások kialakítása - az önfegyelemtől a képzelőtehetségen át intellektuális érdeklődésük felkeltéséig - hatással lesz egész felnőtt életükre, és elősegíti helytállásukat a munka világában is.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

A tanulók ismerjék meg nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait. Tanulmányozzák a jeles magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók munkásságát. Sajtátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek megalapozzák az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését. Alakuljon ki bennük a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzése, és az a felismerés, hogy szükség esetén Magyarország védelme minden állampolgár kötelessége. Európa a magyarság tágabb hazája, ezért magyarságtudatukat megőrizve ismerjék meg történelmét, sokszínű kultúráját. Tájékozódjanak az egyetemes emberi civilizáció kiemelkedő eredményeiről, nehézségeiről és az ezeket kezelő nemzetközi együttműködési formákról.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A demokratikus jogállam, a jog uralmára épülő közélet működésének alapja az állampolgári részvétel, amely erősíti a nemzeti öntudatot és kohéziót, összhangot teremt az egyéni célok és a közjó között. Ezt a cselekvő állampolgári magatartást a törvénytisztelet, az együttélés szabályainak betartása, az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete, az erőszakmentesség, a méltányosság jellemzi. Az iskola megteremti annak lehetőségét, hogy a tanulók megismerjék a főbb állampolgári jogokat és kötelezettségeket, és ennek keretében biztosítja a honvédelmi nevelést. A részvétel a közügyekben megkívánja a kreatív, önálló kritikai gondolkodás, az elemzőképesség és a vitakultúra fejlesztését. A felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátítását hatékonyan támogatják a tanulók tevékeny részvételére építő tanítás- és tanulásszervezési eljárások.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

Az önismeret - mint a személyes tapasztalatok és a megszerzett ismeretek tudatosításán alapuló, fejlődő és fejleszthető képesség - a társas kapcsolati kultúra alapja. Elő kell segíteni a tanuló kedvező szellemi fejlődését, készségeinek optimális alakulását, tudásának és kompetenciáinak kifejezésre jutását, s valamennyi tudásterület megfelelő kiművelését. Hozzá kell segíteni, hogy képessé váljék érzelmeinek hiteles kifejezésére, a mások helyzetébe történő beleélés képességének az empátiának a fejlődésére, valamint a kölcsönös elfogadásra. Ahhoz, hogy az oktatási és nevelési folyamatban résztvevő tanulók, az elsajátított készségekre és tudásra támaszkodva énképükben is gazdagodjanak, a tanítás-tanulás egész folyamatában támogatást igényelnek ahhoz, hogy tudatosuljon, a saját/egyéni fejlődésüket, sorsukat és életpályájukat maguk tudják alakítani. A megalapozott önismeret hozzájárul a kulturált egyéni és közösségi élethez, mások megértéséhez és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához.

A családi életre nevelés

A család kiemelkedő jelentőségű a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, szeretetkapcsolatainak, önismeretének, testi és lelki egészségének alakításában. A szűkebb és tágabb környezet változásai, az értékrendben jelentkező átrendeződések, a családok egy részének működésében bekövetkező zavarok szükségessé teszik a családi életre nevelés beemelését a köznevelés területére. A köznevelési intézményeknek ezért kitüntetett feladata a harmonikus családi minták közvetítése, a családi közösségek megbecsülése. A felkészítés a családi életre segítséget nyújt a gyermekeknek és fiataloknak a felelős párkapcsolatok kialakításában, ismereteket közvetít a családi életükben felmerülő konfliktusok kezeléséről. Az iskolának foglalkoznia kell a szexuális kultúra kérdéseivel is.

A testi és lelki egészségre nevelés

Az egészséges életmódra nevelés hozzásegít az egészséges testi és lelki állapot örömteli megéléséhez. A pedagógusok ösztönözzék a tanulókat arra, hogy legyen igényük a helyes táplálkozásra, a mozgásra, a stressz kezelés módszereinek alkalmazására. Legyenek képesek lelki egyensúlyuk megóvására, társas viselkedésük szabályozására, a konfliktusok kezelésére. Az iskola feladata, hogy a családdal együttműködve felkészítse a tanulókat az önállóságra, a betegség-megelőzésre, továbbá a szabályok betartására a közlekedésben, a testi higiéniában, a veszélyes körülmények és anyagok felismerésében, a váratlan helyzetek kezelésében. A pedagógusok motiválják és segítsék a tanulókat a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

A Nat ösztönzi a személyiség fejlesztését, kibontakozását segítő nevelést-oktatást: célul tűzi ki a hátrányos helyzetű vagy fogyatékkal élő emberek iránti szociális érzékenység, segítő magatartás kialakítását a

tanulóknak úgy, hogy saját élményű tanuláson keresztül ismerik meg ezeknek a csoportoknak a sajátos igényeit, élethelyzetét. A segítő magatartás számos olyan képességet igényel és fejleszt is egyúttal (együttérzés, együttműködés, problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás és - megvalósítás), amelyek gyakorlása elengedhetetlen a tudatos, felelős állampolgári létezéshez.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A felnövekvő nemzedéknek ismernie és becsülnie kell az életformák gazdag változatosságát a természetben és a kultúrában. Meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használja. Cél, hogy a természet és a környezet ismeretén és szeretetén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás váljék meghatározóvá a tanulók számára. Az intézménynek fel kell készítenie őket a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességek és jogok gyakorlására. Törekedni kell arra, hogy a tanulók megismerjék azokat a gazdasági és társadalmi folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek elő, továbbá kapcsolódjanak be közvetlen és tágabb környezetük értékeinek, sokszínűségének megőrzésébe, gyarapításába.

Pályaorientáció

Az iskolának - a tanulók életkorához igazodva és a lehetőségekhez képest - átfogó képet kell nyújtania a munka világról. Ennek érdekében olyan feltételeket, tevékenységeket kell biztosítani, amelyek révén a diákok kipróbálhatják képességeiket, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, megtalálhatják hivatásukat, kiválaszthatják a nekik megfelelő foglalkozást és pályát, valamint képessé válnak arra, hogy ehhez megtegyék a szükséges erőfeszítéseket. Ezért fejleszteni kell bennük a segítséssel, az együttműködéssel, a vezetéssel és a versengéssel kapcsolatos magatartásmódokat és azok kezelését.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

A felnövekvő nemzedéknek hasznosítható ismeretekkel kell rendelkeznie a világgazdaság, a nemzetgazdaság, a vállalkozások és a háztartások életét meghatározó gazdasági-pénzügyi intézményekről és folyamatokról. Cél, hogy a tanulók ismerjék fel saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénz világa és a fogyasztás területén. Tudják mérlegelni döntéseik közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát. Lássák világosan rövid és hosszú távú céljaik, valamint az erőforrások kapcsolatát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, egymásrautaltságát. Ennek érdekében a köznevelési intézmény biztosítja a pénzügyi rendszer alapismereteire vonatkozó pénzügyi szabályok, a banki tranzakciókkal kapcsolatos minimális ismeretek és a fogyasztóvédelmi jogok tanítását.

Médiatudatosságra nevelés

Cél, hogy a tanulók a mediatiszt, globális nyilvánosság felelős résztvevőivé váljanak: értsék az új és a hagyományos médiumok nyelvét. A médiatudatosságra nevelés az értelmező, kritikai beállítódás kialakítása és tevékenység-központúsága révén felkészít a demokrácia részvételi kultúrájára és a médiumoktól is befolyásolt mindennapi élet értelmes és értékelvű megszervezésére, tudatos alakítására. A tanulók megismerkednek a média működésével és hatásmechanizmusával, a média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatokkal, a valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módjával, valamint e különbségek és az említett médiajellemzők jogi és etikai jelentőségével.

A tanulás tanítása

A tanulás tanítása az iskola alapvető feladata. Minden pedagógus teendője, hogy felkeltse az érdeklődést az iránt, amit tanít, és útbaigazítást adjon a tananyag elsajátításával, szerkezetével, hozzáféréssel kapcsolatban. Meg kell tanítani, hogyan alkalmazható a megfigyelés és a tervezett kísérlet módszere; hogyan használhatók a könyvtári és más információforrások; hogyan mozgósíthatók az előzetes ismeretek és tapasztalatok; melyek az egyénre szabott tanulási módszerek; miként működhetnek együtt a tanulók csoportban; hogyan rögzíthetők és hívhatók elő pontosan, szó szerint például szövegek, meghatározások, képletek. Olyan tudást kell kialakítani, amelyet a tanulók új helyzetekben is képesek alkalmazni, a változatok sokoldalú áttekintésével és értékelésével. A tanulás tanításának elengedhetetlen része a tanulás eredményességének, a tanuló testi és szellemi teljesítményeinek lehetőség szerinti növelése és a tudás minőségének értékelése.

4.9. Kulcskompetenciák fejlesztése

A kompetencia az a képességünk, mely a bennünk lévő tudást sikeres problémamegoldó cselekvéssé alakítja. A kulcskompetenciák fejlesztésének területei a szervezeti egységek helyi tantervében találhatók, a **Nat** által meghatározottak szerint, az irányelvekben szabályozottak beépítésével. A kulcskompetenciákat a kötelező oktatás és képzés alatt kell elsajátítani. A későbbiekben mindenféle tanulás alapját ezek képezik.

Kompetencia alapú oktatáson az alkalmazásképes tudást középpontba helyező oktatást értjük.

A kompetencia alapú oktatás elengedhetetlen feltétele a pedagógiai módszertani kultúra megújítása, melynek középpontjába a fejlesztendő képességek, kompetenciák kerülnek, melyek meghatározzák a tantervi tartalmakat és tevékenységi köröket.

SNI tanulók oktatásában célunk, hogy képességeikhez mértén elérjék azokat a tanulási célokat, amelyek közelebb viszik őket a kompetenciák elsajátításához. A sajátos nevelési igényű tanuló számára –a kompetenciák rendszerét hivatkozási alapként használva –megfelelően differenciált és személyre szabott tanulási programokat alkalmazunk.

- Alapkompetenciák
- A tanulás kompetenciái
- Kommunikációs kompetenciák
- Digitális kompetenciák
- A gondolkodás kompetenciái
- Személyes és társas kompetenciák
- A kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
- Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

4.8.0. Alapkompetenciák

Az alapkompetenciák magukban foglalják a beszédhez, olvasáshoz, íráshoz, szövegértéshez, a mennyiségi, téri-vizuális és időbeli viszonyok mentén történő tájékozódáshoz, valamint a mozgáshoz kapcsolódó ismereteknek, készségeknek és attitűdöknek a rendszerét, és megalapozzák a használható tudás megszerzését

A tanuló olyan készségeket sajátít el, amelyek az információszerzéshez, a szövegértéshez és -alkotáshoz szükségesek.

4.8.1. A tanulás kompetenciái

Tanulóink sajátos nevelési igényükből fakadóan nincsenek birtokában az önálló tanuláshoz szükséges készségeknek, képességeknek. Az irányított, egyéni megsegítésre épülő tanulás a mindennapok részét képezi a gyógypedagógiának.

A tanulás kompetenciáinak fejlesztése folyamatos feladat a nevelés, oktatás folyamatában. Az önirányítás kompetenciáit tanulóink többsége nem képes elsajátítani, ugyanakkor folyamatosan próbáljuk fejleszteni ezt a területet változatos, egyéni képességekre épülő feladatokkal.

Módszereink

- érdeklődési kör kialakulásának segítése a tanórai, szabadidős és szakköri foglalkozások során
- tanulásszervezési eljárások folyamatos gyakorlása
- önellenőrzés gyakorlása
- folyamatos pozitív megerősítés a sikerélményhez juttatás érdekében

4.8.2. Kommunikációs kompetenciák

A tanuló a nevelés-oktatás kezdeti szakaszában kommunikációs szándékkal anyanyelvén szóban, írásban, valamint digitális eszközök felhasználásával, olyan információcserét folytat, amely a gondolatok, érzések és tények hatékony kifejezését, valamint értelmezését teszi lehetővé. A kommunikáció egyes tanulók esetében alternatív/augmentatív kommunikációs módokon valósul meg. Az információcsere a hagyományos vizuális és auditív, valamint a komplexitást új összetételben hordozó digitális csatornák széles körére terjed ki; az interakció a tudományterületek, a művészetek, illetve a társadalmi kontextusok széles skáláján valósul meg

4.8.3. Digitális kompetenciák

A digitális kompetenciák magukban foglalják az információk keresését, felhasználását, a digitális platformokon folytatott kommunikációt és együttműködést, a digitális tartalmak létrehozását és alakítását.

Kiemelt feladatunk a digitális kompetenciák fejlesztése során:

- megfelelő szintű eszközhasználat
- az internet lehetőségeinek kihasználása a tanulás, ismeretszerzés, anyaggyűjtés során
- segítségnyújtás az internet információ áradatában történő szelektálásához
- biztonságos internethasználat kialakítása
- internetes áldozattá válás megelőzése
- ismeretanyag gyűjtés együttműködéssel vagy önállóan

4.8.4. A gondolkodás kompetenciái

Az iskola a tanulók tudásalapú világképének kialakításához, valamint a technológiaalapú fejlődés megértéséhez és kritikus értelmezéséhez a tudományos és technológiai gondolkodás kompetenciáinak fejlesztésével járul hozzá. Ezen kompetenciák folyamatos fejlődése magában foglalja azokat a folyamatokat, amelyek meghatározóak az adatok összegyűjtése, rendszerezése, az információk különböző logikai eljárásokkal történő átalakítása, értelmezése és elemzése terén

Kiemelt feladataink a kognitív képességek fejlesztése során:

- Ráismerés: a közvetlen és az előző tapasztalat azonosítása

- Kiválogatás: egy meglévő halmazból egy részének elkülönítése adott vagy választott szempont szerint
- Összehasonlítás: az összehasonlítandó dolgok eltérő és közös tulajdonságainak megállapítása
- Csoportosítás: adott dolgok valamilyen közös jellemzője alapján
- Soralkotás: valamilyen viszony, szabály alapján történik
- Tervezés: rövid feladatok cselekvési sorrendjének átgondolása

4.8.5. Személyes és társas kompetenciák

Az iskola feladata, hogy a tanulók iskolai jelenlétének és tevékenységének irányítása és megszervezése során támogassa a hatékony és kiegyensúlyozott társas kapcsolatok, a pozitív énkép, illetve a változásokhoz is alkalmazkodni tudó egyéni életmód kialakításában alapvető jelentőségű készségek megszerzését. A személyes és társas kompetenciák kialakítása során az iskola külön hangsúlyt helyez a testi egészséggel, a szocio-emocionális jólléttel, a biztonsággal, az emberi kapcsolatokkal a személyes pénzügyi tevékenységek lebonyolításával és a fogyasztás megtervezésével, megszervezésével kapcsolatos kompetenciákra, valamint azokra a társadalmi kompetenciákra, amelyek fejlődése révén a tanulóban tudatossá válik, hogy mit jelent felelősségteljes állampolgárként élni és a társadalmi élet területein aktívan részt venni.

Az sérült gyermekek gyakran nehezen boldogulnak családi és intézményi kapcsolataikban, nehezítettek lehetnek a felnőttekkel és kortársakkal való társas interakciók. A társas interakció az egészen alapvető készségektől tevődik össze, alapjai jellemzően a családi szocializáció során kerülnek elsajátításra, melyeket az intézményes nevelés megerősít, kiegészít vagy éppen próbál megváltoztatni

Kiemelt feladataink a személyes és társas kompetenciák fejlesztése során:

- Megtanulják az érzelmek és más szociális jelzések felismerését, a metakommunikatív jelzések megértését, az érzelmek, vágyak, célok, gondolatok megfelelő kifejezését és értelmezését.
- Tudjanak különbséget tenni a jó-rossz a helyes-helytelen között
- Ismerjék meg a közösség szabályrendszerét és a társadalom elfogadott normáit, melynek személyiségbe történő beépítése folyamatos pedagógiai feladat.
- A kritikai mérlegelés fejlesztése
- A kortárskapcsolatok kiépítéséhez és fenntartásához szükséges készségek fejlesztése
- A kapcsolatépítés facilitálásával/ösztönzésével a szociális viselkedéselemek fejlesztése, gyakorlása
- Az iskolai életbe történő aktív részvétel támogatása
- A felelősségvállalás kialakítása

- Szabálytudat fejlesztése
- Empátia, segítőkészség, tolerancia szolidaritás fejlesztése
- Együttműködés fejlesztése
- Konfliktushelyzetek helyes megoldása
- Egymás tiszteletére nevelés

4.8.6 A kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

A tanuló ezen kompetenciák elsajátításával képessé válik arra, hogy értékesnek tartsa a kreatív ötleteket és produktumokat, az innovatív tevékenységeket, és önmaga is kreatív alkotásokat hozzon létre egyes tanulási területeken, valamint képessé válik az esztétikai átélésre és az önkifejezésre művészeti eszközökkel. A tanulók megtanulják értékként kezelni, hogy a saját gondolataik kifejezését és mások véleményének befogadását sokféle szempont alapján képesek megvalósítani.

A kreativitást fejlesztő pedagógiai feladataink

- Képességfejlesztés a gyermek speciális igényeinek figyelembe vételével
- Tehetségazonosítás és támogatás a fejlődésben
- „Mindenkinek jó valamiben elv” beépítése az értékelésbe és pozitív megerősítésbe
- Képzelőerő, fantázia fejlesztése mesék, történetek játék során
- Módszertani sokszínűség, folyamatos differenciálás biztosításával az egyediség megtartása

4.8.7. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

A munka világához kapcsolódó kompetenciák birtokában a tanuló nyitottá válik különböző munkakörökre és az azokhoz tartozó szerepek betöltésére. Jellemző rá a vállalkozási hajlandóság, a kezdeményező hozzáállás és az új ötletek iránti pozitív attitűd, a jövőbe vetett bizalom, valamint a munkavégzéshez szükséges készségek minőségi szintű kialakítása.

Fejlesztési feladatok:

- Motiváció kialakítása, erősítése
- Reális önértékelés, önismeret kialakítása
- Érzelem- és viselkedésszabályozás képességének kialakítása
- Felkészítés a mindennapi munka során adódó konfliktusok kezelésére, egyénre szabott konfliktuskezelési technikák kialakítása

- Krízishelyzetek (a személy számára kritikus helyzetek) beazonosítása, a kialakulás okainak számbavétele, a helyzetek felismerése, kezelésének, csillapításának technikái, megküzdési stratégiák elsajátítása, begyakorloltatása
- Kommunikációs technikák elsajátítása
- Team munkaforma gyakorlása
- Stresszkezelés módjainak bemutatása, az egyén számára megfelelő módszer gyakorloltatása
- Önálló közlekedés – közlekedési szabályok tisztázása, közlekedési eszközök megfelelő használatának gyakorlása

4.10.A teljesülés kritériumai

A teljesülés kritériumait a tanulók életkorához igazodva értelmezzük.

- A gyermekek jól érzik magukat az iskolában, csökkennek az igazolatlan hiányzások.
- Tisztában vannak a tanulás hasznával; érdeklődnek a különböző ismeretek iránt; a foglalkozásokon aktívak.
- Önmagukhoz képest fejlődnek, tudásuk nő.
- Eligazítással képesek önállóan tanulni, szeretnek olvasni.
- Fejlődik önismeretük, felismerik értékeiket, hibáikat, korlátaikat.
- Ha tudnak, segítenek, szükség esetén elfogadnak vagy kérnek segítséget.
- Beilleszkedtek az épek közösségébe.
- Kulturált kommunikációt folytatnak a felnőttekkel és társaikkal.
- Szabadidejüket képesek kellemesen, hasznosan eltölteni.
- Higiéniai alapelveket betartják.
- Reális elképzeléseik, terveik vannak a továbbtanulással kapcsolatban.

Ellenőrzési formák: folyamatos megfigyelés, feljegyzések készítése, beszélgetések, cselekedet-, viselkedéselemzés, felmérés, nevelési eredményvizsgálat, nyomon követés.

Ellenőrzésben résztvevők: a pedagógusok, a pedagógiai munkát segítő alkalmazottak, a munkaközösség vezetői, az iskola vezetői.

Fontosnak tartjuk, hogy az iskola pedagógusai gyermekszerető, humanista emberek legyenek. Képesek legyenek, és akarjanak fejlődni, kreativitással és szakmai elhivatottsággal neveljék, oktassák a gyerekeket.

A pedagógus személyiségének kiteljesedése érdekében minden jó ötletet és innovációs lehetőséget az intézmény vezetése a mindenkor rendelkezésére álló eszközeivel támogat. Az újonnan belépő kollégák, rendszeres segítséget kapnak. Team megbeszélések, hospitálások állnak rendelkezésükre.

Fontos a pedagógiai munka szabadsága, mindemellett az alábbi elvárásoknak kell megfelelni:

- társadalmi elvárások
- pedagógus etikai kódex
- az iskola szabályzatai, dokumentumai

A pedagógusokat munkavégzés közben, és annak érdekében megilleti pszichikai, jogi és fizikai védelem. Természetes elvárás, hogy a pedagógus a szülőkkel való kapcsolattartásával pozitív irányban erősítse az iskolához, illetve a tanulócsoporthoz való viszonyulást. Célunk egy olyan iskola működtetése, ahol a pedagógus biztonságban érzi magát, így a gyermekek nevelése-oktatása elfogadó, szerető környezetben biztosított.

4.11. Az oktatási eszközök

A nevelési-oktatási célok és stratégiánk megvalósítását támogató eszközök:

- nyomtatott tankönyvek, munkafüzetek, feladatlapok, feladatgyűjtemények, kézikönyvek, applikációk, térképek,
- háromdimenziós demonstrációs eszközöket a szemléltetés segítéséhez (pl. természeti tárgyak, kísérleti eszközök)
- sport, mindennapos testnevelés, mozgás, mozgásfejlesztés eszközei
- infokommunikációs eszközök, internet (pld: számítógép, CD lejátszó, projektor, interaktív tábla, interaktív paneltablet, laptop, okosasztal)
- 3D nyomtató
- speciálisan alkalmazott módszereink, terápiáink speciális eszközrendszere és vizsgáló eszközei
- szakmatanuláshoz szükséges eszközök, szerszámok, anyagok (faipari, textil ipari, kertészeti, hagyományos népi mesterségek,)
- önálló életvezetés kialakítását segítő eszközeink, anyagaink (háztartás, babaápolás, egészségmegóvás, takarítás, tisztálkodás)
- egyéni fejlesztéshez, a tanuló képességeihez igazodó speciális eszközök, fejlesztőeszközök

- súlyos, halmozottan sérült tanulók kommunikációját, képességeit, mozgását, önkifejezését fejlesztő eszközök,
- pedagógusok által tervezett eszközök kivitelezését segítő műszaki eszközök és anyagok (pld: fénymásoló, nyomtató, 3D nyomtató, lamináló)

5. A SZEMÉLYES ÉS SZOCIÁLIS KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSÉVEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI FELADATOK

1. Személyiségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok
2. Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok
3. A természet- és környezetvédelem, környezeti nevelés.
4. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok
5. A testi, lelki, mentális egészség fejlesztésével, a magatartási függőség, a szenvedélybetegség kialakulásához vezető szerek fogyasztásának és a gyermeket, tanulót veszélyeztető bántalmazásnak a megelőzésével kapcsolatos feladatok
6. A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenységek
7. A kötelező egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozás megszervezéséhez kapcsolódó feladatok
8. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység
9. A tanuló és gyermekbalesetek megelőzésével összefüggő pedagógiai feladatok

5.1.Személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A személyiség komponensei

Az egyén személyiségformálásra azok a mikro- és makroközösségek vannak hatással, ahol életének jelentős része zajlik. Az első fontos alakító tényező a **család**, ezután lépnek be a különböző szinteket jelentő **oktatási intézmények**, majd a **munkahely**.

Minden területnek nagyon fontos nevelő, személyiségformáló szerepe van, egymásra épülnek. Amikor az iskolai személyiség- és közösségformálásról beszélünk, ezeket figyelembe kell vennünk. gyermek családi hátterét és a magával hozott neveltségi és tudásszintet.

A személyiség négy általános kompetenciája és azok egymást sajátosan átfedő rendszere a szocializáció, amelyek a nevelés és a pedagógiai ráhatások alapvető funkcióit határozzák meg.

A személyiség négy általános kompetenciája és azok egymást sajátosan átfedő rendszere a szocializáció, amelyek a nevelés és a pedagógiai ráhatások alapvető funkcióit határozzák meg.

A négy általános kompetencia a következő:

- Kognitív kompetencia fejlesztése (értelmi és értelmezésre nevelés)
- Szociális kompetencia fejlesztése (szocializáció, proszociális magatartásformák kialakítása, ösztönzése)
- Személyes kompetencia fejlesztése (perszonális nevelés, önfejlesztésre nevelés)
- Speciális kompetenciák fejlesztése (pl.: szakma művelésére való nevelés, élsport, stb.).

Kognitív kompetencia fejlesztése

Gondolkodás
Tudásszerző képesség
Ismeretszerzés
Alkotóképesség

Problémamegoldó képesség Kommunikációs képesség Vizuális kommunikáció Nyelvi kommunikáció Tanulási képesség			
Szociális kompetencia fejlesztése	Személyes kompetencia fejlesztése	Speciális kompetenciák fejlesztése	
Szociális minták és szokások	Önkiszolgálási képességek	Kreativitás	
Szociális készségek	Önellátási képességek	Esztétikai-művészeti tudatosság	
Szociális ismeretek	Befogadóképességek	Vállalkozói kompetencia	
Szociális kommunikáció	Önkifejezési képességek	Digitális kompetencia	
Szociális érdekérvényesítés	Önvédelmi képességek		
	Önszabályozás és önfejlesztés képességei		

A személyiségfejlesztéshez szükséges pedagógiai környezet

- Környezetünk gyermekközpontú, barátságos legyen, ahol a fogyatékból fakadó sajátosságok figyelembe vétele, az ismereteket bővítő eszközök, egységes, egyértelmű nevelési elvárások jelennek meg, ezek teremtik meg a jó munkavégzés alapfeltételeit.
- A gyermek jól érezze magát az iskolában. Szorongás nélkül, felszabadultan vegyen részt az ismeretszerzési folyamatban, és ezt megfelelő eszközökkel, segítse a pedagógus.
- Családias osztályokban, csoportokban legyenek. Fontos az önmagához viszonyított, megfelelő fejlesztés, értékelés.
- A tanulók személyiségének maximális figyelembevételével határoztuk meg azokat a nevelési területeket a Pedagógiai Programban, amelyek kiemelt szerepet kapnak a személyiség fejlesztésében.

A személyiség fejlesztés célja

A sajátos nevelési igényű gyerekek és fiatalok szocializációja, társadalmi integrációja, ezért feladatunk a sérülésből eredő, hátrányok csökkentését segítő, személyiségfejlesztő módszerek, terápiák alkalmazása, amely a társadalmi beilleszkedéshez szükséges képességek fejlesztését szolgálja s a tevékenységek

mindegyikét áthatja a játék, a tanulás és a munka. Ezt szolgálják a habilitációs, rehabilitációs és terápiás foglalkozások egyéni fejlesztési tervek alapján.

Személyiségfejlesztés célkitűzései az egyes életkori szakaszokban

Gyermekkor

- Társas kapcsolatok szokásrendjének kialakítása
- Közösségi tudat erősítése
- Feladat-szabálytudat kialakítása, fejlesztése
- Alapvető magatartási szabályok elsajátítása
- Szokásrendszerek kialakítása
- Kommunikáció fejlesztése
- A játék megszerettetése
- Élményanyag biztosítása az ismeretszerzéshez
- A kulturális és szociális háttérből adódó hátrányok csökkentése.
- Pozitív tulajdonságok erősítése.

Serdülőkor

- Önismeret erősítése, önképviselés fejlesztése
- Az általános műveltség alapelemeinek erősítése
- Az önálló tanulás elsajátítása
- Az önálló életvitel, beilleszkedés módjainak megismerése, gyakorlása, párválasztás
- Felkészítés a társadalmi szerepekre, elvárásokra
- Konfliktusmentes kapcsolatteremtő képesség fejlesztése
- Érzelmi akarati tulajdonságok erősítése
- Felkészítés a reális pályaválasztásra
- Munkatevékenységre felkészítés

A harmonikus személyiségfejlesztés tényezői

- Körültekintő alapos gyermekismeret,
- Személyiségzavarok feltárása
- Megfelelő pedagógus-gyermekkapcsolat
- Szeretetteljes légkör

- Egyénhez igazított differenciált követelmény - és tevékenységrendszer
- A gyengébb tanulók saját képességeihez igazodó foglalkoztatása
- Komplex kivizsgálás kóros alul teljesítés esetén
- Folyamatos kontrollvizsgálatok
- Személyiség felmérés P.A.C.1.
- Habilitáció: az egyénhez, sérüléshez, a speciális szükséglethez, a fejlettségi szinthez igazítottan, több gyakorlási lehetőség, hosszabb időintervallum.
- Tehetséggondozás.

A személyiségfejlesztés kiemelt területei

- a szocializáltsági, a neveltségi mutatók erősítését,
- az egészségmegőrző, óvó attitűd kialakítását,
- a természet- és környezettudatos magatartásformákat,
- a tanulást az egész személyiség fejlődése, fejlesztése érdekében,
- a kommunikációs nevelést és kultúrát.

Az egyes tanuló sikeres szocializációjának, a tudásának gyarapítását szolgáló rendszer gondozását is kiemelten építjük be a személyiségfejlesztés területei közé.

A személyiség alakulása, alakítása nem független az adott közösségtől. Az egyén a maga tulajdonságaival hatással van a közösségre. Ez az együttes hatás még erőteljesebb a sérült tanulóink esetében.

A fentiek alapján a személyiségfejlesztési tevékenység jellemzői

- a sajátos nevelési igényű gyerekek speciális szükségleteiből/állapotából indul ki
- az integratív hatásrendszer előnyeire épül
- pozitív hatást fejt ki a tanulmányi munkára
- a humán értékek átadására törekszik
- az életre készíti fel őket
- segíti a kommunikációs nevelést
- segíti az egészségmegőrző szemlélet kialakítását
- elősegíti a természet és környezettudatos magatartásformák kialakulását
- közösségépítő hatása van.

A fejlesztő munka színterei:

- a tanítási óra, kiemelten: osztályfőnöki óra, etika, hittan,
- egyéb, pedagógiai jellegű foglalkozás
- tréning, mint önálló fejlesztési terület
- egyéni, csoportos megsegítés, habilitáció
- egyéni beszélgetés
- tehetséggondozó foglalkozások
- a tanórán kívüli programok
- szabadidős tevékenységek

A személyiségfejlesztés alkalmazott technikái:

A csoportfoglalkozásokon a játékot, mint fő tevékenységi formát alkalmazzuk az önismeret- fejlesztés érdekében. Több technikát egymásra építve alkalmazunk, ahol lehetőség nyílik a saját- és közös élmények átélésére és tapasztalására.

- művészetterápia
- tánc
- zeneterápia
- drámajáték
- sport
- szenzoros integrációs fejlesztés
- saját élmény
- kommunikációs és empátiafejlesztő tréningek

5.2 Komplex egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A nevelési-oktatási intézmény által működtetett teljes körű egészségfejlesztés olyan folyamat, amelynek eredményeképpen a pedagógusok a nevelési-oktatási intézményben végzett tevékenységet, a helyi pedagógiai programot és szervezeti működést, a gyermek, a tanuló és a szülő részvételét a nevelési-oktatási intézmény életében úgy befolyásolják, hogy az a gyermek, a tanuló egészségi állapotának kedvező irányú változását idézze elő. Kiemelt figyelmet kell fordítani a gyermek, a tanuló egészséghez, biztonságához való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra, amelyek különösen

- az egészséges táplálkozás,

- a mindennapos testnevelés, testmozgás,
- a testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése,
- a bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése,
- a baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás,
- a személyi higiéné területére terjednek ki.

Az egészségfejlesztés figyelembe veszi a gyermekek, tanulók biológiai, társadalmi, életkori sajátosságait, beilleszthető a nevelési-oktatási intézményben megvalósuló átfogó prevenciós programokba.

Az egészségnevelés egyik színtere az iskola, de a szülői ház, a közvélemény és a tömegtájékoztatás is elvárja, hogy az iskola vállaljon fő szerepet ebben. . Egészség nem csupán a betegség hiánya, hanem a teljes testi, lelki, szociális jólét állapota, amely lehetővé teszi az optimális intellektuális és érzelmi fejlődést, a testi-lelki szociális kibontakozást.

A nevelésnek e területe fejleszthetőségét tekintve igen összetett, hiszen ide tartozik a mozgásnevelés, a szexuális nevelés, az egyéni állapotnak megfelelő részben önálló életre nevelés, az egészséges szokások kialakítása, egészséges táplálkozás fejlesztése is.

Ezek a tevékenységek kapcsolhatók a tanítás - tanulás tevékenységhez, részben, pedig az iskolán kívüli szabadidős tevékenységhez.

5.2.1. Egészségnevelés célja, feladatai, színterei, módszerei

A teljes körű egészségfejlesztés célja, hogy az iskolában eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, a nevelési-oktatási intézmény mindennapjaiban rendszer szerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben.

Témakörei:

- az egészséges életmód iránti igény felkeltése
- az egészséget károsító magatartások visszaszorítása
- harmonikus személyiségfejlesztés
- az egészség életvezetési értéként való elfogadtatása tanórákon, szabadidős programokban

a nevelési-oktatási intézményben eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, az intézmény mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben.

- A gyermekek személyiségbe értéként épüljön be a testi - lelki egészség megóvása.

- Sajátos eszközrendszerrel járulunk hozzá tanulóinknál - az egész iskolai oktató-nevelő munkával összhangban és együttműködve - a minél teljesebb tulajdonság és képesség együttessel rendelkező harmonikus személyiség kialakításának megalapozásához.
- Az értelmi képességek sérülése mellett sok esetben a motoros státusz is érintett, ezért kell a mozgásfejlesztésre nagy súlyt helyezni.
- A gyermekeket képessé tenni olyan attitűdök kialakítására, amelyek könnyebbé teszik számukra a társadalmi beilleszkedést.

Az egészségnevelés feladatai

- mindennapos testnevelés megvalósítása
- egészséges táplálkozás
- a rendszeres sportolás iránti igény kialakítása
- alapvető személyi higiéné, egészségügyi ismeretek, testápolási szokások megismertetése,
- a szervezet működésének és fejlődési folyamatainak segítése.
- a tanulók motoros képességeinek fejlesztése (mozgástevékenység és mozgásos cselekvések tanulása)
- tehetséggondozás (versenyeken való részvétel)
- életviteli ismeretek, táplálkozási kultúra fejlesztése
- szabadidő hasznos eltöltésének kialakítása
- környezetvédelem
- az egészségre káros szenvedélyek kialakulásának megelőzése, elkerülő magatartás kialakítása
- önismeret és emberismeret fejlesztése
- stressz hatások csökkentése, a stresszek elviselésének fejlesztése
- kritikus élethelyzetek, konfliktusok megoldására való képesség kifejlesztése
- párkapcsolat, családi életre nevelés, felelős családtervezésre nevelés
- bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése
- olyan életmód, napirend és pihenés biztosítása, amely megfelel a gyermek szükségletének
- egészséges életmódot megismertető programok
- baleset-megelőzés és elsősegélynyújtási ismeretek oktatása
- a tanulók fizikai állapotának rendszeres mérése
- preventív programok

- Az egészségfejlesztés figyelembe veszi a gyermekek biológiai, társadalmi, életkori sajátosságait, a sajátos nevelési igényéből adódó speciális igényeit.
- Az intézmény együttműködik a tanulók veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében a gyermekjóléti szolgálattal, a gyermekvédelem szakembereivel.
- Deviáns viselkedésformák észlelésekor, vagy a tanuló bántalmazásának gyanúja esetén esetmegbeszélésen tárjuk fel a problémákat kiváltó okokat, és esetleges megoldásaikat bevonva a gyermekkel foglalkozó pedagógusokat és az iskolapszichológust.

Az egészségnevelés színterei

tanórai foglalkozásokon:

- biológia-egészségtan
- osztályfőnöki
- életvitel-gyakorlati ismeretek
- környezetismeret
- természetismeret
- testnevelés
- etika

tanórán kívüli foglalkozások:

- napközis, tanulószobai, kollégiumi foglalkozások
- szakköri, önképzőköri tevékenység
- gyógytestnevelés
- iskolai sportköri foglalkozás
- mindennapos testnevelés megvalósítása
- tanulmányi kirándulások
- ismeretterjesztő előadások
- DADA program

Az egészségnevelés, egészségmegőrzés módszerei

- felvilágosítás
- tanácsadás (fogápolás 1-3. osztály)
- szolgáltatás
- szűrővizsgálatok:

- iskolafogászat
- belgyógyászati vizsgálatok (iskolaorvos, védőnő, ápoló)
- mozgás szervrendszerének vizsgálata (iskolaorvos)
- szemészet
- sportolók orvosi vizsgálata
- havi rendszerességgel tisztasági vizsgálatok intézményi szinten
- heti rendszerességgel tisztasági vizsgálatok kollégiumi szinten

5.2.1.Elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása

A Nemzeti Alaptantervben foglalt fejlesztési területek-nevelési célok a teljes iskolai nevelési-oktatási folyamat közös értékeit jelenítik meg, és áthatják a pedagógiai folyamat egészét. E területek összhangban vannak a kulcskompetenciákban megjelenő ismeretekkel, képességekkel, attitűdökkel, és megjelenítik az új társadalmi igényeket.

Az Ember és természet műveltségi területen belül, a különböző pedagógiai szakaszokban a tantárgyak tematikájába beépítve található az elsősegély nyújtási alapismeretek fokozatos elsajátítása és követelményként való megjelenése a 12. évfolyam végére.

A sajátos nevelési igényű tanulásban akadályozott tanulók iskolai elsősegélynyújtás oktatásának legfőbb célja:

- az egészségtudatos magatartás kialakítása,
- felelősségteljes gondolkodásmódra nevelés,
- munka és balesetvédelmi ismeretek átadása a biztonságos munkavégzés céljából
- érzékenység, empátia embertársaink iránt,
- helyzetfelismerő, problémamegoldó képesség fejlesztése.

Feladata:

- Veszélyes körülmények felismerése, ezáltal a balesetek tudatos megelőzése: munkavédelmi oktatás, balesetek elkerülésének módjai, tűzvédelmi oktatás, informatika terem használata, tornatermi szabályok megismerése, tankönyv eszközeinek használata, műhely eszközeinek használata, kollégiumban fürdőszobai veszélyek elkerülése.
- A gyermekekben való elsősegély nyújtási szemlélet kialakítása.

- Váratlan helyzetek kezelése, megfelelő magatartás elsajátítása.
- Speciális kommunikáció (segélyhívás, a beteggel való kapcsolatteremtés).
- Az egyszerűbb sérülések ellátásának megtanulása.
- Alapfokú elsősegély nyújtási ismeretek elsajátítása.
- Alapfokú elsősegély nyújtási, és újraélesztési ismeretek elsajátítása.

Témakörei:

- segélyhívó számok elsajátítása
- segélyhívás menete, a szükséges információk valamint a kommunikáció gyakorlása
- a segítségkérés irányának elsajátítása
- gyógyszerek kezelése és szedése
- csípések kezelése
- a bőr sérüléseinek kezelése
- sebek kezelése
- kötésformák elsajátítása
- zúzódások kezelése
- feltételezett csont, gerinc és koponyasérülésekkel kapcsolatos eljárási módok elsajátítása
- újraélesztés megismerése, elsajátítása
- stabil oldalfekvés megismerése, elsajátítása

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása tantárgyi keretben tanítási órákon, és tanórán kívüli foglalkozásokon valósul meg. Intézményünk egészségnevelési programjának szerves része egy egészségnevelési projekt (egészségnevelési hónap, és nap) amelynek keretében minden életkori szakaszban lehetőséget adunk az elsősegély nyújtási alapismeretek elsajátítására, elmélyítésére, és gyakorlására interaktív formában.

5.2.3. A mindennapos testnevelés megszervezéséhez kapcsolódó feladatok

Köznevelési törvény 27. § (11)

„Az iskola a nappali rendszerű iskolai oktatásban azon osztályokban, ahol közismereti oktatás is folyik, megszervezi a mindennapos testnevelést testnevelés óra keretében”

A nemzeti köznevelésről szóló törvényben foglalt kivételekkel az iskola a mindennapos testnevelést heti öt testnevelés óra keretében szervezi meg. A heti öt órából legfeljebb heti két óra a Nat Testnevelés és egészségfejlesztés műveltségterületében jelzett sporttevékenységekkel váltható ki:

- úszás,
- néptánc,
- közösségi és más sportjátékok, (megj.: Sportjátékok (az iskola tárgyi és személyi feltételeinek függvényében két sportjáték választása
- szabadtéri sportok: természetjárás, kirándulás (megj.: itt szeretném jelezni, hogy ezt itt minden héten rendszeresen meg kell szervezni heti 2 órában!)
- hagyományos magyar történelmi sportok, mozgásos és ügyességi játékok, csapatjátékok sportolással iskolai sportkörben,
- a tanuló kérelme alapján - sportszervezet, sportegyesület keretei között végzett igazolt sporttevékenységgel. (megj.: itt az Nkt szerinti szabályozást továbbra is figyelembe kell venni)

A gyógytestnevelésre, egyéni mozgásfejlesztő terápiára javasolt tanulók a szakértői bizottság szakvéleménye, szakorvosi javaslat, valamint az iskolaorvos által elvégzett szűrővizsgálatok alapján kerülnek kiválasztásra.

A mindennapos testnevelés intézményi keretei

- testnevelés óra (gyógypedagógus, testnevelő)
- tehetséggondozás (foci, zsinórlabda, atlétika)
- szabadidős sportfoglalkozások
- 5. évfolyamon úszás oktatás
- gyógytorna (gyógytornász a Pedagógiai Szakszolgálat által delegálva)
- szomatopedagógus/konduktor által vezetett egyéni mozgásterápiás foglalkozás
- középfokú készségfejlesztő iskolában heti 3 óra testnevelés óra, valamint 2 óra közösségi és más sportjátékok, (megj.: Sportjátékok (az iskola tárgyi és személyi feltételeinek függvényében két sportjáték választása
- szabadtéri sportok
- mozgásos és ügyességi játékok,
- csapatjátékok

Értékelés

- azt a tanulót, aki csak gyógytestnevelés órán vesz részt, a gyógytestnevelő értékeli
- azt a tanulót aki gyógytestnevelés és testnevelés órán is részt vesz, a testnevelő és a gyógytestnevelő együtt értékeli.

5.2.4. NETFIT felmérés

A **Nemzeti Egységes Tanulói Fittségi Tesztet** (a továbbiakban: NETFIT) a tanulók egészségi állapotának nyomon követése céljából a Magyar Diáksport Szövetség működteti. A NETFIT - mérési azonosító alkalmazásával - a tanuló következő személyes adatait tartalmazza:

- a) mérési azonosító,
- b) születési év és hónap,
- c) nem,
- d) decimális életkor,
- e) sajátos nevelési igényre vonatkozó adat,
- f) évfolyam,
- g) az iskola feladatellátási helye,
- h) a fizikai fittségi mérés eredményei.

A nyilvántartás adatai az első adatfelvételtől számított tíz évig kezelhetők.

A fizikai fittségi mérés eredményeit a mérést végző pedagógus - mérésben érintett tanulónként, mérési azonosító alkalmazásával - rögzíti és feltölti a NETFIT-be. A fizikai fittségi mérés tanulót érintő eredményeit a tanuló és a szülő a tanuló mérési azonosítójának felhasználásával megismerheti.

- gyógyszerek kezelése és szedése
- csípések kezelése
- a bőr sérüléseinek kezelése
- sebek kezelése
- kötésformák elsajátítása
- zúzódások kezelése
- feltételezett csont, gerinc és koponyasérülésekkel kapcsolatos eljárási módok elsajátítása
- újraélesztés megismerése, elsajátítása
- stabil oldalfekvés megismerése, elsajátítása

5.3.Fenntarthatósággal kapcsolatos pedagógiai feladatok

A környezeti nevelés célja

Környezettudatos magatartás, a környezetért felelős életvitel, életkornak megfelelő kialakítása a fenntartható fejlődés értelmében. Célja, a természeti és társadalmi környezet, az embert tisztelő szokásrendszer érzelmi, értelmi, esztétikai, morális megalapozása. A célok kitűzésénél figyelembe kell vennünk azok konkrétságát, és a helyi sajátosságokat. Környezetünk legyen tanítványaink számára az emberiség közös öröksége, mely minőségének megőrzése és javítása közös és egyéni kötelesség. A környezeti nevelés az egészségvédelem és az ökológiai egyensúly fenntartásának része, védelméhez minden ember képes hozzájárulni. Tudatosuljon bennük, hogy a környezet részét képező erőforrásokat előrelátóan és ésszerűen szabad csak felhasználni.

Célmeghatározások

- Pozitív attitűd kialakítása a mindennapi környezetvédelem iránti tágabb és szűkebb környezetükben.
- Igény kialakítása a környezet megóvásával szemben.
- Konkrét lehetőségek megfogalmazása a környezetvédelem és fenntarthatóság érdekében, saját lehetőségeink szem előtt tartásával.
- Kiemelt célunk Debrecen és környéki természeti értékeinek megismerése (Debrecen Erdőpuszta, Hortobágyi Nemzeti Park, Tisza-tó)

A környezeti nevelés feladata

- Tanulóinkat életkoruknak megfelelően a természeti, társadalmi, gazdasági és politikai konfliktusok kezelőjévé alakítsuk.
- Meg kell alapoznunk tanulóink környezeti erkölcsét, társadalmi, természeti felelősségét, formálnunk kell értéktudatát, együttműködési képességeit, le kell raknunk a személyes és közös felelősségtudat alapjait.
- Ennek megvalósítása rendszerszemléletű megközelítést, új tanulási stratégiát igényel, amely messzemenően figyelembe veszi az egyéni különbségeket, sajátos módszert igényelve testi, szellemi, szociális hátrányokkal küzdő gyermekeknél, hiszen életük során halmozódhatnak

- A természeti, az épített, a társadalmi környezet fenntarthatósága érdekében szükséges különböző magatartásminták, ismeretek, értékek, életviteli szokások megtanítása, azok kialakításának segítése a példamutatással.

Színterek, szervezeti keretek:

- iskolai: tanítási óra
- ÖKO iskolai foglalkozások: előadás, verseny, vetélkedő, tanulmányi séta és kirándulás, terepgyakorlat, intézménylátogatás,
- iskolai: egyéb, tanórai felkészülést segítő foglalkozás
- iskolai: versenyek, vetélkedők
- szabadtéri tevékenységek
- erdei iskola

Környezeti nevelés tanórán

- tantárgyi tartalmakat és követelményeket a tanári programban jelölni kell
- az erdei iskola számára külön programot kell készíteni
- készségfejlesztő iskolai modulok tanítása során új moduljrahasznosított anyagok felhasználása: papírtermék készítő, szövő

Környezeti nevelés a tanórán kívül:

- szakkörök
- vetélkedők, versenyek
- szelektív hulladékgyűjtés
- jeles napok
- tanulmányi kirándulások
- erdei iskola
- iskolakert gondozás
- diákönkormányzati tevékenység
- esztétikus iskolai környezet kialakítása
- kiállítások, előadások
- együttműködési civil szervezetekkel, társintézményekkel

A környezeti nevelés módszerei:

Játékok:

- szituációs játékok
- memória játékok
- kombinációs játékok
- érzékelést fejlesztő játékok

Modellezés:

- hatásterületi modellek
- rendszermodellek
- prognosztikus modellek

Riportmódszer:

- kérdőíves felmérés
- direkt riportok

Projekt-módszer:

- analízis – akció projectek

Terepgyakorlati módszerek:

- terepgyakorlatok
- nyári táborok
- térképkészítés
- egyszerű megfigyelések
- célzott megfigyelések, mérések

Aktív kreatív munka:

- természetvédelmi fenntartási munkák
- rekonstrukciós munkák

Közösségépítés:

- csoportszervezés

Művészeti kifejezés:

- műalkotások, rajz, film, zene
- színdarab, vers, próza

5.3.1.Erdei iskola

Olyan tanulásszervezési egység, amely a környezet adottságaira építő, szorgalmi időben megvalósuló, egybefüggő, többnapos, különböző helyszínen folyó, aktív, cselekvő közösségi tevékenység.

Intézményünk tanulói 2 helyszínen vesznek részt erdei iskolai programokon: Hármashegyaltjai Erdei Iskola, DORCAS Vekeri –tavi Pihenőcentrum - mindkettő a Debrecen körül ölelő erdőpuszták része.

Célja, feladata:

- Egységes környezet, életmód biztosítása.
- Szűk lakóhelyünk természeti értékeinek megismerése.
- Aktív bekapcsolódás a természet megóvásába (szemétgyűjtés, a terület idegen növényfajainak irtása).
- A környezetet károsító, veszélyeztető hatások megelőzése.
- Az élő és élettelen környezet kapcsolatának megismerése.
- Természeti erőforrások (föld, víz, levegő) vizsgálata.
- Tudatformálás, erkölcsi értékek közvetítése.
- Életvezetési képességek fejlesztése.
- Közösségfejlesztés.

5.3.2. Örökös ÖKO iskola

Az emberiség jelenlegi legnagyobb kihívása a környezeti válság. A környezettudatosabb életvitel kialakítása a válsággal való megküzdés egyik fő eszköze. Ehhez a célkitűzéshez járul hozzá az ÖKO iskola, ahol nemcsak a tanításban érvényesülnek a környezeti nevelés, a fenntarthatóság pedagógiájának elvei, hanem az iskolai élet minden területén; az iskola működtetése terén éppúgy, mint a gyerekek étkeztetése vagy a táborok szervezése során is. Meglévő adottságainkat figyelembe véve és maximálisan kihasználva törekszünk a környezetbarát iskola kialakítására.

Célkitűzéseink:

- elősegíteni a tanulók környezettudatos magatartásának, életvitelének kialakulását,
- kialakítani a fenntartható fogyasztás elvét, megértetni, elfogadtatni a fogyasztás és környezeti erőforrások kapcsolatát,
- kialakítani azt a szemléletet, mely környezetünk hagyományainak, értékeinek megőrzése, tiszteltetésben tartására, gyarapítása épít,
- közös felelősség a környezeti károk megelőzésére,

- a fenntarthatóság pedagógiájában a környezettudatos gondolkodás kialakítása, elmélyítése, együttműködve a fenntartóval, a szülőkkel és egyéb társadalmi, ill. civil szervezetekkel.

Örökös Ökoiskolaként kiemelt feladataink:

- energiatakarékosságra nevelés (világítás, vízfogyasztás, DÖK energia-örök);
- szelektív hulladékgyűjtés (gyűjtőpontok folyosói szinten, technikai dolgozók bekapcsolódása a szelektív edényűrités rendje szerint)
- szelektív hulladék felhasználása (újrahasznosítás és újrahasználat)
- környezetvédelemmel kapcsolatos témahetek (Állatvédelmi témahét, Európai Hulladékcsökkentési Hét, Happy-hét, Fenntarthatósági témahét)
- világnapok élményszerű feldolgozása (Állatok világnapja, Víz világnapja, Madarak és fák napja, Méhek világnapja)
- növénygondozás (tanévet végig kísérő projektek az adott tanulócsoport sajátosságaihoz igazodva)
- madárvédelem (tanévet végig kísérő projekt)
- biodiverz iskolakert kialakítása (vadon élő állatvilág védelme, talajkímélő növénytermesztés, fóliaház, emelt ágyás, biológiai növényvédelem)

5.4. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A közösségfejlesztés célja

A nevelés keretében a legfőbb cél, a közösségfejlesztés igényének kialakítása és megerősítése, és ennek eléréséhez szükséges tevékenység és szükséglet kialakítása a személyiségben. A közösségfejlesztő magatartást és tevékenységet, a következő szükségletek együttese alkotja:

- a közösségfejlesztő szellemi, fizikai és közéleti munka szükséglete;
- a közösség értékeinek védelmére, óvására irányuló szükséglet;
- a közösségek, valamint egyes tagjaik tiszteletének, megbecsülésének, megsegítésének szükséglete;
- a közösség életét, munkáját aktívan segítő, fegyelmezett magatartás szükséglete.

Meg kell tehát erősíteni ezeket a szükségleteket minden közösségi szférában:

- a tágabb közösségekre, vonatkoztatva, a nemzettel kapcsolatban;
- az iskolai és az osztályközösséggel kapcsolatban;
- a családdal kapcsolatban.

Az iskola természetéből fakadóan természetes és mesterséges közösségeket teremt, megtanít bizonyos viselkedésmintákat, amelyek sehol máshol nem sajátíthatók el.

Az iskola vezetőinek, a tantestület tagjainak nemcsak a tanítás, hanem a közösségteremtés is feladatuk. A közösség létrehozása, majd vezetése nem könnyű feladat, de a közösségi létforma megélése a tanuló szempontjából terápiás jelentőségű is lehet. A közösség megtartó erejű. A közösségben megélhető a valahová tartozás érzése, a megértés és az elfogadás. Megtanulható az alkalmazkodás, a segítőkészség. Érdemes tehát odafigyelnünk arra, hogy az iskolánk tanulóit közösségi élményhez, tapasztalathoz juttassuk és ezzel is felkészítsük őket a felnőtt életre.

A közösségi élet szervezése központi eleme a nevelő-fejlesztő tevékenység rendszerének, mert kialakítja, feldolgozza, beépíti a többi nevelőtevékenység eredményeit. A tanulók közvetlenül vehetnek részt saját életük alakításában. A jól szervezett osztályközösségek teremtik meg a jó iskolai közösség alapját.

Közösségfejlesztéssel kapcsolatos céljaink

- Az emberi, társas kapcsolatok erősítése, új kapcsolatok kialakításának elősegítése mindezzel támogatva a munkaerő piacon való elhelyezkedésüket.
- A kortárscsoportok befolyásoló szerepének tisztázása, hangsúlyozása.
- Az emberek személyiségi jogainak tisztelete, előítéletektől mentes szemlélet kialakítása.
- Megfelelő kommunikációs és együttműködési készség és képesség kialakítása. A kölcsönös egymásra figyelés fontosságának megértése.
- Saját vélemény kifejezésre juttatása, érdekek ütköztetésének helyes módjai – konfliktuskezelési technikák kialakítása, fejlesztése.
- A szociális és életvitel kompetencia fejlesztése.

Közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladataink

- A különféle iskolai tanulói közösségek megszervezése, nevelői irányítása.
- Az iskolai élet egyes területeihez (tanórákhoz, tanórán kívüli tevékenységekhez) kapcsolódó tanulói közösségek kialakítása, valamint ezek életének tudatos, tervszerű, nevelői fejlesztése.
- A tanulók életkori sajátosságainak, fejlettségének figyelembevétele.
- A tanulói közösségek irányításánál a nevelőknek alkalmazkodniuk kell az életkorral változó közösségi magatartáshoz.
- A tanulói közösségek tevékenységének megszervezése.

- A tanulók a közösség által szervezett tevékenységekbe kapcsolódjanak be, azokban aktívan vegyenek részt.
- Az iskolai közösség egyéni arculatának, hagyományainak kialakítása.
- A tanulói közösségre jellemző, az összetartozást erősítő erkölcsi, viselkedési normák, formai keretek és tevékenységek rendszeressé válásának kialakítása, ápolása.
- A tanulói közösségek fejlesztése során ki kell alakítani a közösségekben, hogy nevelői segítséggel közösen tudjanak maguk elé célt kitűzni, a cél eléréséért összehangolt módon tevékenykedjenek, illetve az elvégzett munkát értékelni tudják.
- Magatartásproblémák kezelése, szokások kialakítása, rögzítése aktív részvétel során.
- Egyén-társadalom közötti kapcsolatok fejlesztése, iskolai és egyéb közösségben való helyes viselkedésformák kialakítása.
- Kommunikációs kultúra fejlesztése, amely alapját képezi az egyén szocializációjának, társadalmi érintkezésének.
- Kritikus választás a tanulók felé áradó közvetlen/közvetett információk tömegéből.
- Szabadidő helyes, kulturált eltöltése, megfelelő tevékenységválasztás. A szabadidőtöltés lehetőségeinek, a kínálatnak az állandó gazdagítása, a közösség iránti szükséglet kielégítése, a diákönkormányzati tevékenység feltételeinek kialakítása, megteremtése.

A közösségi nevelés színterei:

Család: Iskolánk tanulói rendkívül heterogén szociális környezetből kerülnek intézményünkbe (állami gondoskodásban részesülő gyermekek, hátrányos és veszélyeztetett helyzetű gyermekek, jó szociális háttérű gyerekek), fontos a család rendszeres tájékoztatása, tanácsokkal való ellátása.

Iskola: Minden embernek joga van, hogy olyan személyként fejlesszék, aki képes megfontoltan dönteni és választani, aki ésszerűen meg tudja állapítani, hogy mit szeret és mit nem, akinek adekvát kapcsolatai vannak a többi emberrel, és aki a lehető legkevesebb segítséget várja a környezetétől. Bár az értelmi sérülés mértéke befolyásolja a végső eredményt, mégis számos tényező van, amelyekre hatással lehetünk alacsony intelligencia szint mellett is. Közösségformáló tevékenységünket a normalizációs, szocializációs és a belőlük fakadó perszonalizációs szemlélet kell, hogy irányítsa.

Szocializáció alatt a szociális nevelés-gyerekekre és felnőttekre egyaránt-komplex szemléletmódját, a szociális készségek szinttematikus tanítását értjük.

Normalizáció alatt a készségek speciális környezetben való megszilárdítását és alkalmazását értjük. E kétféle megközelítés együttes hatására kialakuló érettebb személyiség a perszonalizáció, amely nagyobb fokú függetlenséget és nagyobb elfogadottságot eredményez a közösségben.

Iskolán kívüli közösségek: Segítségadásra, esetleges befolyásolásra csak a családokon keresztül nyílik lehetőségünk. Mivel tanulóink könnyen befolyásolhatók, minden lehetséges módon támogatnunk, olykor irányítanunk kell a pozitív társadalmi integrációjukat.

Az iskolai közösségi nevelés szinterei:

- tanórák (projektek, kooperatív technikák, terápiák)
- osztályfőnöki órák
- kollégiumi csoportok
- iskolán belüli szabadidős programok (mesesarok, bábozás, táncház, tánc-szakkör, ..)
- iskolán kívüli szabadidős programok (kirándulások, sportprogramok, táborok)
- iskolai rendezvények, ünnepségek
- a DÖK által szervezett hagyományőrző rendezvények: kirándulás, Mikulás, újságpapírgyűjtés,

Különösen fontosnak tartjuk, hogy tanulóink megismerjék, tiszteljék hagyományainkat, megtanulják azok ápolását, megőrzését, és aktív részesekként vegyenek részt a hagyományok ápolásában, tovább folytatásában.

Az ünnepi megemlékezések, a sokszínű, érdekes rendezvények mind beleilleszkednek az iskola nevelési programjába, szolgálják a nevelő-oktató munka alapelveit, céljait, meghatározzák iskolánk arculatát.

Az iskolán belüli közösségi nevelés területei

Nevelő feladata az alsó szakaszban:

- Az együttélés elemi szabályainak elsajátíttatása és betartatása.
- Saját helyének, jelének megtanítása.
- A "szomszéd" megszokása, elfogadása (olykor csak az elviselés szintjéig jutnak).
- Kommunikáció kialakítása, kapcsolatterem.
- Kezdetleges, első páros viszonyok kialakítása.

- A csoporthoz tartozás élményének kialakítása.
- A szerzett vagy hozott kóros magatartásformák leépítése.

A nevelő feladata a középső szakaszban:

- "Mi" élményének kialakítása.
- Helyes önértékelés alapjainak kialakítása.
- Helyes és helytelen megkülönböztetése.
- Megfelelő szociális viselkedésformák erősítése.
- Kompenzációként megjelenő negatív magatartásformák leépítése.
- Kialakult baráti kapcsolatok támogatása.
- Együtt érző magatartás kialakítása.
- Ismeretnyújtás nemzeti kultúránk kincseiből.
- Környezetvédelem (természeti, technikai, személyi) alapjainak megismerése.
- Segítségnyújtó magatartás kialakítása.
- Kommunikációs formák fejlesztése.

Nevelői feladatok a felső szakaszban:

- A közép szakaszban elért képességek, készségek mélyítése.
- Speciális információs segítségnyújtás fokozottan előtérbe kerül.
- Lehetséges szociális szerep megismertetése, arra való felkészítés.
- Helyes önértékelés segítése, fejlesztése.
- Konfliktuskezelés elfogadható módjainak kialakítása.
- Vélemény nyilvánításának módjai.
- Nemi identitás kialakítása.

5.4.1. A DÖK közösségfejlesztési feladatai

A diákönkormányzat a tanulók irányító, önszervező közösségi, melynek keretében a tanulók a pedagógus irányítóval (vagy pedagógus közösséggel) együtt, saját fejlettségének megfelelő szinten önállóan intézi saját ügyeit. A diákönkormányzat megalakítása nem kötelező, tagsági viszonya önkéntes, célirányos tevékenységéhez viszont szervezettségre van szüksége. Demokratikus úton választja tisztségviselőit, hozza

létre megfelelő szerveit, amelyek a közösség megbízásából hivatottak az ügyek megvitatására, határozathozatalra.

Feladatai:

- Olyan közös érdekeken alapuló közös és konkrét célok kijelölése, amelyek nem sértik az egyéni érdekeket, azokkal összhangban vannak.
- kialakított, meglévő vagy hagyományokon alapuló közösségi munkálatok, közösségépítő tevékenységek fejlesztése, a régi tevékenységek mellett új hagyományok teremtése.
- Olyan tevékenységek szervezése, amelyek értékes esztétikai élményeket keltenek a közösség tagjaiban és ezzel erősödik, fejlődik maga a közösség.
- A közösség iránti felelősségérzet (felelősségtudat) kialakítása, fejlesztése.
- A közösség érdekeit szolgáló, cselekvésre késztető tevékenységek szervezése.
- Olyan közösség kialakítása, fejlesztése, amely büszke saját közösségének sikereire, értékeli más közösségektől megkülönböztető tulajdonságait.
- A tanulóközösség megbízása alapján a jogszabályban meghatározott esetekben gyakorolja az egyetértési, javaslattételi és véleményezési jogokat.

Az iskolai hagyományok szellemében

- minden évben a DÖK segítő pedagógus irányításával kidolgozza éves programját,
- rendelkezik a tanítás nélküli munkanapok egyikéről: ez minden évben a Gyermeknap,
- az utolsó tanítási héten megszervezi a Bárczi-hét programjait, tagjai segítik annak lebonyolítását,
- évente kétszer lebonyolítja az iskolai papírgyűjtést,
- szükség és igény esetén segíti az iskolai ünnepélyek létrejöttét,
- javaslatot tesz a tanévzárón kiosztásra kerülő „Bárczi díj” kiosztására.

Minden további feladatát, jogköreit a 2011. évi CXCV. nemzeti köznevelési illetve a 20/2012. (VIII.31) EMMI rendelet alapján látja el.

5.5. A testi, lelki, mentális egészség fejlesztésével, a magatartási függőség, a szenvedélybetegség kialakulásához vezető szerek fogyasztásának és a gyermeket, tanulót veszélyeztető bántalmazásnak a megelőzésével kapcsolatos feladatok

A testi, lelki, mentális egészségnevelés célja

A nevelési-oktatási intézményben folyó lelki egészségfejlesztés célja, hogy elősegítse a kiegyensúlyozott pszichés fejlődést, támogassa a gyermek, tanuló esetében a környezethez történő alkalmazkodást.

A testi, lelki, mentális egészségnevelés általános feladata

- Felkészítsen, és megoldási stratégiákat kínáljon a környezetből érkező ártalmas hatásokkal szemben, így csökkentve a káros következményeket, továbbá pozitív hatást gyakoroljon a személyiséget érő változásokra.
- A magatartási függőség és a szenvedélybetegség kialakulásához vezető szerek fogyasztásának, valamint a nevelési-oktatási intézményben megjelenő bántalmazás és agresszió megelőzése, továbbá a gyógyult szenvedélybeteg és bántalmazott tanulók beilleszkedésének elősegítése.
- A tanuló szociális helyzetének, családi hátterének pontos ismeretében a segítségadás útjainak, módjainak megkeresése a javítás, prevenció érdekében.
- A kialakult viselkedési problémák okainak feltárása, megoldási utak keresése
- Konfliktuskezelési technikák elsajátíttatása

5.5.1. Kiemelt feladatok a gyermekvédelem területén

Iskolánk tanulóinak nagy része veszélyeztetett, hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű. A gyermekek túlnyomó többsége kiemelt figyelmet igényel gyermekvédelmi szempontból is.

Veszélyeztető helyzetek:

- rossz szociális körülmények, szegénység,
- fizikai bántalmazás a családban,
- felügyelet nélkülség,
- súlyos elhanyagolás, gondozatlanság,
- megállapítható alkoholizáló, drogfogyasztó gyermek vagy családtag,
- pszichés bántalmazás a családban,

- tartós, súlyos egészségügyi probléma,
- kortárs csoportok nem megfelelő kiválasztása,
- rossz családi minta.

A tanulók egyre növekvő arányára jellemző az igazolatlan hiányzás. A bukás csak néhány százalékban fordul elő. A családok helyzetét figyelemmel kísérve megállapítható, hogy az intézményünkbe járó tanulók családjai túlnyomórészt a perifériára kerültek, alacsony jövedelmű, vagy munkanélküli rétegből kerülnek ki. Ez alól kivételek az autista csoportba járó gyerekek családjai.

Az iskola település-földrajzi környezetében a munkanélküliség jelentős. Sok család igen rossz komfortfokozatú lakásban lakik. Ezen hátrányok leküzdésében nagy segítséget jelent a kerület kiépített gyermekvédelmi hálózata és egyéb segítő intézmények (szociális iroda, családsegítő, gyermekek átmeneti otthona, gyermekjóléti központ).

A gyermek és ifjúságvédelmi tevékenységünk célja minden esetben a gyermekek érdekeinek mindenek feletti képviselése, mely átfogja az iskola egész életét a gyermekeket megillető jogok érvényesülésében. Segíti a tanulók szakmához juttatásának felkészítését, koordinálja a családi életre nevelést. Ez pedagógiai programunk kiemelten fontos részét képezi.

- Az osztályokat felkeresve a tanulók tájékoztatása arról, hogy milyen problémával, hol és milyen időpontban fordulhatnak, továbbá, hogy az iskolán kívül milyen gyermekvédelmi feladatot ellátó intézményt kereshetnek fel.
- A pedagógusok, szülők vagy tanulók jelzése, a velük folytatott beszélgetés alapján megismert veszélyeztetett tanulóknál - a veszélyeztető okok feltárása érdekében – információgyűjtés az érintett szakemberek bevonásával.
- Gyermekbántalmazás védelme vagy egyéb pedagógiai eszközökkel meg nem szüntethető veszélyeztető tényező megléte esetén azonnali jelzési kötelezettség az illetékes hatóságok felé.
- A gyermekjóléti szolgálat felkérésére, esetleg saját kezdeményezésre esetmegbeszéléseken való részvétel.
- Az intézmény nevelési programja, gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatai keretében egészségnevelési, ennek részeként prevenciós jellegű programok kidolgozásának segítése, végrehajtásának figyelemmel kísérése.

- A gyermek alapszükségleteinek (élelem, ruházat, tanszer, pihenés) figyelemmel kísérése,
- A tanulók egészségi állapotának figyelemmel kísérése.
- A tanulók intézményes ellátása, az iskola valamennyi szolgáltatásának biztosítása, igényeik szerint (ügyelet, fejlesztő foglalkozás, felzárkóztatás, étkezés stb.).
- Segélykérelmek támogatása, és az ezzel kapcsolatos tanácsadás a család szociális és anyagi helyzetétől függően.
- A tanulók eredményeinek figyelemmel kísérése.
- A rendszeres iskolába járásának folyamatos ellenőrzése, szükség esetén a szabálysértési eljárás kezdeményezése.

5.5.2.Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységeink

Hátrányos helyzetű gyermek, tanuló:

az, akit családi körülményei, szociális helyzete miatt a jegyző védelembe vett, illetve akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát a jegyző megállapította.

Halmazottan hátrányos helyzetű az a gyermek, az a tanuló, akinek a törvényes felügyeletet ellátó szülője a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben szabályozott eljárásban tett önkéntes szülői nyilatkozata szerint –a tankötelezettség beállításának időpontjában legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen; halmazottan hátrányos helyzetű az a gyermek, az a tanuló is, akit tartós nevelésbe vettek.

Szociálisan hátrányos helyzetűek azok a tanulók, akiket különböző jellegű szociális tényezők gátolnak abban, hogy adottságaikhoz mértén fejlődjenek.

Iskolánk tanulóinak többsége helyzetéből adódóan hátrányos illetve halmazottan hátrányos helyzetű. Alapvető feladatunk segíteni őket.

Különösen fontos feladatunk ezen belül a szociálisan hátrányban lévő tanulók megsegítése ***képességeik kibontakoztatásában.***

Az otthoni gondok mindig kihatnak a tanulók tanulmányi munkájára, magatartására, érzelmi állapotára is. Ez a legfontosabb jelzés a pedagógus számára. Amennyiben otthon a gondok sokasodnak, a szülők is türelmetlenebbek, nyugtalanabb háttérből kerül hozzánk a tanuló. El kell érünk, hogy bizalommal

forduljanak bármelyik kollégához, ha segítséget igényelnek. A társadalmi egyenlőtlenségek csökkentése érdekében tudnunk kell arról, hogy kit kell támogatni, kinek van joga igénybe venni a különféle szociális kedvezményeket.

Ha még nem történt jegyzői intézkedés, akkor is figyelemmel kísérjük, segítjük tanulóinkat, a családokat, hiszen így későbbi problémákat tudunk megelőzni. Ezeket a feladatokat nagy tapintattal végezzük.

Célunk:

- Segíteni azon tanulóink egyéni ütemű fejlődését, ismeretsajátítását, beilleszkedését az iskolai környezetbe, akik szociális körülményeiket tekintve – akár átmenetileg is –hátrányos helyzetűek.
- Enyhíteni, esetleg megszüntetni a szociális különbségeket, így biztosítva az esélyegyenlőséget.

Feladataink:

- A hátrányos helyzetű tanulók beazonosítása
- A tevékenységi formák megtervezése a következő tanévre.
- A szociális hátrányok enyhítését szolgáló tevékenységek ütemtervének elkészítése.
- Tevékenységi formák megvalósítása.
- Eredmények számbavétele.
- Tervezés a következő tanévre.

A feladatok végrehajtását a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős és az osztályfőnökök szoros együttműködésében, az intézmény pedagógusainak közreműködésével látjuk el. Feltétele az előítéletmentes, őszintén megértő nevelői attitűd.

A segítségnyújtásba bevont szervezetek:

- Gyermekjóléti Szolgálatok
- Önkormányzatok
- Egészségügyi szervezetek
- Családsegítő Központok
- Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálatok
- Nevelési Tanácsadók
- Rendőrség

Szociális hátrányok enyhítésére vonatkozó, tanulóra és a családra irányuló tevékenységeink:

- Felzárkóztató és tehetséggondozó foglalkozások szervezése.
- Napközi otthoni ellátás, diákotthoni elhelyezés biztosítása.
- Szakkörök ingyenes működtetése (kulturális hátrányok enyhítése, képességfejlesztés)..
- Felkészítés iskolán belüli és iskolán kívüli tanulmányi, kulturális, művészeti versenyekre.
- Fesztiválokon, bemutatókon, versenyeken, rendezvényeken való részvétel.
- Drog-és bűnmegelőzési foglalkozások.
- Mentálhigiénés előadások.
- Esetmegbeszélések, esetkonferenciák az érintettek és segítők bevonásával.
- Pályaorientációs tevékenység.
- Pályázati lehetőségek kihasználása.
- Térítésmentes vagy minimális költséggel járó kulturális programok biztosítása.
- Erzsébet-napközis tábor megszervezése a tanuló szünidejének hasznos eltöltésére
- Szükség szerint családlátogatás.
- Szülők, családok nevelési, életvezetési gondjainak enyhítése.
- Felvilágosítás az igénybe vehető támogatásokról, segítségnyújtás ezek megszervezéséhez.
- Ingyenes tankönyv.
- Ingyenes, vagy kedvezményes étkezés biztosítása
- Nyilvántartások (veszélyeztetettek szükséges adatai, hiányzások alakulása, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő tanulók, hátrányos és halmozottan hátrányos tanulók) vezetése.
- Egész napos iskola a gyermekek csavargásának elkerülése érdekében, szabadidejük hasznos eltöltéséhez, iskolai felkészülésük segítéséhez.
- Igyekszünk társadalmi együttműködő partnereket találni az ingyenes erdei iskolai programok és a gyermeknap megszervezéséhez, lebonyolításához.
- A tanulók egészségi állapotát figyelemmel kísérjük az iskolai védőnő segítségével.
- Folyamatosan ellenőrizzük a veszélyeztetett tanulók tanulmányi előmenetelét.
- Figyelemmel kísérjük és megtesszük a szükséges intézkedéseket a hiányzásokkal kapcsolatban.
- A folyamatos kapcsolattartás érdekében rendszeresen tartunk fogadóórákat, szülői értekezleteket, nyílt napokat. Nyitott iskola lévén a szülők egyeztetést követően bármikor kereshetik a pedagógusokat, nevelőket. A problémát azonnal telefonhívással jelezzük a szülő/gyám felé, amennyiben adott meg telefonos elérhetőséget.

- Szükség esetén együttműködést kezdeményezünk a gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjaival, illetve a hatósági szervekkel.
- Felzárkóztató, prevenciós programokat szervezünk (tanórán kívül, tanórán belül, fejlesztő foglalkozások, korrepetálás) indulási hátrányok csökkentése, a tanulók esélyegyenlőségének növelésére.
- Kiemelt fontosságú a személyiségfejlesztés, melyet egészségvédő programok (egészséges életmódra nevelés, drogmegelőzés, stressz kezelés), családi életre nevelés keretein belül valósítunk meg.
- A tanulók szabadidős programjainak színesebb tétele érdekében lehetőség szerint nyári tábort szervezünk és a részvétel segítéséhez anyagi forrásokat keresünk, pályázatok és támogatók felkutatásával.
- Külön figyelmet fordítunk a gyermekjóléti gondoskodásban részesülő gyermekekre.
- A tanár-diák kapcsolatok elmélyítése érdekében a diákönkormányzattal is együttműködünk.
- A szülők igényei szerint tanulási és egyéb problémákban tanácsot adunk, szülőklubot tartunk.

Szociális hátrányok enyhítését szolgáló tevékenységeink a kompetencia alapú oktatásban, melyek a tanulók későbbi szocializációját segítik elő:

- A kooperatív technikák változatos használata: együttműködés, empátia, tolerancia kialakítása.
- Anyanyelvi kompetencia fejlesztése: önálló szövegértés, szövegalkotás, gondolatok, vélemény megfogalmazása szóban és írásban.
- Matematikai kompetencia fejlesztése: alapvető, gyakorlati számolási és gondolkodási képességek kialakítása, amelyek konkrét élethelyzetek megoldására készítenek fel.
- Digitális kompetencia fejlesztése: információkeresés.
- Szociális és állampolgári kompetencia fejlesztése: konfliktusmegoldás, közügyekben való eligazodás segítése, frusztráció kezelése, egyéni, és közérdek tisztelete.
- Hatékony tanulási technikák elsajátíttatása: önálló ismeretszerzés képességének fejlesztése.

A gyermek és ifjúságvédelmi munka négy szintén zajlik: a gyerekek, a szülők, a nevelők/pedagógusok körében, valamint a társintézményekkel való kapcsolattartás keretében.

5.5.2.1. Képesség kibontakoztató és integrációs program

Program célja:

Tudatos pedagógiai munkával arra törekszünk, hogy nevelési és oktatási tevékenységünket a következők jellemezzék:

- Hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű tanulóink számára olyan biztonságos, támogató, őket fejlesztő közeget teremtsünk, melyben értéket képvisel a tudás a munka
- A családok helyzetének megismerésével és azok támogatásával az esetleges lemorzsolódás prevenciója,
- Tanítványaink társadalmi integrációjának segítése
- A társadalmi el és befogadás ösztönzése, érzékenyítés a sérült emberek elfogadására.
-

Neveléssel kapcsolatos

Házirendben megfogalmazottak:

- Napirend, szokásrend kialakítása (pl. iskolába érkezés időpontja, stb.)
- Kulturált étkezési szokások elsajátítása
- Közösséghez való alkalmazkodás normáinak elfogadása
- Beszéd kultúra, szókincs, beszédhangnem, kifejezésmód fejlesztése
- Tárgyi környezetük védelme, óvása
- Használati tárgyaik, ruházatuk, tanszereik megbecsülése
- Személyiségük fejlesztése (kitartás, akarat erő, stb. erősítése)
- Társaik munkájának alkotásainak megbecsülése
- Egészségügyi ismeretek (WC használat, tisztálkodás, stb. elsajátítása)

Oktatással kapcsolatos:

- Matematikai alapkészségek fejlesztése
- Helyesírás javítása
- Áttekinthető füzetvezetés, külalak
- Szövegértés, olvasási technika fejlesztése
- Beszédkészség fejlesztése
- Helyes tanulási szokások kialakítása
- Írás eszközszintű használata

Speciális céljaink:

- Az esélyegyenlőséget megvalósító iskolai nevelés és oktatás megvalósítása.
- Az egyéni különbségekre alapozott a gyermekekhez igazodó gyengeségeket, erősségeket feltáró nevelés, melynek a gyermek cselekvő részese.
- Az egyéni képességek, a részképesség hiányának feltárása, ezek fejlesztése, mérések végzése, egyéni fejlesztő terápia.
- A továbbtanuláshoz szükséges alapkompétenciák megszerzése.
- Érdekesebbé, elmélyültebbé, tenni az oktatást.
- A tanulók motiváltságának a növelése.
- A korszerű ismeretek oktatásával, a kompetenciák fejlesztésével korunk elvárásaihoz igazodva segítjük gyermekeink boldogulását.
- Maradjanak hosszabb ideig az iskolarendszeren belül, tanuljanak szakmát minél többen. Ehhez új tanítási -tanulási módszerekre van szükség, az informatikai ismeretek bővítésére, az új tanulási technika beépítésére a tanórai munkába, valamint hasznos szabadidős tevékenységek kialakítására.
- Önmaguk, egymás elfogadtatása, ezáltal a másság elfogadtatása, tudatos vállalásának erősítése.
- Az iskola és a szülő nevelési elvének egymáshoz közelítése.
- A nevelő-oktató munkánkban egységes értékelési rendszer kidolgozása.

A felzárkóztatást segítő tevékenységformák iskolánkban:

- A tanítási órák keretein belül tanórai differenciálás megvalósítása egyénre szabott feladatokkal, különböző tanulási technikák tanulói elsajátíttatása lehetőségek függvényében egyes tananyagrészek projekt módszerrel való feldolgozása.
- A tanítási órákon kívül egyéni fejlesztések, felzárkóztató foglalkozások biztosítása gyógypedagógusok, szaktanárok, pszichológusok, logopédusok, konduktor, szomatopedagógus és gyógytestnevelő segítségével.
- Napközis, tanulószobai és egésznapos foglalkozás biztosítása tanulóink számára.
- Könyvtári foglalkozások
- Hatékony együttműködés kialakítása a szülőkkel a tanuló segítése érdekében
- Pályázatok, ösztöndíj lehetőségek figyelemmel kísérése, elérése (Pl: Erzsébet tábor, Határtalanul program, Útravaló ösztöndíj)
- Gyermekjóléti és családsegítő szolgálattal az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése (differenciált, kooperatív, projekt munka) egyéni fejlesztés, egyéni tanrend teljesíthető, reális követelmények támasztás napközi és iskolaotthon az osztályközösség segítő erejének mozgósítása.

Az integrációt segítő intézményi programjaink, módszereink

Programok:

- Pályaorientációs nap szervezése
- Pályaorientációhoz kapcsolódó debreceni rendezvények látogatása 7-8. osztályos tanulókkal
- Készségfejlesztő iskolában Háztartástan ismeretek tanítása
- Országos Háztartástan versenyre készülés
- Kollégiumban Háztartástan és Életvezetési szakkör tartása
- Országos tanulmányi versenyekre készülés
- Versenyek, kiállítások rendezése intézményen belül, elsősorban témahetekhez kapcsolódóan.
- FODISZ Diákolimpiai versenyszámokon részvétel
- Iskolánk ápolónőinek közreműködésével egészségnevelő foglalkozások tartása
- Szociálpedagógus és pszichológus közreműködésével „Menta csoport” működtetése a kiemelten problémás fiatalok körében
- A rendőrség közreműködésével évente bűnmegelőzési előadás adott témakörben
- Készségfejlesztő iskolában Habilitációs munkavégzés modul tanításának részeként külső munkavégzés az arra alkalmas középsúlyos értelmi fogyatékos gyermekekkel (DORKÁSZ Szolgálatban)
- Szülőklub működtetése
- Varázsceruza, sport, Könyvmoly, LEGO robotika, szakkör a tehetséggondozásért

Módszereink

- Iskolánkban komplex egészségfejlesztő munkaközösség működik, melynek célja tanulóink komplex személyiségfejlesztése.
- Egyéni és csoportos habilitációs foglalkozások a hiányzó készségek, képességek fejlesztésére, felzárkóztatás
- Egyéni és csoportos terápiás foglalkozások a sérült funkciók fejlesztésére: logopédia, gyógytestnevelés, konduktív fejlesztés, mozgásterápia, pszichológiai támogatás, Snoezelen terápia, állatasszisztált terápiák, AAK,
- Prevenció: osztályfőnökök folyamatosan nyomonkövetik tanulóink hiányzását, azonnali jelzéssel élünk a szülő, gyám felé, ha nem érkezik be a tanuló az iskolába,

- Örökös Boldogiskolaként etika óráinkat e program alapján építjük fel, melyek az érzelem, viselkedés, elfogadás, önismeret, hála, boldogság, megküzdési stratégiák, társas kapcsolatok, boldogító jócselekedetek, testmozgás témakörökre építenek.
- Szülőklub működtetése a családok támogatásáért
- Műhelymunka: gyermekvédelmi szakemberekkel a közös iskolai és iskolán kívüli programokba hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, elsősorban roma tanulók bevonása a családlátogatásokkal a szülők és a családok nevelési gondjainak segítése szükség esetén pszichológus, ill. más külső szakember segítségének igénybevételével.
- A magatartási és beilleszkedési zavarok megelőzése, illetve kezelése érdekében összehangoljuk a szülői ház és iskolánk nevelési elveit.
- Minden problémás helyzetben esetmegbeszélés kezdeményezése minden érintett részvételével
- Szociálpedagógus folyamatos kapcsolattartása a szülőkkelAz iskolában felmerülő tanulókkal kapcsolatos problémákat a szülőkkel és a Gyermekjóléti és családsegítő szolgálattal közösen kívánjuk megoldani.

5.5.3. Kiemelt iskolapszichológiai feladatok

- a gyermek, a tanuló személyiségfejlesztése, lelki egészségvédelme, továbbá a nevelő-oktató munka hatékonyságának segítése,
- közvetlen segítségadás, tanácsadás a pedagógusoknak a nevelő-oktató munkához,
- az iskolapszichológus a gyermekekkel közvetlenül, egyéni vagy csoportos foglalkozások keretében közreműködik a gyermekek beilleszkedését, társas kapcsolatait javító és iskolai teljesítményét növelő intézkedésekben,
- a tanulóknak a nevelési-oktatási intézménnyel összefüggő személyközi kapcsolati kommunikációs és esetlegesen fellépő teljesítményszorongásos tüneteinek kezelése,
- a pszichológiai jellegű szűrővizsgálatok megszervezése, amelyek a képességvizsgálatok, szociometriai vizsgálatok, tanulási szokások, tanulási motiváció vizsgálatának körébe tartoznak, vagy a beilleszkedési, magatartási, tanulási nehézségek megelőzése érdekében szükségesek,
- megszervezi a mentálhigiénés preventív feladatokat a nevelési-oktatási intézményben az egyén, a tanulócsoporthoz, és az intézményi szervezet szintjén,
- megszervezi a nevelési-oktatási intézményben az egészségfejlesztéssel, a nevelő-oktató munka, a szexuális nevelés segítségével, a nevelési-oktatási intézményben észlelt személyközi konfliktusok és az erőszakjelenségek megoldásával kapcsolatos pszichológiai témájú feladatokat,

- megszervezi a krízistanácsadást a következő váratlan súlyos élethelyzetekben: kortárshaláleset, súlyos iskolai kudarcélmény, váratlan családi krízishelyzet, továbbá terápiás vagy más kezelés szükségessége esetén továbbirányít a pedagógiai szakszolgálathoz vagy más szakellátást biztosító intézményhez,
- a kiemelten tehetséges gyermek, tanuló tehetséggondozásában a pedagógusokkal és a pedagógiai szakszolgálat szakemberével közösen kidolgozza az együttműködés és az ellátás kereteit,
- együttműködés az érintett gyermekek pedagógiai szakszolgálati vagy egyéb egészségügyi szakellátásra történő utalása vonatkozásában,

5.5.4. A testi, lelki, mentális egészségnevelés módszerei

- gyermekvédelmi rendszer kiépítése, melynek célja a megelőzés, feltárás, probléma megszüntetése,
- komplex egészségfejlesztő munkaközösség működése (tagjai: pszichológus, szociálpedagógus, testnevelők),
- Gyermekvédelmi éves munkaterv alapján a feladatok tervezése.
- szűrés,
- vizsgálat,
- tanácsadás,
 - egyéni vagy csoportos beszélgetés,
 - egyéni vagy csoportos tréning,
 - esetmegbeszélés az érintettek körével,
 - esetkonferencia az érintettek és a lehetséges segítők körével (pedagógus, szociálpedagógus, szülő/gyám, pszichológus, gyermekvédelmi rendszer képviselői),
 - preventív előadások,
 - egyéni rehabilitáció,
 - iskolai ápolók interaktív foglalkozásai,
 - interaktív tananyag feldolgozása a témával kapcsolatban.

A testi, lelki, mentális egészségnevelés színterei

- tanítási óra
- kollégiumi foglalkozás
- szakkör
- témahét

- preventív előadások
- „Mentacsoport”
- iskolapszichológusi foglalkozás
- DORCAS tábor
- Erzsébet napközis tábor

5.6. A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenységek

Az intézményünkbe kerülő tanulók jelentős része valamilyen beilleszkedési nehézséggel küzd. Ennek oka az értelmi fogyatékoság miatt nehezített, illetve sérült szocializációs folyamat. Mindebből következik, hogy a beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő tevékenységünk átfogja valamennyi pedagógiai tevékenységünket. Pedagógiai gyakorlatunkra alapozva kezeljük a sérült, szorongó, hátrányos helyzetű tehetséges gyermekek fejlesztését.

Elvünk - a beilleszkedési, tanulási, magatartási zavarral küzdő tanulóinknál az egyéni bánásmód fokozott alkalmazásán túl, sajátos pedagógiai módszerek, tevékenységformák alkalmazása.

Alapelveink: pozitív értékek hangsúlyozása, negatív tulajdonságok háttérbe szorítása

- együttes munka, olyan területen, ami ismert és kedvelt számára
- kapcsolatok normalizálása a felnőttek és kortársai felé
- a fiatalok egymás között kapcsolatrendszer hangsúlyozása
- a szabadidő, szórakozás fontosságának hangsúlyozása
- lehetőségek felkínálása ↗
↘ sikerélmény, kudarckezelés
- lehetőséget biztosítani pályaválasztásának, saját életének tervezésére
- passzív fiatalok, gyerekek tudatos bevonása a feladatokba

Feladataink:

- helyi tantervünkben differenciált követelményrendszer felállítása,
- színes, változatos szabadidős tevékenységek megszervezése,
- fejlesztő tevékenységek, megvalósítása (habilitáció, rehabilitáció),

- gyermek- és ifjúságvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek,
- minden lehetőség kihasználása a pozitív megerősítésre, a jutalmazásra, dicséretre,
- kompetenciánk határain belül különböző szakember segítségének felajánlása a szülőknek.

Tevékenységszervezés:

- differenciált tanulásszervezés,
- kooperatív technikák alkalmazása,
- projekt-módszer elterjesztése,
- tevékenységszervezési pedagógiák,
- individuális tanulás előtérbe helyezése,
- fejlesztő értékelés bevezetése,
- a tapasztalatszerzés lehetőségeinek kitágítása, IKT eszközhasználatával,
- rendhagyó osztályfőnöki órák szervezése,
- terápiás foglalkozás az iskolapszichológusi hálózat segítségével.

A nevelési módszerek kiválasztásakor, az alábbi törekvések érvényesítése szükséges:

- Okkeresés - a közvetlen vagy a távolabbi ok, háttér feltárása.
- A konstruktív kivezető út megtalálása - a gyerek eredeti szükségleteivel, indítékaival összhangban.
- A pedagógus és a gyerek közös tevékenységére épülő eljárás - a nevelési szituáció kialakítása a nevelő és a gyermek együttműködésével.
- A társak, az osztály bevonása a megoldásba - a közös megvitatást követően a társakkal végzett együttes tevékenység szervezése.
- A gyerek saját aktivitásának ösztönzése cselekvéses vagy verbális formában – az életkor függvényében.
- A gyermek szükségleteinek kielégítése, indítékainak figyelembevétele.
- Az egyéni értékek pozitív megerősítése.
- Elmarasztalás barátságos, segítő formában - a nevelő őszinte érzelmnyilvánítása; a negatív megnyilvánulás hatásának, következményeinek a gyerek által történő észlelése, tapasztalása.
- Önkritikus magatartás, a pedagógiai tevékenység megváltoztatása - iskolai, pedagógiai ártalmak lehetőségének végiggondolása.
- A pedagógus kollégák bevonása a megoldásba.
- A szülők bevonása a megoldásba.

- Pszichológus, gyermekvédelmi felelős, szükség esetén iskolaorvos bevonása a megoldásba.

5.7. A kötelező egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozás megszervezéséhez kapcsolódó feladatok

„A sajátos nevelési igényű gyermeknek, tanulónak joga, hogy különleges gondozás keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították. A gyógypedagógiai nevelésben-oktatásban részt vevő nevelési-oktatási intézményben a gyermek, tanuló egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs ellátásban is részesül.” (Nkt)

A gyermekek között a beiskolázáskor jelentős egyéni különbségek állnak fenn. Ezek az eltérések elsősorban a tanulási képesség minőségében mutatkoznak meg. A környezetből érkező információk felfogása, feldolgozása és a közben végbemenő önreflexiós folyamat különböző mértékben gátolt, sérült. A gyógypedagógiai fejlesztés, oktatás, terápia, rehabilitáció a képességzavarok mérséklésére irányul, speciális eljárásaival a képességek fejlődésének akadályozottságát csökkenti. Olyan fejlesztési kínálatot biztosítunk, amely a lehető legnagyobb mértékben illeszkedik az egyén individuális igényeihez, képességeihez és tanulási előfeltételeihez. Mindezek megvalósítását egyéni vagy kiscsoportos keretek között biztosítjuk.

Gyógypedagógiai értelmezés szerint a **habilitáció** a veleszületett ok, fejlődési rendellenesség vagy betegség miatt fejlődésükben megzavart és ezért a közösségi részvételben akadályozott személyekre irányul. Olyan, a társadalom által biztosított, szervezett tevékenységek és támogatások rendszere, amelyek segítségével a személyeknek a közösségi életben való részvétele javítható, kiteljesíthető.

Gyógypedagógiai értelmezés szerint a **rehabilitáció**: helyreállítás, visszaállítás; tágabb értelemben minden egészségügyi, pedagógiai és mentálhigiéniai tevékenység, amely azt szolgálja, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekeket a többségi nevelési, oktatási intézményekbe, majd a többségi társadalomba minél nagyobb sikerrel tudjuk visszahelyezni.

A pedagógiai célú habilitáció és rehabilitáció mindazon intézkedések összességét jelenti, melyek az oktatás, képzés, nevelés segítségével az egyén megmaradt képességeinek jobb kihasználását teszi lehetővé.

Az egészségügyi és pedagógiai habilitációs, rehabilitációs tevékenység olyan team munkában kialakított és szervezett nevelési folyamatban valósul meg, mely az egyes gyermekek vagy gyermekcsoport igényeitől függő eljárások (időkeret, eszközök, módszerek, terápiák) alkalmazását teszi szükségessé. Lényeges eleme a folyamatos/szakaszos diagnosztizálás és mérés, mely a gyermek adott állapotát figyelembe vevő, egyéni fejlesztési terv alapját képezi. A mérést tanév elején, félévkor és tanév végén végezzük el.

A tevékenység megtervezésénél mindenképpen szem előtt kell tartani az alábbi elveket:

- A rehabilitációs tevékenységet megelőzi olyan pedagógiai diagnosztizálás, amely pontos képet ad a gyermek ismereteiről, fejlettségi szintjéről, az alulteljesítés okairól.
- A tanuló, az egyes gyermek hiányos iskolakészültsége, fejlődési lemaradása pusztán funkciótréninggel nem pótolható. A tudáselemek, ismeretek elsajátítása többféle képesség együttes meglétét, működését feltételezi. Ugyanakkor képességfejlesztése nem függetleníthető az ismeretek, tevékenységek rendszerétől, struktúrájától. Ezért a foglalkozásokon központi szerep jut a műveleteknek, a feladatoknak, a lemaradás okaira irányuló fejlesztő gyakorlatoknak.

A rehabilitációs és rehabilitációs foglalkozások célja

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció a szakértői bizottság szakértői véleményében meghatározott fejlesztési területekre és a fejlesztéshez szükséges szakemberre vonatkozó javaslat figyelembevételével a sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló egyéni szükségleteinek támogatására, az akadályok leküzdésére, új funkciók kialakítására és a környezeti feltételek optimalizálására irányuló kötelező foglalkozás egyéni fejlesztési terv készítésével.

Heti óraszámát a 2011. évi CXCV. Köznevelési törvény 6. melléklete tartalmazza, melyet szegregáltan nevelt-oktatott tanulóink esetében osztályszinten kötelező biztosítanunk.

Céljaink:

- Minél nagyobb önállóság elérése a szükséges, de elégséges támogatás biztosításával.
- A sérülésből fakadó hiányzó vagy sérült funkciók helyreállítása, újak kialakítása.
- A meglévő ép funkciók bevonása a hiányok pótlása érdekében.
- A különféle funkciók egyensúlyának kialakítása.
- A szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása.
- Az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése.

A rehabilitáció és rehabilitáció kiemelten kezelt területei valamennyi fejlődési szakaszban:

- A szociális érés elősegítése, tapasztalatok gyűjtése élethelyzetekben, társas kapcsolatokban, problémahelyzetekben.
- Cselekvőképesség alakítása.

- Művészeti terápia alkalmazása – személyiség kiteljesítése, az önkifejezés, az örömszerzés megteremtése.
- Folyamatos logopédiai ellátás a súlyos beszédhibák, a beszédállapot javítása.
- A mozgásállapot, a mozgáskészültség alakítása a gyógytestnevelés a eszközeinek bekapcsolódásával.
- A tanulási képesség területén mutatkozó nagyfokú egyéni eltérések csökkentése.
- Részképesség-gyengeségek, hiányok (diszkalkulia, diszlexia, diszgráfia) terápiaja.
- Csatlakozó fogyatékoságok (érzékszervi, mozgásszervi) száma elenyésző, enyhe súlyosságú. Amennyiben szükséges a látási fogyatékoságok korrekciója vizuális fejlesztőcsoportban a tanórán kívüli tevékenységek között történik.
- Az értelmi fogyatékos gyerekek többsége magatartásproblémákkal küzd, különösen a relaxációs és jóga foglalkozásokon próbáljuk a tudatos pihenési tevékenység módjainak elsajátítását, a frusztrációs helyzetek megoldását.
- A rehabilitációs, rehabilitációs foglalkozásokon a tanuló életkorának, fejlettségének ismeretében egyidejűleg és egymással kölcsönhatásban kell korrigálni a beszédet, a megismerő tevékenységet, a cselekvésszabályozást, a mozgást, a tájékozódást.
- A pedagógiai szakaszok egy-egy fejlődési-fejlesztési egységet is képviselnek. Így a pedagógiai szakaszokhoz rendelt a rehabilitációs, rehabilitációs fejlesztés feladatai jelennek meg az Irányelveknek megfelelően
- A fejlesztést logopédus, pszichológus, gyógytestnevelő, mentálhigiénikus végzi, segítséget nyújtva az osztálytanító gyógypedagógusok munkájának.
- Intézményünk pedagógusai egyéni fejlesztési terveket készítenek a gyermekkel foglalkozó pedagógusokkal team-munkában. A fejlesztési tervek a tanév elején készülnek, a szakvélemény, a pedagógusok megfigyelései, tapasztalatai és a bemeneti mérés eredményei alapján. Ezek alapján rögzítik a fejlesztendő területeket, s az ezekhez kapcsolódó rövid távú célokat, feladatokat, eszközöket és módszereket. Az egyéni fejlesztési tervre alapozva pedagógusaink a tanuló fejlesztését beépíthetik a tanulási folyamatba, a tanóra, illetve egyéb iskolai foglalkozások keretébe is. Ezzel lehetővé válik, hogy az egyéni fejlesztési terv az iskolai pedagógiai tevékenységünk szerves részévé váljon. A fejlesztés eredményeit a tapasztalatok, a megfigyelések alapján a pedagógusok félévkor és tanév végén írásban rögzítik.

A habilitációs foglalkozások feladatai

Általános iskola felső tagozatán - a nevelőtestület döntése alapján - a habilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozások legfeljebb ötven, a közép fokú, készségfejlesztő iskolában legfeljebb hetvenöt százaléka a sajátos nevelési igényű tanulók tehetséggondozására, a tantárgyi követelmények eredményes teljesítését szolgáló felzárkóztatásra is fordítható. A nevelőtestület az erre irányuló döntését félévenként köteles felülvizsgálni, és a tanuló fejlődésének ismeretében megerősíteni vagy módosítani.

Rehabilitációs feladatok készségfejlesztő iskolában:

- Tanítványainkat képessé tenni arra, hogy elérjék és fenntartsák optimális fizikai, érzékszervi, értelmi, pszichiátriai illetve társadalmi funkciószintjüket,
- Intézkedések bizonyos funkciók biztosítására vagy helyreállítására, illetve egy bizonyos funkció elvesztésének vagy hiányának, vagy bizonyos funkciókban korlátozottságának kompenzálására.
- Foglalkozási rehabilitációs feladat a munkavállalásra szociálpszichológiailag felkészíteni a segített személyeket, segíteni a munkalehetőségek megtalálásában, a munkába járásban, az életszervezésben.
- A környezet, adott esetben a lakóhely, munkahely adaptációjának segítése a fogyatékkal élők szükségletei alapján.

Habilitációs, rehabilitációs feladatok súlyosan, halmozottan sérült tanulók esetében:

Súlyosan, halmozottan sérült tanulóink esetében a differenciált tervezés, habilitációs, rehabilitációs tevékenység legfontosabb lépése a tanulók alapos ismerete, a képességstruktúrájának pontos vizsgálata, feltérképezése.

Az állapotmegismerés a súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók esetében nem egyszeri vizsgálatot, hanem folyamatdiagnosztikát jelent: a korábbi életszakaszra vonatkozó információk megszerzése mellett 8–12 hetes megfigyelési időszaknak kell eltelnie ahhoz, hogy alapos információkat szerezzünk a tanulóval, a tanuló képességeiről. Ez a habilitációs, rehabilitációs tevékenység alapja, szükséges az egyéni célok, feladatok meghatározásához, a pedagógiai és terápiás módszerek, eljárások kiválasztásához. A tapasztalatok alapján készül az egyéni nevelési-oktatási-fejlesztési terv, amely a tanuló komplex állapotfelmérésének eredményeiből, az individuális célkitűzésekből, valamint az egyes tartalmi egységek megvalósítása során alkalmazandó speciális didaktikai-metodikai lépések konkrét megfogalmazásából áll.

Az alkalmazott eljárásokat meghatározó tényezők:

- A fogyatékos típusa, súlyossága.

- A fogyatékoság kialakulásának, diagnosztizálásának és a speciális ellátás megkezdésének ideje.
- A gyermek életkora, pszichés és egészségi állapota, rehabilitációs műtétei, képességei, kialakult készségei, kognitív funkciói, meglévő ismeretei.
- A tanuló életkori sajátosságainak fogyatékoság által okozott részleges vagy teljes körű módosulása.
- Az iskolai tanuláshoz szükséges képességek részleges vagy teljes kiesése, fejletlensége, lassúbb ütemű és az átlagtól eltérő szintű fejleszthetősége.

Alkalmazott módszerek:

A fejlesztés a tanítás-tanulás folyamatában megmutatkozó fejletlen vagy sérült funkciók korrigálására, kompenzálására, az eszköztudás fejlesztésére, a felzárkóztatásra, a tanulási technikák elsajátítására, a szociális képességek fejlesztésére, az önálló életvezetésre irányul:

- készségekre, képességekre épülő egyéni differenciálás,
- sérülés specifikus terápiák,
- kiegészítő, fejlesztő, korrekciós, habilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások,
- az egyéni szükségletekhez igazodóan speciális segédeszközök használata; a segédeszközök elfogadtatása, azok következetes használatára és megóvására nevelés;
- a kompenzációs lehetőségek körének bővítése a nem, vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével
- állatasszisztált terápiák,
- utógondozás.

5.8. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység

5.8.1. Tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek

A sajátos nevelési igényű tanulók körében is sok a tehetséges gyermek. A tehetséges gyerekek fejlesztéséhez megfelelő programokra van szükség. A tehetség felismerésében és kibontakoztatásában döntő szerepe van a pedagógusnak, ugyanakkor a szülő megfigyelései, észrevételei is fontosak. Nevelőtestületünk fontosnak tartja a jobb képességű és szorgalmas tanulók támogatását. A tehetséges tanulók környezetére hárul érzelmi biztonságuk, kiegyensúlyozottságuk biztosítása, mivel ők képességeik miatt sokszor magányosak. Bátorításra van szükségük, hogy elfogadják a másoktól való különbözős és

egyedülállás szerepét. Segítséget várnak abban is, hogy türelmesekké váljanak a kevésbé jó képességű tanulókkal szemben.

Céljaink

- Minden gyermekben az értékek megtalálása és kibontakoztatása.
- Olyan készségek, stratégiák kialakítása, amelyek révén gyermekeink képesek lesznek kreatívan, önállóan, a maguk meglegedésére tevékenységet folytatni (főként kézművességgel, rajzzal, tánccal, praktikus tevékenységekkel).
- Élménynyújtás, örömszerzés, érzelmi hatások biztosítása.

Feladataink

- Felismerni a tehetséget és megjelenési formáit.
- Segíteni a tehetséges tanulókat abban, hogy felismerhessék és fejleszthessék képességeiket.
- Megtanítani tanulóinkat látni, érezni, alkotni.
- Ösztönözni intellektusukat és a kreativitásukat.
- Biztosítani tanulóinknak a városi, megyei, regionális, országos versenyeken való részvételt.

A képességek kibontakoztatását célzó tevékenységek az intézmény minden területén, tanórán és tanórán kívüli foglalkozásokon is jelen vannak.

- A hagyományos ismeretközvetítés útján.
- Elemi kultúrtechnikák (olvasás, írás, számolás) megfelelő szintű kialakításával.
- Készségfejlesztő tárgyak (nyelvtan, matematika) megfelelő szintű fejlesztésével.
- Tartalomhangsúlyú képességek (modern művészet) fejlesztésével.
- Képesség-kreativitásfejlesztő csoporttechnikák útján.
- Egyéni adottságokhoz megfelelő komplex gyakorlatok.

A tehetséges tanulók szükségleteit pszichológiai szempontból három kategóriába sorolhatjuk:

Kognitív szükségletek:

- Minden kiemelkedő képességgel rendelkező egyénnek szüksége van arra, hogy alkalmat és lehetőséget kapjon az önálló tanulásra.
- A tehetséges egyéneknek szüksége van arra, hogy tapasztalatokat szerezzenek az önálló problémamegoldásban.
- A tehetséges egyéneknek szükségük van arra, hogy elsajátítsák a hatékony tanulási készségeket.

- Lehetőséget kell biztosítani a számukra, hogy képességeiknek megfelelő kognitív szinteken dolgozzanak.

Affektív szükségletek:

- A tehetséges egyéneknek szükségük van olyan tapasztalatokra, amelyekből bátorítást kapnak az elmélkedésre, a töprengésre.
- Támogatni kell és bátorítani, hogy kérdéseket fogalmazzanak meg.
- Erősíteni kell bennük a kockázatvállalási hajlamot.

Szociális szükségletek:

- Lehetőséget kell teremteni a kiemelkedő képességgel rendelkező gyerek számára, hogy megtanulják a másik ember tiszteletét, a másokkal való együttműködést.
- Bátorítani kell őket a vezető szerep elfogadására.
- Meg kell tanítani őket arra, hogy elfogadják saját maguk másságát.

A fent leírt szükségletcsoportok valójában nemcsak a tehetséges, hanem az átlagos képességű gyerekek számára is fontosak, azonban a tehetséggondozásban különös jelentőséggel bírnak és kielégítésük szinte nélkülözhetetlen. Ezeket a szükségleteket szem előtt tartva az iskolai **tehetséggondozás módszerei:**

- az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése,
- komplexitás,
- a tanórákon érvényesülő differenciált képességfejlesztés,
- csoportbontás,
- kooperatív tanulási módok,
- az iskolai könyvtár csoportos használata,
- továbbtanulás segítése felkészítő foglalkozásokkal,
- személyes beszélgetések, a biztatás, jutalmazás,
- az IKT eszközök alkalmazásával történő egyéni fejlesztések,
- tanórán kívüli programok szervezése,
- DÖK által szervezett programok.

Tanórán kívüli programok:

- énekkar,
- „Varázsceruza” szakkör,

- néptánc szakkör,
- táncszakkör a kollégiumban,
- gitárszakkör a kollégiumban,
- fazekasság,
- színház- és múzeumlátogatások,
- múzeumpedagógiai foglalkozások,
- bábszínházi előadások és foglalkozások,
- Filharmónia bérlet,
- Rock sulis nyílt foglalkozásai, hangszerválasztó,
- Sportválasztó rendezvény,
- könyvtárlátogatás,
- „Könyvmoly” szakkör,
- versenyeken való részvétel,
- pályaorientációs foglalkozások,

5.8.1.1. Az EFOP 3.2.6-16-2016-00001 „A tanulók képesség-kibontakoztatásának elősegítése a köznevelési intézményekben” a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem partnerintézményeként

„Az EFOP 3.2.6-16-2016-00001., A tanulók képesség-kibontakoztatásának elősegítése a köznevelési intézményekben” című projekt keretében, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem partnerintézményeként az átvett szakmai programok tananyagát, módszertanát alkalmazzuk a tanórai tevékenységekben, valamint a tanórán kívüli egyéb nevelő-oktató munkában, a helyi tantervi és tantárgyi programoknak megfelelően a szakkörökben, a szabadidős tevékenységek során, táborokban:

Népi gyermekjátékok, körjátékok tanulása, élményszerű előadása az ének-zene órákon, napközis és kollégiumi foglalkozásokon, nyári táborban, iskolai rendezvényeken

- Dialektusterületek jellegzetes népdalai, hangszerei, azok felhasználása a „Dobraverő” tehetséggondozó körben

-Jeles napokhoz, ünnepi alkalmakhoz, az emberi élet fordulóihoz kapcsolódó népdalok

-A „222 példa a mindennapos énekléshez” című tanári segédkönyv alkalmazása a tananyagban szereplő operák, zeneművek tanításakor

5.8.2.A tanulási kudarc elkerülésére irányuló feladataink

Iskolánkban az egyéni képességekhez igazodó, az egyéni fejlesztési tervek alapján történő speciális készség- és képességfejlesztés kiemelt jelentőségű. A fejlesztés során figyelembe vesszük tanulóink sérüléséből eredő jellegzetes különbségeit, speciális szükségleteit és egyéni teherbíró képességét.

Az egyénre szabott nevelés – differenciált tartalmakban, a sérülés jellegéhez igazodó módszerek, terápiás eljárások alkalmazásában – a tanórákon az egyéni és kiscsoportos rehabilitációs és fejlesztő órákon valósul meg. A fejlesztés egyéni fejlesztési tervek alapján történik. A tervkészítés részletes pedagógiai diagnosztikus vizsgálatokon alapul, melynek szempontjai a tanulási képességeket meghatározó pszichikus funkciók vizsgálatára irányulnak.

A fejlesztés célja:

A személyiség biztonságérzetének megteremtésével annyi, és olyan jellegű tevékenység biztosítása, amennyi a gyermek adott fejlettségi fokán szükséges ahhoz, hogy valamely ismeret, képesség biztos készséggé váljon nála. Saját lehetőségeinek megfelelő, optimális szintre hozása.

A fejlesztés feladata a sérült funkciók korrigálása és a hiányzó funkciók kompenzálása.

A fejlesztés területei:

- motoros és orientációs képességek (izomtónus, egyensúly, nagy- és finommozgás, mozgáskoordináció, dominancia, cselekvés- és irányítástervezés, térbeli- időbeli tájékozódás),
- kognitív képességek (észlelési folyamatok, figyelem, emlékezet, koncentráció),
- diszlexia prevenció,
- a beszéd alaki és tartalmi részének fejlesztése (tisztá beszéd, helyes nyelvi rendszer),
- grafomotoros képességek fejlesztése,
- rendszerezési képességek fejlesztése,
- az értelmileg akadályozott tanulóink készség- és képességfejlesztése,
- harmonikus személyiség alakítása,
- az önfegyelem fejlesztése,
- a tudatos magatartás kialakítása,
- az önrendelkezésre való képesség, önálló döntéshozatal képességének fejlesztése mindennapi élet helyzetekben
- a céltudatos feladat és munkavégzés kialakítása,

- az önálló ismeretszerzés igényének kialakítása,
- a lényeges ismeretek kiemelésére való képesség fejlesztése,
- az információhordozók használatának megismerése (könyvtár, IKT).

A fejlesztéshez a következő módszereket, fejlesztő eljárásokat alkalmazzuk:

- egyéni továbbhaladás lehetősége
- első osztályban szülő kérésére évismétlés
- képzési időszak megnyújtása
- tantárgyi felmentés a tantervi követelmények teljesítése alól
- Egyéni munkarenddel haladó tanulói státusz abban az esetben, ha a tanulóközösségben való fejlesztése magatartás- és egészségügyi problémák miatt eredménytelen
- habilitációs foglalkozások,
- egész napos iskola
- tanórai differenciált foglalkozások
- egyéni képesség szerint továbbhaladás, kritériumorientált értékelés
- gyermekvédelmi preventív intézkedések a tanulói mulasztások számának csökkentésére
- szakmai szolgáltatások nyújtása a szülők részére (szülőterápia, tanácsadás, egyéni és csoportos esetkezelés)

Terápiás eljárások:

- Alapozó terápia motoros és orientációs képességek fejlesztésére,
- Sindelar program a részképesség gyengeségek terápiájához,
- kiscsoportos személyiségfejlesztő tréning,
- művészetterápia,
- Meixner-féle diszlexia prevenció,
- szenzomotoros integrációs terápia,
- logopédiai terápiák: pöszeség, megkésett beszédfejlődés, diszfázia, dadogás.
- snoezelen terápia

Várható eredmények:

- tanulóink körében csökken az iskolai kudarcok száma,
- zökkenőmentes átmenet az alapozó és a fejlesztő szakasz között,

- csökken a hiányzások száma,
- fejlődnek a fiatalok kompetenciái,
- a bandákba sodródás veszélye csökken,
- a továbbtanulási esély nő,
- nő a sikeres munkába állás,
- a pozitív értékrendek megjelennek a családban.

5.8.3. A lemorzsolódás megelőzését szolgáló pedagógiai feladatok

A nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet 2016. november 19-ével hatályba lépő módosítása a korai iskolaelhagyás, az iskolai lemorzsolódás megelőzését szolgáló korai jelző- és pedagógiai támogató rendszer működtetésének országos szintű bevezetését és az ezzel összefüggő intézményi és állami feladatok megkezdését szolgálja.

Lemorzsolódással veszélyeztetett tanuló: az a tanuló, akinek az adott tanévben a tanulmányi átlageredménye közepes teljesítmény alatti vagy a megelőző tanévi átlageredményéhez képest legalább 1,1 mértékű romlást mutat, és esetében komplex, rendszerszintű pedagógiai intézkedések alkalmazása válik szükségessé.

A lemorzsolódás megelőzését szolgáló pedagógiai feladatok célja

- A pedagógusok, segítő szakemberek, gyermekvédelmi szakemberek, iskolapszichológusok és a tanulók, családjaik számára is áttekinthető szakmai keretek között növeli az iskolai pedagógiai munka eredményességét és annak esélyét, hogy a tanuló számára biztosított legyen a tanulmányokban történő előrehaladásához szükséges szakmai támogatás.
- Hozzájárul a végzettség nélküli iskolaelhagyás elleni középtávú stratégia megvalósításához.
- segíti a korai iskolaelhagyók arányának 10%-ra történő csökkentését.

A korai iskolaelhagyás okai:

- alacsony tanulmányi eredmény
- iskolai kudarcok sorozata
- bukás, évismétlés,
- negatív önértékelés, önismeret hiánya

- drasztikus viselkedésváltozás
- motiválatlanság, kilátástalanság érzet
- rendszeres hiányzás, kiemelve az igazolatlan mulasztások számát
- szociális helyzetre visszavezethető ok

Intézményi feladatok a lemorzsolódás megelőzésére:

- osztályfőnökök részéről jelzés a veszélyeztetett fiatalokról,
- intézményi szintű adatgyűjtés,
- az okok, problémák feltárása (team: osztályfőnök, betanítók, szociálpedagógus, pszichológus, szülő/gyám),
- a korai jelző-és pedagógiai támogató rendszer működtetésében közreműködés, a rendszerben rendelkezésre álló intézményi és tagintézményi szintű adatok elemzése, értékelése, és mindezek alapján a szükséges pedagógiai szakmai támogatás meghatározása,
- az iskola meghatározza a lemorzsolódás veszélyének kitett tanulók egyéni szükségletein alapuló támogatás módját, amely lehet a tanulást támogató pedagógiai segítség, gyermekjóléti szolgáltatás, iskolapszichológus, iskolai szociális munkás, a család, bevonása,
- a beavatkozások előrehaladásának nyomon követése,
- a lemorzsolódás megelőzése, megakadályozása érdekében történő pedagógiai támogatást segítő szakemberek együttműködésének koordinálása.
- szociális segítő munkatárs foglalkoztatása, aki, ha a gyermekkel közvetlenül foglalkozik, gondoskodik annak felügyeletéről

Szakmai feladatok a lemorzsolódás megelőzésére:

- a fiatalok egyéni problémáinak feltérképezése,
- az iskolaelhagyó fiatalok megfelelő időben (még az iskolaelhagyás bekövetkezte előtt) történő elérése,
- nevelésbe vett tanulók esetén a lakásotthon/nevelőszülővel történő folyamatos kapcsolattartás, tanácsadás,
- a személyre szabott szolgáltatások (például képzés, mentorálás, tanácsadás, pályaorientáció, önismereti tréning) kialakítása,
- a tartós mentorálás elérhetősége,
- a helyi szereplők együttműködése.

A lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók segítése hatékonyan csak szektorközi együttműködésben (oktatás-képzés, szociális, egészségügyi, foglalkoztatási, igazságügyi stb. szektorok munkatársainak közös munkájával) valósulhat meg.

5.9. Az egyéni munkarenddel haladó tanulókkal kapcsolatos intézményi feladatok

A tanuló - beleértve az egyéni munkarenddel rendelkezőt is - az iskolával tanulói jogviszonyban áll. A tanulói jogviszony felvétel vagy átvétel útján keletkezik. A felvétel és az átvétel jelentkezés alapján történik. A felvételtől vagy átvételtől az intézményvezető dönt a Szakértői Bizottság intézménykijelölésével.

A tanulói jogviszony a beíratás napján jön létre. A tanuló a tanulói jogviszonyon alapuló jogait az előbbi időponttól kezdve gyakorolhatja.

A sajátos nevelési igény miatt a szakértői bizottság véleménye alapján, vagy súlyos betegség miatt egyéni munkarend keretében tanulmányokat folytató egyéni foglalkozás keretében történő felkészítésére az iskolának tanulóként az osztályok heti időkeretén felül átlag heti tíz óra áll a rendelkezésre. A sajátos nevelési igény miatt egyéni munkarend keretében tanulmányokat folytató tanulók esetében az e bekezdésben meghatározott időkereten belül kell biztosítani az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs foglalkozásokat. Az időkeret az egyes hetek és tanulók között átcsoportosítható.

A felmentést engedélyező szerv dönt arról, hogy a tanuló a tankötelezettségének egyéni munkarend keretében teher eleget. Az eljárás során a felmentést engedélyező szerv (Oktatási Hivatal) megkeresheti a gyámhatóságot, a gyermekjóléti szolgálatot, az iskolaigazgatót, gyermekvédelmi gondoskodásban részesülő tanuló esetén a gyermekvédelmi gyámot, Szakértői Bizottságot. Az eljárásban a függő hatályú döntésben nem kell rendelkezni a kérelmezett jog gyakorlásáról.

Ha az egyéni munkarendben tanuló neki felróható okból két alkalommal nem jelenik meg az osztályozó vizsgán, vagy két alkalommal nem teljesíti a tanulmányi követelményeket, az intézményvezető értesíti a felmentést engedélyező szervet, és a tanuló a következő félévtől csak iskolába járással teljesítheti a tankötelezettségét.

A külföldi tartózkodás miatt egyéni munkarenddel rendelkező tanuló esetében a félévi minősítés az intézményvezető döntése alapján mellőzhető, ez esetben a tanuló csak az év végén ad számot tudásáról.

A külföldi tanulmányok alatt a tanuló magyarországi tanulói jogviszonya szünetel, kivéve, ha tanulmányait egyéni munkarenddel rendelkezőként Magyarországon folytatja.

Az egyéni munkarenddel rendelkezőt - az iskolában vagy azon kívül folyó gyakorlati képzés kivételével - az iskola valamennyi kötelező tanórai foglalkozása alól fel kell menteni.

5.10. A tanuló és gyermekbalesetek megelőzésével összefüggő pedagógiai feladatok

A tanuló- és gyermekbalesetek megelőzésével, jelentésével összefüggő intézményi feladatokat az intézmény SZMSZ-e tartalmazza a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 169. § alapján.

Azonban ezek elkerüléséhez a pedagógusoknak kötelessége:

- a tanév első órájában a tanulókkal megismertetni, megbeszélni az iskola Házi rendjét, valamint osztály szinten tűz és balesetvédelmi oktatást tartani. Ezt minden évben írásban rögzíteni a Naplóban, Csoportnaplóban, valamint a tanulókkal ezt aláírni. Az iskola Házi rendjének megszegésére irányuló magatartást a Házi rendben foglaltak szerint büntetni.
- Szakmai tanterekben, informatika teremben, tankonyhában, kondi teremben, tornateremben, könyvtárban az első órán ismertetni a helyiség és az ott található eszközök használatának rendjét, szabályait, a kötelességmulasztás következményeit.
- A pedagógusok a tanév első hetében elkészítik épületenként az ügyeleti rendet. Az ügyeletesek ügyeleti helyükön figyelemmel kísérik a tanulóifjúságot, védik testi épségüket, próbálják megakadályozni a kialakuló konfliktusokat.
- Pedagógus, gyógypedagógiai asszisztens tanulót, tanulócsoportot soha nem hagy őrízetlenül, felügyeletét folyamatosan biztosítja.
- Az intézmény minden gyógypedagógusa, pedagógusa, nevelő és oktató munkát segítője felelősen, odafigyelve védi tanulóink biztonságát, a fegyelmet.

5.11. A diabéteszes tanulók ellátásához kapcsolódó feladatok

Knt. 62.§ (1.a) bekezdés alapján A nevelési-oktatási intézmény, többcélú intézmény vezetője a 14 évnél fiatalabb 1-es típusú diabétesszel élő gyermek, tanuló részére abban az időtartamban, amikor az óvoda, az általános iskola, a fejlesztő nevelést-oktatást végző iskola, a kollégium, a hat és nyolc évfolyammal működő gimnázium vagy a

szakgimnázium ötödik-nyolcadik évfolyamán az intézmény – beleértve az ilyen köznevelési alapfeladatot ellátó többcélú intézményt is – felügyelete alatt áll, az 1-es típusú diabétesszel élő gyermek, tanuló szülőjének, más törvényes képviselőjének kérelmére, a gyermekkori diabétesz gondozásával foglalkozó egészségügyi intézmények szakmai iránymutatása alapján az (1b)–(1e) bekezdés szerinti speciális ellátást biztosítja.

(1b) Az intézmény vezetője a pedagógus vagy érettségi végzettséggel rendelkező, nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatottja számára az

(1a) bekezdés szerinti esetben és módon előírhatja

a) a vércukorszint szükség szerinti mérését,

b) szükség esetén, orvosi előírás alapján, a szülővel, más törvényes képviselővel,

a megadott kapcsolattartási módon egyeztetve, az előírt időközönként a szükséges mennyiségű inzulin beadását.

(1c) A nevelési-oktató intézmény vezetője az (1b) bekezdés szerinti feladat ellátását

a) olyan pedagógus vagy legalább érettségi végzettséggel rendelkező, nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatott személy útján biztosítja, aki a hivatal által szervezett, a feladat ellátásához kapcsolódó ismeretekről szóló szakmai továbbképzésén részt vett, és aki a speciális ellátásban való részvételt vállalja,

A pedagógus kötelessége, hogy a cukorbeteg gyermeket akár tanórán is:

- kiengedje a mosdóba
- biztosítsa, hogy folyadékhoz jusson,
- megengedje, hogy megmérhesse a vércukrát,
- engedje, hogy a feladatra kijelölt személy számára az inzulint beadja a megjelölt időben, szükség esetén
- engedje, hogy ehessen, akár tanórán is.

A diabéteszes gyermek ellátása terén elsősorban a szülő határozza meg a feladatokat a pedagógus számára.

A szülő határozza meg, hogy milyen vércukorszint tartomány esetében szükséges a beavatkozás.

Közösen tervezik meg a napi rutint, hogy milyen felelősségi köröket és feladatokat vállaljon fel a pedagógus.

5.12. Iskolai feladatok anafilaxiás sokk esetén

Az allergiás reakció legsúlyosabb formája, ami akár életveszélyes is lehet, ha a beteg, vagy a környezetében lévők nem ismerik fel idejében a tüneteket.

Mi okozhatja?

- Súlyos allergiás reakciót a legtöbb esetben bizonyos táplálékok okoznak. A leggyakoribb allergének a **földimogyoró, diófélék, hal és tenger gyümölcsei**; illetve gyermekeknél a **tej-és tojásfehérjék** és a szója.
- **Gyógyszerek** – elsősorban antibiotikumok, nem szteroid gyulladásgátlók, latex-és kontrasztanyag érzékenység szintén előidézheti.

- A ritkább kiváltó okok közt említhetjük a **rovarmérget** – főként darázmérget – is, de az is előfordul, hogy a tünetek okát nem sikerül feltárni, létezik ismeretlen eredetű, idiopátiás anafilaxia is.

Tünetek:

Étkezés során hirtelen rosszullét, mely rövid időn belül nehézlégzéssel, fulladással, verejtékezéssel, duzzanattal, ödémával párosul.

Anafilaxiára utalhat még a hasi görcsök, hányás, hasmenés is a fenti tünetekhez társulva, nem önállóan.

Azonnali tennedő a sokkot tapasztaló munkatárs részéről:

- Első és legfontosabb, hogy a tünetek észlelésekor hívjunk orvost. Kizárólag szakszerű segítség képes megelőzni az életveszélyes tünetek kialakulását, illetve megfelelően ellátni a beteget.
- Amíg megérkezik a segítség, maradjunk a beteg mellett, de ne itassuk, vagy kínáljuk semmivel!
- Ne adjunk neki kalciumot sem, nem fog segíteni a duzzanat, viszketés csillapításában. Épp ellenkezőleg, hatására tovább csökken a beteg vérnyomása, így még rosszabb állapotba kerülhet. Antihisztamin és szteroid készítményeket se adjunk.
- Ha az állapota megengedi, kérdezzük meg, van-e ismert allergiája valamilyen ételre, vagy gyógyszerre. Próbáljuk meg kideríteni, mi előzte meg a tünetek megjelenését, fogyasztott-e valamilyen ételt, szed-e valamilyen gyógyszert. Ezek az információk nagyon hasznosak a beteget ellátó orvosok számára.

A szülő kötelessége az intézmény felé

- Amennyiben ismert gyermeke allergiája, arról az iskolát tájékoztatnia szükséges vagy a gyermek beiratkozásakor, vagy az allergia kialakulását és annak beigazolódását követően.
- A szükséges, életmentő injekcióból 1 adag intézményben történő tárolása, a gyermek nevével.

A pedagógusok feladata:

- Amennyiben ételallergiás tanuló van az osztályban/csoportban számára kizárólag a speciális vagy a szülő által behozott étel adható.
- Kerülni kell minden egyéb étel: főtt étel, sütemény, gyümölcsök, édességek fogyasztását
- Az osztályfőnök kötelessége tájékoztatni minden pedagógust, asszisztenst a gyermek allergiájáról, aki a gyermekkel foglalkozik, kapcsolatban van/lehet.
- Az önbelövő injekció elzárt helyét a szekrényen jól látható módon jelölni kell, a szekrény kulcsát könnyen elérhető helyen kell tárolni az osztályban
- Külsős programok esetében az injekciót vinni kell a kísérő pedagógusnak
- Sokk esetén az alábbi sorrendben kell értesíteni az érintetteket

- 1. mentő
- 2. ápolónő
- 3. szülő
- 4. igazgató

6 A NEVELŐ-OKTATÓ MUNKÁT VÉGZŐK FELADATAI, ELVÁRÁSOK MUNKÁJUKKAL SZEMBEN

6.1. Pedagógusok és alkalmazottak

Nevelő-oktató munka, kollégiumi nevelés-oktatás keretében gyermekekkel, tanulókkal való pedagógiai célú közvetlen foglalkozás, mely közalkalmazotti jogviszonyban vagy munkaviszonyban látható el. Pedagógus-munkakör ellátására - az óraadó kivételével - polgári jogi jogviszony nem létesíthető. A tankerületi központ által fenntartott köznevelési intézményben köznevelési alapfeladat-ellátásra létesített munkakörben foglalkoztatottak közalkalmazotti jogviszonyban állnak.

A nevelési-oktatási intézményekben alkalmazott vezetők, a foglalkoztatott pedagógusok, valamint a nevelő- és oktatómunkát közvetlenül segítő alkalmazottak körét és kötelező, finanszírozott létszámát a Kormány rendeletben határozza meg.

A pedagógusok tevékenységét szakértők, szaktanácsadók segítik.

A köznevelési intézmények feladatainak ellátásában gazdasági, ügyviteli, műszaki, kisegítő és más alkalmazottak vesznek részt. Gazdasági, ügyviteli, műszaki, kisegítő munkakörökben az ellátandó feladatoktól függően ajánlott megoldani a foglalkoztatást.

A tankerületi központ által fenntartott köznevelési intézményben az e törvényben foglalt kivétellel a munkáltatói jogokat az illetékes tankerületi központ vezetője gyakorolja. A tankerületi központ által fenntartott köznevelési intézmény vezetője az adott köznevelési intézmény alkalmazottjai tekintetében - a bérgházalkodást érintő döntések, a kinevezés és a közalkalmazotti jogviszony megszüntetése kivételével - gyakorolja a munkáltatói jogokat.

A tankerületi központ által fenntartott köznevelési intézményben a pedagógus és nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben alkalmazottat a köznevelési intézmény vezetője javaslatára a tankerületi központ vezetője nevezi ki és menti fel. Ha a köznevelési intézmény vezetője javaslatával a tankerületi központ vezetője nem ért egyet, a pedagógus és nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben alkalmazott kinevezéséről vagy felmentéséről az oktatási központ vezetője dönt. Ha a tankerületi központ

által fenntartott köznevelési intézményben a pedagógus vagy a nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő alkalmazott a közalkalmazotti jogviszonyból eredő lényeges kötelezettségét szándékosan vagy súlyos gondatlansággal jelentős mértékben megszegi, vagy olyan magatartást tanúsít, amely a közalkalmazotti jogviszony fenntartását lehetetlenné teszi, felmentéséhez nincs szükség a köznevelési intézmény vezetőjének egyetértésére.

6.2. A pedagógus kötelességei

6.2.1. A pedagógus kötelességei a köznevelési törvényben foglaltak alapján

A pedagógus alapvető feladata a rábízott gyermekek, tanulók nevelése, oktatása, a kerettantervben előírt törzsanyag átadása, elsajátításának ellenőrzése, sajátos nevelési igényű tanuló esetén az egyéni fejlesztési tervben foglaltak figyelembevételével.

Ezzel összefüggésben kötelessége különösen, hogy

- nevelő és oktató munkája során gondoskodik a gyermek személyiségének fejlődéséről, tehetségének kibontakoztatásáról, ennek érdekében tegyen meg minden tőle elvárhatót, figyelembe véve a gyermek egyéni képességeit, adottságait, fejlődésének ütemét, szociokulturális helyzetét,
- segítse a tehetségek felismerését, kiteljesedését, nyilvántartsa a tehetséges tanulókat,
- előmozdítsa a gyermek, tanuló erkölcsi fejlődését, a közösségi együttműködés magatartási szabályainak elsajátítását, és törekedjen azok betartatására,
- egymás szeretetére és tiszteletére, a családi élet értékeinek megismerésére és megbecsülésére, együttműködésre, környezettudatosságra, egészséges életmódra, hazaszeretetre nevelje a gyermekeket, tanulókat,
- a szülőt (törvényes képviselőt) rendszeresen tájékoztassa a tanuló iskolai teljesítményéről, magatartásáról, az ezzel kapcsolatban észlelt problémákról, az iskola döntéseiről, a gyermek tanulmányait érintő lehetőségekről,
- a gyermek testi-lelki egészségének fejlesztése és megóvása érdekében tegyen meg minden lehetséges erőfeszítést: felvilágosítással, a munka- és balesetvédelmi előírások betartásával és betartatásával, a veszélyhelyzetek feltárásával és elhárításával, a szülő - és szükség esetén más szakemberek - bevonásával,
- a gyermekek, a tanulók és a szülők, valamint a munkatársak emberi méltóságát és jogait maradéktalanul tiszteletben tartsa, javaslataikra, kérdéseikre érdemi választ adjon,

- az ismereteket tárgyilagosan, sokoldalúan és változatos módszerekkel közvetítse, oktatómunkáját éves és tanórai szinten, tanulócsoporthoz igazítva, szakszerűen megtervezve végezze, irányítsa a tanulók tevékenységét,
- a kerettantervben és a pedagógiai programban meghatározottak szerint érdemjegyekkel vagy szövegesen, sokoldalúan, a követelményekhez igazodóan értékelje a tanulók munkáját,
- részt vegyen a számára előírt pedagógus-továbbképzéseken, folyamatosan képezze magát,
- tanítványai pályaorientációját, aktív szakmai életútra történő felkészítését folyamatosan irányítsa,
- a pedagógiai programban és az SZMSZ-ben előírt valamennyi pedagógiai és adminisztratív feladatait maradéktalanul teljesítse,
- pontosan és aktívan részt vegyen a nevelőtestület értekezletein, a fogadóórákon, az iskolai ünnepségeken és az éves munkaterv szerinti rendezvényeken,
- határidőre megszerezze a kötelező minősítéseket,
- megőrizze a hivatali titkot,
- hivatásához méltó magatartást tanúsítson,
- a gyermek, tanuló érdekében együttműködjön munkatársaival és más intézményekkel.
- A pedagógus hétévenként legalább egy alkalommal - jogszabályban meghatározottak szerint továbbképzésben vesz részt. Mentessül a továbbképzési kötelezettség alól az a pedagógus, aki betöltötte az 55. életévét. Nem kell továbbképzésben részt venni annak a pedagógusnak, aki pedagógus-szakvizsgát tett, a vizsgák letétele utáni hét évben.
- A pedagógus-munkakörökben dolgozó pedagógus heti teljes munkaidejének nyolcvan százalékát (a továbbiakban: kötött munkaidő) az intézményvezető által meghatározott feladatok ellátásával köteles tölteni, a munkaidő fennmaradó részében a munkaideje beosztását vagy felhasználását maga jogosult meghatározni.
- A teljes munkaidő ötven százalékában (a továbbiakban: neveléssel-oktatással lekötött munkaidő) tanórai és egyéb foglalkozások megtartása rendelhető el. A kötött munkaidő fennmaradó részében a pedagógus a nevelés-oktatást előkészítő, nevelés-oktatással összefüggő egyéb feladatokat, tanulói felügyeletet, továbbá eseti helyettesítést lát el.
- Az intézményvezető a kötött munkaidőben ellátandó feladatok elosztásánál biztosítja az arányos és egyenletes feladatelosztást a nevelőtestület tagjai között.

6.2.2. A pedagógus kötelességei az intézmény alkalmazottjaként

Alapvető feladatok

- A gyermekek fogyatékoságának jellegét és mértékét figyelembe véve megválasztja a pedagógiai feladatok ellátási módját.
- A tanuló kíváncsiságára és érdeklődésre építve fejleszti a tanulóban a felelősségtudatot, a kitartás képességét és előmozdítja érzelmvilágának gazdagodását.
- Mintákat ad az ismeretszerzéshez, a feladat és problémamegoldáshoz, fejleszti a tanulási technikákat.
- Támogatja az egyéni képességek kibontakozását, segítséget nyújt a tanulási nehézségekkel való megküzdés folyamatában.
- Segíti a tanulók azon képességeinek, kompetenciáinak kibontakoztatását, fejlődését, melyek- a továbbtanulási lehetőségek figyelembe vételével- felkészítik tanulóinkat a középfokú oktatásban való helytállásra.
- Olyan tanulási stratégiákat választva oktat, melyek legjobban igazodnak a tanulók egyéni képességeihez.
- A gyermek életkori sajátosságainak figyelembe vételével választja meg nevelési stratégiáit.
- Tevékenysége során tiszteletben tartja a nemzeti értékeket; ezáltal segíti a tanulókat abban, hogy minél jobban megőrizhessék, megismerhessék, megerősíthessék nemzeti gyökereiket, kultúrájukat, hagyományaikat, ezek ápolására neveli őket.
- Tevékenysége során kifejezésre juttatja egyéni és közösségi felelősségérzetét.
- Fejleszti a tanulóknak azokat a képességeket, készségeket, melyek segítik őket a környezettudatos és egészséges életmód kialakításában.
- Pedagógiai tevékenysége során felhasználja a tanulói közösségnek a tanuló önismeret fejlesztésére, együttműködési készség növelésére gyakorolt hatását.
- Munkája során olyan pozitív emberi értékeket közvetít, melyek segítik a tanulók beilleszkedését a társadalomba, a munka világába.
- Közreműködik a lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók felzárkóztatásában, a veszélyhelyzet feltárásában és lehetőségeihez képest a problémák megoldásában.
- Minden héten fogadó órát tart a kötelező munkaidő tanítással le nem kötött részének terhére.
- Osztályfőnökként a megadott időpontokban szülői értekezletet tart, a szülőkkel, gondviselőkkel folyamatosan tartja a kapcsolatot.

- Napi 2 óra, heti 4 óra, éves szinten max. 30 nap időkereten belül lát el helyettesítési feladatokat, melyekre vezetője felkéri. Ezek a helyettesítési feladatok nem esnek szükségszerűen egybe a meghatározott kötelező munkaidő beosztással.
- Ügyeleti ideje alatt a számára kijelölt helyen éberен őrködik a gyermekek biztonságára az iskola Házirendjének betartására.
- Teljesíti a kötelező pedagógus továbbképzéssel kapcsolatos követelményeket.
- Ünnepeköröknek, tematikus heteknek megfelelően alakítja osztálya, tanterme, csoportszobája, kollégiumi terme dekorációját.

Nevelési feladatok

- Alapvető feladata a rábízott tanulók, osztályok, napközis és kollégiumi csoportok nevelése, fejlesztése.
- Tevékenysége keretében gondoskodik a tanuló testi épségének megóvásáról, erkölcsi védelméről, személyiségének fejlődéséről.
- Az ismereteket a gyermek számára is érthető módszerek alkalmazásával, eszközök használatával közvetíti, figyelembe véve a gyermek egyéni képességeit, fejlődésének ütemét, sajátos nevelési igényét.
- Segíti a tanuló képességeinek, tehetségének kibontakozását.
- Segíti a hátrányos helyzetben lévő gyermek felzárkózását tanuló társaihoz.
- Felméri tanítványai képességeit (diagnosztizálás), nevelő-oktató munkájában ennek megfelelően differenciál fejlesztésük során.
- A tanulók részére az egészségük, testi épségük megőrzéséhez szükséges ismereteket átadja.
- Ha a tanuló balesetet szenved vagy megbetegszik, a szükséges intézkedéseket megteszi: értesíti az ápolónőt.
- Minden olyan helyzetről, mely veszélyezteteti a diákok testi épségét, egészségét értesíti közvetlen felettesét, az intézmény vezetőjét.
- Közreműködik a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában.
- Közreműködik a tanulót veszélyeztető körülmények feltárásában, lehetőség szerinti megszüntetésében, az ilyen körülmények kialakulásának megelőzésében.
- A tanulóval – életkorának, fejlettségének, sajátos nevelési igényének figyelembevételével – elsajátíttatja a közösségi együttműködés magatartási szabályait és törekszik azok betartatására.
- A szülőket és a tanulókat az őket érintő kérdésekről rendszeresen tájékoztatja.

- A szülő és a tanuló javaslataira, kérdéseire érdemi választ ad.
- Tevékenysége során a tanulók és a szülők emberi méltóságát és jogait tiszteletben tartja.
- A tanulók részére az etikus viselkedéshez szükséges ismereteket átadja, azokban példát mutat.
- Megfelelő odafigyeléssel, kommunikációval próbálja megelőzni az iskolai és kollégiumi konfliktushelyzetek kialakulását, a tanulói rendbontásokat.
- A védő- óvó intézkedések betartásával szervezi meg a tanulmányi kirándulásokat, erdei iskolai programokat, külső helyszínekre történő minden utazást.

Oktatási feladatok

- A nevelőtestület tagjaként részt vesz az intézmény pedagógiai programjának tervezésében és értékelésében, gyakorolja a nevelőtestület tagjait megillető jogokat.
- Munkáját tervszerűen végzi.
- A rendelkezésre álló dokumentumok alapján felkészül a tanév tervszerű oktató és nevelőmunkájára, azaz elkészíti a tanított tantárgyak vonatkozásában tanmenetét, csoport és tematikus tervét minden tanév szeptember utolsó munkanapjáig.
- Kollégiumi nevelőtanárként csoportját felkészíti a kollégium szintű programokon való eredményes részvételre.
- Szervezi csoportja kötött és irányított szabadidős programját.
- Részt vesz a tanulmányi versenyekre történő felkészítésben.
- Aktívan bekapcsolódik a tanulók mérés-értékeléssel kapcsolatos pedagógiai feladataiba.
- Közreműködik az intézmény hagyományainak ápolásában, ünnepek szervezésében, lebonyolításában.
- Differenciált pedagógiai programot alkalmaz az eltérő fejlődési ütemű tanulóknál, ennek bánásmód-pszichológiáját egyeztetni a nevelőtestület tagjaival.
- Az elkészült tanügyi dokumentációját ellenőrzésre bemutatja a munkaközösség vezetőnek, igazgató-helyettesnek, intézményvezetőnek.
- Gondoskodik arról, hogy tanügyi dokumentációi napra készek legyenek és az aktuális állapotot tükrözzék.
- Kötelezően részt vesz a tantestület értekezletein (alakuló-, tanévnyitó-, félévi-, tanévzáró-, osztályozó-, nevelési- és munkaértekezlet).
- Érdeklődésének megfelelően bekapcsolódik az intézmény szakmai közösségeinek munkájába.
- Felkérésre bemutató tanítást/ foglalkozást tart.

- A pedagógiai program alapján az ismeretátadás, az oktatás módszereit úgy választja meg, hogy az alkalmazkodjon a gyermekek egyéni képességeihez, valamint a tanóra céljához, feladataihoz.
- Lehetőség szerint részt vesz pályázatok írásában, megvalósításában.
- Tapasztalatairól félévkor és év végén írásban beszámol a beszámolási szempontsor figyelembe vételével a megfelelő szakmai színvonal betartásával.
- A munkájához szükséges ismereteit folyamatosan bővíti, aktualizálja.
- A szertárból, könyvtárból, fejlesztő eszköztárból kikölcsönzött eszközöket rendeltetésszerűen használja, azért felelősséget vállal, meghibásodásukat jelzi az illetékesnek, betartja a kölcsönzés szabályait.

A tanulók értékelésével kapcsolatos feladatok

- A PP-ban meghatározottak szerint a gyermek állapotától függően, a szakértői véleményben megfogalmazott ajánlások betartásával használja a szóbeli és az írásbeli számonkérés különböző formáit.
- Folyamatosan irányítja és értékeli a tanulók tevékenységét, elsősorban a pozitív visszacsatolás módszerét használva, ugyanakkor a reális énkép kialakulását elősegítve.
- Havi rendszerességgel írásban tájékoztatja a szülőket gyermekük tanulmányi előmeneteléről.
- Rendszeresen javítja, ellenőrzi a tanulói füzeteket, feladatlapokat.

Osztályfőnöki feladatok

- Felelős vezetője osztályának.
- Feladata, hogy megismerje az osztályába járó tanulók személyiségét, családi hátterét, s ezek alapján segítse az egyes tanuló személyiségének fejlődését.
- Tevékenységével aktívan segíti az osztályközösség kialakulását, illetve megerősödését.
- Osztályával részt vesz az iskolai ünnepélyeken, programokon, rendezvényeken, házi versenyeken.
- Amennyiben osztályában az intézményünk kollégiumában élő gyermek tanul, akkor részt vesz a kollégium által rendezett programokon.
- Rendszeresen figyelemmel kíséri tanítványai tanulmányi eredményeit, konzultál nevelőtársaival a tanulók haladásáról.
- Koordinálja és segíti az osztályában dolgozó nevelők és gyógypedagógiai asszisztensek munkáját.
- Minden hónapban elvégzi az osztályába járó tanulók magatartásának és szorgalmának értékelését, ehhez kikéri nevelőtársai, valamint a diákok véleményét is.

- Pontosan és a megadott időre elvégzi az osztályfőnöki teendőkkel kapcsolatos adminisztrációs feladatokat: napló kitöltése (haladási, mulasztási részek folyamatos vezetése), anyakönyv, bizonyítványok, ellenőrző kitöltése, statisztikai adatok szolgáltatása.
- Az első tanítási napon a tanulókkal megismerteti a Házirendet, tűzvédelmi és balesetvédelmi oktatást tart a tanulók fejlettségi szintjének megfelelő formában. Mindezt bejegyzzi a Naplóba.
- Szülői értekezletet, fogadóórát tart, szükség esetén családlátogatást végez a szociálpedagógussal közösen.
- Tárgyilagosan tájékoztatást nyújt a szülőknek gyermekük fejlődéséről, viselkedéséről.
- Az osztályban tanulókat ellátja az iskola életével, működésével kapcsolatos információkkal.
- Felkérésre szakmailag korrekt, igényes pedagógiai jellemzést készít.
- Figyelemmel kíséri osztályterme és a közösen használt helyiségek rendjét, biztonságát, tisztaságát.
- Gondoskodik minden tanév megkezdése előtt az osztályterem igényes, szakmaiságot tükröző kialakításáról.
- Feltárja az indokolatlan iskolai hiányzások okait, folyamatos kapcsolatot tart az intézmény szociálpedagógusával; a szülőkkel való időben történő kapcsolat felvétellel segíti az indokolatlan és igazolatlan hiányzások felhalmozódását.
- Az igazolatlan mulasztások esetében a 20/2012 (VIII.31.) EMMI rendelet 51.§ szerint jár el.
- Gyermekbántalmazás vélelme vagy egyéb pedagógiai eszközökkel meg nem szüntethető veszélyeztető tényező megléte esetén értesíti az intézmény szociálpedagógusát, aki megteszi a szükséges lépéseket.
- Különös figyelmet fordít a romló tanulmányi eredményeket mutató tanulókra, a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyerekekre, a bármilyen okból veszélyeztetett tanulókra, és képviseli a gyermekek érdekeit, ezzel elősegítve az iskolai lemorzsolódás megelőzését.

6.3. A gyakornok felkészítése

6.3.1. Mentortanári feladatok

- A pedagógiai szakmai fejlődés egyik kulcsszereplője a mentortanár. Feladata kiterjed, a főiskolai hallgatók, illetve a gyakornoki beosztásban dolgozó pedagógusok szakmai irányítására, segítésére. A mentortanárnak az elvégzett feladatairól írásbeli értékelést kell készítenie.
- A mentortanár segíti a gyakornokot az intézmény szervezetébe való beilleszkedésben, a pedagógiai módszertani feladatok gyakorlati megvalósításában.

Ennek érdekében segít:

- értelmezni és szakszerűen alkalmazni a pedagógiai programban megjelenő tartalmakat,
- kiválasztani és alkalmazni a megfelelő pedagógiai módszereket, segédleteket, tankönyveket, taneszközöket,
- a tanítási órák előkészítésében, felépítésében, az írásbeli dokumentumok elkészítésében,
- a minősítő vizsgára való felkészülésben.

A gyakornok felkészítésének lehetőségei főbb témakörei (mentor számára):

Szervezeti kultúra megismerése:

- a) A közalkalmazotti lét, a pedagógushivatás, munka, pálya megismerése.
- b) Az intézmény egységeinek, folyamatainak, feladatainak, a benne dolgozóknak a megismerése.
- c) Az intézményi működést szabályozó dokumentumoknak a megismerése.
- d) Az intézmény írott és íratlan szabályai.
- e) A szervezeti kultúra jellemzőinek, belső értékeinek a megismerése.
- f) A pedagógus etika, a viselkedés szabályainak megismerése.
- g) A viselkedés szabályai a vezetőkkel, munkatársakkal, tanulókkal, szülőkkel.
- h) A kommunikáció szabályai vezetőkkel, munkatársakkal, tanulókkal, szülőkkel, mindazokkal, akikre kiterjednek az intézmény kapcsolatai.

A szervezet megismertetése (a gyakornoki szabályzatban meghatározott jogszabályok, intézményi alapidokumentumok alapján):

- a) a közoktatási rendszer felépítése,
- b) szervezeti struktúra,
- c) kinevezés,
- d) munkakör.

Kompetenciák fejlesztése:

- a) erősségek, gyengeségek,
- b) kompetenciák,
- c) képességleltár,
- d) célok, ambíciók,
- e) saját fejlődési területek meghatározása,
- f) szerepek a csoportban,
- g) időgazdálkodás,

- h) kommunikáció,
- i) konfliktuskezelés,
- j) együttműködés.

A gyakornok felkészítésének szakaszai és módszerei

Gyakornoki szakaszai	idő	Tapasztalatszerzés módszere	Számonkérés módszere
1. év „kezdő szakasz”		Óralátogatás, Óramegbeszélés, Konzultáció a szakmai segítővel, Konzultáció egyéb pedagógussal, Konzultáció az igazgatóval, Konzultáció a szakmai munkaközösség-vezetővel Team munkában részvétel, Családlátogatás az osztályfőnökkel, Szülői értekezlet látogatása,	Egy munkaközösségi program megszervezésében részt vesz (pl. iskolai tanulmányi verseny, rendezvény), Egyéni fejlesztési terv készítése, Tanulók, osztályok között kialakult – külső beavatkozást igénylő – konfliktus megoldásnak tervezése Tanév végi beszámoló elkészítése, a vezető által meghatározott szempontok szerint saját éves munkájáról
2. év „befejező szakasz”		Óralátogatás, Óramegbeszélés, Konzultáció a szakmai segítővel szempontok szerint, Konzultáció egyéb pedagógussal, Konzultáció az igazgatóval, Konzultáció a szakmai munkaközösség-vezetővel, Team munkában részvétel, Esetmegbeszélő csoport munkájában részvétel,	Bemutató óra tartása, Az általa tanított osztályokban a szülői értekezlet egy részének megtartása. Az intézmény éves munkatervében meghatározott intézményi szintű program megszervezésében való részvétel. Helyzetértékelés, feladatkitűzés elkészítése az osztályfőnökkel együttműködve tanév elején az általa tanított osztályokban.

Gyakornoki idő szakaszai	Tapasztalatszerzés módszere	Számonkérés módszere
		Tanév végi beszámoló elkészítése a vezető által meghatározott szempontok szerint saját éves munkájáról írásban

A gyakornok értékelésének szempontjai

Értékelési terület	Megfelelt	Nem felelt meg
Szakmai ismeretek alkalmazása	Megszerzett szakmai ismereteit a gyakorlatban hasznosítani tudja, az órái logikusan felépítettek, a tanulók számára jól követhetőek, tanítványai motiváltak. Pedagógiai munkájában nyomon követhető a PDCA-ciklus. Tervezése tanévre, tematikus egységre, tanórára egyaránt koherens, céltudatos, logikus.	Megszerzett ismereteit a gyakorlatban nem tudja hasznosítani, nem tudja átadni a tudást, a tanulók nem értik a magyarázatait.
Módszertani tudás	Megszerzett módszertani ismereteit a tanórákon az adott tanulócsoport életkori sajátosságainak, a tanulók képességeinek megfelelően alkalmazza. Változatos pedagógiai módszerek alkalmaz. Képes a differenciált oktatásra, az egyéni képességfejlesztésre. A tananyag feldolgozásához szükséges, változatos, igényes szemléltető eszközöket készít, használ. Céltudatosan szervezi meg a szükséges szemléltető eszközök, tanítási segédanyagok órai használatát.	Módszertani ismereteit nem tudja alkalmazni.
Empátia	Képes a mások személyiségjegyeinek, igényeinek, problémáinak megértésére, szükség szerint	Nem képes figyelni mások személyiségjegyeire, igényeire, érzelmeire.

Értékelési terület	Megfelelt	Nem felelt meg
	megfelelő támogatást, segítséget nyújt, nyitott a másság elfogadására, megértésére.	Nem nyitott a másság elfogadására
Kommunikáció	Gondolatait beszédben, írásban érthetően, logikusan képes közölni, megtalálja a megfelelő közlési módot mind a munkatársakkal, mind a tanulókkal, mind a szülőkkel. Képes kétirányú kommunikációt folytatni.	Gondolatait beszédben/írásban nem képes érthetően közölni, többször konfliktus forrása volt a nem megfelelő közlésmódja a munkatársak, tanulók, szülők körében.
Felelősségtudat	Képes cselekedeteiért, döntéseiért felelősséget vállalni, mindig felméri tettei következményeit.	Nem vállalja cselekedetei, döntései következményeit, a felelősséget külső körülményekre hárítja, nem képes előre felmérni tettei, döntései következményeit.
Problémamegoldás	Képes felismerni és megoldani a munkaköréhez kapcsolódó, gyakran jelentkező problémákat. Ezekre megoldást keres.	Nem képes felismerni és megoldani a munkaköréhez kapcsolódó, gyakran jelentkező problémákat.
Kreativitás, innováció	Ötletgazdag, lelkes, keresi az újszerű megoldásokat, de mindezt felelősséggel, a tanulás-tanítás hatékonyságának érdekében teszi.	A bevált gyakorlattól nem mer eltérni, ha vannak is ötletei nem képes azok kivitelezésre.
Együttműködés	Képes beilleszkedni a szervezetbe, megtalálja a helyét a nevelőtestületben, a munkaközösségekben. Az intézményi célokat össze tudja egyeztetni az	Nem tudott a szervezetbe beilleszkedni, az egyéni céljait sokszor a szervezeti célok fölé helyezi.

Értékelési terület	Megfelelt	Nem felelt meg
	egyéni célokkal. Aktívan vesz részt a közösségi tevékenységekben, csapatmunkában.	

6.3.2. A gyakornok kötelességei, feladatai

A gyakornok ismerje meg:

- a köznevelési intézmény hagyományait, történetét, szervezeti felépítését, tevékenységét,
- az intézményi dokumentumokat (pedagógiai program, szervezeti és működési szabályzat, házirend, munkaterv),
- a tanügyigazgatási dokumentumokat, ezek alkalmazásának módját,
- a munkavédelemre, balesetvédelemre, tűzvédelemre vonatkozó általános szabályokat,
- a gyermekek, tanulók, szülők, pedagógusok törvényben meghatározott jogait és kötelezettségeit,
- a fenntartói irányítással kapcsolatos általános rendelkezéseket,
- az intézményre vonatkozó főbb jogszabályokat.
- a munkajogi szabályoknak megfelelően lássa el munkaköri kötelezettségeit.
- hospitálási naplót vezessen, melyet a látogatást követően bemutat mentorának

6.3.3. A gyakornoki programban szereplők feladatai

Intézményvezető	Mentor	Pedagógus	Gyakornok
1. A belépési adminisztráció megszervezése	1. Önfelkészítés a szakmai segítői szerep ellátására	1. Együttműködés a szakmai segítővel a gyakornoki program végrehajtásában	1. A jogszabályok, dokumentáció áttanulmányozása, értelmezése a szakmai segítővel
2. A megismerendő jogszabályok, dokumentumok előkészítése, rendelkezésre bocsátása	2. A gyakornoki program elkészítése	2. A gyakornok támogatása, óralátogatások lehetővé tétele	2. A szervezet működési rendjének megismerése
3. Szakmai segítő kijelölése	3. Az együttműködés feltételeinek egyeztetése	3. Lehetőség szerint a gyakornok óráinak látogatása	3. A szolgálati út megismerése
4. Munkatársak tájékoztatása	4. Az elvárások rögzítése		4. Elvárások megismerése
5. Gyakornok bemutatása	5. Konzultációkra felkészülés		
6. Munkahely kijelölése, felszerelése	6. Konzultációk		

Intézményvezető	Mentor	Pedagógus	Gyakornok
7. A gyakornok tájékoztatása a munkafadatairól, a munkaköri követelményekről, a munkarendről, a lehetséges szociális ellátásokról, a szervezet felépítéséről, a pedagógus életpálya modellről, értékelési és minősítési rendszeréről, a gyakornoki rendszerről, a gyakornok, minősítésének speciális szabályairól, az egyéni ambíciók megvalósulásának lehetőségeiről, a továbbképzési rendszerről, a munkavédelmi ismeretekről (ezt a kijelölt felelős is végezheti) 8. A szakmai segítő által elkészített beilleszkedési program jóváhagyása 9. Rendelkezésre állás – szükség szerint – a problémák megbeszéléséhez, a	7. Óralátogatások 8. Folyamatos rendelkezésre állás – szükség szerint – a problémák megbeszéléséhez, a kérdések megválaszolásához 9. Beszámolás az intézményvezetőnek a gyakornoki program menetéről 10. A gyakornok értékelése 11. Részvétel a gyakornok minősítésében	4. A gyakornok tájékoztatása a különleges bánásmódot igénylő tanulókról, problémáik háttéréről 5. „Jó gyakorlat” megosztása 6. A gyakornok segítése szakmai anyagokkal 7. A szakmai segítő kérésére a gyakornok munkájáról, teljesítményéről vélemény formálása (szükség szerint írásbeli véleményezés)	5. Viselkedési szabályok megismerése, betartása 6. Óralátogatások ütemezése (havi ütemterv) 7. A gyakornoki program feladatainak végrehajtása 8. A program által meghatározott adminisztráció vezetése 9. Önértékelés 10. Saját fejlődési területek meghatározása 11. Problémák jelzése, kérdések feltevés

Intézményvezető	Mentor	Pedagógus	Gyakornok
kérdések megválaszolásához 10. A gyakornoki program nyomon követése (a szakmai segítő beszámoltatása) 11. Részvétel a gyakornok minősítésében			

6.4. A nevelő, oktató munkát segítő (NOKS) alkalmazottak feladatai

6.4.1. Általános szakmai feladatok

- Tevékenységével segíti a gyógypedagógusok és a délutáni csoportvezetők munkáját, együttműködik a többi asszisztenssel, gyermekfelügyelővel.
- Felkészültségében, személyiségében alkalmas felelősségteljes munkájának ellátására, munkáját gyermekközponthú szemlélettel látja el.
- Munkája során együttműködik a szülőkkel a gyermek személyiségének fejlesztésében, képességeinek kibontakoztatásában.
- Feladatának ellátása során tiszteletben tartja a szülőknek azt a jogát, hogy vallási és világnézeti meggyőződésüknek megfelelő oktatásban és nevelésben részesülhessenek gyermekeik.
- Gondoskodik a gyermekek köznevelési törvényben foglalt jogainak biztosításáról.
- Gondoskodik a szülők jogainak biztosításáról.
- Megtartja az egyenlő bánásmód követelményeit a gyermekekkel kapcsolatos döntései, intézkedései meghozatalakor.
- A tudomására jutott pedagógiai információkat titokként kezeli. Nevelési kérdésekben a csoportvezető nevelővel minden esetben előre egyeztetve tájékoztatja a szülőket.
- A gyermek sajátos nevelési igényét figyelembe véve megválasztja a nevelés módszereit.
- A gyermekek, a szülők, valamint a munkatársak emberi méltóságát és jogait maradéktalanul tiszteletben tartja, javaslataikra, kérdéseikre érdemi választ ad.
- A munkakörének ellátásához szükséges bizalomnak megfelelő és az adott helyzetben általában elvárható magatartást tanúsít:

- Tiszteletben tartja, hogy az osztályban és a délutáni csoportban folyó pedagógiai munkáról kizárólag a pedagógus adhat felvilágosítást.

6.4.2. Gyógypedagógiai asszisztens feladatai

- A pedagógiai, gyógypedagógiai asszisztens a gyógypedagógus közvetlen irányításával segíti az aktuális beosztás szerinti osztály, csoport munkáját.
- A nevelőtestület tagja, a gyógypedagógus és a délutáni csoportvezetők pedagógiai munkájának közvetlen segítője.
- Az iskola Pedagógiai Programjában megfogalmazottakkal összhangban segíti a nevelő-oktató munkát.
- Igény esetén külön foglalkozási helyen kétszemélyes foglalkozást végez a pedagógus irányítása mellett.
- Az iskola, a feladat ellátási hely házirendjét betartja és betartatja.
- Tanítási időben ellátja az osztályba, csoportba tartozó gyermekek gondozását.
- Részt vesz a gyermek önállósodásának, önkiszolgálásának fejlesztésében a gyermekek életkorának és fejlettségi szintjének figyelembevételével.
- Végzi a munkakör ellátásával kapcsolatos dokumentációs feladatokat.
- Részt vesz és aktívan közreműködik a szabadidős tevékenységeinek lebonyolításában, programok szervezésében.
- A nevelő távollétében biztosítja a gyermekek felügyeletét.
- Közreműködik a gyermek testi épségének megóvásában, erkölcsi védelmében, személyiségének fejlődésében.
- Veszély esetén azonnal intézkedik: a gyermekeket igyekszik minél gyorsabban biztonságba helyezni, szükség esetén értesíti a mentőket, tűzoltókat, rendőrséget és feletteseit.
- Ha észleli, hogy a gyermek balesetet szenved, vagy ennek veszélye fennáll, a szükséges intézkedéseket megteszi.
- Közreműködik a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények feltárásában és megszüntetésében, az ilyen körülmények kialakulásának megelőzésében.
- Tevékenysége során a gyermekek és szülők emberi méltóságát tiszteletben tartja.
- A gyermek életkorának, fejlettségének, sajátos nevelési igényének figyelembevételével elsajátíttatja a közösségi együttműködés magatartási szabályait, és törekszik azok betartatására.
- Törekszik a rábízott tanulók minél alaposabb megismerésére. Módszereiben alkalmazza a szoktatást, példamutatást, a meggyőzést.

- A gyermek életkorának, fejlettségének, sajátos nevelési igényének figyelembevételével megköveteli az illetendő viselkedést, a tisztességet, az erkölcsiséget, abban önmaga is példamutatóan viselkedik.
- Védi a rá bízott személyi-, a magán- és a közösségi tulajdont.
- Betartja és a gyermek életkorának, fejlettségének, sajátos nevelési igényének figyelembevételével betartatja a munka-, balesetvédelmi-, tűzvédelmi szabályokat, a házirendet, a napirendet.
- Részt vesz (beosztásától függően) a nevelőtestület munkaértekezletein, kérésre munkájáról beszámol.
- Szorgalmi időben – szükség szerint – az iskola bármely tanulócsoportjába, kollégiumi csoportjába beosztható.
- Segíti a tanulók felügyeletét, órákon vagy óráközi szünetekben, szabadidős foglalkozások alatt, tanulmányi sétán, iskolai rendezvényeken.
- Ellátja a gyermekek kíséretét tanórákra, ebédlőbe, hálóba, orvosi vizsgálatra.
- Szemléltető, dekorációs eszközöket készít.
- Előírja a füzeteket.
- Előkészíti a tanóra, foglalkozás eszközeit, tanulói felszereléseket.
- Gondoskodik a felszerelések használhatóságáról, az esetleges hiányt jelzi a gyógypedagógusnak.
- Egészségügyi végzettséggel rendelkező gyógypedagógiai asszisztens segíti az iskolaorvos és a védőnő munkáját.
- Segíti a gyerekek befogadásának zökkenőmentessé tételét.
- Gondoskodik a gyermekek testi szükségleteinek ellátásáról a gyógypedagógusok iránymutatása szerint.
- A gyógypedagógussal közösen fogadja a gyermekeket a tanítás megkezdése előtt
- Részt vesz a gyermekek egészséges testi és mentálhigiénés környezetének kialakításában.
- Félévkor és tanév végén írásban beszámol tevékenységéről, eredményeiről, elvégzett munkájáról.

6.4.3. Gyermek és ifjúságvédelmi felügyelő feladatai

- A nevelőtestület tagja, a gyógypedagógus és kollégiumi nevelőtanár pedagógiai munkájának közvetlen segítőtje.
- Az iskola Pedagógiai Programjában megfogalmazottakkal összhangban segíti a nevelő-oktató munkát.
- Bekapcsolódik a kollégiumi foglalkozások tervezésébe, lebonyolításába.
- Az iskola és a kollégium házirendjét betartja és betartatja.
- A gyermek- és ifjúsági felügyelő a kollégium vezetőjének és nevelőjének irányítása mellett végzi a gyermek életkorának, állapotának megfelelő napi tevékenységeket.

- Közreműködik a gyermekek nevelési tevékenységeinek elvégzésében.
- Végzi a gyermekek gondozási tevékenységeit, különös tekintettel az egészségügyi problémákból, sajátos nevelési igényből fakadó egyéni gondozási feladatokat: étkeztet (reggeli, vacsora), gondoskodik a gyerekek esti tisztálkodásáról, ruházatuknak állapotát és tisztaságát ellenőrzi, ellenőrzi a villanyoltás végrehajtását, a fürdőszobák és mellékhelyiségek rendjét, az elektromos eszközök kikapcsolását, elrakását.
- Az éjszakai éber ügyel a gyermekek nyugodt éjszakai pihenésére.
- Részt vesz a gyermek önálló életvitelre való felkészítésében.
- A gyermekek egészségi állapotáról, változásairól tájékoztatást ad az ápolónőnek, szülőnek, gondviselőnek, gyámnak.
- Ellátja, és aktívan részt vesz a kollégiumi csoportba tartozó gyermekek egész napi gondozásában, a környezet, háló, nevelői szoba rendjének tisztaságának megteremtésében.
- Segít a kollégium aktuális és esztétikus díszítésében.
- Önkiszolgálásra és munkára nevel a gyermekek életkorának és fejlettségi szintjének figyelembevételével.
- Részt vesz az adaptív magatartás fejlesztésében, a gyermekek szocializációjának elősegítésében.
- Részt vesz és aktívan közreműködik a kollégium szabadidős tevékenységeinek lebonyolításában, programok szervezésében.
- Empatikus, emberséges magatartásával, biztonságos, családi légkör megteremtésével segíti a gondozására bízott gyermekeket a családtól való távollét okozta nehézségek leküzdésében.
- Szükség esetén éjszakai ügyelet lát el.
- Fogadja a kollégiumba érkező gyerekeket.
- Folyamatosan ellenőrzi a tanulók személyes ápoltságát, ruházatukat, felszerelésüket, segíti őket.
- Nevelési tapasztalatairól folyamatosan tájékoztatja a nevelőt, véleményével hozzájárul a csoportszintű értékelések, a jutalmazási, büntetési gyakorlat egységének megvalósulásához.
- Közreműködik a gyermek testi épségének megóvásában, erkölcsi védelmében, személyiségének fejlődésében.
- Veszély esetén azonnal intézkedik: a gyerekeket igyekszik minél gyorsabban biztonságba helyezni, szükség esetén értesíti a mentőket, tűzoltókat, rendőrséget és feletteseit.
- Közreműködik a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények feltárásában és megszüntetésében, az ilyen körülmények kialakulásának megelőzésében.
- Tevékenysége során a gyermekek és szülők emberi méltóságát tiszteletben tartja.

- A gyermek életkorának, fejlettségének, sajátos nevelési igényének figyelembevételével elsajátíttatja a közösségi együttműködés magatartási szabályait, és törekszik azok betartatására.
- A gyermekek részére az etikus viselkedéshez szükséges ismereteket átadja, abban példamutatóan viselkedik.
- Törekszik a rábízott tanulók minél alaposabb megismerésére. Módszereiben alkalmazza a szoktatást, példamutatást, a meggyőzést.
- Megköveteli az illetendő viselkedést, a tisztességet, az erkölcsiséget, abban önmaga is példamutatóan viselkedik.
- Védi a rá bízott személyi-, a magán- és a közösségi tulajdont.
- Betartja és betartatja a munka-, balesetvédelmi-, tűzvédelmi szabályokat, a házirendet, a napirendet.
- Részt vesz (beosztásától függően) a nevelőtestület munkaértekezletein, kérésre munkájáról beszámol.
- Szorgalmi időben – szükség szerint – az iskola bármely tanulócsoportjába beosztható.

Adminisztrációs feladatok:

- Jelenléti ív vezetése.
- Csoportnapló vezetése.
- Foglalkozási terv elkészítése a kollégiumi szabadidő tervezéséhez.
- Éjszakai eseménynapló napi vezetése.
- Betegfüzet vezetése.

6.4.4. Az ápolónő feladatai

- Felelős az intézmény SNI tanulóinak szakszerű egészségügyi ellátásáért.
- A legkörültekintőbben és mindenre kiterjedően végzi az intézmény tanulóinak betegellátást illetve egészségügyi ellátását.
- Felelős a betegszoba és orvosi szoba anyag- és eszközkészletéért, azok karbantartásáért, tisztaságáért.
- Felelős a gyógyszerek pontos, időben történő adagolásáért.
- Felelős az iskolai és kollégiumi tanulókkal kapcsolatos egészségügyi nyilvántartások pontos, szakszerű vezetéséért.
- Felelős a dolgozók munka-alkalmassági vizsgálatához kapcsolódó teendők időben történő megszervezéséért.
- Felelős az iskola és a kollégium házirendjének betartásáért és betartatásáért.
- Felelős munkakörén belül a sajátos nevelési igényből fakadó feladatok elvégzésének pontosságáért.

- Igyekszik megteremteni a kollégium biztonságos, nyugodt, családi légkörét.
- Segíti az esti és reggeli tisztálkodás problémamentes lebonyolítását.
- Kötelessége munkatársaival megfelelően együttműködni, közalkalmazotthoz méltó magatartást tanúsítani.
- Részt vesz az adaptív magatartás fejlesztésében, a gyermekek szocializációjának elősegítésében.
- Fogadja a kollégiumba érkező gyermekeket, azok aktuális egészségi állapotát felméri, szükség esetén megteszi a kellő intézkedéseket.
- Gondoskodik az iskola tanulói Egészségügyi kiskönyvének meglétéről.
- A szülőktől, gondviselőktől minden olyan orvosi szakvéleményt beszerez, mely segíti tanulóink biztonságos intézményi egészségügyi ellátását, a problémák feltérképezését.
- A szülőknél/gondviselőknél időben jelzi a szükséges gyógyszerek pótlását.
- Közreműködik a gyermek testi épségének megóvásában, erkölcsi védelmében, személyiségének fejlődésében.
- Veszély esetén azonnal intézkedik: a gyerekeket igyekszik minél gyorsabban biztonságba helyezni, szükség esetén értesíti a mentőket, tűzoltókat, rendőrséget és feletteseit.
- Ha észleli, hogy a gyermek balesetet szenved, vagy ennek veszélye fennáll, a szükséges szakmai intézkedéseket megteszi.
- Közreműködik a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények feltárásában és megszüntetésében, az ilyen körülmények kialakulásának megelőzésében.
- Tevékenysége során a gyermekek és szülők emberi méltóságát tiszteletben tartja.
- Aktív szerepet vállal a tanulók egészséges életmód kialakításával és az elsősegély nyújtási alapismeretekkel összefüggő pedagógiai feladatok elvégzésében.
- Védi a rá bízott személyi-, a magán- és a közösségi tulajdont.
- Betartja és betartatja a munka-, balesetvédelmi-, tűzvédelmi szabályokat, a házirendet, a napirendet.
- Részt vesz (beosztásától függően) a nevelőtestület munkaértekezletein, kérésre munkájáról beszámol.

Adminisztrációs feladatok

- Jelenléti ív vezetése.
- Ambuláns napló vezetése.
- Gyógyszerbeszerzés.
- Gyógyszerfelhasználás.
- Munkaalkalmassággal kapcsolatos adminisztratív feladatok.

7. A TANULÓKNAK AZ INTÉZMÉNYI DÖNTÉSI FOLYAMATBAN VALÓ RÉSZVÉTELI JOGAI GYAKORLÁSÁNAK RENDJE

Az intézményi döntési folyamatokban a tanulók a diákok közösségét képviselő Diákönkormányzat képviselői révén tudnak részt venni.

Az iskola, a kollégium tanulói neveléssel és oktatással összefüggő közös tevékenységek megszervezésére, demokráciára, az önálló életvezetés érdekében (a házirend szerint) diák önkormányzatot hozhatnak létre, amelynek megalakulását a nevelőtestület segíti, diákönkormányzatként való működését pedig a DÖK segítő pedagógus támogatja. Sajátos nevelési igényű tanulók esetében sérült a diákok önrendelkezési joga, nehéz reális döntéseket hozniuk, érdekeiknek megfelelő módon és formában hangot adni. Ezért intézményünkben különösen fontos a DÖK segítő pedagógus feladata, aki képviseli tanulóink érdekeit.

A Diákönkormányzat a 20/2012 (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési – oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló rendelet, a 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti Köznevelésről és az intézmény SZMSZ –e alapján a következő formában vesz részt az intézményi döntési folyamataiban:

Döntési jogával él a nevelőtestület véleményének kikérésével az alábbiakban:

- saját működéséről,
- a diákönkormányzat működéséhez biztosított anyagi eszközök felhasználásáról,
- hatáskörei gyakorlásáról,
- egy tanítás nélküli munkanap programjáról,
- a diákönkormányzat tájékoztatási rendszerének létrehozásáról és működtetéséről,
- a tájékoztatási rendszer szerkesztősége tanulói vezetőjének, felelős szerkesztőjének,
- munkatársainak megbízásáról.

A Diákönkormányzat a **véleményét nyilváníthatja**, valamint javaslattal élhet az intézmény működésével és a tanulókkal kapcsolatos valamennyi kérdésben.

Diákönkormányzatnak **véleményezési jogát gyakorolja**:

- a tanulók közösségét érintő kérdések meghozatalánál,
- a tanulók helyzetét elemző, értékelő beszámolók elkészítéséhez, elfogadásához,
- a tanulói pályázatok, versenyek meghirdetéséhez, megszervezéséhez,
- az iskolai sportkör működési rendjének megállapításához,
- az egyéb foglalkozás formáinak meghatározásához,
- a könyvtár, a sportlétesítmények működési rendjének kialakításához,
- az intézményi SZMSZ-ben meghatározott ügyekben.

A Diákönkormányzat a rendeletnek megfelelően használhatja feladatainak ellátásához az iskola, a kollégium helyiségeit, berendezéseit.

A DÖK intézményi működése:

- Képviselőket a tanulásban akadályozott tagozat, valamint a készségfejlesztő iskola delegálhat.
- Havi rendszerességgel ülésezik.
- Részt vesz a DÖK éves programjának kidolgozásában.
- Részt vesz különböző intézményi programok szervezésében, lebonyolításában.
- Részt vesz a Bárczi hét programjainak megtervezésében, lebonyolításában.
- Aktívan közreműködik a „Bár- cikkek” iskolaújság tervezésében.
- Évente 2 alkalommal papírgyűjtést szervez.

A tanulók tájékoztatásának formái:

- faliújság
- iskolaújság
- diákközségi ülés
- iskolagyűlés
- diáktanácsülés
- szórólapok

A diákönkormányzat működési feltételeit az intézmény vezetése biztosítja.

8. A SZÜLŐ, A TANULÓ, A PEDAGÓGUS ÉS AZ INTÉZMÉNY PARTNEREI KAPCSOLATTARTÁSÁNAK FORMÁI

72.§ „A szülő joga különösen, hogy

- a) megismerje a nevelési-oktatási intézmény pedagógiai programját, házirendjét, tájékoztatást kapjon az abban foglaltakról,
- b) gyermeke fejlődéséről, magaviseletéről, tanulmányi előmeneteléről rendszeresen részletes és érdemi tájékoztatást, neveléséhez tanácsokat, segítséget kapjon,
- c) kezdeményezze szülői szervezet, óvodaszék, iskolaszék, kollégiumi szék létrehozását, és annak munkájában, továbbá a szülői képviselők megválasztásában mint választó és mint megválasztható személy részt vegyen,
- d) írásbeli javaslatát a nevelési-oktatási intézmény vezetője, a nevelőtestület, az óvodaszék, iskolaszék, kollégiumi szék, a pedagógus megvizsgálja, és arra a megkereséstől számított tizenöt napon belül az óvodaszéktől, iskolaszéktől, kollégiumi széktől legkésőbb a tizenötödik napot követő első ülésen érdemi választ kapjon,
- e) a nevelési-oktatási intézmény vezetője vagy a pedagógus hozzájárulásával részt vegyen a foglalkozásokon,
- f) személyesen vagy képviselői útján - jogszabályban meghatározottak szerint - részt vegyen az érdekeit érintő döntések meghozatalában,
- g) az oktatási jogok biztosához forduljon.” (2011. évi CXCV Nkt.)

9. AZ INTÉZMÉNY KAPCSOLATTARTÁSI FORMÁI ÉS RENDJE

9.1. Szülők és az iskola kapcsolatának hagyományai

A gyermek egyenletes és lehetőségeihez képest maximális fejlődésének záloga az a biztonságos környezet, légkör megteremtése, melyben gyermek, szülő és pedagógus közösen munkálkodik. Mindehhez a keretet és támogatást az iskola és az ott folyó nevelő és pedagógiai munka biztosítja.

Az intézmény nevelő, oktató munkát végző pedagógusainak, segítőinek számolniuk kell azzal, hogy tanulóink egy része olyan családi környezetben él, ahol a tudás megszerzése, a gyermek tanulmányi előmenetele nem központi téma. Valamint számolnunk kell azzal is, hogy a szülők problémáinak megoldásához sok esetben csak tőlünk várhatnak segítséget, támogatást.

A tanárok és a szülők kapcsolata azoknak a felnőtteknek az egyenrangú szövetsége, akik egymást kiegészítve felelősen fáradoznak a felnővekvő nemzedék szellemi és testi fejlődésén. Összefogásuk, közös gondolkodásuk és harmonikus együttműködésük fontos tényezője a nevelésnek. Ahhoz, hogy a szülők és az iskola nevelői közötti együttműködés valóban eredményes legyen, kívánatos, hogy:

- a kapcsolat kölcsönös tiszteletre és bizalomra épüljön;
- az érintkezés közöttük legyen elfogadó, nyílt, őszinte, szívélyes, jóindulatú;
- a tanulóval kapcsolatos problémák esetén legyenek nyitottak egymás érveire, kinek-kinek a feladatából fakadó sajátosságokra, álljanak készen arra, hogy közösen keressék a legjobb megoldást.

Cél, hogy a szülők lássanak bele az iskolai munkába, a közösség életébe és lehetőségeik függvényében vállaljanak részt benne azért, hogy folyamatosan nyomon követhessék gyermekük nevelésének, oktatásának alakulását.

Feladatunk olyan szülői munkaközösség létrehozása, akik fontosnak tartják, elfogadják értékeinket, céljainkat és készek a közös munkára az iskola további fejlődésének érdekében. Ezért igyekszünk minél több szülőt bevonni a közös munkába, akik munkájukkal példát mutatnak társaiknak.

9.2. A tanulók közösségét érintő kapcsolattartási formák

A tanulókat az iskola életéről, az iskolai munkatervről, illetve az aktuális feladatokról az intézmény vezetője, helyettesei, az intézményegység-vezetők, a diákönkormányzat vezetője, az osztályfőnökök, nevelő tanárok tájékoztatják:

- az intézményvezető a tanévnyitón és tanévzárón,
- az intézményvezetés folyamatosan a portai faliújságon keresztül,
- az intézményvezető évente 1 alkalommal az iskolagyűlésen,
- az osztályfőnökök folyamatosan az aktualitásoknak megfelelően,
- a diákönkormányzat vezetője havonta egyszer a diákönkormányzat vezetőségének ülésén és faliújságon keresztül,
- a tanulók a jogszabályokban, valamint az iskola belső szabályzataiban biztosított jogaiknak az érvényesítése érdekében az iskola igazgatóságához, az osztályfőnökökhöz, az iskola nevelőihez fordulhatnak minden felvetődött kérdés és probléma esetén bármikor,

- a tanulót és a tanuló szüleit a tanuló fejlődéséről, egyéni haladásáról az osztályfőnökök, szaktanárok folyamatosan (szóban, illetve az üzenő füzetben és tájékoztató füzetben keresztül írásban) tájékoztatják.

9.3 A szülők közösségét érintő együttműködési formák

Célja a szülők és a pedagógusok közötti folyamatos együttműködés kialakítása.

A szülőket az iskola egészének életéről, az iskolai munkatervről, az aktuális feladatokról az iskola intézményvezetője, helyettesei, az intézményegység-vezetők az osztályfőnökök és nevelő tanárok tájékoztatják.

- Az intézményvezető évente kétszer tart intézményi szülői értekezletet.
- Évnyitón és évzárón tájékoztatja a szülőket a feladatokról, az év során elért eredményekről.
- Az intézmény vezetője az évnyitót megelőzően minden újonnan beiratkozott gyermek szüleinek tájékoztatást tart.
- Az intézmény vezetéséhez előre nem egyeztetett időpontban is fordulhat problémájával minden szülő.
- A szülők beiratkozáskor megkapják az intézmény házirendjének kivonatát, minden olyan információt, mely segíti a tanuló zökkenőmentes beilleszkedését.
- Az osztályfőnökök évente kétszer a szülői értekezleteken.
- Az osztályfőnökök, pedagógusok, nevelők folyamatosan szóban (személyesen, telefonon) vagy írásban (tájékoztató füzet, üzenő füzet).
- A nem együttműködő szülőket hivatalos levél formájában.
- Az intézmény honlapján és Facebook oldalán keresztül folyamatosan.

A szülők és a pedagógusok együttműködésére a következő fórumok szolgálnak:

Intézményi szülői értekezlet

Feladata: Munkatervben előre tervezett időpontokban

- Az intézményt érintő szakmai feladatokról, célokról, problémákról, beruházásokról, eredményekről, lehetőségekről tájékoztatás adása. Közös kommunikáció a feladatok megoldásában, javaslatok megbeszélése.
- A szülők megismertetése az intézmény szakmai dokumentációjával.

- Újonnan beiratkozott tanulók szüleinek tájékoztatás adása a helyi szokásrendszerről, működésünkről, elvárásainkról.
- Tájékoztatás az országos és helyi köznevelés-politika alakulásáról, változásairól, a helyi tanterv követelményeiről.

Osztály szintű szülői értekezlet

Feladata:

- az osztályt érintő kérdések, problémák, feladatok megbeszélése, közös megoldások keresése, javaslatok megbeszélése,
- tájékoztatás az iskola és a tanárok értékelő munkájáról,
- a gyermek osztályának tanulmányi munkájáról, neveltségi szintjéről,
- az iskola és az osztályközösség, kollégiumi csoport céljairól, feladatairól, eseményeiről, problémáiról,
- a szülők kérdéseinek, véleményének, javaslatainak összegyűjtése és továbbítása az iskola vezetése felé.

Pályaorientációs szülői értekezlet

Feladata: továbbtanuló gyermekeinket és szüleiket segítsük a reális pályaválasztásban, lehetőségeik megismerésében külső partnerek bevonásával.

Fogadó óra, egyéni megbeszélések (Tájékoztató füzetbe beírva minden, az osztályt tanító pedagógus tekintetében)

Feladata a szülők és a pedagógusok személyes találkozása során

- a szülők tájékoztatása gyermekük iskolai életéről, magaviseletéről, tanulmányi eredményeiről. Fontosnak tartjuk, hogy az esetleges problémákhoz a pozitív értékek, eredmények kiemelésén keresztül jussunk el.
- segítségnyújtás szülőknek a gyermek neveléséhez; fejlesztéséhez.
- közös út kidolgozása a tehetséggondozás megvalósulásához.
- az együttes, összehangolt pedagógiai tevékenység kialakítása a szülő és iskola között.

Nyílt nap

Feladata, hogy

- a szülő betekintést nyerjen az iskolai nevelő és oktató munka mindennapjaiba, gyermeke tanórai motiváltságába, tevékenységébe,

- ismerje meg személyesen a tanítási órák lefolyását, az alkalmazott pedagógiai módszereket, eszközöket,
- tájékozódjon közvetlenül gyermeke és az osztályközösség iskolai életéről.

Esetmegbeszélés, esetkonferencia

Feladata:

- Lehetőségek szerint preventív megoldások keresése a probléma elmélyülésének megakadályozása érdekében.
- Azon problémás helyzetek megbeszélése, tisztázása, mely során a tanuló bármilyen veszélyhelyzetbe kerül, vagy viselkedésével kiemelkedő módon megszegi az intézmény házirendjét. Fontos, hogy minden érintett, külső partner jelen legyen, és közösen keressék a megoldási lehetőségeket.

Írásbeli tájékoztató

Feladata a szülők tájékoztatása a tanulók tanulmányaival vagy magatartásával összefüggő eseményekről, illetve a különféle iskolai, osztály szintű programokról.

Nyilvánosság

- Az iskola pedagógiai programjának, szervezeti és működési szabályzatának és házirendjének előírásai nyilvánosak, azt minden érintettnek (tanulónak, szülőnek, valamint az iskola alkalmazottainak) joga van megismernie.
- A pedagógiai program, a szervezeti és működési szabályzat, illetve a házirend egy-egy példánya a következő személyeknél, illetve helyeken tekinthető meg:
 - o az iskola honlapján,
 - o az iskola fenntartójánál,
 - o az iskola irattárában,
 - o az iskola könyvtárában,
 - o az iskola vezetőjénél.

9.4.A szülői munkaközösség

Jogi alapjai

- Tanuló kötelelességei (2011. évi CXCV. törvény 45. 46. §)
- Szülői kötelelesség (2011. évi CXCV. törvény 72. §)

- Szülői közösség (2011. évi CXC. törvény 73. §)
- Pedagógus közösség – alkalmazotti közösség (2011. évi CXC. törvény 62.§)

73. § (1) „Az óvodában, az iskolában és a kollégiumban a szülők jogaik érvényesítése, kötelességük teljesítése érdekében, az intézmény működését, munkáját érintő kérdésekben véleményezési, javaslattevő joggal rendelkező szülői szervezetet (közösséget) hozhatnak létre.”

A szülői szervezet működése feltételezi az intézmény és a szülők közötti élő kapcsolatot, a pedagógusok és a szülők kölcsönös együttműködését.

Az iskola szülői munkaközösségének szervezete:

- Az osztályok szülői munkaközösségei: az azonos osztályban tanuló diákok szüleinek/ gondviselőinek csoportja
- A szülői munkaközösség vezetősége: A vezetőség tagjai közül elnököt, elnökhelyettest és titkárt választ. Az elnök képviseli az iskolai szülői munkaközösséget az iskola vezetőségénél
- A szülői munkaközösség választmánya: minden érdeklődő szülő, de osztályonként legalább egy fő

A szülői munkaközösség választmánya az osztály szülői munkaközösségek javaslatai alapján minden tanév elején megválasztja, vagy tisztségében újra megerősíti a szülői munkaközösség tagjait.

A szülői munkaközösség feladatai

- A szülői munkaközösség bevonása az iskolát érintő problémák megoldásába.
- A szülők minél szélesebb körű aktivizálása.
- Az iskolai programok támogatása, szervezésének segítése.
- Az osztályfőnökök támogatása.
- Kapcsolati tőke kihasználásával külső partnerek, támogatók felkutatása.
- A társadalmi integráció, befogadás segítése.
- Szülői munkaközösségi üléseken való aktív vagy helyettesítőkön keresztüli részvétel.
- Kapcsolattartás és információcsere biztosítása az iskola és a szülők között.

73.§ Az iskolában a helyi közösségek érdekeinek képviseletére a szülők, a tanulók, a nevelőtestület, az intézmény székhelye szerinti települési önkormányzat, egyházi jogi személyek, a helyi gazdasági kamarák azonos számú képviselőjéből és a fenntartó delegáltjából álló intézményi tanács hozható létre.

Amennyiben a (3) bekezdésben meghatározott feltételek nem teljesülnek, abban az esetben az intézményi tanácsot a szülők, a nevelőtestület és az intézmény székhelye szerinti települési önkormányzat azonos számú delegáltjából kell létrehozni.

10. A FELVÉTEL ÉS AZ ÁTVÉTEL HELYI SZABÁLYAI, A TANKÖTELEZETTSÉG TELJESÍTÉSÉRE VONATKOZÓ SZABÁLYOK

10.1. A tanulói jogviszony létesítése és teljesítése

- Magyarországon - az e törvényben meghatározottak szerint - minden gyermek köteles az intézményes nevelés oktatásban részt venni, tankötelezettségét teljesíteni attól a tanévtől, melyben betöltötte 6. életévét.
- A tankötelezettség megkezdésének feltétele a gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének megléte, annak igazolása. A gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének jellemzőit az Óvodai nevelés országos alapprogramjának kiadásáról szóló kormányrendelet határozza meg. A gyermeke iskolába lépéséhez szükséges fejlettségének megállapítása céljából a szülő is kezdeményezhet szakértői bizottsági vizsgálatot.
- A tanuló - beleértve a Egyéni munkarenddel haladó tanulót is - az iskolával tanulói jogviszonyban áll. A tanulói jogviszony felvétel vagy átvétel útján keletkezik. A felvétel és az átvétel jelentkezés alapján történik, csak a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság határozata alapján kerülhetnek be a tanulók. Tanulói jogviszony akkor létesülhet, ha intézményünket jelölték ki, és kiadtuk a befogadó nyilatkozatot. A felvételtől vagy átvételtől az iskola vezetője dönt a férőhelyek figyelembe vételével, az intézmény alapdokumentumában foglaltak szerint.
- Tanuló átvételére a tanítási év során bármikor lehetőség van. Átvétel esetén befogadó nyilatkozatot adunk.
- Iskolatípus váltás kizárólag szakértői vélemény alapján történhet.
- A tanulói jogviszony a beíratás napján jön létre. A tanuló a tanulói jogviszonyon alapuló jogait ettől az időponttól kezdve gyakorolhatja.
- Az iskola nyilvántartásában marad az a tanköteles tanuló is, aki iskolai tanulmányait külföldön folytatja.
- Enyhe értelmi fogyatékos tanuló készségfejlesztő iskolába akkor vehető fel, ha a szakiskola előkészítő kilencedik évfolyamát sikertelenül teljesítette.

- A tanköteles sajátos nevelési igényű gyermeket a szülő a szakértői bizottság véleményében, vagy a kormányhivatal jogerős határozatában megjelölt időpontig köteles beírni a kijelölt iskolába.
- Intézményünkben a beiratkozást a Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői Bizottságok működési rendjének figyelembe vételével későbbi időpontban, az utolsó tanítási napot követő hétfői és keddi napon tartjuk. Ha a szakértői bizottság intézményünket jelöli ki a tankötelezettség teljesítésére, akkor a szülőt időben, írásban értesítjük a beiratkozás időpontjáról, a beiratkozáshoz szükséges dokumentumokról; egyúttal lehetőséget biztosítunk arra, hogy személyesen is megismerkedjen intézményünk pedagógiai tevékenységével, alkalmazott módszereinkkel. Ezen információkat intézményünk honlapján is megjelentetjük.
- Az osztályba sorolás rendjét a törvényi szabályozás és a fenntartó által megszabott feltételeket figyelembe véve, a szakértői bizottság javaslata alapján az intézmény vezetője hagyja jóvá. Figyelembe veszi az engedélyezhető létszámot, szükség esetén összevonást, vagy osztálybontást kezdeményez a fenntartó jóváhagyásával.
- A tankötelezettség annak a tanévnek a végéig tart, amelyben a tanuló a tizenhatodik életévét betölti. A sajátos nevelési igényű tanuló tankötelezettsége meghosszabbítható annak a tanítási évnél a végéig, amelyben a huszonharmadik életévét betölti. A tankötelezettség meghosszabbításáról a férőhelyek figyelembe vétele alapján az intézményvezető dönt.
- A súlyos és halmozottan fogyatékos gyermek annak a tanítási évnél az első napjától, amelyben a hatodik életévét betölti, fejlesztő nevelés-oktatás keretében teljesíti a tankötelezettségét. A fejlesztő nevelés-oktatást az oktatásért felelős miniszter rendeletében foglaltak alkalmazásával, a sajátos nevelési igény típusának megfelelő gyógypedagógus, konduktor foglalkoztatásával, a szülő igénye, a gyermek állapota és a szakértői bizottság fejlesztő foglalkozások heti óraszámára vonatkozó javaslatának figyelembevételével kell megszervezni. A heti fejlesztő foglalkozások száma nem lehet kevesebb húsz óránál. Indokolt esetben, ha a gyermek állapota szükségessé vagy lehetővé teszi, ennél kevesebb óraszám is megállapítható.
- A fejlesztő nevelés-oktatásban a tanuló annak a tanítási évnél az utolsó napjáig köteles részt venni, amelyben betölti a tizenhatodik életévét és annak a tanítási évnél az utolsó napjáig **vehet részt**, amelyben betölti a huszonharmadik életévét. A tankötelezettség meghosszabbításáról a férőhelyek figyelembe vételével az intézményvezető dönt. A fejlesztő nevelés-oktatásban a tanulókat a sajátos nevelési igényük, fejlettségük és életkoruk alapján osztják be fejlesztő csoportokba.

10.2. Egyéni munkarenddel haladó tanuló

Az ellátás jogszabályi alapja:

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 27. § (7) bekezdés 4. § (1) bekezdés 4. § 18. pont - nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 75.§ (1)-(4) és (6) bekezdése

A köznevelési intézményekben tanulók esetében 2019. szeptember 1. napjától a szülő/gyám kérésére **az Oktatási Hivatal engedélyezi** az egyéni munkarendet.

Ha a tanuló egyéni adottsága, sajátos helyzete indokolja, és a tanuló fejlődése, tanulmányainak eredményes folytatása és befejezése szempontjából előnyös, a tankötelezettség teljesítése céljából határozott időre egyéni munkarend kérelmezhető.

A z egyéni munkarenddel rendelkező tanulónak valamennyi tantárgyból osztályozó vizsgát köteles tenni, az egyéni munkarend nem mentesíti a tanulót egyetlen tantárgy tanulmányi követelményeinek teljesítése alól sem.

- **sajátos nevelési igényű (SNI)** tanulók esetében a tanuló neveléséről és oktatásáról, felkészítéséről, osztályzatainak megállapításáról, az ehhez szükséges pedagógusokról a szakértői véleményben foglaltak szerint heti 10 órában az iskola köteles gondoskodni;
- **a tartós betegségben szenvedő, tartós gyógykezelés** alatt álló tanuló felkészítéséről, osztályzatainak megállapításáról az iskola köteles gondoskodni; A tartós gyógykezelés/tartós betegség miatt egyéni munkarend keretében tanulmányokat folytató tanuló felkészítése az egészségügyi intézményben, vagy a rehabilitációs intézményben, otthoni ellátás keretében, vagy tantermen kívüli, digitális munkarendben szervezhető meg. Ezeken túl az iskola a szülő részére tanácsadást, konzultációt biztosít, t
- a tanuló az iskola igazgatójának előzetes engedélyével részt vehet a tanórai vagy egyéb foglalkozásokon;
- a tanuló az iskola igazgatójának engedélyével felvehető a napközibe és a tanulószobai foglalkozásokra;
- az **életvitel-szerűen külföldön tartózkodó tanuló** a félévi minősítése az igazgató döntése alapján mellőzhető; ez esetben a tanuló csak az év végén ad számot tudásáról.
- **Ha az egyéni munkarend tartama alatt a tanuló neki felróható okból két alkalommal nem jelenik meg az osztályozó vizsgán, vagy két alkalommal nem teljesíti a tanulmányi követelményeket, a következő félévtől csak iskolába járással teljesítheti a tankötelezettségét.**

10.3. Tanulói jogviszony megszüntetése

- A tankötelezettség annak a tanévnek a végéig tart, amelyben a tanuló a tizenhatodik életévét betölti. A sajátos nevelési igényű tanuló tankötelezettsége meghosszabbítható annak a tanítási évnél a végéig, amelyben a huszonharmadik életévét betölti. A tankötelezettség meghosszabbításáról a szakértői bizottság szakértői véleménye, valamint a férőhelyek figyelembe vétele alapján az intézményvezető dönt.
- Megszűnik a tanulói jogviszony:
 - o felső tagozat végén (8. osztály) más, középfokú szakképző intézményben való továbbtanulás esetén 8. osztályos osztályzattal, végbizonyítvánnyal értékelve, dokumentálva.
 - o a készségfejlesztő iskola 12. évfolyama végén.
 - o tankötelese befejezése után, fegyelmi eljárás esetén nevelőtestületi döntés alapján.
 - o iskolaváltás esetén, ha az új iskola részünkre elküldte befogadó nyilatkozatát és alapidokumentuma tartalmazza az adott SNI ellátást. Ebben az esetben a távozási nyilatkozat elküldését követően 48 órán belül kiírjuk a KIR-ből a távozott tanulót.
 - o tanköteles tanuló kivételével megszűnik a tanulói jogviszonya annak, aki egy tanítási éven belül igazolatlanul harminc tanítási óránál többet mulaszt. A tanulói jogviszony megszüntetését megelőzően a szülőt legalább két alkalommal írásban figyelmeztetjük az igazolatlan mulasztás következményeire.
- A tanulói jogviszony megszűnéséről az iskola írásban értesíti a tanulót, önálló jövedelemmel nem rendelkező és a szülővel közös háztartásban élő nagykorú tanuló esetén a szülőt is, kiskorú tanuló esetén a szülőt.
- Ha a tanulói jogviszony megszűnik, a tanuló adatait a jogviszony megszűnésével egyidejűleg az iskola nyilvántartásából töröljük.
-

10.4. A kollégiumi jogviszony keletkezésének és megszűnésének szabályai

- A kollégiumi felvétel, elhelyezés iránt külön kérelmet kell benyújtani a kollégiumi intézményegység vezető által meghatározott időpontban, melyet legalább hatvan nappal korábban a helyben szokásos módon nyilvánosságra hozunk.
- A kollégiumi beiratkozás új tanuló esetében a beiratkozás napján történik.
- Annak a tanulónak a kollégiumi felvétele nem tagadható meg, akinek felvételét vagy átvételét a gyámhatóság kezdeményezte.

- A kollégiumi felvétel egy tanévre szól. 16 évet betöltött tanulóink esetén három hónapos próbaidőt határozunk meg, mely idő alatt vizsgáljuk a tanuló magatartását, közösségbe történő beilleszkedését, a kollégium házirendjének betartását.
- Kollégiumi felvételi kérelem iránti elbírálásáról a szülőt írásban értesítjük. Amennyiben a felvételre a gyámhatóság kezdeményezése alapján került sor, a határozatot a gyámhatóság számára is megküldjük.
- Tanév közben szűnik meg a kollégiumi tagsági jogviszonya annak a tanulónak, akinek a tanulói jogviszonya - az áthelyezést kivéve - tanév közben szűnt meg, a megszüntetés tárgyában hozott döntés jogerőre emelkedésével.
- A kollégiumi tagsági jogviszony megszűnéséről a kollégium vezetője írásban értesíti a tanulót - kiskorú tanuló esetén a tanuló szülőjét - és az iskola igazgatóját.
- Ha a kollégiumi tagsági jogviszony megszűnik, a tanuló adatait a jogviszony megszűnésével egyidejűleg a kollégium tanulói nyilvántartásából törölni kell.

11. A TANULÓK TANULMÁNYI MUNKÁJÁNAK ELLENŐRZÉSI ÉS ÉRTÉKELÉSI MÓDJA

Intézményünkben az iskolai beszámoltatás két nagy csoportját alkalmazzuk

- szóbeli feleltetés
- írásbeli beszámoltatás

11.1. Szóbeli feleltetés, számonkérés

Az értelmileg sérült tanulók esetében szükség van a szóbeli számonkérésre, feleltetésre. A szóbeli feleltetés alkalmazásánál figyelembe kell venni az értelmi sérülés súlyosságát, a kommunikációs képességek szintjét, a beszéd alaki és tartalmi jellemzőit, a tanulók életkorát és személyiségének jellemzőit. A tanult ismeretek felidézése mellett lehetőséget biztosítunk arra, hogy a tanulók önállóan fejthessék ki gondolataikat egy-egy témáról. Arra ösztönözzük őket, hogy tudásukat egészítsék ki egyéni élményeikkel, gyakorlati tapasztalataikkal, ismereteikkel és összefüggően fogalmazzák meg saját véleményüket. Tanulóink kommunikációs, anyanyelvi képességei sok esetben igen gyengék, fontos, hogy gyakorolják a szóbeli megnyilatkozásokat is.

A pedagógus minden tanítási óráján bármely tanítványát feleltetheti. A felelet értékelésének elsősorban az előző óra tananyagára kell irányulnia.

A szóbeli feleltetés gyakoriságát és időtartamát meghatározza:

- az értelmi sérülés súlyossága,

- a tanulók életkori sajátossága,
- kommunikációs képessége,
- rendelkezésre álló időkeret,
- tantárgy specifikuma,
- a szóbeli feleltetés célja.

A szóbeli felelet alkalmazásának célja a tanulók személyiségének és a kulcskompetenciák fejlesztése.

Személyiségformálás:

- az önértékelés fejlesztése,
- a személyiség jobb megismerése,
- azonnali visszacsatolás lehetősége,
- motiválás.

Képességfejlesztés, kulcskompetenciák erősítése:

- kommunikáció (metakommunikáció) fejlesztése,
- kapcsolatteremtő képesség fejlesztése,
- gondolkodási képességek (rendszerezés, lényeglátás) fejlesztése,
- előadói készség alakítása,
- a tanulók szókincsének, kifejezőkészségének javítása.

A szóbeli feleltetés iskolánkban alkalmazható formái

Egyéni feleltetés:

- nyílt kérdések alapján,
- kész vázlat segítségével,
- vázlatkészítéshez kapcsolódó feleltetéssel,
- vázlat nélkül,
- látens felelés (nem szólítjuk fel a tanulót feleltetésre, hanem a tanórai aktivitás, megnyilatkoztatás alapján értékeljük),
- projekt.

Kiscsoportos feleltetés:

A differenciált tanulásszervezési eljárások gyakori alkalmazása (csoportmunka, páros munka) során kerülhet sor ennek a számonkérési formának az alkalmazására, főként a TAI felső szakaszában.

Frontális feleltetés:

Ismétlő, rendszerező, összefoglaló órákon javasolt az alkalmazása, nyílt kérdések alapján. Ilyenkor gyors és minden tanulóra kiterjedő visszacsatolást kaphatunk az elsajátított tananyag mértékéről.

11.2. Az iskola írásbeli beszámoltatás formái, rendje

Az intézményünkben tanuló értelmileg sérült tanulók teljesítményének értékelésénél – a szóbeli feleltetés, számonkérés mellett – az írásbeli feleltetés, beszámoltatás módszere is alkalmazható. Az írásbeli beszámoltatást a sajátos nevelési igényű tanulók pszichikus sajátosságait figyelembe véve kell megszervezni és nem szabad a tanulók teljesítményének értékelési, számonkérési lehetőségeinél domináns tényezőnek tekinteni. A tanulók tudásáról visszajelzést kapunk a szóbeli feleltetéssel (egyéni, csoportos, frontális) is, melynek a tanítási órákon prioritást kell kapni. A szóbeli feleltetés személyiségfejlesztő hatása mellett elősegíti az értelmileg sérült tanulók kommunikációs képességének fejlesztését is.

Az írásbeli beszámoltatás alkalmazható formáit a feladatadás típusát és módját a csoportban lévő tanulók értelmi sérüléseinek súlyossága, a tanulók életkora, valamint az írásbeli beszámoltatás célja határozza meg. (Diagnosztikus, formatív vagy szummatív típusú értékelés a célunk) Ennek figyelembe vételével a tantárgyat tanító pedagógus dönt a beszámoltatás formájáról, a feladatadás típusáról és módjáról.

AZ ÉRTÉKELEÉS TÍPUSA (Bloom)			
	DIAGNOSZTIKUS	FORMATÍV	SZUMMATÍV
Az értékelés funkciója	<u>Csoportba sorolás esetén</u> az előzetes készségek és tudás felmérése, a tanulók jellemzői alapján a tanulási mód kiválasztása. <u>Tanulási problémák</u> esetén az okok meghatározása.	Visszacsatolás a tanulóhoz és a tanárhoz. A hibák azonosítása a tananyagon belül, megoldási módok kialakítása céljából.	A tanulók minősítése, kategorizálása
Az értékelés időpontja	<u>Csoportba sorolás esetén</u> a szakasz elején	Az oktatás során	A szakasz végén

AZ ÉRTÉKELÉS TÍPUSA (Bloom)			
	DIAGNOSZTIKUS	FORMATÍV	SZUMMATÍV
	Tanulási problémák meghatározása esetén a probléma felmerülésekor.		
Az értékelés tárgya	Kognitív, affektív és pszichomotoros területek. Fizikális, pszichológiai és környezeti tényezők	Kognitív területek	Általában kognitív, a tantárgytól függően esetleg pszichomotoros vagy affektív területek

Az írásbeli beszámoltatás alkalmazható formái iskolánkban:

- tanév eleji szintfelmérés
- rövid, írásbeli számonkérés adott témában
- témazáró dolgozat
- tantárgyi tesztek,
- félévi és tanév végi felmérő
- írásbeli szövegalkotás
- szövegértő feladatlap

Alkalmazható feladattípusok:

- feleletválasztásos (zárt végű) feladatok:
 - alternatív választás
 - többszörös választás
 - illesztéses feladatok
 - sorképzés
- feleletalkotó (nyílt végű) feladatok:
 - kiegészítéses feladatok
 - rövid válasz
 - hosszú válasz
 - esszé típusú feladatok

Az írásbeli beszámoltatás szerepe:

- A tanulók tudásának, önálló feladatmegoldásának mérése.
- A hiányosságok felmérése, pótlásuk megszervezése.
- Típushibák feltárása, a tapasztaltak felhasználása a tanulási folyamatban.

Az írásbeli beszámoltatások eredménye nem lehet a tanuló félévi és év végi minősítésének (osztályzatának) egyedüli meghatározója, lehetőséget kell adni szóbeli feleletre is, és minősítéskor figyelembe kell venni a tanuló egész éves munkáját.

Az írásbeli dolgozatokat a pedagógusnak két héten belül ki kell javítania.

Az írásbeli beszámoltatás kiértékelésének módját az írásbeli beszámoltatás célja határozza meg, és figyelembe kell venni a tanulócsoporthat életkorát, az értelmi képesség sérülésének mértékét, az iskola értékelési alapelveit, rendszerét.

Mentesülnek az írásbeli beszámoltatás alól:

- A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók közül, akik az olvasás-írás elemeit nem tudják elsajátítani.
- A tanulásban akadályozottak iskolatípusában a diszgráfiás tüneteket produkáló tanulók.
- Halmozottan sérült tanulónál, ahol a felső végtag hiánya, nagyfokú károsodása, bénulása jelentkezik.
- Akiknél nagyfokú grafomotoros képességbeli elmaradás tapasztalható.
- Fejlesztő nevelés-oktatásban részesülő tanulók.

Az írásbeli beszámoltatás alóli mentesítést javasolhatja:

- tanulási képességet vizsgáló szakértői bizottság,
- szakorvos (ideggyógyász, gyermekpszichiáter, ortopéd szakorvos),
- tantárgyat tanító gyógypedagógus(ok).

Az írásbeli beszámoltatás alóli mentesítésről a javaslatok alapján az igazgató határozatban dönt.

Az írásbeli beszámoltatás intézményi szabályozása

- Az írásbeli beszámoltatás formájáról és időpontjáról a tanulók családi körülményeinek és pszichés állapotuk figyelembevételével a tantárgyat tanító pedagógus dönt.
- Nem lehet írásbeli beszámoltatást alkalmazni a tanítási szünetet követő első tanítási napon, valamint a tanuló legalább egy hetes hiányzását követő első tanítási napon.
- **A tanulásban akadályozott iskolatípus alsó szakaszában és az értelmileg akadályozott tanulóknál egy nap csak egy, a tanulásban akadályozott iskolatípus felső szakaszában és az előkészítő szakiskolában egy nap maximum két írásbeli beszámoltatást – témazáró tantárgyteszt és esszédolgozat – lehet alkalmazni.**

Az írásbeli beszámoltatás eredménye – meghatározó módon – nem befolyásolhatja a tanulók félévi, év végi teljesítményének értékelését, minősítését. Kétes esetben a témazárók eredményei a félévi és tanév végi osztályzatokat befolyásolják.

Az értékelés módjai:

- szimbólummal
- pontozással
- százalékos arányok meghatározásával
- osztályzattal
- szöveges minősítéssel, értékeléssel

11.3. Otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai

Házi feladatot hét közben az iskola minden tanulójának lehet adni. A házi feladatot a kollégista, napközis, tanulószobai ellátást igénybe vevőknek, valamint az iskolaotthonos oktatásszervezeti formában részesülőknek az intézményben kell elvégezni. A naponta bejáróknak – akik nem igénylik a felsorolt ellátási formákat – otthon kell megoldani a házi feladatot.

A házi feladat adásánál a pedagógus vegye figyelembe az értelmileg sérült gyermekek tanulási sajátosságait, tanulási körülményeit, az iskola feltételrendszerét, valamint az egyenletes terhelés elvét.

A házi feladatok típusai a következők lehetnek:

- írásbeli feladat (tanultak alkalmazása, begyakorlása),
- tananyagrögzítés ismétléssel (szóbeli házi feladat),
- memoriter (verstanulás, fogalmak, definíciók),

- gyűjtőmunka.

A hétvégi házi feladat adásáról, valamint a tanítási szünetek feladatairól, annak típusáról a tanulók adottságait, körülményeit figyelembe véve a tantárgyat tanító pedagógus dönt.

11.4. A tanulók teljesítményének, magatartásának, szorgalmának értékelése, minősítése

A tanulói teljesítmények értékelésének célja:

A tanulók iskolai értékelése során a tanulók tudását, teljesítményét, attitűdjét, magatartását figyelhetjük meg az egyénekre, valamint a közösségre megállapított követelményekhez viszonyítjuk, és az önmagukhoz mért fejlődésük alapján teszünk megállapításokat.

Az értékelés a pedagógiai folyamat egyik alapja, a visszacsatolás funkcióját látja el. Értéket állapít meg az értelmileg sérült tanulók tudásáról, teljesítményéről, információt ad a tananyag elsajátíthatóságáról, visszajelez a pedagógus munkájáról. Az értékelés fontos funkciójának tartjuk a meglévő készségek és képességek folyamatos diagnosztikus mérését, ennek alapján a tanulók jellemzőihez igazodó legmegfelelőbb fejlesztési eljárások kiválasztását. Ezért intézményünk az értékelést és annak eszközrendszerét az iskola értékrendszerével és a teljes tanítási-tanulási folyamattal összhangban alakítja.

Értékelésnél alkalmazott alapelvek:

- Fejlesztő, ösztönző legyen, segítse a pozitív személyiségjegyek fejlődését.
- Fejlesztőorientált legyen, melynél a pozitív megerősítés dominál, de tárja fel a hiányosságokat, tanulási nehézségeket (erős pontok, gyengeségek, hogyan lehetséges a javítás), a reális önértékelés kialakítása érdekében.
- Feleljen meg a tanuló értelmi képességének, életkori sajátosságainak, a tantárgy jellegének.
- Legyen sokoldalú, változatos értékelési formákat alkalmazzunk.
- Erősítse a tudás és teljesítményszinttel nem kifejezhető személyiségvonásokat is.
- A pedagógus számára is nyújtson megfelelő információt annak érdekében, hogy kialakíthassa az egyénre szabott nevelési-oktatási stratégiákat, rehabilitációs tevékenységet.
- A diagnosztikus, a formatív, a segítő célú folyamatos értékelési módok kapjanak prioritást a tanítás-tanulás folyamatában.

- A differenciált, egyéni vonatkozású, normaorientált értékelést alkalmazzuk, mert ez az értékelési forma a sérült személyiség optimális fejlesztését hatékonyabban szolgálja (ÉAI). A tanulásukban akadályozott tanulóknál a kritériumorientált értékelés kapjon nagyobb szerepet.
- Ne legyen megtorló, fegyelmező jellegű (magatartás-problémák, devianciák ne befolyásolják a tantárgyi értékelést).
- Alapelveink megvalósulása érdekében a tanév elején az egyes tantárgyak követelményeit a helyi tanterv alapján meg kell fogalmaznunk, s a szülők és a tanulók (TAI) tudomására hoznunk.

Az értékelés sajátosságai a készségfejlesztő iskolában.

Órai munka értékelése, osztályzása, szempontjai:

- a tanórákon tanúsított együttműködés,
- a tanulási folyamatba való bekapcsolódás,
- feladattudat,
- feladattartás,
- ismeretek gyakorlati alkalmazása,
- a mentális állapot fejlesztésében való aktivitás.

A tanulók teljesítményéről adott visszajelzések formái intézményünkben.

- szimbólumok
- szóbeli (személyes) értékelés
- metakommunikatív eszközökkel
- pontértékek
- százaléértékek
- numerikus (osztályzat, érdemjegy)
- szöveges értékelés
- szöveges minősítés

Szimbólumok alkalmazása

- Főként a tanulásban akadályozott tanulók alsó szakaszában, az értelmileg akadályozottak iskolatípusában az alsó és középső szakaszban, valamint a fejlesztő nevelés, oktatás területén használjuk (pl.: pontozás, csillag, dicsérő kártyák, szimbolikus jelek, képek) elsősorban a formatív értékelési típusnál.

Személyes, szóbeli értékelés

- A tanítási órákon, ahol a tanár folyamatosan megerősít, korrigál, segít, tanácsot ad...
- A tanítási órákon kívüli lehetőségeket is meg kell ragadni.
- Az osztályfőnök az osztályban tanító tanárok és nevelőtanárok véleményét is közvetíti a magatartás és szorgalom értékelésekor.
- Az iskola által szervezett programok értékelésekor (kirándulás, színházlátogatás, műsorok, vetélkedők, stb.).
- A tantestület előtt (szélsőséges esetek).
- Az intézményvezető, intézményegység-vezető vagy intézményvezető-helyettesek által (kiemelkedő eredmények illetve fegyelmi vétségek).

Metakommunikatív formában történő értékelés

- A szociális értékelés egyik típusa, amikor a tanulók teljesítményéről, magatartásáról, viselkedéséről gesztusokkal, mimikával és egyéb nem verbális jelekkel (pl.: simogatás) adunk visszajelzést. Ezeknek ösztönző szerepe főként a TAI alsó szakaszában, az ÉAI-ban az alapfokú oktatásban, valamint a fejlesztő nevelés, oktatásban résztvevőknél jelentős.

Pontértékek, százaléértékek

- A diagnosztikus és szummatív értékeléstípusoknál ajánlott az alkalmazása a TAI 7-8. évfolyamán, valamint az előkészítő szakiskolában.

Szöveges minősítés és értékelés alkalmazási területei

- 1. évfolyamban, és a 2. évfolyam első félévéig mindkét iskolatípusban (TAI, ÉAI az alapfokú oktatás keretében).

- ÉAI tanulóinál, akik a kultúrtechnikai tantárgyak (olvasás-írás elemei, számolás-mérés elemei) követelményeit nem tudják teljesíteni, fejlesztésük egyéni haladási tempó figyelembe vételével történik.
- Azoknál a tanulóknál minden évfolyamon, akik tantárgyak, tananyagrészek követelményeinek teljesítése alól mentesítve vannak (pl.: diszgráfia, diszkalkulia).
- A fejlesztő nevelés, oktatásban résztvevő tanulók esetén valamennyi fejlesztő szakaszban.

A szöveges minősítés kategóriái

A szöveges minősítés kategóriái 1. évfolyamban, és a 2. évfolyam első félévéig:

Kiválóan teljesített	(kt)	A tantervi követelményeknek megbízhatóan eleget tesz, az elsajátított ismereteket alkalmazni képes, és az adott tantárgyban egyenletesen kimagasló teljesítményt nyújt.
Jól teljesített	(jt)	A tantervi követelményeknek megbízhatóan, kevés hibával tesz eleget, apró bizonytalanságai vannak. Hibáit képes önállóan javítani.
Megfelelően teljesített	(mt)	A tanuló ismeretei bizonytalanok, pontatlanok, gyakran hibázik. Sokszor szorul segítségre, kevésbé tud önállóan dolgozni.
Felzárkóztatásra szorul	(fsz)	Jelentős hiányosságok mutatkoznak a műveltségi terület, ill. a tantárgy egyes témaköreinek elsajátításában, ill. a lemaradás részképesség kiesés vagy gyengeség miatt áll fenn. Feladatait csak segítséggel, állandó irányítás és visszacsatolás mellett tudja megoldani. A továbbhaladáshoz szükséges minimális ismeretekkel rendelkezik, jelentős a lemaradása a tantervi követelményekben. Önálló feladatvégzésre csak a legegyszerűbb esetekben képes.

A szöveges minősítés kategóriái

Szöveges értékelés

A szöveges értékelés összeállításánál a következő szempontokat kell figyelembe venni:

- szociális képességek, magatartási, viselkedési szokások alakulását,
- tanuláshoz, munkához való viszonyt, erőfeszítést,
- cselekvőképességet, pszichomotoros fejlődést,
- tanult ismeretek alkalmazásának képességét, az alapkészségek és képességek működőképességét,
- tantárgyi követelmények teljesítését,
- a tanuló egyéni értékeinek sajátosságait, önmagához, előző teljesítményéhez mért fejlődés mértékét,
- adjon információt a pedagógusnak a helyzetfelméréshez, az egyén tanulási folyamatának tervezéséhez, a fejlődési,
- hiányok, a különböző okból létrejött hátrányok kompenzálásához (diagnosztizálásához),
- segítsen a szülőknek, a tanulóknak, s mindenkinek, aki a gyermek fejlesztésében részt vesz, gyakorlati következtetéseket levonni a tanuló fejlődése érdekében,
- az értékelőlapoknál a kész megfogalmazások közül választások mellett lehetőséget kell biztosítani, hogy a pedagógusok önállóan is megfogalmazhassák értékelésüket a tanulóra vonatkozóan,
- az alkalmazható tantárgyi értékelőlapokat a munkaközösségek hagyják jóvá.

Numerikus értékelés (osztályzat, érdemjegy)

A 2. évfolyam második félévétől kezdődően, numerikus értékelést alkalmazunk a köznevelési törvényben szabályozott ötfokozatú skála szerint a következő módon:

- jeles (5),
- jó (4)
- közepes (3),
- elégséges (2),
- elégtelen (1).

A magyar nyelv és irodalom tantárgy értékelése:

- a magyar nyelv és irodalom tantárgyat egy jeggyel értékeljükértékeljük.

Magyar nyelv tevékenységek:

- írás, helyesírás, anyanyelvismeret.

Magyar irodalom tevékenységek körei:

- beszédművelés, kommunikáció, illem, olvasás, szövegértés,
- irodalmi ismeretek,
- szövegalkotás,
- önművelés.

Az egyes modulok értékelése, minősítése:

Tantárgyi integrációban megjelenő modulokat a tantárgyak egy-egy témaköreként kezeljük –, értékeléskor nem kapnak prioritást – az adott tantárgy értékelési, minősítési kritériumai alapján értékeljük. Az önálló modul esetében a tanuló részt vett minősítést kap. A természetismert tantárgy területeit - biológia, kémia, fizika - egy jeggyel értékeljük.

A tanulók teljesítményéről adott információk

A tantárgyat tanító pedagógusok minden tanév kezdetén a tantárgy követelményrendszerének ismertetése mellett nyilvánosságra hozzák a tantárgy sajátos értékelési rendszerét, a mulasztások következményeit a pótlás és javítás lehetőségeit.

Tanév közben adott információk:

- szöveges értékelés folyamatosan megjelenik a tanulók füzeiben,
- szöveges minősítés, numerikus értékelés (érdemjegy) havonta a naplóban, tájékoztató füzetben, ellenőrző könyvben,
- szóbeli tájékoztatás (szülői értekezlet, fogadó órák...).

Félévkor:

- szöveges minősítés (összegző minősítés) és numerikus értékelés (osztályzat) ellenőrző könyvben és a tájékoztató füzetben
- szöveges értékelés 1. évfolyamon, és a 2. évfolyam első félévéig az osztálynaplóban, tájékoztató füzetben.

Tanév végén:

- bizonyítványban szöveges minősítés és numerikus értékelés

- szöveges értékelés 1. évfolyamban, és a 2. évfolyam első félévéig az osztálynaplóban, bizonyítvány pótlapon.
- numerikus értékelés a 2. évfolyam tanév végén

Átváltás szabályai

Amennyiben intézményünkbe olyan tanuló érkezik, hogy előző iskolájában a numerikus értékelést alkalmazták, az osztályzatok, érdemjegyek a következő szöveges minősítési kategóriának felelnek meg:

- Kiválóan teljesített - jeles (5)
- Jól teljesített - jó (4)
- Megfelelően teljesített - közepes (3)
- Felzárkóztatásra szorul - elégséges (2)

A tantárgyak tevékenységekére adott szöveges minősítéseket a fentiek alapján numerikus értékekre váltjuk, s átlagot számítunk.

A tanulók teljesítményéről adott információk a készségfejlesztő iskolában

Az értékelés célja a tanulók folyamatos motiválása. Az értékelés alapjának tekintjük a tanuló önmagához képest történő fejlődésének mértékét.

Félévkor: érdemjeggyel, saját fejlesztésű szöveges tájékoztatással.

Tanév végén: érdemjeggyel, saját fejlesztésű szöveges tájékoztatással. évente P.A.C. mérőeszközös méréssel.

Numerikus értékelés a fejlesztő nevelésben, oktatásban résztvevő tanulókat nem érinti.

12. MAGATARTÁS ÉS SZORGALOM ÉRTÉKELÉSÉNEK ÉS MINŐSÍTÉSÉNEK KÖVETELMÉNYEI ÉS FORMÁI

Alapelvek:

- Segítse az iskola nevelési és oktatási céljainak elérését.

- Segítse a tanulók önismeretének fejlődését, adjon lehetőséget az önnevelésre.
- Mindig személyre szabott legyen.
- Az értékelés általában az iskolai tevékenységre vonatkozzon.

Az értékelés módja:

Az osztályfőnök összegzi az osztály és a kollégák javaslatait. Lényeges különbségek esetén – különösen problémás esetekben – megvitatják azokat. Végleges döntést az osztályfőnök hoz. Ha nem sikerül közös minősítést kialakítani, az osztályfőnök az osztályozó konferencia segítségét kérheti.

Intézményünkben a szöveges értékelés tartalmazza a magatartás és szorgalom minősítését olyan szempontból, hogy értékeli a tanuló másokhoz, a tanuláshoz és az eszközhöz való viszonyát.

Magatartás és szorgalom minősítése:

magatartás	példás (5)	jó (4)	változó (3)	rossz (2)
munkában való részvétel	aktív kezdeményező élen jár	aktívan részt vesz	közömbös, vonakodva vesz részt	édektelen
közösséghez, társakhoz való viszony	pozitív, könnyen beilleszkedik, és mások beilleszkedését is segíti, gondos, segítőkész, toleráns, nagyfokú felelősségérzet jellemzi	megfelelő, segítőkész, nyitott, udvarias	ingadozó, hullámzó, közömbös, kiszámíthatatlan	negatív, a közösséget bomlasztja, társait zavarja, gátló, rossz irányba befolyásoló, visszahúzóóó
felnőttekhez való viszonya	tisztelettudó, illemtudó, udvarias, figyelmes, tapintatos	udvarias, néha kívánni valót hagy maga után	gyakran tiszteletlen, nyegle, udvariatlan	tiszteletlen, durva, goromba, agresszív

magatartás	példás (5)	jó (4)	változó (3)	rossz (2)
beszédkultúra	kultúrált, értelmes, kifogástalan	kevés javítani valót hagy maga után	udvariatlan,	durva, goromba., tiszteletlen
hiányzás, késés	igazolatlanul nem hiányzik	igazolatlan mulasztása minimális, töle kívülálló okokból adódik	gyakran hiányzik igazolatlanul, késik a tanítási órákról	rendszeresen, szándékosan hiányzik igazolatlanul, órákra késve érkezik
környezet rendben tartása	rendben tartja és másokat is erre ösztönöz	saját környezetét rendben tartja	gyakran figyelmeztetni kell környezete rendben tartására	rendetlen
konfliktuskezelés	kiemelkedő	jó	változó	kialakulatlan
önismeret, belső harmónia, önnevelés	fogyatékoságával tisztában van, önmaga megismerésére törekszik, ismeri saját hibáit, hiányosságait és megpróbálja azt kijavítani. Kitűzött céljait megpróbálja megvalósítani	önmaga megismerésére törekszik, kitűzött céljait maradék nélkül nem tudja megvalósítani	önmaga megismerésére törekszik, céljai közül keveset tud megvalósítani, ritkán igyekezet is tapasztalható hibái javítására	önismerete irreális, kritikátlan, nincsenek céljai, viselkedése nem tükröz belső harmóniát
házi rend betartása	betartja és annak betartására ösztönöz	betartja	részben tartja be	súlyosan, többször is megsérti

szorgalom	példás (5)	jó (4)	változó (3)	hanyag (2)
-----------	------------	--------	-------------	------------

tanulmányi munka	igényes, pontos, kifogástalan	rendszeres megbízható	rendszeretlen, pontatlan, ingadozó, közönyös	hanyag, megbízhatatlan, igénytelen
érdeklődés, figyelem	sokirányú, kitartó, figyelmes, aktív	érdeklődő, általában figyelmes	ingadozó, de aktivizálható	figyelmetlen, szétszórt, érdektelen
feladattudat, munkavégzés	kitartó, pontos, önálló, megbízható, jó idő és munkabeosztás	rendszeres, időnként ösztönzésre szorul, megfelelő idő és munkabeosztás	rendszeretlen, bizonytalan, pontatlan, nem megfelelő idő és munkabeosztás	megbízhatatlan, lusta, pontatlan, rossz idő és munkabeosztás
feladatvállalás	kötelességtudó, szívesen, örömmel vállalja a feladatokat	kötelességtudó, esetenként vállal feladatot	megbízhatatlan, ritkán vállal feladatokat	feladatait nem végzi el, a feladathelyzetből gyakran kilép
önállóság	önálló	kevés segítséget igényel	ösztönzésre szorul, önállótlán	önállótlán, közönyös
felszerelés	hiánytalan	ritkán hiányos	többnyire hiányos	legtöbbször hiányos

A 4. évfolyamtól az osztálynaplóban a magatartás és szorgalom minősítése számjeggyel történik.

ÉAI: A tagozat specialitásából adódóan a szorgalmat nem értékeli.

13. AZ ISKOLA MAGASABB ÉVFOLYAMÁBA LÉPÉS FELTÉTELEI

13.1. Tanulásban akadályozott tanulók iskolatípusa (TAI)

A tanulásban akadályozott tanulók iskolai nevelése a számukra szervezett iskolatípusban az általános műveltséget megalapozó pedagógiai szakaszban történik. A köznevelési törvény előírásait alkalmazva, a sajátos nevelési igényű tanulók **iskolai** oktatásának irányelveiben foglaltakat figyelembe véve, valamint

tanítványaink pszichikus sajátosságaira építve az általános műveltséget megalapozó pedagógiai szakaszt a következő módon tagoljuk:

Alapfokú nevelés-oktatás szakasza:

- 1-4. évfolyam – alsó tagozat
- 5-8. évfolyam – felső tagozat

A magasabb évfolyamba lépés elkészítéseinek szabályozásánál – a törvényi előírások alkalmazása mellett – ezeket kell figyelembe venni.

Az iskola magasabb évfolyamába léphet a tanuló a következő feltételek mellett:

- 1. évfolyamon az a tanuló is, aki az adott tantárgy követelményeit nem tudta teljesíteni, a szóveges értékeléskor a nem felelt meg minősítést kapja,
- ha eredményes osztályozó vizsgát tett,
- az a tanuló, aki bizonyos tantárgy(ak), tananyagrészek követelményeinek teljesítése alól – szakértői bizottság javaslatára igazgatói határozattal – mentesítve van,
- a modulrendszerű oktatás esetén, ha a modul önálló tantárgyként szerepel és teljesítményéért „részt vett” szóveges minősítést kapott,
- az a tanuló, aki az osztály átlagához viszonyítva kiugró teljesítményt nyújt – de a többségi iskolába való visszahelyezése nem indokolt –, tanév közben eredményes „évnyerő” osztályozó vizsgát tesz,
- a Egyéni munkarenddel haladó tanulók továbbhaladása osztályozó vizsgával történik, melyet a félévi és a tanév végi értékelések lezárása előtt bonyolítunk. Ezeket a tanulókat nem értékeljük magatartásból, szorgalomból és a készségtárgyakból.

A magasabb évfolyamba lépést, az eredményes továbbhaladást biztosító pedagógiai megsegítések:

- A gyengén felelt meg minősítést kapott tanulók megsegítése terápiás célú rehabilitációs eljárásokkal, egyéni foglalkozásokkal valósul meg.
- Az első évfolyamon meghosszabbított időkeret biztosítása („kéttanéves” első osztály), az első évfolyamon előkészítő jellegű lesz.
- Differenciált tanulásszervezés, egyéni vonatkozású, normaorientált értékelés alkalmazása.

A magasabb évfolyamba lépést befolyásoló egyéb tényezők:

- Abban az esetben utasítható évfolyamismétlésre a tanuló, ha a tanulmányi követelményeket az iskolából való igazolt és igazolatlan mulasztása miatt nem tudta teljesíteni.
- Mulasztásoknál csak azt nem lehet minősíteni, akinél a hiányzás meghaladta a 250 órát, vagy a tantárgyi éves órakeret 30 %-át.
- Aki a mulasztása miatt nem értékelhető, de az igazolt hiányzások aránya a több, osztályozó vizsga lehetőségét kell biztosítani.
- A szülő kérésére engedélyezni kell az évfolyamismétlést.
- A tanuló részére engedélyezhető az iskola bármely évfolyamának megismétlése abban az esetben is, ha egyébként a teljesítménye alapján a felsőbb évfolyamba léphetne. Az engedély megadásáról a szülő kérésére, a nevelőtestület javaslatára, az igazgató dönt.
- Saját iskolatípusában nem léphet magasabb évfolyamba az a tanuló, akinél a szakértői bizottság javasolja, hogy tanulmányait az értelmileg akadályozott tanulók iskolatípusban folytassa.

13.2. Értelmileg akadályozottak iskolatípusa (ÉAI)

Az értelmileg akadályozott (középsúlyos értelmi fogyatékos) tanulók iskolatípusában is a gyógypedagógiai iskoláztatás az általános műveltséget megalapozó pedagógiai szakaszban történik. Az értelmileg akadályozott tanulók sajátos nevelési szükségletét figyelembe véve, a köznevelési törvény általános szabályozását alkalmazva, az általános műveltséget megalapozó pedagógiai szakaszt a következő módon tagoljuk:

Alapfokú nevelés-oktatás szakasza:

- 1-4. évfolyam – alsó tagozat
- 5-8. évfolyam – felső tagozat

Középfokú nevelés-oktatás szakasza:

- 9-10. évfolyam - közismereti évfolyamok
- 11-12. évfolyam gyakorlati képzés szakasza

A magasabb évfolyamba lépés feltételeinek szabályozásánál a TAI-ban megfogalmazott általános elvek itt is alkalmazásra kerülnek.

Sajátosságok:

- Az ÉAI-ban alapelveként fogalmazzuk meg az automatikus továbbhaladást. Ettől – egyedi elbírálás alapján – az osztályfőnök javaslatára, az indokok szakmai szempontú mérlegelésével, nevelőtestületi döntéssel lehet csak eltérni (pl.: hosszan tartó betegség miatti mulasztás)
- Magasabb évfolyamba léphet fejlesztő, megszilárdító, felkészítő szakaszban az a tanuló is, aki a kultúrtechnikai tantárgyak követelményeit nem tudja teljesíteni, a csoport nagytöbbségével nem képes együtt haladni. Ő egyéni vagy kiscsoportos formában, vagy csoporton belüli differenciált foglalkoztatás keretében, egyéni fejlesztési terv alkalmazásával kapja meg az állapotához igazodó fejlesztést.
- Nem léphet magasabb évfolyamba az a tanuló, akit a szakértői bizottság, fejlesztő felkészítésre (képzési kötelezettség) javasolt.

13.3. Súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek

A súlyos és halmozott fogyatékos az egész élet során fennálló állapot. Az érintettek tevékenységükben erősen akadályozottak és társadalmi részvételükben jelentősen korlátozottak. A súlyosan, halmozottan sérült tanulók speciális segítséget igényelnek szükségleteik kielégítéséhez, egészségük megtartásához és a társadalmi életben való aktív részvételükhöz. Egész életükben a környezet fokozott mértékű és folyamatos komplex segítségére és támogatására utaltak.

A tanulók csoportba sorolása, továbbhaladása a következő elvek alapján történik:

- a tanítás évfolyamokra nem tagolható, de a tanítási évhez igazodik,
- a tanulók a sajátos nevelési igényük, fejlettségük, életkoruk alapján kerülnek csoportokba,
- a tanulókkal foglalkozó szakmai team minden félévben és tanév végén értékelést készít a gyermek egyéni fejlődéséről,
- a tanuló fejlődését szövegesen értékeli, mely értékelés tartalmazza az egyes fejlesztési területen elért eredményeket, a felmerülő nehézségeket, és az egyénre szabott fejlesztési tervhez szükséges javaslatokat,
- az értékelés a fejlesztő nevelés-oktatás munkaközössége által készített egyéni értékelési lapokkal szöveges formában történik.

- a tanév végi értékelés egyben a tanuló bizonyítványaként is szolgál, melynek egyik példánya a haladási naplóhoz csatolandó, másik példányát a szülő kapja.

A pedagógiai munka tervezése:

- a pedagógiai diagnosztika a súlyosan halmozottan fogyatékos tanulók esetében nem egyszeri vizsgálatot, hanem folyamat diagnosztikát jelent,
- az alapos információk megszerzéséhez az egyéni nevelési-oktatási terv elkészítéséhez a célok, feladatok meghatározásához a gyerek 8-12 hetes megfigyelése szükséges,
- a felvételi pedagógiai vélemény a félévi és év végi értékelés elkészítésének alapjául szolgál, a kiindulási helyzethez viszonyítva tartalmazza a változásokat és alapot ad a hosszú távú célkitűzések megfogalmazásához,
- a hosszú távú tervezés komplex és általános célkitűzéseket tartalmaz, alkalmazkodva a gyermek képességeihez, szükségleteihez,
- az egyéni fejlesztési terv a gyermek pedagógiai diagnózisának eredményeiből, az individuális célkitűzésekből, valamint az alkalmazandó speciális didaktikai lépések konkrét megfogalmazásából áll,
- az egyéni fejlesztési terv szoros összhangban áll a csoport számára kidolgozott éves és heti tervvel, csupán a módszerek és eszközök tekintetében jelennek meg eltérések.
- a pedagógiai véleményt célszerű minden tanév kezdetén kiegészíteni, hogy a tanuló fejlődése következtében megváltozott kiindulási helyzet alapján kerüljön sor az adott tanévre vonatkozó célkitűzések meghatározására.

14. AZ INTÉZMÉNYI VIZSGÁK RENDJE

Az intézményben tanuló diákok részére a következő vizsgákat szervezzük:

Osztályozó vizsga azoknak a tanulóknak:

- akik tankötelezettségüket Egyéni munkarenddel haladó tanulóként teljesítik,
- akiknek engedélyezték, hogy egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményeinek egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget,
- akiket iskolai hiányzásuk miatt a nevelőtestület osztályozó vizsgára javasol.

Az osztályozó vizsga előre meghirdetett időpontban tartható. Célja a tanuló félévi és év végi osztályzatának megállapítása.

Javítóvizsga azoknak a tanulóknak:

- akik a tanév végén- legfeljebb három tantárgyból- elégtelen osztályzatot kaptak,
- akik az osztályozó vizsgán nem jelentek meg, arról elkéstek, vagy engedély nélkül távoztak.

A javítóvizsga augusztus 15-e és augusztus 31-e közötti időpontban szervezhető.

Az osztályozó és javítóvizsgák pontos időpontjáról a szülőt írásban, ajánlott levél formájában tájékoztatjuk a vizsgát megelőző legalább 10 nappal.

15. A CSOPORTBONTÁSOK ÉS AZ EGYÉB FOGLALKOZÁSOK SZERVEZÉSÉNEK ELVEI

15.1. csoportbontás tanórai tevékenységek során

- A TAI tagozaton csoportbontással kerül megszervezésre a **Technika és tervezés tantárgy** nemek szerinti bontásban a két párhuzamos osztály tanulóiból. Ez a bontás a költségvetést nem befolyásolja, többlet órát a tantárgyfelosztásban nem generál.

Célja a manuális készségek fejlesztése és praktikus ismeretek hatékonyabb elsajátítása érdekében, nemek szerint a tantervnek megfelelően, ugyanakkor a szakiskolai képzésre való felkészülést segítve.

- A KI tagozaton csoportbontásban szervezzük a **Habilitációs célú munkavégzés modult**. A modul a kerettantervben 2 modulra bomlik:

1. Az integrált munkavégzésre képes
2. Az integrált munkavégzésre nem képes tanulók csoportjára

Az adott évfolyam tanulói csoportjait, azok állapotát, egyéni készségeiket és képességeiket mérlegelve, a gyógypedagógusokkal és a szülőkkel történt egyeztetést követően alakítjuk ki.

Amennyiben az évfolyamon kettő osztály is ebben a modulban tanul, akkor a 2 osztály tanulóit osztjuk el, így ez többletórát nem eredményez a tantárgyfelosztásban

Amennyiben csak egy osztály tanul az adott évfolyamon, akkor azt vesszük figyelembe, hogy milyen képességű tanulók alkotják az osztály zömét és csak azt a modult vezetjük be, mely a többség képességeihez igazodik.

Így mindkét esetben eleget teszünk a minimális osztálylétszámok megfélelésének.

15.2. Tanórán kívüli tevékenységek

- Az általános iskolai tanulóink részt vesznek a napközis foglalkozásokon. Távozás a délutáni foglalkozásokról csak igazgatói határozat alapján lehetséges állandó jelleggel, mely a szülő által írt kérvény és indoklás alapján születik meg.
- Kollégiumunk tanulói iskolai életüket a székhely intézményében töltik, bekapcsolódva a délutáni foglalkozásokba a kollégiumi programokba.
- Készségfejlesztő iskolás tanulók számára nincs délutáni napközi. Heti óraszámuk alapján tanóráik max 15 óráig tartanak. Az iskola a dolgozó szülők támogatására ügyeletet biztosít számukra gyógypedagógiai asszisztens felügyelete mellett a tanórákat követő időre. A diákok ez idő alatt bekapcsolódnak az iskola életébe, programjaiba.
- Fejlesztőnevelésben részesülő tanítványaink vagy heti 20 órás csoportos vagy heti 6/8 órás egyéni fejlesztésben részesülnek. A jogszabályi környezet értelmében a foglalkozásokat és ebédeltetést követően a fejlesztő nevelésben részesülő gyerekek távoznak az iskolából.

Azonban a mi iskolánk segíti, támogatja azokat a szülőket, akik próbálnak teljes értékű életet élni, bekapcsolódnak a munka világába. Segítve ezeket a családokat, biztosítjuk számukra gyógypedagógiai asszisztensek közreműködésével a gyermekfelügyeletet 16 óráig.

Délutáni tanulási tevékenység:

Ezek a tevékenységek a tanítási órán szerzett ismeretek gyakorlását, megszilárdítását szolgálják. Nevelői irányítás mellett készítik el a tanulók a házi feladatukat, készülnek a tanítási órákra. A foglalkozásokon törekszünk felső tagozatos tanulóinknál az önálló ismeretszerzés igényének felkeltésére, az ehhez kapcsolódó tanulási módszerek gyakorlására, alkalmazására.

Egyéni foglalkozások:

Pedagógus irányítása mellett egyéni felzárkóztatásban, tehetséggondozásban részesülnek a tanulók. Az egyéni terápiás beszélgetések és kiscsoportos fejlesztő foglalkozások hozzájárulnak a tanulók harmonikus, kiegyensúlyozott személyiségének kibontakozásához.

A szabadidős tevékenységek feladata az önálló életvitelhez szükséges praktikus ismeretek gyakorlása a mindennapi életben előforduló tevékenységekben (vásárlás, pénzhasználat, közintézményekkel való ismerkedés, stb.). A foglalkozások időbeli ütemezését a tanórán kívüli tevékenységek terve tartalmazza.

Szabadidős tevékenységek

- Iskolán belüli (szakkörök, iskolai sportkör, közösség és személyiség fejlesztő, dramatikus játszóházi foglalkozások mindennapos testnevelés, könyvtári órák, énekkar, tömegsport, játszóház, rendezvények, klubdélután, vetélkedők stb.).
- Iskolán kívüli (mozi- színházlátogatás, kirándulások, vetélkedők, színház, bábszínház, hangverseny, kiállítás, könyvtárlátogatás).

16. TANULÓK FIZIKAI ÁLLAPOTÁNAK MÉRÉSÉHEZ SZÜKSÉGES MÓDSZEREK

16.1. Tanulásban akadályozott tanulók

Dimenzió (terület)	Módszer	Évfolyam							
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Testsúly				x	x	x	x	x	x
Testmagasság		x	x	x	x	x	x	x	x
Egyensúly	Flamingó teszt (I. teszt)				x	x	x	x	x
Hajlékonyság	Ülőhelyzetben előrenyúlás (II. teszt)	x	x	x	x	x	x	x	x
izomerő mérése:									
- törzs ereje	Felülések 30 mp. alatt (III. teszt)	x	x	x	x	x	x	x	x
- robbanékonyság	Helyből távolugrás (IV. teszt)	x	x	x	x	x	x	x	x
- funkcionális erő	Függés hajlított karral (V. teszt)					x	x	x	x
Futási sebesség (gyorsaság)	10 x 5 m-es ingafutás (VI. teszt)	x	x	x	x	x	x	x	x

Kardio respiratorikus állóképesség (állóképességi ingafutás)	20 x 5 m-es pályán (VII. tesz) 5 percig	x	x	x					
	8 percig				x	x	x		
	10 percig							x	x
	12 percig								
Pulzus számolás	A VII-es teszt előtt és után mér!	x	x	x	x	x	x	x	x

16.2.Értelmileg akadályozott tanulók

Dimenzió (terület)	Módszer	Évfolyam							
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Testsúly		x	x	x	x	x	x	x	x
Testmagasság		x	x	x	x	x	x	x	x
Pulzusszám: nyugalmi terhelés		x	x	x	x	x	x	x	x
Egyensúlyozó képesség	Flamingó teszt				x	x	x	x	x
Rugalmasság, mozgáskoordináció	Szökdelés páros lábbal, karikában, megadott időre (30 sec.)			x	x	x	x	x	x
Gyorsaság	Síkfutás időre: 15 méter	x	x						
	20 méter			x	x				
	30 méter					x	x		
	40 méter							x	x
	60 méter								
Robbanékonyság – dinamika (explozív erő)	Helyből távolugrás	x	x	x	x	x	x	x	x
Törzsereő, hasizom állóképessége	Hanyattfekvésből felülés (térdemelés)	x	x	x					
	Hanyattfekvés, kezek tarkón, talp a földön				x	x	x	x	x

Dimenzió (terület)	Módszer	Évfolyam							
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Hátizom ereje, állóképessége	Hason fekvésben törzsemelés, kéz a homlokon (20, 30, 40, 50 sec.)	x	x	x	x	x	x	x	x
Ügyesség, labdabiztonság	Labdapassz falhoz 30 sec-ig: 1 méterről	x	x	x	x	x	x		
	1,5 méterről							x	x
	2 méterről								
Futási sebesség (fürgesség) mérése	10 x 5 méteres ingafutás						x	x	x
Állóképesség, kitartás	Kitartó futás (távolság mérése): 2 perc			x	x				
	3 perc					x	x		
	4 perc							x	x
	5 perc								

17. AZ ISKOLA KÉPZÉSI RENDJE

17.1. Iskolai képzés (Tanulásban akadályozott tanulóknak)

Az alapkú nevelés-oktatás szakaszai

Alsó tagozat (1-4- évfolyam):

- A 4. évfolyamig (1-4. évig) tart. Szolgálja az iskolakészültség megerősítését, a tanuláshoz szükséges alapvető képességek kialakítását, sérült elemi funkciók részleges vagy teljes helyreállítását, a kultúrtechnikák megtanítását, az egyéni, sajátos fejlődési időhöz, ütemhez történő rugalmas alkalmazkodást.

Fejlesztési célok, feladatok, tevékenységek:

- Az óvodás korból, illetve a családi életből való zökkenőmentes átvezetés az iskolai életformára.
- Szokásrendszer kialakítása.
- Igény kialakítása a tevékenység, a rendszeres munka iránt, felkészítés a terhelés növekedésére.
- A pszichés funkciók, mint az érzékelés, észlelés, figyelem, koncentráció, gondolkodás fejlesztése tervszerű gyakorlatokkal.
- Reális énkép megalapozása, az önismeret fejlesztése.
- A közösségi tudat fejlesztése, az érzelmi élet gazdagítása élményadással.
- A kommunikáció fejlesztése - hangsúlyt helyezve a beszédre, a rajzra, a viselkedésre, mint a kommunikáció eszközére.
- Élmények nyújtása az ismeretszerzéshez, a képességfejlesztéshez, a személyiség fejlesztéséhez.
- A személyiség értelmi, érzelmi, akarati oldalának fejlesztése, a személyiségben rejlő pozitív tulajdonságok kiaknázása.
- A szociokulturális hátrányok csökkentése, felzárkóztatás.
- Az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál a szakasz végére a kultúrtechnikák (írás, olvasás, matematikai alapl műveletek) eszközszintű elsajátíttatása.
- A mind önállóbb feladatvégzésre, majd a tanulási technikák megismertetésével az önálló tanulásra való felkészítés.
- Az iskolai hagyomány és szokásrend értelmezése, megértése - együttműködés a társakkal, a pedagógussal - például a teremrend, a tanszerek rendje, saját felszerelés elhelyezésének rendje, sorakozások, a tanórai megnyilvánulások, a közös étkezések, óráközi szünetek, a szabadidős foglalkozások terén.
- A pozitív szokásrend megerősítése az önellátásban, az öltözködésben, az elemi tisztálkodásban (kézmosás, fogmosás), a WC használatának elemi szabályai, következetes betartása, működtetése.
- A felelősi rend értelmeztetése, a felelősi munka elvégzése, a saját, a társak tulajdonának, felszerelésének óvása, tiszteletben tartása.
- Az érzelmi kötődések, odafordulás, elfogadás, szeretet kimutatása a tanulók formálásának fontos eszköze.
- A gyakorlást összekötjük az egyén képességeinek legmegfelelőbb feladattal, tevékenységgel.
- A nagyobb önállóság, a visszajelzések, a korrigálások, a megerősítések dominanciája jellemzi ezt a szakaszt.

Felső tagozat (5-8. évfolyam):

- Ebben a pedagógiai szakaszban a kognitív funkciók fejlesztése, az ismeretbővítés, rendszerezés, az egyes tanulmányterületek felé történő kitekintés, a pályaválasztásra, az önálló életvezetésre való felkészítés kerül előtérbe.

Fejlesztési célok, feladatok:

Az alsó tagozat céljai továbbra is áthatják az iskolai tevékenységet, de tartalomban és mennyiségben követik a tanulók életkori sajátosságait, fejlettségét, a terhelhetőséget, az elvárható tudást.

Kiemelt területként kezeljük:

- a szocializáltsági, a neveltségi mutatók erősítését,
- az egészségmegőrző attitűd kialakítását,
- a tanulást az egész személyiség fejlődése, fejlesztése érdekében,
- a kommunikációs nevelést,
- a természet- és környezettudatos magatartásformákat.

17.2. Iskolai képzés (Értelmileg akadályozott tanulóknak)

Alsó tagozat: (1-4. évfolyam)

- Azoknak a képességeknek (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, együttműködés, időbeli, térbeli tájékozódás), szokásrendszereknek a kialakítása történik, amelyek ebben az iskolatípusban történő fejlesztéshez elengedhetetlenek.

Felső tagozat: (5-8. évfolyam)

- A valóság megismeréséhez szükséges ismeretek, technikák elsajátítása. Foglalkozási és kooperatív képességek kialakítása valósul meg.
- Ismeretek bővítése, alapvető kultúrtechnikai ismeretek elsajátítása egyszerű szociális kapcsolatokban. Elemi kultúrtechnikai ismeretek szintje szerinti differenciálás lehetősége. Életgyakorlati jellegű tevékenységek, életvezetést segítő technikák alkalmazása.

17.3. Középfokú beiskolázás- Készségfejlesztő iskola (9-12. évfolyam)

Középsúlyos értelmi fogyatékos (értelmileg akadályozott) tanulók készségfejlesztő iskolai képzésbe kapcsolódhatnak be 9-12. évfolyamokon, mely az életkezdéshez, a munkába állást elősegítő egyszerű munkafolyamatok elsajátításához kapnak segítséget. Idegen nyelvet ezen a tagozaton nem tanítunk.

A képzésbe csak a tanulási képességet vizsgáló szakértői bizottság javaslata alapján kerülhetnek a tanulók, a felvételi a tanulmányi eredmények alapján történik.

Készségfejlesztő iskola, közismereti évfolyamai:

- Kétéves időtartamú (9-10. évfolyam).

Az általános iskolai nevelés-oktatás koncepcionális folytatása. A nevelés-oktatás célja az általános iskolában elsajátított életkezdéshez, pályaválasztáshoz kapcsolódó ismeretek megerősítése, a gyengébb vagy sérült funkciók fejlesztése, kompenzálása, a felnőtt életben elérhető munkatevékenységek iránti motiváció felkeltése, a gyakorlati tevékenységek elsajátításához szükséges kompetenciák, magatartásformák kialakítása, a gyakorlati képzés sikerének megalapozása.

Készségfejlesztő iskola gyakorlati évfolyamai:

Kétéves időtartamú (11-12. évfolyam).

A gyakorlati tevékenységek elméleti ismereteit, alapjait a gyakorlatban, folyamatos bemutatás, ismétlés, gyakorlás keretében sajátítják el a tanulók. Törekszünk az egyéni különbségekből, sajátos nevelési igényből adódó tevékenységválasztásra és az egyéni életutak alakulásában szerepet játszó lehetőségek minél teljesebb körű felismertetésére és elfogadására. Kiemelt figyelmet fordítunk a munkavégzéshez szükséges szociális készségek, kommunikáció, a közösségi magatartás, a kölcsönös segítség, a csapatszellem fejlesztésére.

A készségfejlesztő iskola készségfejlesztő kerettanterve alapján oktatott moduljaink

- Agyagtárgy készítő modul heti 8 óra
- Háztartástan – életvitel modul heti 8 óra
- Kisegítő takarító modul heti 12 óra
- Papírtermék készítő modul heti 12 óra
- Szövött-tárgy készítő modul heti 8 óra

- Textil- és fonalmentő modul heti 8 óra
- Habilitációs munkavégzésre képes modul heti 4 óra
- Habilitációs munkavégzésre nem képes modul 4 óra

A készségfejlesztő kerettanterv moduljainak sikeres elvégzése rész-szakképzettséget, illetve szakképzettséget nem tanúsít.

A készségfejlesztő iskola sikeresen teljesített gyakorlati évfolyamai eltérő készségfejlesztő kerettantervek szerinti oktatással megismételhetők. Készségfejlesztő iskolai tanulóink 23 éves korukig vehetnek részt intézményünkben a nevelés, oktatásban.

17.4. Fejlesztő nevelés, oktatás (iskola) halmozott fogyatékos tanulóknak

A fejlesztő nevelés, oktatás, a tanulók sajátos fizikai és mentális állapota miatt nem hagyományos évfolyamokon valósul meg. A képzés, a tanulók állapotának figyelembe vételével a következő szakaszokban történik.

- Bevezető szakasz: 6-9 éves súlyosan és halmozottan sérült tanulók készség – és képességfejlesztésének kezdeti szakasza, a természet és társadalmi környezet megtapasztalása.
- Alapozó szakasz: 10-14 éves súlyosan és halmozottan sérült tanulók számára a szűkebb-tágabb környezet megismertetése során önálló cselekvésre ösztönzi a tanulókat, amely elősegíti a megismerő funkciók fejlődését.
- Fejlesztő szakasz: 15-23 éves súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók részére a megszerzett tapasztalatok, a koncentrikusan bővülő ismeretanyag beépül a tanulók mindennapjaiba, és így aktív részeseivé válnak a világnak.

Fejlesztési célok, alapelvek:

- a tanulás és tanítás kezdeti lépéseinek, a tanulók legalapvetőbb szintű megnyilvánulásainak értelmes közlésként való felfogása és értelmezése,
- a fejlesztő nevelés-oktatás keretében, a közösségi nevelés mellett kiemelt hangsúlyt kapjon az egyéni fejlesztés, törekedve azonban a kortárskapcsolatok kihasználására a szocializációs folyamatban
- a tanulók és a pedagógusok közötti kapcsolat fokozatos alakítása,

- a fejlesztő nevelést-oktatást áthatja a kommunikatív megközelítés, kommunikációs lehetőségek feltárása, kiaknázása,
- hétköznapi cselekvésekre alapozottság,
- a tanulás része és színtere az alapszükségletek kielégítése (önkiszolgálás, étkezés-terápia).
- képességekhez mért lehető legmagasabb szintű társadalmi beilleszkedés elősegítése
- speciális, átfogó, egymást kiegészítő fejlesztő, támogató, valamint gondozó eljárások, komplex pedagógiai szolgáltatások megvalósítása
- fogyatékos tanulókkal foglalkozó valamennyi személy (szülők, pedagógusok, segítők, egyéb teamtagok stb.) folyamatos információ- és tapasztalatcseréjére, együttműködése

17.5. Utazó gyógypedagógiai ellátás

Intézményünk a 2009/2010-es tanévtől biztosítja az utazó gyógypedagógiai szolgáltatást. A 2013/2014-es tanévtől ellátottaink köre bővült, ami így már nemcsak a város integrációjában, részt vevő közoktatási intézményeket jelenti, hanem a Debreceni Tankerülethez tartozó vidéki középiskolákat is. Célunk az, hogy humánerőforrásunkat a legjobban kihasználva biztosítsuk az intézmények által jelzett igények teljesítését. A hálózat működtetése, fejlesztése, javítása napjainkban is folyamatos.

Az utazó gyógypedagógusi munka jellemzői

Helyszín, célcsoport, feltételek

Helyszín:

- az integrációban részt vevő városi többségi óvodák, valamint a Debreceni Tankerületi Központ fenntartásában lévő általános iskolák helyszínen történő ellátása,
- szakgimnázium és gimnázium részére a székhelyintézményben történő ellátás.

Célcsoport:

- sajátos nevelési igényű gyerekek óvodás kortól a tankötelezettség végéig, kiknek ellátási jogosultságát a szakértői és rehabilitációs bizottságok határozták meg.

A tárgyi feltételek

(biztosításában szerepet vállal mindkét intézmény)

- fejlesztőszoba, melyet a többségi intézmény biztosít
- fejlesztő eszközök (elsősorban a módszertani intézmény eszköztárából állítják össze az utazó gyógypedagógusok, és viszik magukkal az adott foglalkozásra)

Az ellátás jellemzői

Formája:

- egyéni foglalkozás
- mikrocsoportos foglalkozás

A gyógypedagógus feladatai az együttnevelés során

A gyermekkel való foglalkozás

- a gyermek megfigyelése aktív hospitálás keretében,
- az egyes képességterületek aktuális állapotának vizsgálata,
- a gyermek képességstruktúrájának megfelelő módszerek, terápiák, technikák alkalmazása a foglalkozásokon (a fejletlen vagy sérült funkciók korrigálása az ép funkciókra támaszkodva),
- szükség szerint a speciális segédeszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása,
- az egyéni sikereket elősegítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése,
- a gyermek/tanuló haladásának figyelemmel kísérése.

A többségi intézmények pedagógusaival való kapcsolattartás

- a pedagógusok felkészítése a sajátos nevelési igényű gyerekek fogadására, befogadására (inkluzív pedagógia),
- a kapcsolattartás során arra törekszünk, hogy elősegítsük az inkluzív szemléletmód kialakulását, amely a tanulási folyamatokban minden gyerek közreműködő részvételét egyéni képességének és fejlődési ütemének megfelelően biztosítja,
- segítségnyújtás a szakvélemény, diagnózis értelmezésében,
- javaslattevés a gyermek/tanuló egyéni igényeihez szükséges környezet kialakítására,
- segítségnyújtás a tanuláshoz szükséges speciális eszközök kiválasztásában, tájékoztatás ezek beszerzési lehetőségeiről,
- segítségnyújtás az év eleji diagnosztikus mérések előkészítésében, a tantárgyi mérések összeállításában,
- segítségnyújtás a sajátos nevelési igényű tanulók szükségleteihez igazodó egyéni tanmenet készítéséhez, illetve a harmonizált tanmenetek összeállításához,

- módszertani segítségnyújtás,
- részvétel a gyermek/tanuló részeredményeinek értékelésében, szükség esetén javaslattétel további vizsgálatra,
- szakmai előadások megtartása a többségi intézmények által kiválasztott témában,
- horizontális tanulás intézmények között-ahol törekszünk az új oktatási formák befogadtatására és elterjesztésére.

A szülőkkel való kapcsolattartás

- A sajátos nevelési igényű gyermek/tanuló szülei számára tanácsadás
- rendszeres konzultáció a gyermek/tanuló fejlődésével kapcsolatosan
- megbeszélés az otthon végezhető/végzendő gyakorlatokkal kapcsolatban
- segítségnyújtás a speciális eszközök kiválasztásában, beszerzésében

Adminisztrációs feladatok

- egyéni fejlesztési terv készítése,
- egyéni fejlődési lapok betétívének és a munkanaplónak a vezetése,
- konzultációs űrlapok kitöltése,
- kiegészítő pedagógiai vélemény készítése a szakértői és rehabilitációs bizottság vizsgálataihoz,
- részletes tájékoztatás az ellátott gyermekek/tanulók fejlesztéséről, fejlődéséről félévkor és tanév végén, melyet az integráló intézmények vezetői is megkapnak,
- tanulói portfólió készítése, rendszerezése,
- félévi és év végi beszámoló és statisztika készítése.

A munka intézményi folyamatszabályozását az utazó gyógypedagógiai szolgáltatás protokollja tartalmazza, amely leírja az ellátási, szolgáltatási folyamattal kapcsolatos tevékenységek listáját, alapját képezi a szakmai ellenőrzésnek, továbbá célja az ellátás egyenletes színvonalának biztosítása.

18. HAGYOMÁNYOK ÉS TRADÍCIÓK

- Sportversenyek szervezése, lebonyolítása. Első helyezés esetén országos forduló. Több sportágban rendezvény a FODISZ szervezésében.
- Többségi iskolák sportrendezvényein való részvétel meghívásos alapon, esetleg versenyen kívül.
- Városi szintű tömegsport rendezvényeken való részvétel.
- Bárczi – hét

- Karácsonyi ünnepség
- Március 15-i ünnepség
- Tehetségnap
- Filharmónia előadássorozat

18.1. Családi jellegű ünnepek

- Mikulásnap az iskolában és a kollégiumban (felső tagozatosok kisebb ajándékokkal kedveskednek a kisebbeknek, a nagyok egymást ajándékozzák meg).
- Iskolai karácsonyi ünnepség a téli szünet előtti utolsó napon. Az ünnepélyt a diákönkormányzatot segítő tanár közreműködésével az iskola pedagógusai szervezik, műsorral készülnek a gyerekek. A tanulók ajándékozása a szponzorok, magánszemélyek, karitatív szervezetek (Máltai Szeretetszolgálat, Caritas, stb.) segítségével történik. Az adományozók képviselői, az egyházak hitoktatói együtt ünnepelnek a nevelőtestülettel és a tanulókkal.
- Havi rendszerességgel közös esti programok (9-10. évfolyamos fiúk-lányok) klubest, stb.
- Farsang mindkét tagozaton: a nevelőtanárok szervezésében történik. A jelmezbe öltözött gyermekeket felnőtt és gyermekekből álló zsűri értékeli, díjazza. Ezt klubdélután követi tánccal, mulatsággal. A programok tagozatonként külön szerveződik. A szervezésben, levezetésben a szülők is aktívan részt vesznek.
- Anyák napja: mindkét tagozaton műsorral, apróbb ajándékokkal készülnek a gyerekek.
- A rendezvényekre, versenyekre, bemutatókra a gyerekek pedagógus irányításával készülnek fel.
- Az egyházakkal, a hitoktatókkal együttműködünk. Hagyományossá vált az ökumenikus est megrendezése, melyre felekezetre való tekintet nélkül közös foglalkozást tartanak a hitoktatók. Vasárnaponként rendszeresen templomba kísérik a diákotthoni gyerekeket.

18.2. Szakmai rendezvények

- A MAGYE rendezvényein való részvétel a téma figyelembe vételével.
- Intézményi munkaterv alapján megszervezésre kerülő szakmai napok, programok
- Belső tudásmegosztás adott témákban
- mesterpedagógusok mesterprogramjainak megvalósítása intézményi szinten
- Bázisintézményi feladatainkból adódó bemutatóórák, foglalkozások, előadások, műhelymunkák, szakmai megbeszélések

- A Fenntartó által meghirdetett szakmai rendezvények
- Hallgatói gyakorlatok szervezéséhez, lebonyolításához szükséges tájékoztatók
- Aktuális pályázatokhoz kapcsolódó szakmai rendezvények.

18.3. Az iskolai környezet alakításának hagyományai

Az osztálytermek korszerűen felszereltek, minden osztályterem rendelkezik interaktív táblával, panellel. Az osztályteremért felelő pedagógus minden tanév megkezdése előtt gondoskodik a tanterem osztályfokhoz és az ott tanított tantárgyakhoz igazodó berendezéséről, díszítéséről a szükséges eszközök felvételéről (pld: térképek, egyéb oktatást segítő anyagok eszközök).

Az iskola adott közös helyiségek dekorációi megfelelően a gyermekek életkori sajátosságainak kerülnek kialakításra a gyermekek és a pedagógusok közös munkája nyomán igazodva az adott évszakhoz, ünnepkörhöz, témahéthez, aktuálisan meghirdetett versenyhez.

Az iskolakertet és az udvart Háztartástan modul keretei között gondozzák a tanári irányítással tanulóink gondozzák.

18.4 Az iskolai rendezvények hagyományai

18.4.1. Tanulmányi versenyek

- TAI (5-8. osztály) februári házi tanulmányi versenyek, a 6-7. osztályban komplex tanulmányi verseny iskolai csapatának válogatása. Hajdú-Bihar megyei forduló, I. helyezés esetén országos forduló.
- Vöröskeresztes házi verseny, majd városi forduló.
- ÉAI Koncz Dezső tanulmányi verseny házi fordulója, az iskolai csapat válogatása. Forgórendszerben területi forduló Szabolcs-Szatmár-Bereg, Hajdú-Bihar, Jász-Nagykun-Szolnok megye azonos típusú intézményei között. Első helyezés esetén országos forduló.
- Integrált országos szépírási verseny tanulásban akadályozott tanulóknak.
- Háztartástan verseny a készségfejlesztő szakiskola végzős diákjai számára.

18.4.2. Szabadidős tevékenységek

- életvitel és gyakorlati ismeretek tantárgy foglalkozásain készített munkadarabok kiállítása, vására,

- rajz: országos, helyi, iskolai rajzpályázatokon való részvétel,
- ének: kulturális seregszmlén, alapítványi esteken, énekversenyeken való szereplés,
- színjátszás - báb - amatőr színjátszás: találkozók, minősítő versenyeken való részvétel,
- versmondás: házi „Ki mit tud?” házi szavaló versenyek, iskolák közötti szavalóversenyek (pl. nyírbátori Váci Mihály szavalóverseny),
- osztályok bemutató kulturális műsora,
- tematikus hetek.

18.4.3. Sport

- játékos sportvetélkedő megyei és területi szinten társintézmények között,
- Toldi kondi (játékos erőnlétmérő verseny),
- alsó tagozatosak játékos farsangi sportvetélkedője,
- városi szintű tömegsport rendezvényeken való részvétel,
- iskolai szintű Kihívás Napja rendezvények,
- megyei atlétikai és kispályás labdarúgóverseny szervezése, lebonyolítása. Első helyezés esetén országos forduló,
- többségi iskolák sportrendezvényein való részvétel meghívásos alapon, esetleg versenyen kívül,
- több sportágban rendezvény a Speciális Olimpiai Szövetség közreműködésével.
- **Mozdulj Debrecen! iskolai sportfoglalkozások heti 2 óra időtartamban**

18.5. Szervezeti hagyományok

18.5.1. Belső kapcsolatok

A nevelőtestület és tanulóközösség közötti kapcsolatot a diákönkormányzatot segítő pedagógus biztosítja, aki az iskolai hagyományok ápolásainak szervezési feladatait koordinálja a vezetés, a nevelőtestület és a tanulóközösség között.

Tanulói önkormányzat az intézmény jellege, a tanulók értelmi fogyatékosága miatt csak felnőtt irányításával működik.

Osztályközösségekben a megbízatások felelős rendszerben működnek az egész napos nevelés folyamán.

18.5.2. Külső kapcsolatok

Társintézményekkel való kapcsolatunk széles körű, melyeket jellegük szerint az alábbiak szerint csoportosíthatunk:

- szakmai (tapasztalatcsere, továbbképzés, gyógypedagógiai tanfolyam, gyermekvédelmi rehabilitáció),
- családi, társadalmi intézménykapcsolatok,
- társadalmi, civilszervezetek, érdekvédelmi szervezetek (pl.: EFOÉSZ),
- közművelődési hálózat, tömegkommunikációs eszközök,
- közösségi szolgálat biztosítása együttműködési megállapodás alapján a város középiskolás diákjainak,
- egyházi szervezetek,
- szociális szférában működő alapítványok.

19. AZ INTÉZMÉNY ALAPTEVÉKENYSÉGEINEK MEGVALÓSÍTÁSA SORÁN ALKALMAZOTT KERETTANTERVEK:

- Kerettantelvek az enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára 1-8- évfolyam
- Kerettantern a középűyosn értelmi fogyatékos tanulók számára 1-8. évfolyam
- Kerettantern a készségfejlesztő iskolák számára
- A középűyosn értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó készségfejlesztő iskola 9-10. évfolyamának közismereti kerettantern
- A középűyosn értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó készségfejlesztő iskola 11-12. évfolyamának közismereti kerettantern
- 11.4.5.1. Agyagtárgy készítő készségfejlesztő kerettantern
- 11.4.5.4. Habilitációs célú munkavégzés integrált munkavégzésre képes tanulók részére készségfejlesztő kerettantern
- 11.4.5.5. Habilitációs célú munkavégzés integrált munkavégzésre nem képes tanulók részére készségfejlesztő kerettantern
- 11.4.5.6. Háztartástan – életvitel készségfejlesztő kerettantern
- 11.4.5.8. Kert- és parkápoló készségfejlesztő kerettantern
- 11.4.5.10. Kisegítő takarító készségfejlesztő kerettantern
- 11.4.5.15. Papírtermék készítő készségfejlesztő kerettantern
- 11.4.5.16. Szövött-tárgy készítő készségfejlesztő kerettantern
- 11.4.5.17. Textil- és fonalmentő készségfejlesztő kerettantern
- a Kollégiumi nevelés országos alpprogramja

20. SZABADON FELHASZNÁLHATÓ ÓRAKERET FELHASZNÁLÁSA TAGOZATONKÉNT

Kötelező tantárgyak és minimális óraszámok az TAI 1–4. évfolyamon

Tantárgyak	1. évfolyam	2. évfolyam	3. évfolyam	4. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	7+1*	7+1*	6+1*	7+1*
Matematika	4	4	3+1	4
Etika	1	1	1	1
Környezetismeret	-	-	1	1+1*
Énk-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	1

Digitális kultúra	-	-	1	1
Technika és tervezés	1+1*	1+1*	1	1
Testnevelés	5	5	5	5
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2
Rendelkezésre álló órakeret	24	24	24	25

Jelmagyarázat: * a szabadon felhasználható órakeret terhére megnövelt tantárgyi óraszám

Kötelező tantárgyak és minimális óraszámok az TAI 5–8. évfolyamon

Tantárgyak	5. évfolyam	6. évfolyam	7. évfolyam	8. évfolyam	
Magyar nyelv és irodalom	4+1*	4+1*	4	4	
Idegen nyelv	-	-	2	2	
Matematika	4	4	4	4	
Etika	1	1	1	1	
Történelem	2	2	2	1+1*	
Hon- és népismeret	1	-	-	-	
Természettudomány	2	3	5	5	
Állampolgári ismeretek	-	-	-	1	
Ének-zene	2	2	1	1	
Vizuális kultúra	2	2	1	1	
Digitális kultúra	1	1	1	1	
Technika és tervezés	1+1*	1+1*	1+2*	1+1*	
Testnevelés	5	5	5	5	
Osztályfőnöki óra (közösségi nevelés)	1	1	1	1	
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2	
Rendelkezésre álló órakeret	28	28	30	30	

Jelmagyarázat: * a szabadon felhasználható órakeret terhére megnövelt tantárgyi óraszám

A kerettantervek által előírt tartalmak a tantárgyak számára rendelkezésre álló időkeret kilencven százalékát fedik le. Egy heti öt (évi 180) órás időkerettel rendelkező tantárgy kerettanterve tehát heti fél (évi 18) óra

szabad időkeretet biztosít a tantárgy óraszámán belül a pedagógusnak, melyet a helyi igényeknek megfelelően a kerettanterven kívüli tantárgyi tartalommal tölthet meg.

Kötelező tantárgyak és minimális óraszámok az ÉAI 1–8. évfolyamon

Műveltségi terület	Tantárgy	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Magyar nyelv és irodalom	Kommunikáció	4+1*	4+1*	4+1*	4+1*	4+1*	4+1*	5	5
	Olvasás-írás	2	2	3	3	4	4	2+1*	2+1*
Matematika	Számolás-mérés	2	2	2+1*	2+1*	3	3	3	3
Történelem és állampolgári ismeretek	Állampolgári ismeretek	-	-	-	-	1	1	1	1
	Hon- és népismeret	-	-	-	-	-	-	1	-
	Etika	-	-	-	-	-	-	-	1
Természettudomány és földrajz	Környezetismeret	-	-	-	-	1+1*	1+1*	2	2
Művészetek	Ének-zene	2	2	2	2	2	2	2	2
	Ábrázolás-alkítás (Vizuális kultúra)	3	3	2	2	2	2	2	2
Technológia	Digitális kultúra	-	-	-	-	-	-	1+1*	1+1*
Testnevelés és egészségfejlesztés	Mozgásnevelés	5	5	5	5	5	5	-	-
	Testnevelés	-	-	-	-	-	-	5	5
	Osztályfőnöki (Közösségi nevelés)	-	-	-	-	1	1	1	1
Egyéb	Önkiszolgálás	2+1*	2+1*	-	-	-	-	-	-
	Életvitel és gyakorlat	-	-	2	2+1*	2+1*	2+1*	3	3
	Játékra nevelés	2	2	2	2	-	-	-	-
Szabadon tervezhető órakeret		2	2	2	3	3	3	2	2
Összesen		24	24	24	25	28	28	30	30

Jelmagyarázat: * a szabadon felhasználható órakeret terhére megnövelt tantárgyi óraszám

A kerettantervek által előírt tartalmak a tantárgyak számára rendelkezésre álló időkeret kilencven százalékát fedik le. Egy heti öt (évi 180) órás időkerettel rendelkező tantárgy kerettanterve tehát heti fél (évi 18) óra szabad időkeretet biztosít a tantárgy óraszámán belül a pedagógusnak, melyet a helyi igényeknek megfelelően a kerettanterven kívüli tantárgyi tartalommal tölthet meg.

Kötelező tantárgyak és minimális óraszámok a Készségfejlesztő Iskola 9–12. évfolyamon

A nevelés - oktatás - fejlesztés területei	Tantárgy	9 - 10. évfolyam		
		9. évfolyam	10. évfolyam	2 tanéves óraszám
Anyanyelv és kommunikáció	Kommunikáció	5	5	360
Társadalmi környezet	Számolás-mérés	5	5	360
	Társadalmi ismeretek	1+1*	1+2*	72
	Etika	1	1	72
	Osztályfőnöki óra	1	1	72
Életvitel és gyakorlati ismeretek	Életvitel és gyakorlat	4+2*	4+2*	288
	Gyakorlati képzés előkészítése	2	2	144
Természeti környezet	Környezet- és egészségvédelem	2	2	144
Művészetek	Ének-zene	1,5+0,5*	2	126
	Ábrázolás-alakítás	2	2	144
Informatika	Információs eszközök használata	2	2	144
Testnevelés	Testnevelés	5	5	360
Szabad időkeret				270
Összesen		35	36	2556

Jelmagyarázat: * a szabadon felhasználható órakeret terhére megnövelt tantárgyi óraszám

A nevelés - oktatás - fejlesztés területei	Tantárgy	11 – 12. évfolyam		
		11.	12.	2 éves
Anyanyelv és kommunikáció	Kommunikáció	2+1	2+1	144
Társadalmi környezet	Számolás-mérés	1,5+0,5*	1,5+0,5*	108
	Etika	1	1	72
	Osztályfőnöki	1	1	72
Természeti környezet	Környezet és egészségvédelem	1	1	72
Testnevelés	Testnevelés	5	5	360
Szabadon választott				108
Közismeret összesen		13	13	936
Gyakorlati tevékenység	Készségfejlesztő kerettantervek	20 óra/hét	20 óra/hét	1440
Informatika	Információs eszközök használata	2*	2*	144
Készségfejlesztő időkeret összesen		22	22	1 584
Összesen		35	35	2 520

Jelmagyarázat: * a szabadon felhasználható órakeret terhére megnövelt tantárgyi óraszám

A kerettantervek által előírt tartalmak a tantárgyak számára rendelkezésre álló időkeret kilencven százalékát fedik le. Egy heti öt (évi 180) órás időkerettel rendelkező tantárgy kerettanterve tehát heti fél (évi 18) óra szabad időkeretet biztosít a tantárgy óraszámán belül a pedagógusnak, melyet a helyi igényeknek megfelelően a kerettanterven kívüli tantárgyi tartalommal tölthet meg.

21. AZ INTÉZMÉNYBEN FOLYÓ VALLÁSOKTATÁS RENDJE

A hit- és vallásoktatáson való részvétel a tanuló számára önkéntes. Az intézmény együttműködik a területileg illetékes egyházakkal. Megfelelő létszámú foglalkozáshoz tantermet biztosít az intézmény tanítási rendjéhez igazodva. A fiatalok hit- és vallás-oktatását az egyházi jogi személy által kijelölt hitoktató végzi.

Intézményünkben a következő egyházak által tartott hitoktatás kerül megszervezésre:

- Református
- Római katolikus

22. A VÁLASZTOTT KERETTANTERVEK ÁLTAL MEGHATÁROZOTT ÓRASZÁM FELETTI KÖTELEZŐ TANÓRAI FOGLALKOZÁSOK

A 2011.évi CXCV. Köznevelési Törvény 6. melléklet alapján a tanulók finanszírozott heti foglalkozáskerete

évfolyam	1	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
óraszám	3	3	3	3	3	3	4	4	4	4	5	5

Nem kötelező tanórai foglalkozások:

Intézményünk tekintetében nem releváns.

Szabadon választható tanórán kívüli foglalkozások:

A tanórán kívüli foglalkozások rendje

1. Rendszeres tanórán kívüli foglalkozások

A tanórán kívüli foglalkozások rendje:

Az iskola - a tanórai foglalkozások mellett - a tanulók érdeklődése, igényei, szükségletei szerint tanórán kívüli foglalkozásokat szervez. A tanórán kívüli foglalkozások tartását a tanulók közösség, a szülői szervezetek, továbbá a szakmai munkaközösségek kezdeményezhetik az igazgatónál.

A tanév tanórán kívüli foglalkozásait az intézmény minden év szeptember 10-ig hirdeti meg, és a tanulók érdeklődésüknek megfelelően minden év szeptember 20-ig választhatnak. A foglalkozásokra írásban kell jelentkezni a tájékoztató füzetben a szülők aláírásával.

A tanulók jelentkezése önkéntes, de felvétel esetén a foglalkozásokon való részvétel kötelező. A tanórán kívüli foglalkozások helyét és időtartamát az igazgatóhelyettesek rögzítik az iskola heti tanórán kívüli órarendjében, terembeosztással együtt (délutáni órarend)

A napközis és a tanulószobai foglalkozások

Az iskola a szülői igényeknek megfelelően biztosítja a tanulók napköziotthoni és tanulószobai ellátását. A jelentkezést írásban szülői aláírással kell jelezni az iskola által kiadott jelentkezési lapon.

A napközis és a tanulószobai foglalkozások órarendje a tanulók kötelező tanítási rendjéhez igazodik.

Szakkörök:

A különböző szakköröket az intézmény humánerőforrásának végzettségével és érdeklődésével szervezzük, igazodva az iskola szakmai programjához. Iskolánkban minden tanuló igénybe vehet magasabb szintű képzés igényével a tanulók érdeklődésétől függően indítja az iskola. A szakköröket vezető pedagógusokat az igazgató bízta meg. A foglalkozások előre meghatározott tematika alapján történnek. Erről, valamint a látogatottságról szakköri naplót kell vezetni. A szakkör vezetője felelős a szakkör működéséért. A szakköri aktivitás tükröződhet a tanuló szorgalmának értékelésekor. A szakkör működésének feltételeit az iskola költségvetése biztosítja.

Énekkar

Az iskola énekkara sajátos önképzőkörként működik, a tantárgyfelosztásban meghatározott időkeretben. Az énekkar célja a megfelelő adottságú tanulók zenei képességeinek, személyiségének igényes fejlesztése és színvonalas közösségi produkciók létrehozása. Vezetője az igazgató által megbízott kórusvezető tanár. Az énekkar biztosítja az iskolai ünnepélyek és rendezvények zenei programját, ezért működésének minden költségét az iskola viseli.

Sportkörök

A tanulók mindennapi testedzésének, mozgásigényének kielégítésére, mozgás és a sport megszerettetésére sportköri foglalkozásokat (tömegsport) és edzéseket tartanak a testnevelő tanárok. Iskolánk lehetőséget nyújt tanulóinak a különböző sportági (atlétika, asztalitenisz, labdarúgás, aerobics, stb.) foglalkozásokon és versenyeken való részvételre.

A könyvtár

Az iskola könyvtára a könyvtári tanórákon és évente a meghatározott nyitvatartási időben áll a tanulók és a pedagógusok rendelkezésére. A könyvek és a folyóiratok, valamint az egyéb információhordozók igénybeviteléről a könyvtár használati rendje intézkedik.

2. Esetenkénti tanórán kívüli foglalkozások

Versenyek és bajnokságok

A diákok tanulmányi, szakmai, kulturális és sportversenyeken, valamint bajnokságokon való részvétellel kiemelkedő teljesítmények függvényében lehetséges. Tanulóink az intézményi, a települési és az országos meghirdetésű versenyeken vehetnek részt, szaktanári felkészítést igénybe véve a versenykiírás szerint. Az iskolai versenyek tartalmát a szakmai munkaközösségek határozzák meg, és felelősek lebonyolításukért.

Tanulmányi és közösségfejlesztő kirándulások

Az intézmény a diákok részére tanulmányi kirándulásokat szervez, melyek célja – a pedagógiai program célkitűzéseivel összhangban - hazánk tájainak és kulturális örökségének megismertetése és az osztályok közösségi életének fejlesztése. A kirándulások az iskola munkaterve alapján szervezhetők. Az osztálykirándulás tervezetét írásban kell leadni az igazgatóhelyettesnek.

A tanulmányi kirándulásokat az adott osztály osztályfőnöki tanmenetében kell tervezni. Szülői értekezleten kell az osztály szülői közösségével egyeztetni a kirándulás szervezési kérdéseit és a költségkímélő megoldásokat. A kirándulás várható költségeiről a szülőket az ellenőrző útján kell tájékoztatni, akik írásban nyilatkoznak a kirándulás költségeinek vállalásáról. A kiránduláshoz annyi kísérő nevelőt vagy szülőt kell biztosítani, amennyi a program zavartalan lebonyolításához szükséges, osztályonként legalább két főt. Gondoskodni kell az elsősegélynyújtáshoz szükséges felszerelésről is.

Kulturális intézmények látogatása

Múzeum-, színház-, mozi-, kiállítás- és tárlatlátogatások, valamint sportrendezvények a tanítási időn kívül bármikor szervezhetők az osztályközösségek, vagy kisebb tanulócsoportok számára. Tanítási időben történő látogatáshoz az igazgató engedélye szükséges.

Egyéb rendezvények

Az iskola tanulói közösségei (osztályközösségek, diákkörök, szakkörök stb.) egyéb rendezvényeket is szervezhetnek. Az egyéb jellegű rendezvények lebonyolításához akkor kell kérvényt benyújtani az intézmény vezetőjéhez, ha a tanulók az iskola helyiségeit igénybe kívánják venni, illetve amennyiben a rendezvény időtartama érinti a tanítási időt.

évfolyam	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	kollégium
----------	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----	-----	-----	-----------

Személyiségfejlesztő tréning		+	+	+									+
Tehetséggondozó művészeti kör										+	+		+
Tehetséggondozó sportkör					+	+	+	+					
tanulmányi versenyre való felkészülés						+	+	+			+		
Énekkar		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
LEGO robotika szakkör						+	+	+					
„Könyvmoly” szakkör					+	+	+	+	+	+	+	+	

23. AZ ISKOLAI TANKÖNYVELLÁTÁS RENDJE

Sajátos nevelési igényű tanulók számára a tankönyvek ingyenesek.

A 2011. évi Knt 2019.09.01-től módosult. A tankönyvellátás rendje törvényi szintre emelkedett.

Ezen változások figyelembe vételével

A tankönyvek csoportosítása:

- használt tankönyv: az iskolai tankönyvellátás keretében az adott iskolával tanulói jogviszonyban álló tanuló részére az iskola által térítésmentesen vagy térítés ellenében átadott, legalább három hónapon át használt, majd a tanulótól visszavett, vagy a tanuló által az iskola részére felajánlott tankönyv,
- közismereti tankönyv: a Nemzeti alaptanterv (a továbbiakban: Nat) bármely tantárgyához alkalmazható tankönyv,
- munkafüzet: az a tankönyv, amely alkalmas arra, hogy egy vagy több meghatározott tankönyv tananyagának gyakorlását, elsajátítását, alkalmazását elősegítse,

- munkatankönyv: az a tankönyv, amelynek alkalmazása során a tanulónak a tankönyvben elhelyezett feladatlapon kell az előírt feladatot megoldania,
- tankönyv: az a könyv - beleértve a szótárt, a szöveggyűjteményt, az atlaszt, a kislexikont, a munkatankönyvet, a munkafüzetet, a feladatgyűjteményt - vagy a digitális tananyag vagy a nevelési-oktatási program részét alkotó információhordozó, feladathordozó, amelyet az e törvényben és az e törvény felhatalmazása alapján kiadott kormányrendeletben meghatározott eljárásban tankönyvvé nyilvánítottak
- tartós tankönyv: az a tankönyv, könyvhöz kapcsolódó kiadvány, amely nem tartalmaz a tankönyvbe történő bejegyzést igénylő feladatokat, és alkalmas arra, hogy a tanulók legalább négy tanéven keresztül használják.

93/E. §^{*} (1) Az iskola az iskolai tankönyvrendelés keretében a Nat szerinti kerettantervi tantárgyhoz, a szakképzési kerettantervi tantárgyhoz, a tanított modulhoz, témakörhöz kizárólag a tankönyvjegyzéken szereplő tankönyvek közül választhat.

(2) A tankönyvek országos megrendelését, beszerzését és az iskolák számára történő eljuttatásának megszervezését, a tankönyvek vételárának beszedését az állam a könyvtárellátó (KELLO) útján látja el. A könyvtárellátó végzi el az állami tankönyvfejlesztést és -kiadásért felelős szerv által kiadott tankönyvek engedélyezett sokszorosítását, valamint e tankönyvekkel kapcsolatos készletraktározási és kereskedelmi feladatokat. Az iskola a tankönyveket - jogszabályban meghatározottak szerint, elektronikus formában - a könyvtárellátó felületén keresztül rendeli meg.

A könyvtárellátó számára az iskola a tankönyvrendeléssel kapcsolatos, alábbi személyes adatokat adja át:

- a) a tanuló neve,
 - b) a tanuló oktatási azonosító száma,
 - c) a tanuló törvényes képviselőjének neve,
 - d) a törvényes képviselő vagy a nagykorú tanuló lakcíme,
 - e) a tanuló iskolájának neve, OM azonosítója,
 - f) a tanuló évfolyamának, osztályának megjelölése,
 - g) a tanuló részére az iskolai tankönyvellátás keretében megrendelt, megvásárolt tankönyvek címe,
- (6) Az iskola átadja a könyvtárellátónak a tankönyvek tanulóra, évfolyamra, tantárgyra lebontott címlistáját.
- (7) Az (5) és (6) bekezdés alapján átadott személyes adatokat a könyvtárellátó kizárólag a tankönyvjegyzékben meghatározott áron történő tankönyvvásárláshoz való jogosultság megállapítása céljából kezeli.

93/F. § b) ha az iskolában a nevelő és oktató munkához részben vagy egészben nem alkalmaznak tankönyvet, készségfejlesztő iskolai nevelés-oktatáshoz és a fejlesztő nevelés-oktatáshoz a pedagógiai programban foglaltak megvalósítását szolgáló, a tankönyvjegyzéken nem szereplő könyvek, munkafüzetek, feladatlapok, digitális ismerethordozók beszerzésére, a szakmai munkaközösség és az iskolai szülői szervezet egyetértésével.

A tankönyveket kiváltó fejlesztő eszközöket is a KELLO felületén lehet megrendelni.

(3) A tankönyvtámogatás összegét - a központi költségvetésről szóló törvényben meghatározottak szerint - az iskola fenntartója útján kell eljuttatni az iskolához.

Az iskolai tankönyvellátás rendjéről – a szakmai munkaközösségek véleményének kikérésével - évente a nevelőtestület dönt az alábbiak figyelembe vételével:

- Intézményünk sajátos nevelési igényű tanulói normatív kedvezményre jogosultak, mely részükre az ingyenes tankönyvellátást biztosítja.
- A törvény évfolyamokra előírja a támogatás összegét, melyet intézményi szinten kezelünk és osztunk szét a meglévő könyvtári állomány figyelembe vételével.
- A tankönyvek a tanulók egész napos foglalkoztatásának (napközi - egész napos oktatás) biztosítására az osztálytermekben kerülnek elhelyezésre.
- A tanév közben érkezett tanulók tankönyvellátását az iskola könyvtára biztosítja a fellelhető állományból.
- A tankönyvjegyzékből az iskola helyi tanterve alapján és a szakmai munkaközösségek véleményének figyelembe vételével a szaktanárok választják ki a megrendelésre kerülő tankönyveket.

Az iskolától kölcsönzött tankönyv elvesztése, megrongálásával okozott kárt a tanulónak (szülőnek) az iskola részére meg kell téríteni. A kártérítés pontos mértékét a körülmények figyelembe vételével az iskola igazgatója határozza meg.

KOLLÉGIUMI PEDAGÓGIAI PROGRAM

BÁRCZI GUSZTÁV
EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY, ÁLTALÁNOS ISKOLA,
KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA ÉS KOLLÉGIUM

DEBRECEN, 2023.09.01.

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezetés	3
Hitvallásunk.....	3
A kollégium jövőképe	4
Küldetésnyilatkozat	5
Helyzetelemzés	5
-tárgyi feltételek.....	5
-személyi feltételek.....	5
-Tanulói összetétel	7
1. A kollégiumi nevelés főbb alapelvei	8
A kollégiumi nevelés feladatai	9
A kollégium értékrendje	12
A kollégiumi nevelés célkitűzései	13
2. A tanulók életrendje, tanulása, szabadideje szervezésének pedagógiai elvei.....	15
3. A teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok	16
4. A tanulók fejlődését, tehetséggondozását, felzárkóztatását, pályaválasztását elősegítő tevékenység elvei	18
5. A hátrányos helyzetű tanulóknak szervezett felzárkóztató, tehetséggondozó, társadalmi beilleszkedést segítő foglalkozások terve	22
6. A kollégiumi közösségi élet fejlesztésének módszerei, eszközei, a művelődési és sportolási tevékenység szervezésének elve	23
7. A gyermek- és ifjúságvédelemmel összefüggő tevékenység	26
8. A kollégium hagyományai és továbbfejlesztésének terve	26
9. Az iskolával, a szülővel való kapcsolattartás formái.....	27
10. Egészségnevelési és környezeti nevelési elvek	29
11. A kollégiumi nevelés eredményessége.....	30
12. A kollégiumi foglalkozások keret-programterve a tematikus csoportfoglalkozások szervezéséhez és tartalmának meghatározásához.....	31

Bevezetés

A kollégium a Bárczi Gusztáv EGYMI mellett működő szakmai egység, az intézmény szerves része. A közeli és távoli régióból érkező gyermekek számára az intézményben történő tanulmányi idejére biztosítja az elhelyezést és a tanuláshoz szükséges optimális feltételrendszert, az esélykülönbségek csökkentését. A gyermek-központúság, a hátrányos helyzetből adódó lemaradás kompenzálása, a tehetséggondozás kiemelt célunk. Ennek érdekében folyamatos a nevelés feladatainak megvalósítása, a személyiségzavarok korrekciója, az iskolai tanulmányi munka segítése, kapcsolattartás a szülőkkel. Tartalmas értékközvetítő és ismeretbővítő tevékenységet végzünk, sokszínű szabadidős tevékenységet és szórakoztatást kínálunk.

A **Kollégiumi Pedagógiai Program** jelenlegi átdolgozását

- a Nemzeti köznevelésről szóló (Nkt.) 2011. évi CXCV. törvény;
- a Nemzeti alaptanterv (Nat) kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Kormányrendelet;
- A kollégiumi nevelés országos alapprogramja
- **A sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvei;**
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. XXXI. törvény;
- a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet;
- nemdohányzók védelméről és a dohánytermékek fogyasztásának, forgalmazásának egyes szabályairól szóló 1999. évi XLII. törvény;
- a nevelési és oktatási intézmények működéséről, és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet

teszi kötelezővé.

A program elkészítése az alábbi dokumentumok figyelembe vételével történt.

- Iskolai Pedagógiai Program
- Szervezeti és Működési Szabályzat

A Kollégiumi Program a kollégium életének alaptörvénye, amely összhangban van az intézmény többi dokumentumával.

A keretterv és keret-programterv a nevelőmunka tartalmi elemeit és a kompetencia alapú képesség fejlesztést tartalmaz, ennek alapján állítottuk össze a Kollégium Pedagógiai Programot. A hatályos jogszabályoknak megfelelően a kollégiumi foglalkozási formai rendjének módosítását elvégeztük.

Hitvallásunk

Kollégiumi Program átdolgozásában a fent felsorolt **jogszabályi** változások alapján az elfogadott metodikákkal, rövid, közép- és hosszútávú terveket határoztunk meg.

A dokumentum elkészítésekor prioritást élvezett, hogy **az iskolai és kollégiumi élet szerves része egymásnak**, a sokszorosan sérült intellektusú és személyiségű, különösen nehéz sorsú növendékeink számára így biztosítható a leghatékonyabban az egyéni szükségleteikhez igazodó ellátás, gondoskodás, nevelés-oktatás, és sérülésspecifikus fejlesztés, amely felkészíti őket a kiegyensúlyozott, szociálisan értékes életvitelre. Ennek eredményeképpen jól szervezett, sajátos nevelési igényű gyermekeink számára hatékonyan működő, tartalmas programokkal bővelkedő, folytonosságot és a biztonságot megteremtő délutáni nevelőmunka valósul meg, az este folyamán pedig egy otthonos kollégiumi lét biztosított tanulóink számára.

Legfontosabb célunk az egészséges életmódra, az önálló munkavégzésre való nevelés, valamint törekvés a társadalmi integrációra. A tanulói gyermekközösségek a 6 és 20 év közötti életkorú értelmileg akadályozott vagy tanulásban akadályozott sajátos nevelési igényű gyermekek közössége.

A kollégium jövőképe

Jövőképünket meghatározza a növendékeink sajátos nevelési szükségleti, a kollégiumban lakó gyermekeink igényei, a pedagógiai alapelveink, a kollégiumi testület értékrendje, a gyógypedagógiai szemlélet és a nevelésfilozófiai beállítottság.

Jövőképünkben olyan kollégium képe szerepel, mely megőrizve és továbbfejlesztve hagyományait, a társadalmi elvárásokhoz igazodva képes legyen megfelelni partnereink igényeinek, a folyamatos fejlesztési elvárásoknak, a kiszámítható, felhasználóbarát, gazdaságos működés igényének, az elengedhetetlen, horizontális és vertikális tanulás felelősségének, amely elvezet a feladatok önálló és kreatív megoldásához.

Bővíti az innovációs műhelymunkát, melynek során cél az értékorientált gyermeki személyiség formálása, a pályaorientáció, az önálló és a családi életre való felkészítés. Meghatározó szerepet tölt be az eredményes munkavállalói magatartáshoz tartozó kulcskompetenciák kialakítása.

Küldetésnyilatkozat

A Debreceni Bárczi Gusztáv Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Általános Iskola, Szakiskola és Kollégium a Debreceni Tankerületi Központ által fenntartott és működtetett oktatási-nevelési intézmény, amely a közeli és távoli régióból érkező, tehát vidéki gyermekek számára elhelyezést biztosítunk. Az elhelyezett növendékek számára biztonságot nyújtó környezetet alakítunk ki, szem előtt tartva a sajátos nevelési és fejlesztési szükségleteinek biztosítását, az egyéni gondozási, nevelési tervekben megfogalmazott feladatok teljesítését, a szülő, a gyermek és az iskola kapcsolatának erősítését.

Feladatunk az erkölcsi értékeket tisztelő és elfogadó, önmagával és másokkal szemben is igényes, önismerettel rendelkező, saját értékeit, érdekeit érvényesíteni tudó, tájékozott, másokkal szemben toleráns egyéni és közösségi sikerességre törekvő gyermekek nevelése. Alapértékeinknek tekintjük a gyermekközpontúságot, a hátrányos helyzetből adódó lemaradások kompenzálását, a tehetséggondozást, az élethosszig tartó tanulás megalapozását. Ennek érdekében folyamatos felzárkóztató és tehetséggondozó munkát, tartalmas értékközvetítő és ismeretbővítő tevékenységet végzünk, és sokszínű szabadidős szórakoztatást kínálunk.

Helyzetelemzés

Tárgyi feltételek

Kollégiumunk két épületben üzemel, az engedélyezett létszám 100 fő. A kollégium belső és külső környezete a jelenlegi lehetőségek függvényében biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, szolgálja a tanulók biztonságát, de nem felel meg az otthonosság kritériumainak. A nyolc hálóterem túlszűfolt, nagy alapterületű, sem felszereltségben, sem otthonosság biztosításában nem megfelelő. Az V. épületben a hálók egy légterűek, nincsenek nappali szobák, így a gyermekek szórakozása, pihenése nem megoldott, zavarják egymást.

A nevelési feladatok szempontjai: csoportszellem alakítása, csoportnormák betartatása, egyéni segítség, tolerancia kialakítása, és új baráti kapcsolatok kialakításának lehetősége.

A kollégium programjában a szabadidő eltöltéséhez hozzájárul a tanulók érdeklődésének, képességének megfelelő iskolai szakkörökben való részvétel. Az esti programba beépülnek a kollégium keretein belül megszervezésre kerülő különböző foglalkozások. A tanulók munkára nevelésekor törekedni

kell a kollégium külső és belső rendjének kialakítására. Kultúr foglalkozásokon történik az intézmény rendezvényeire való felkészülés.

A mindennapos testedzés biztosítására a kollégium életében is elsősorban az iskola által nyújtott lehetőségek révén van mód.

Személyi feltételek

A kollégiumban a kollégiumi intézményegység-vezető irányításával hálófelelős gyermek és ifjúságvédelmi felügyelő, éber ügyeletet ellátó éjszakai gyermek és ifjúságvédelmi felügyelő, ápolónő és pedagógiai munkát segítő gyógypedagógiai asszisztens dolgozik. A pedagógiai tevékenységet kollégiumi nevelők szervezik, irányítják.

A kollégiumban a nevelési feladatokat - az Nkt.-ben meghatározott végzettséggel és szakképzettséggel rendelkező, pedagógus munkakörben foglalkoztatott - kollégiumi nevelőtanár látja el, aki

- a nevelőtestület tagjaival és vezetőivel szoros szakmai együttműködésben végzi munkáját,
- rendszeres önképzéssel, szervezett továbbképzéssel megújított, korszerű szakmai ismeretekkel rendelkezik,
- képes a nevelési folyamat megtervezésére, megszervezésére, irányítására, ellenőrzésére, értékelésére; jártas a különböző pedagógiai eljárások, módszerek alkalmazásában,
- egyéniségével, megjelenésével, felkészültségével, műveltségével, életmódjával követendő példaként szolgál a diákok számára,
- megfelelő empátiával rendelkezik, nevelői eljárásaiban, pedagógiai kommunikációjában a tanulók iránti tiszteletet, szeretetet, elkötelezettséget és bizalmat helyezi előtérbe,
- képes a diákok helyzetének, személyiségének megismerésére, megértésére,
- képes a diákokkal őszinte, bizalmon alapuló viszonyt kialakítani,
- képes a konfliktusok eredményes kezelésére,
- munkája során folyamatosan együttműködik a tanulók közösségeivel, a nevelésükben részt vevő személyekkel, szervezetekkel.

A kollégiumi nevelőtanár munkáját a jogszabályokban foglaltak szerint végzi, tevékenységét a tudás, az igazságosság, a rend, a szabadság, a méltányosság, a szolidaritás erkölcsi és szellemi értékei, az egyenlő bánásmód, valamint az egészséges életmódra és a fenntartható fejlődésre nevelés határozzák meg.

A kollégiumban dolgozó, nem pedagógus munkakörben foglalkoztatottak munkáját is a gyermekközpontúság, a nevelés eredményességének támogatása kell, hogy jellemezze. Jelenlétük, megnyilvánulásaik, tevékenységük és annak színvonala is nevelési tényezőként hat a kollégisták mindennapjaiban.

A kollégiumban a tanulók étkeztetése más konyháról szállított étellel történik, mivel saját konyhával nem rendelkezünk.

Tanulói összetétel

A kollégiumi ellátást igénybe vevő tanulóink 6-20 éves sajátos nevelési igényű tanulásban akadályozott és értelmileg akadályozott gyermekek. A kollégiumba csak a Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálat által kiállított szakértői véleménnyel rendelkező sajátos nevelési igényű gyermek vehető fel, aki tanulmányi kötelezettségének intézményünk iskolai intézményegységében tesz eleget.

A gyermekek tanulásban, és értelmileg akadályozottak, ezért valamennyi pszichikus funkciójuk egyéni mértékben és minőségben érintett. Egyre több gyereknél diagnosztizálnak hiperaktivitást, autisztikus tüneteket, a magatartás zavar különböző fajtáit, pszichiátriai problémákat.

További nehézségek mutatkozhatnak:

- a figyelem terén
- feladattudat és szabálytartás terén
- a személyiség fejlődésben
- a magatartás területén
- társas kapcsolatokban
- konfliktuskezelésben
- a kortárs csoportok negatív hatásainak hárításában.

Szociális helyzet

Tanulóink nagy része hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű.

A magatartás szempontjából probléma mutatkozik

- az akarati szférában
- az érzelmi szférában
- az erkölcsi szférában
- a szocializáltság fokában

A rosszabb genetikus és szocializációs feltételek következményeként jelentkező problémák:

Személyiségfejlődési zavarok

- önismereti, önértékelési problémák
- hospitalizáltság, regresszió, neurózis, szorongás, agresszió
- hiperaktivitás
- magatartászavar

A szocializáció nehezítettsége

- a mintakövetés, utánpótlás, azonosulás akadályozottsága
- a belső kontroll kiépítésének elmaradása

A magatartásszabályozók hiánya, fejletlensége

- értékrend hiánya, habilitása
 - a viselkedési szabályok nehéz elsajátítása
 - a lelki egészség kialakítását és fenntartását segítő erkölcsi normák ismeretlensége
- inaktív volta
- az értelmes életvitel tudatosításának hiánya

A kommunikációs és beilleszkedési zavarok

- a társkapcsolatok terén
- a társas érzelmek terén
- a társas viselkedésben
- a mentális egészségkárosító és veszélyeztető tényezőkkel szembeni védtelenség
- a tájékozatlanság, gyakorlatlanság az illem és etikett terén.

A gyermekek állapotának és helyzetének felsorolt alapproblémái meghatározzák különleges nevelési szükségleteiket.

1. A kollégiumi nevelés célja és alapelvei

A kollégiumi nevelés célja legfőképp a tanulók szocializációjának, kiegyensúlyozott és egészséges fejlődésének, tanulásának, a sikeres életpályára való felkészítésének segítése, személyiségének fejlesztése, kibontakoztatása.

A kollégium – céljai elérése érdekében – diákközpontú, az egyén és a közösség harmóniáján alapuló környezetet és tevékenységrendszert alakít ki, melynek főbb alapelvei:

- az alapvető emberi és szabadságjogok, valamint a gyermekeket megillető jogok érvényesítése;
- demokratikus, humanista, nemzeti és európai nevelési elvek alkalmazása;
- a tanulók és közösségeik iránti felelősség, a bizalom, a szeretet, a segítőkészség;
- szakmai és intellektuális igényesség, kulturált stílus a pedagógus tevékenységében;
- az alapvető erkölcsi normák érvényesítése;
- az egyéni és életkori sajátosságok, valamint a sajátos nevelési igényű tanulók szükségleteinek figyelembevétele;
- építkezés a tanulók aktivitására, öntevékenységre, önszerveződő képességére;
- az integrált nevelés, az integrációt elősegítő pedagógiai módszerek alkalmazása;
- a szülőkkel, a kollégiumhoz kapcsolódó iskolákkal, a társadalmi környezettel való konstruktív együttműködés;
- a nemzeti hagyományok megőrzése, a nemzeti azonosságtudat fejlesztése;
- a nemzetiségi azonosságtudat tiszteletben tartása, ápolása.

A kollégiumi nevelő-oktató tevékenység szervezésének alapja:

tanuló – tanulóval

tanuló – felnőttel való együttműködése

Kapcsolattartás az iskola tágabb környezetével:

- szülőkkel
- társintézményekkel
- civil szervezetekkel
- közművelődési intézménnyel

A kollégiumi nevelés feladatai

A kollégium - a nevelési és oktatási feladatainak teljesítéséhez - a tanulók részére kollégiumi foglalkozásokat szervez.

A foglalkozás megvalósulása a következő:

- felzárkóztató, tehetség-kibontakoztató, egyéni vagy csoportos foglalkozás,
- közösségi fejlesztést megvalósító csoportos foglalkozás,
- a szabadidő eltöltését szolgáló csoportos foglalkozás, ezen belül

- szakkör,
- érdeklődési kör,
- énekkar,
- művészeti csoport,
- kulturális verseny, házi bajnokság, diáknap,
- a tanulókkal való törődést és gondoskodást biztosító egyéni foglalkozás,
- a kollégiumi közösségek működésével összefüggő csoportos foglalkozás.

A tanulói részvétel szempontjából a kollégiumi foglalkozás lehet:

- kötelező vagy
- szabadon választható.

A társadalmi együttélési normák kialakítása, fejlesztése

A kollégium, mint szociális közeg a nevelési folyamatban hangsúlyt helyez a pozitív közösségi szokások és minták közvetítésére. A szociális készségek (empátia, tolerancia, konfliktuskezelés, kommunikációs és vitakultúra, szervezőkészség) fejlesztésére kellő hangsúlyt fektet. Biztosítja a közösségi együttélés szabályainak elvárható elsajátítását, az egyén, csoport, társadalom kölcsönhatásainak megértését. Ön- és környezetellátó technikák alkalmazása a környezettel való harmonikus együttműködés érdekében. A nevelés feladata továbbá a családi szerepre, a párkapcsolat kulturált kialakítására, családi életre nevelés. Fontos az önellátás kialakítása, a tanulók környezetének tudatos alakítására nevelés, a kommunikációs, az együttműködési és a segítőképesség fejlesztése.

Az egészséges és kulturált életmódra nevelés

A testi, az értelmi, és a lelki képességek folyamatos karbantartásához és fejlesztéséhez szükséges a megfelelő életritmus kialakítása, az egészséges és kulturált étkezés, öltözködés, tisztálkodás, testápolás, a rendszeret belső igénnyé válása, az ehhez kapcsolódó szokásrendszer kialakítása. A kollégium tanulói az egészséges és kulturált életmódra nevelés során olyan ismereteket, gyakorlati képességeket tanulnak meg, szokásokat sajátítanak el, amelyek segítik őket testi és lelki egészségük megőrzésében, az egészségkárosító szokások kialakulásának megelőzésében.

A kollégium minden részletében otthonos, kulturált, esztétikus közegként működik, ahol a tanulók jól érzik magukat, és ami egyben fejleszti ízlésüket, igényességüket, műveltségüket. Nagy hangsúlyt kap a környezetvédelem, az egészséges táplálkozás szokásrendszerré történő kialakítása.

Fontos a megfelelő idejű szabadlevegőn tartózkodás biztosítása, az udvari sportpálya kihasználása, közös játékok, sportvetélkedők szervezése, a kondi pálya igénybevétele.

A sport, testedzés napi szükségletté válása, a kollégium kulturális élete is hozzájárul, hogy a tanulók a helyes életvitelt, helyes életmódmintát válasszák önmaguknak.

Munkára nevelés

A jól működő képességek tudatos fejlesztése, a tanulók saját értékeinek, adottságainak megismerése, önbecsülésük erősítése. Az adott feladat elvárható legjobb minőségű megvalósítása, a sikerélmény, mint motiváció megélése.

A fizikai munka szükségyszerűségének, értékeinek megismertetése, megszerettetése. Erőfeszítések, a kitartó munka vállalása, nehezebb helyzetekben a monotónia tűrése. Az állóképesség, az erőnlét fokozása, a kitartás, az akarat fejlesztése.

A kollégiumban már egészen kicsi kortól folyamatos az önkiszolgálásra szoktatás. A tanulókat erőnléti állapotuknak megfelelően, fokozatos terheléssel, folyamatosan kell a munkára szoktatni. Fontos a feladatvállalás erősítése, motiválása, sikerélményhez juttatás, a segítségadás elfogadása.

Feladatunk kicsi kortól az önálló öltözés-vetkőzés, cipőfűzés, a tisztálkodás, a ruhagondozás megtanítása.

Kiemelkedő szerepet kap az önállóságra nevelés az étkezés területén: a tanulók megtanulják a kulturált étkezés, terítés szabályait, a kés, villa, szalvéta használatát, valamint a terítési és takarítási feladatokat.

Az önismeret fejlesztése

A kollégiumon belüli kapcsolat- és tevékenységrendszer szervezésével, ismeretek nyújtásával a nevelés elősegíti, hogy kialakuljanak az önismeret gazdag és szilárd elméleti, tapasztalati alapjai. A természeti és társadalmi ismeretek bővítésével segíti a világban való tájékozottság, a személyes és szociális azonosságtudat fejlődését. A kollégium fontos feladata, hogy az iskolában tanultakra alapozva megismertesse a tanulókkal nemzetünk kultúráját, annak értékeit, történelmét, a népi hagyományokat, a népművészetet, a népi kultúrát.

A kollégium környezettudatos magatartásra nevel azért, hogy érzékenyvé váljanak a környezetük állapota iránt. A tanulók életvitelében meghatározó a környezetkímélő magatartás. A környezetvédelem beépül az erkölcsi rendszerükbe egyéni és közösségi szinten egyaránt.

Az érzelmi nevelés

Kiemelt feladat a kollégiumban az új gyerekek megismerése, közösségbe beilleszkedésük elősegítése, a szokások kialakítása, a hagyományok ápolása.

Az egyéni elbeszélgetések, a családi kapcsolatok támogatása pozitív hatással van a tanulók fejlődésére.

A tanulók születésnapjának, névnapjának megünneplése, az ünnepek, apróbb ajándékok készítése nevelőknek, társaknak segíti a közösség formálását.

Estétikai nevelés

Feladatunk, hogy a tanulókat egyre inkább bevonjuk a környezetük díszítésébe, a hálótermek, ebédlő, udvar, stb. rendben tartásába. A gyerekek a nevelőkkel közösen részt vesznek a környezet tisztántartásában. Az épületben és az udvaron lévő virágokat gondozzák. Fokozatosan szoktatjuk a gyerekeket az állandó rend kialakítására.

Gondot fordítunk a tanulók ruhatárának ápolására, megpróbáljuk kialakítani bennük a ruházat gondozása iránti igényt.

A kollégium értékrendje

- gyermekközpontú intézmény megvalósítása
- mivel a szocializációs folyamat a gyermek mindenkori közegében állandóan hat, figyelemmel kell lenni arra a tényre, hogy a tanuló otthoni környezete is jelentősen eltérhet a normál populációnál tapasztaltakétól, ezért a célorientált feladatokat, azok megvalósíttatását, begyakoroltatását egyénre szabottan kell tervezni, megvalósítani
- a zökkenőmentes iskolai, kollégiumi beilleszkedés segítése
- a kollégiumban az élményben gazdag környezet biztosítása, melyben lehetőség adódik a napi sikerélmények megélésére, a kudarcok lehetőség szerinti elkerülésére
- óvó – védő környezet biztosítása
- a tanulásban és értelmileg akadályozott gyermek személyiségének elfogadása a közvetlen környezetében és a tágabb környezetben, az ember értékeinek megbecsülése

- a kollégiumba kerüléstől kezdődően törekvés a szociális háttérből adódó hátrányok kiegyenlítésére, az egészséges életmód kialakítására, káros szenvedélyek elutasítására
- kicsi kortól kezdve reális, folyamatos önértékelésre nevelés
- a család, a szülő bevonása a fenti célok sikeres és minél hatékonyabb megvalósításába.

A kollégiumi nevelés célkitűzései

A kollégiumi nevelés célja legfőképp a tanulók szocializációjának, kiegyensúlyozott és egészséges fejlődésének, tanulásának, a sikeres életpályára való felkészítésének segítése, személyiségének fejlesztése, kibontakoztatása.

A kollégium diákközpontú, az egyén és a közösség harmóniáján alapuló környezetet és tevékenységrendszert alakít ki, melynek főbb alapelvei:

- az alapvető emberi és szabadságjogok, valamint a gyermekeket megillető jogok érvényesítése;
- demokratikus, humanista, nemzeti és európai nevelési elvek alkalmazása;
- a tanulók és közösségeik iránti felelősség, a bizalom, a szeretet, a segítőkészség;
- szakmai és intellektuális igényesség, kulturált stílus a pedagógus tevékenységében;
- az alapvető erkölcsi normák érvényesítése;
- az egyéni és életkori sajátosságok, valamint a sajátos nevelési igényű tanulók szükségleteinek figyelembevétele;
- az integrált nevelés, az integrációt elősegítő pedagógiai módszerek alkalmazása;
- a szülőkkel, az iskolával, a társadalmi környezettel való konstruktív együttműködés;
- a nemzeti hagyományok megőrzése, a nemzeti azonosságtudat fejlesztése;
- a nemzetiségi azonosságtudat tiszteletben tartása, ápolása.

A speciális, az iskolarendszerünkhöz kapcsolódó nevelési célok azonosak az iskolai nevelési célokkal:

- családias légkör biztosítása,
- ismerje meg a kulturált szabadidő eltöltésének formáit, amelyhez a diákközponti foglalkozásokon megfelelő mintát és gyakorlási lehetőséget kap,
- váljék igényévé a rendszeres testmozgás,
- a helyes napirend segítse az önkiszolgáláshoz, önálló életvitelhez szükséges szokások kialakítását, megerősítését,

- alakuljon ki a segítség adásának és szükség szerint a megfelelő segítség kérésének módja,
- tudja elfogadni a másságot, tudjon másokhoz alkalmazkodni,
- fejlődjön ki a tanulóban a pontos, rendszeres munkavégzés igénye,
- képességei szerint vegyen részt a kollégium mindennapi életében,
- az együttélés, a társas kapcsolatok szabályainak megismertetése, alkalmazása segítse elő a tanulók megfelelő szocializációját, a fiúk-lányok közötti kulturált magatartásformák rögzülését,
- legyen képes szociális kapcsolatait fenntartani, közösségi normákhoz alkalmazkodni,
- előkészítő szakiskolai tanuló esetében (kimenők alkalmazása közös programokon) gyakorlási lehetőséget biztosítunk a szabadidő helyes eltöltéséhez, társadalmi szocializációhoz,
- rendszeresen felvilágosító előadások, programok szervezése, (egészséges életmódra nevelés, családi életre felkészítés, alkohol, dohányzás, drog káros hatásai, prevenció),
- ismerje meg szűkebb környezetét, tudjon abban önállóan vagy kevés segítséggel tájékozódni,
- legyen igénye saját környezete esztétikusabbá tételére,

2. A tanulók életrendje, tanulása, szabadideje szervezésének pedagógiai elvei

A kollégiumba felvételt nyert gyermekek a megye különböző településeiről, óvodáiból és általános iskoláiból érkeznek az intézményünkbe. A családi otthon szokásai, körülményei lényeges eltérést mutatnak. A kollégiumi élet rendjét úgy alakítottuk ki, hogy a gyermeket rendszerességre nevelje.

A gyermek számára kialakított heti és napirend biztosítja a biológiai-fiziológiai és pszichés fejlődés egységét. Munkánk alapját a családi nevelés képezi, ezt alakítjuk, fejlesztjük, erősítjük tovább.

Az intézmény nevelési rendszerének szerves része a kollégiumban folyó személyiségfejlesztő munka.

A kollégiumban szülői kérelemre azok a vidéki tanulók kapnak elhelyezést, akik a távolság, vagy más családi körülményeik miatt nem tudnak naponta beutazni. A debreceni gyermekek közül azok, akiknél a sérülés mértéke, a család helyzete (dolgozó szülők, szociális helyzet) vagy egyéb veszélyeztető ok (pl.: gyámügyi határozat a diákotthoni elhelyezésről) ezt indokoltá teszi. Azonos feltételek esetén a felvételnél azok a tanulók részesülnek előnyben, akiknél a veszélyeztetettség mértéke nagyobb (gyermekvédelmi prevenció).

A kollégiumban a pedagógiai tevékenységeket és a szabadidős programokat a kollégiumi nevelők szervezik. Egyéni és csoportos formában fejlesztik a tanulókat, kialakítva a tanulási szokásokat. Biztosítják a gyermekek felzárkóztatását, iskolai előmenetelét, a rendszerességet. Gondoskodnak a gyermekek érdeklődésének, fogyatékoságuk mértékének megfelelő programokról. A gondozási feladatokat a gyermekfelügyelők látják el.

A tanulók életrendjét és a szabadidő szervezésének pedagógiai elveit minden esetben az iskolai nevelő-
oktató munka folyamatában elsajátított ismeretanyag megerősítéséhez, gyakorlásához kell hozzárendelni.

Mivel tanulóink a hétvégeken hazautaznak, ezért a délutáni kollégiumi foglalkozásokat hétfőn, kedden, szerdán és csütörtökön veszik igénybe. A kollégiumi nevelők is ugyanezen a napokon teljesítik heti 24 órás kötelező óraszámukat.

A tanulók kollégiumi életrendje:

6³⁰ ébresztő, reggeli tisztálkodás és szobarend kialakítása

7 ¹⁵	reggeli
7 ⁴⁰	indulás az iskolába
13 ³⁰	séta, pihenés
14 ³⁰ – 16 ⁰⁰	tanulási tevékenység
16 ⁰⁰ – 17 ⁰⁰	kulturális foglalkozás
17 ⁰⁰ - 18 ⁰⁰	mindennapos testedzés
18 ⁰⁰ – 18 ³⁰	vacsora
18 ³⁰ – 19 ³⁰	manuális tevékenység
19 ³⁰ -	esti teendők

3. A teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok

Az egészséges és kulturált életmódra nevelés

- belső igényszint emelése az egészséges, kulturált életmód iránt
- szabadidő tartalmas, hasznos eltöltése
- higiénés magatartásra nevelés
- egészséges táplálkozásra nevelés
- egészséges mozgásfejlődés, helyes testtartás
- betegségek elkerülése, egészség megóvása
- mentálhigiéné, krízis-prevenció
- függésekhez vezető szokások, (alkohol, nikotin, drog) megelőzése
- harmonikus kapcsolat kialakítására nevelés, konfliktuskezelés
- családi életre nevelés

A testi, az értelmi és a lelki képességek folyamatos karbantartásához és fejlesztéséhez szükséges a megfelelő életritmus kialakítása, az egészséges és kulturált étkezés, öltözködés, tisztálkodás, testápolás, a rendszeret belső igénnyé válása, az ehhez kapcsolódó szokásrendszer kialakítása. A kollégiumi tanulók az egészséges és kulturált életmódra nevelés során olyan ismereteket, gyakorlati képességeket sajátítanak el, szokásokat tanulnak meg, amelyek segítik őket testi és lelki egészségük megőrzésében, az egészségkárosító szokások kialakulásának megelőzésében. A kollégium minden részletében otthonos, kulturált, esztétikus közegként működik, ahol a tanulók jól érzik magukat, és ami egyben fejleszti ízlésüket, igényességüket, műveltségüket.

A kollégium kulturális és sportélete is hozzájárul, hogy a kollégisták egészséges életvitelt, helyes életmódmintát válasszanak önmaguknak

Az egészséges életmódra nevelés során alkalmazott pedagógiai módszerek:

- a magyarázat,
- a beszélgetés,
- a tanácsadás,
- a tudatosítás,
- a példaadás,
- a közvetett követelés,
- a gyakoroltatás,
- az öntevékenységre való késztetés,
- a formáló, segítő ellenőrzés,
- a pozitív értékelés.

4. A tanulók fejlődését, tehetséggondozását, felzárkóztatását, pályaválasztását elősegítő tevékenységek elvei

Felzárkóztatás

Célja: a lemaradó, hátrányokkal küzdő gyermekek fejlesztése, felzárkóztatása, sérült funkciók korrigálása, hiányok pótlása. A szükséges helyeken pótolja az eredendő beszédszintbeli, kulturális és mentális hátrányokat.

Feladatai:

- hiányzó készségek és képességek fejlesztése
- pszichikus funkciók helyreállítása, fejlesztése
- kognitív funkciók fejlesztése
- motorikus funkciók fejlesztése
- szenzoros és kommunikációs funkciók fejlesztése

Alapelvei:

- az egyéni képességek figyelembe vétele
- a hiányzó készségek, képességek tudatos, tervszerű fejlesztése

Területei:

- *tanulási foglalkozás:* az egyéni segítségnyújtás, a felzárkóztatás differenciált feladatok adásával.
- *sport és játék:* a felzárkóztatást, sikerélményt nyújtó, kudarcűrő, szabályt elfogadó és követő tevékenységekkel segíti
- *munkára nevelés, kézműves foglalkozás:* a gyermekek fejlesztése nagy és finommozgások fejlesztésével, az egyes mozdulatok sorrendjének automatizálásával történik. A munka öröme iránti fogékonyságot, igényességet, szépérzékét alakít ki. Két részből áll a tevékenység:
 - mindennapi feladatok végzése, a környezet tisztántartása, díszítése
 - tárgyak készítése, ábrázolás változatos technikákkal, sokféle anyag felhasználásával,
- *szabadidős foglalkozás:* az érzelmi élet kibontakozása a pihenés, az önálló élménygyűjtés eszközeivel valósul meg,

- *nevelési beszélgetések*: a társadalmi normák közvetítése, az érzelmi-erkölcsi képességek, készségek hiánypótlása.

A foglalkozások tematikusan zajlanak, kapcsolódva az aktuális eseményekhez, ünnepekhez, élményekhez, nevelési nehézségekhez, tanulási, magatartási problémákhoz.

Tehetséggondozás

Fontos feladatunk a tehetségek felismerése és fejlesztése

Célja: a speciális tehetségek felkutatása, kibontakoztatása, folyamatos gondozása, a személyiség gazdagítása, a szociális kapcsolatok erősítése

Feladatai:

- személyiség fejlesztése
- kreativitás kibontakoztatása
- a meglévő képességek és ismeretek érdeklődési területeinek megfelelő fejlesztése
- a kiemelkedően fejlett képességek, adottságok fejlesztésével a hiányosságok pótlása

Alapelve:

- az egyéni képességek figyelembe vételével a speciális szükségletek által meghatározottan kell a foglalkozásokat szervezni

Területei:

- tehetséggondozó foglalkozások
- egyéb, differenciálást szolgáló szerkezeti formák (pl. klubfoglalkozások)

Klubfoglalkozások, szakkörök kollégiumunkban:

- papírmásé
- mazsorett
- modern tánc
- irodalmi, versmondó
- zene, ének
- gitár
- sport

Pályaválasztás

Célja:

- olyan ismeretek nyújtása, amelyek felkészítik a tanulót a társadalmi munkamegosztásban való részvételre
- gyakorlati, fizikai munkával való megismerkedés biztosítása
- érdeklődés felkeltése, motiváció kialakítása a különböző munkatevékenységek iránt

Feladata:

- gyakorlati munkatevékenységek végzése (ház körüli munkák, apró kézi javítások elvégzése)

Alapelvei:

- egyéni képességek, adottságok figyelembe vétele
- sikerélmény biztosítása, erre építve a pályaválasztást

5. A hátrányos helyzetű tanulóknak szervezett felzárkóztató, tehetséggondozó, társadalmi beilleszkedést segítő foglalkozások terve

A kollégiumban elhelyezett tanulók 80%-a szociális hátrányokkal érkezik:

- családi hátrány (csonka család, anyagi veszélyeztetettség),
- érzelmi sivárság, ingerszegény családi környezet
- a család életvitelében jelentkező problémák (káros szenvedélyek, nevelési következtetlenségek)
- lakóhely távolsága, közlekedési nehézségek
- egyéb szociokulturális hátrányok

A hátrányok csökkentése, kompenzálása érdekében a kollégium felzárkóztató, tehetséggondozó, társadalmi beilleszkedést segítő foglalkozásokat szervez.

Ezek jellege:

- szociokulturális helyzetből eredő hátrány csökkentése érdekében színház, iskolán kívüli programokat szervezünk, könyvtári lehetőséget biztosítunk
 - a tehetséggondozás kollégiumi színtere a szakköri foglalkozás
 - gyógypedagógus iránymutatása alapján – figyelembe véve heti terv javaslatát – a tanítási időben tanult készségek gyakoroltatása és helyes szokássá alakítása, rögzítése
 - a társadalmi beilleszkedés, integráció segítését célozza, hogy a tanulók rendszeresen részt vegyenek a város rendezvényein, ünnepi eseményein. Jelenlétük (az elvárhatóság szintjén) természetessé váljon az ép emberek számára. Részt veszünk a város kulturális és sporteseményein, szakköri csoportjainkkal igyekszünk fellépni az egyes városi rendezvényeken.
 - társadalmi beilleszkedést segíti azon helyek rendszeres látogatása, amelyeken a megfelelő jártasság szükséges a napi életvitelhez (élelmiszerbolt, posta)
 - szükséges ellátogatni olyan intézményekbe is, ahol bajba kerülésük esetén megfordulhatnak, illetve segítséget kérhetnek (rendőrség, kórház)
- társadalmi integrálódáshoz nélkülözhetetlen, hogy az ép értelmű emberek megismerjék tanulóink pozitív oldalait, képet kapjanak teljesítő képességükről és eredményeikről. (Ilyen rendezvények az integrált sportnap, vendégek ünnepekre való meghívása, stb.)
- karitatív szervezettől szükséges ruhaneműk beszerzése, pótlása, ruhakészlet kiegészítése

6. A kollégiumi közösségi élet fejlesztésének módszerei, eszközei, a művelődési és sportolási tevékenység szervezésének elve

A kollégiumi közösségi élet fejlesztésének feladatai

- kisebb közösségek szervezése életkori sajátosságok figyelembe vételével
- a kollégium belső rendjének elsajátítása, betartása
- felnőtt-gyermek viszony, egymás megbecsülése, tisztelete, segítése
- házirend betartása
- a szociális kompetenciák fejlesztése: empátia, egymásra figyelés, együttműködés, tolerancia, alkalmazkodó képesség
- a kialakult közösségi normák tiszteletben tartása
- közösségi programokban való aktív részvétel
- a közösségi érzés, magatartás fejlesztése
- egészséges versenyszellem, illetve kudarcűrő képesség, kitartás kialakítása a közösségért végzett munka felelőssége, megbecsülése
- a helyes önismeret, reális önértékelés, véleménymondás készségének alakítása
- kötelességek és jogok megismerése és érvényesítése

A kollégiumi közösségi élet fejlesztésének módszerei

A kollégiumba bekerült gyermekkel kapcsolatos egyik legfontosabb feladatunk, hogy sikeresen beilleszkedjen a kollégiumi közösségbe, elsajátítsa a szokásokat, megtanulja az együttélés szabályait

A kollégium a nevelési folyamatban figyelmet fordít a társadalmilag elfogadott közösségi szokások és minták közvetítésére, a szociális készségek fejlesztésére. Segíti a közösségi együttélés szabályainak elsajátítását, az egyén, a csoport, a társadalom kölcsönhatásainak megértését

A kollégiumi nevelés segíti a mindenkori szociális környezetbe történő sikeres beilleszkedést. Fejleszti a szociális tájékozódás készségét, alkalmat és közeget teremt a közösségi értékrend és normarendszer fejlesztéséhez, segíti az egyensúly megteremtését a közösségi és az egyéni érdekek között.

A kollégiumon belül kapcsolat- és tevékenységrendszer szervezésével, ismeretek nyújtásával a nevelés elősegíti, hogy kialakuljanak gazdag és szilárd elméleti és tapasztalati alapjai.

Csoportfoglalkozások:

- névnap, születésnap megünneplése, családi ünnepekre ajándékkészítés, szituációs játékok, manuális, kulturális foglalkozások, sport, testedzés

Egyéni foglalkozások:

- egyéni problémák, beilleszkedési nehézségek megoldása
- a tanuló és közvetlen környezetének megismerése, napi feladatok, iskolai örömök, kudarcok, családi élmények, gondok megbeszélése
- speciális nevelési problémák megbeszélése

Meggyőzés

Példamutatás

A művelődési és a sportolási tevékenység szervezésének elvei

A kollégiumi nevelés felkelti az érdeklődést a kultúra, a tudományok, a művészetek iránt. Természet- és társadalomismeret átadásával, művészeti élményekkel segíti a világban való tájékozottságot. Elősegíti az esztétikai – művészeti tudatosság megjelenését. A kollégium változatos, sokrétű kulturális tevékenységével hozzájárul a magyar és az európai kultúra értékeinek megismeréséhez, elsajátításához és értékeléséhez.

A testi és mentális képességek folyamatos megőrzéséhez és fejlesztéséhez szükséges a megfelelő életritmus kialakítása, az egészséges és kultúrált étkezés, öltözködés, tisztál tisztálkodás, testápolás, a rendszeret belső igénnyé válása, az ehhez kapcsolódó szokásrendszer megalapozása. A tanulók olyan ismereteket, gyakorlati képességeket sajátítanak el, szokásokat tanulnak meg, amelyek segítik őket testi és lelki egészségük megőrzésében, az egészségkárosító szokások kialakulásának megelőzésében.

A gyermek egyéni és életkori sajátosságainak figyelembe vételével szervezzük meg a művelődési és sportolási tevékenységeinket. Odafigyelünk arra, hogy a tanulók részvétele önkéntes legyen, kívánságaik, elképzeléseik érvényesülhessenek.

A tervező–szervező munkába fokozatosan vonjuk be a gyerekeket, hozzászoktatva őket ahhoz, hogy később tudatosan és átgondoltan tudják megtervezni saját művelődésükre, sportolásukra szánt szabadidejüket.

Figyelünk arra, hogy a művelődési tevékenységek igényességet tükrözzenek, és aktuálisan kapcsolódjanak az iskolai tanulmányi munkához, az ünnepekhez, és több műveltségi területet érintsenek. Lehetőséget teremtünk arra, hogy önmagukat kipróbálva a tanuló kreativitása, önbizalma fejlődjön, személyisége kiteljesedjen, meglévő ismeretei bővüljenek.

Az egészséges szervezet harmonikus fejlődését a tanuló rendszeres edzésével segítjük elő. Változatos sportolási lehetőségek szervezésével kívánjuk elérni, hogy a gyermek megtalálja az érdeklődésének, teljesítőképességének megfelelő tevékenységi formákat. Fejlesztik kitartásukat, állóképességüket, küzdeni akarásukat.

A szervező munkánkban nagy jelentőséggel bír a rendszeresség. Ennek érdekében heti egy alkalommal játékos sportfoglalkozáson vesz részt minden gyermek.

Nevelőmunkánkban nagy fontossággal bír a személyes példaadás, a hangoztatott értékkövetelmények és elvek összhangja.

7. A gyermek- és ifjúságvédelemmel összefüggő tevékenység

Kollégiumi nevelőmunkánk gyermek-és ifjúságvédelemmel kapcsolatos tevékenységét a gyermekvédelmi törvény iskolai vonatkozásai határozzák meg.

Gyermekvédelmi tevékenységünk középpontjában a prevenció áll annak érdekében, hogy a gyermek, a család a krízishelyzetig ne jusson el és a gyermek a családjában nevelkedhessen fel.

Ennek érdekében figyelemmel kísérjük a gyermek családjában végbemenő történéseket, változásokat, szociális helyzetét, veszélyeztetettségét.

A gyermekvédelmi munka tervezése a gyermekek szociológiai, társadalmi illetve a hátrányos helyzetből adódó környezeti hatásokra épül.

Szociálpedagógusunk minden tanévben felmérést készít a szociálisan hátrányos helyzetű tanulókról, és segíti a kollégium nevelőit a gyermek-és ifjúságvédelmi munkában.

Feladatok:

- a tanulók intézményes ellátása, az iskola valamennyi szolgáltatásának biztosítása
- a tanulók egészségi állapotának figyelemmel kísérése, rendszeres ellátás biztosítása
- segítségnyújtás a kulturált szabadidő eltöltéséhez az életkoruknak, fejlettségüknek megfelelő rendezvényeken történő részvételhez
- gyors és hatékony intézkedés a gyermeket veszélyeztető helyzetben
- folyamatosan nyomon követni a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett környezetben nevelkedő fiatalok otthoni életformáját, ellátását
- figyelemmel kísérni, hogy milyen kortársceoporthoz kapcsolódik, milyen tevékenységekbe kapcsolódik be
- egészségmegőrző, felvilágosító előadások (pl. drog prevenció, káros szenvedélyek, szexuális életre való felkészítés stb.), esetmegbeszélések kezdeményezése

8. A kollégium hagyományai és továbbfejlesztésének terve

Hagyományok felsorolása:

- tanulók köszöntése névnap és születésnap alkalmából

- klubdélután szervezése
- sportdélután szervezése
- egészségnap szervezése
- havi rendszerességgel közös esti programok (9, 10. évfolyamos fiúk-lányok) klubest, stb.
- iskolai ünnepségekbe bekapcsolódás
- bemutató foglalkozások tartása
- szüreti mulatság, „kolinyító” bulival összekötve
- mikulásnap
- karácsonyi ünnepvárás, közös fenyődíszítés, ünnepi műsor
- télűzés, farsang, kislebél égetés
- nőnap köszöntés
- húsvéti ünnepkör, locsolkodási szokások
- anyák napi megemlékezés
- együttműködés az egyházakkal, hitoktatókkal. Hagyományossá vált az ökumenikus est megrendezése, melyre felekezetre való tekintet nélkül tartanak foglalkozást a hitoktatók. Heti rendszerességgel templomba kísérik a kollégiumi gyerekeket.
- kolizáló buli
-

9. Az iskolával, a szülővel való kapcsolattartás formái

Az iskolával való kapcsolattartás és együttműködés formái

A kollégium nevelési feladatainak eredményes megoldása érdekében rendszeres kapcsolatot tart a szülőkkel, illetve a tanuló törvényes képviselőjével, szülői szervezetekkel (közösségekkel), a fenntartóval, a működtetővel, a kapcsolódó iskolákkal, társintézményekkel, hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű tanuló, valamint veszélyeztetett gyermek esetében a gyermekjóléti szolgálattal, a település – a tanulók nevelésében érintett – intézményeivel, nevelésbe vett gyermek esetén a gyámjával, nevelőszülőjével, civil szervezeteivel, szakmai közösségeivel, érintettség esetén a helyi nemzetiségi önkormányzatokkal, továbbá minden olyan szervezettel, amely a kollégiumi nevelés céljainak megvalósítását elősegítheti.

A pedagógusok, a diákok és a szülők között az együttműködés alkalmazkodási képességet, empátiát, bizalmat, fegyelmet és sok türelmet kíván mindhárom féltől.

Mivel egy területen van az iskola és a kollégium, kapcsolattartásunk az iskola dolgozóival napi szintű. A kollégiumban dolgozó nevelők és az iskola pedagógusai közösen beszélnek meg az aktuális teendőket, és azt, hogy melyik gyereknél mire kell nagyon odafigyelni.

- a gyógypedagógiai asszisztensek mindkét területen állandó feladatokat látnak el munkaköri leírásuk szerint
- a kollégiumi nevelők és a gyermekfelügyelők napi kapcsolata az osztályt vezető pedagógussal, napközis nevelővel
- a kollégium dolgozói rendszeresen közreműködnek az iskolai rendezvényeken, annak színvonalasabbá tétele érdekében
- az iskolai énekkarban, a felnőtt zenekarban a kollégium dolgozói is részt vesznek
- a gyermekfelügyelők segítenek az egyes iskolai rendezvényeken szereplő tanulók betanításában, a műsor gyakorlásában
- együttműködés a nevelőtestülettel, az ott végzett felelős szakmai tevékenység a kollégiumi nevelés eredményességének legfontosabb feltétele
- a speciálisan felmerülő családi, egészségügyi, magatartási problémákat megbeszéli a közvetlen vezetőjén kívül a szociálpedagógussal, tanácsot kér

A szülővel való kapcsolattartás és együttműködés formái

- a gyermekfelügyelők személyes és rendszeres kapcsolatot tartanak a szülővel a kollégiumba érkezéskor, illetve hazamenetelkor
- az ápolónő a tanuló átvételekor megvizsgálja a gyermeket, átveszi a gyógyszereit, tájékozik arról, nem történt-e otthon rendkívüli egészségügyi probléma
- a kollégiumi nevelők meghívják a szülőket jelesebb eseményekre, ünnepekre
- szükség esetén telefonon is tartjuk a kapcsolatot – van, aki rendszeresen érdeklődik hét közben is gyermeke felől

A kapcsolatok kialakításában, gazdagításában és fenntartásában a kollégium nyitott és kezdeményező. A kapcsolattartás helyi szabályozása a jogszabályi előírásoknak megfelelően történik.

10. Egészségnevelési és környezeti nevelési elvek

Az egészségnevelés célja, hogy a tanulók képesek legyenek objektív módon felmérni saját egészségi állapotukat, ismerjék az egészségkárosító tényezőket, azok hatását, elkerülésük módját. El kell érni, hogy alkalmazzák a tanultakat: tegyenek saját egészségük érdekében.

Az egészségnevelés célja:

- betegségek, balesetek elkerülése
- egészség megőrzése, helyes szabadidős szokások kialakítása
- az egészséges állapot megbecsülésére nevelés, a helyes egészségfelfogás kialakítása

Az egészségvédelem kiemelt témakörei:

- az életkorral járó biológiai-, életmódbeli tennivalók;
- a társkapcsolatok egészségi, etikai kérdései;
- az egészségre káros szokások (helytelen táplálkozás, inaktív életmód);
- káros szenvedélyek, drog prevenció;
- az egészséges életvitelhez szükséges képességek, a személyiség fejlesztése;
- az egészségérték tudatosítása.

Egészségneveléssel kapcsolatos programok:

- versenyek, vetélkedők
- egészségdélután
- sportdélután
- felvilágosító, tájékoztató beszélgetések
- szakköri tevékenység
- ismeretterjesztő előadások

A *környezeti nevelés* célja a tanulók ösztönzése saját élő és élettelen környezetük megismerésére, alakítására, védelmére, a környezetet károsító jelenségek felismerésére, az azok elleni tudatos fellépésre.

- Pozitív attitűd kialakítása a mindennapi környezetvédelem iránti tágabb és szűkebb környezetükben.
- Kortárs csoportok közötti kapcsolat elősegítése.
- A kollégiumi közösség külső és belső kapcsolatrendszerének gazdagítása.
- A szabadidő hasznos eltöltésének biztosítása.

Környezeti neveléssel kapcsolatos programok:

- szelektív hulladékgyűjtés
- szakkörök
- vetélkedők, versenyek
- erdei iskola
- esztétikus kollégiumi környezet kialakítása
- kiállítások rendezése

11. A kollégiumi nevelés eredményessége

A kollégium – a szülővel és az iskolával együttműködve – hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló eredményesen fejezze be tanulmányait választott iskolájában.

A tanuló a kollégiumi nevelési folyamat során elsajátítja a társadalomba való beilleszkedéshez és a családi életben, a hivatás gyakorlásában, az állampolgári létben az önálló életvitelhez szükséges alapvető ismereteket, képességeket, értékeket:

- elsajátítja és követi az alapvető erkölcsi normákat;
- képes az egészséges és kulturált életmód kialakítására;
- sokoldalú képzettsége, műveltsége párosul az új ismeretek befogadásának és a folyamatos megújulásnak a képességével;
- kialakul reális társadalomképe;
- rendelkezik az önszerveződéshez, a demokratikus érdekérvényesítéshez szükséges képességekkel;
- tudása versenyképes, önértékelő képességére, szakmai felkészültségére alapozva választ tud adni a szakmai kihívásokra;
- képes az együttműködésre, az emberi kapcsolatok kialakítására és továbbépítésére;
- másokhoz való viszonyában toleráns, empátiával rendelkezik, társadalmi szemléletét a szolidaritás jellemzi;
- ismeri nemzetünk, nemzetiségeink kulturális, történelmi hagyományait.

A kollégiumi nevelés eredményességének értékelésekor figyelembe veendő, hogy a nevelési folyamat milyen kiindulási állapotból, milyen feltételek mellett fejtette ki hatását.

Debreceni Bárczi Gusztáv Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény,
Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium
OM azonosító: 038514
4024 Debrecen, Budai Ézsaiás u. 2.sz.
Email: barczy@barczy-debr.edu.hu Tel.: (52) 349-064

A kollégiumi foglalkozások keret-programterve a tematikus csoportfoglalkozások szervezéséhez és tartalmának meghatározásához

Bevezető

A kollégiumi nevelésben a foglalkozások célja a kollégisták személyiségének, erkölcsi és esztétikai ismereteinek, jellemének, önismeretének, önbizalmának, felelősségvállalásának, közösségi szellemiségének megalapozása, illetve fejlesztése.

A kollégiumi foglalkozások a közösségi kapcsolatok kialakítására, a szociális képességek fejlesztésére, az egyéni tanulási módszerek elsajátítására, a helyes életviteli szokások kialakítására, a tágabb természeti, társadalmi környezetért érzett felelősségre nevelnek.

A kollégiumi együttélésben, a foglalkozásokon és tevékenységekben a kollégisták megtapasztalhatják a másik ember elfogadásának, segítésének és megbecsülésének a fontosságát. Megélhetik az értékek mentén kialakult közösséghez való tartozás biztonságát, mélyíthetik a természeti, történelmi és kulturális örökségünk megbecsülését. Nyitottabbá és elfogadóbbá válnak a hazai nemzetiségek és más népek kultúrája iránt. Felkészülnek a közéleti szereplésre, egyéni és közösségi érdekeik és értékrendjük képviselésére.

A foglalkozások olyan kompetenciákat is fejlesztenek, melyek révén a tanulóknál kialakul az alkalmazkodóképesség, a tolerancia, a konfliktuskezelő képesség. A kollégiumi foglalkozások kiegészítik az iskolák nevelő-oktató munkáját. A középiskolai szakaszban a pályaválasztáshoz, a továbbtanuláshoz, a munkavállalói szerephez, a szakközépiskolában az ágazathoz tartozó szakképesítések megszerzéséhez szükséges képességek, készségek, attitűdök együttes fejlesztése a cél.

A csoportfoglalkozások keretprogramterve nevelési területenként, az adott témakör legfontosabb tartalmi elemei alapján határozza meg a kollégiumi nevelés-oktatás pedagógiai tartalmát. A foglalkozások számát, éves elosztását, tartalmi felépítését úgy kell meghatározni, hogy alkalmazkodjon a tanulók életkorához, a választott iskolájuk típusához.

A kollégiumi nevelés és oktatás a **Nat** kiemelt fejlesztési feladatain keresztül kapcsolódik az iskolai tantervi szabályozáshoz.

1. A tanulás tanítása

A kollégium a foglalkozások és a tevékenységek során támogatást nyújt abban, hogy a tanulók eredményesen fejezzék iskolájukat.

Nagy jelentősége van az egyénre szabott tanulási módszerek elsajátításának, ezzel segítve az iskolai órákra való felkészülést, a jó eredmények elérését, a hátránnyal küzdők felzárkóztatását, a gyermekek tehetségének kibontakoztatását.

A tanulás tanítása, az ismeretszerzést és hasznosítást elősegítő beállítódások kialakítása nagymértékben hatással lesz egész felnőtt életükre, és elősegíti helytállásukat a munka világában.

2. *Az erkölcsi nevelés*

A kollégiumi nevelés során fontos, hogy a diákok megismerjék az alapvető erkölcsi normákat, és ezek a normák beépüljenek személyiségükbe, mindennapi életükbe, tevékenységükbe.

Lényeges, hogy az erkölcsi nevelés a napi élet gyakorlatából, tapasztalataiból vegyen példákat, egyben készítsen fel az elkerülhetetlen értékkonfliktusokra és azok kezelésére.

3. *Nemzeti öntudat, hazafias nevelés*

A kollégiumi foglalkozások lehetőséget biztosítanak arra, hogy a tanulók elsajátítsák azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek megalapozzák a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését. Ennek révén kialakul bennük a szűkebb és tágabb közösséghez való tartozás, a hazaszeretet érzése.

4. *Állampolgárságra, demokráciára nevelés*

A kollégiumban folyó nevelés sajátos pedagógiai eszközei révén elősegíti, hogy a közösségi tevékenységek gyakorlásával a diákok átélhetik annak jelentőségét, hogy mit is jelent a felelős állampolgári részvétel a közügyekben a közösség és az egyén számára egyaránt.

Ez tágabb értelemben sokat segít a nemzeti öntudat erősítésében, és egyben összhangot teremt az egyéni célok és a közösségi jó között.

5. *Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése*

A kollégiumi nevelés elősegíti, hogy kialakuljanak az önismeret gazdag és szilárd elméleti és tapasztalati alapjai.

A közösségi lét, a csoporthoz tartozás, az egymás közötti interakciók elősegítik a reális énkép és az önértékelés kialakulását, melyek a személyiségfejlődés meghatározó elemei.

Mód van a mások helyzetébe történő beleélés képességének kialakítására, mások elfogadására.

Ezek a képességek elősegítik, hogy kulturált közösségi élet alakuljon ki a kollégiumban.

6. *A családi életre nevelés*

A család mint a társadalom alapvető közösségi építőköve különös jelentőséggel bír a fiatalok kiegyensúlyozott személyiségfejlődésében.

A kollégiumnak éppen ezért kitüntetett feladata a harmonikus családi minták közvetítése, a családi közösségek, értékek megbecsülése.

Egymás tisztelete, a másik iránt érzett felelősség, a helyes szexuális kultúra és az erkölcsi értékek kialakítása döntő jelentőségű, melyben a kollégiumi nevelésnek fontos szerepe van.

7. *Testi és lelki egészségre nevelés*

Az egészséges életritmus és életvitel kialakítása, tudatosítása meghatározó jelentőségű a tanulók számára.

A kollégiumban olyan ismereteket, gyakorlati képességeket sajátíthatnak el, olyan szokásokat tanulhatnak meg, amelyek segítik őket testi és lelki egészségük megőrzésében, az egészségkárosító szokások kialakulásának megelőzésében.

A kollégium sportélete nagymértékben hozzájárulhat az egészséges életmód kialakításához és fejlesztéséhez.

8. *Felelősségvállalás másokért, önkéntesség*

A hátránnyal élők iránt érzett felelősség megfelelő módon segíti a szociális érzékenység kialakulását a tanulóknál.

A szűkebb és tágabb környezetünkben ilyen helyzetben élőkért végzett önkéntes feladatvállalás fontos személyiségfejlesztő hatással bír.

Az önkéntes feladatvállalási hajlandóság beépülése, megszilárdítása fontos nevelési feladat: a tudatos, felelősségteljes állampolgári lét alapvető velejárója.

9. *Fenntarthatóság, környezettudatosság*

A mai társadalmi, gazdasági helyzetben kitüntetett szerepe van a természeti környezet megóvásának.

A kollégiumi diáknak meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használja.

Fel kell készíteni őket a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességek és jogok gyakorlására, a környezet védelmét elősegítő tevékenységekre, közös cselekvésekre.

10. Pályaorientáció

A kollégium olyan feltételekkel rendelkezik, melyek a tanulói cselekvések révén biztosítják a képességeik kibontakoztatását, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken és kiválaszthatják a nekik megfelelő foglalkozást és pályát.

A különféle szakkörökön, önképző körökön képessé válhatnak arra, hogy a számukra megfelelő pályaválasztásuk érdekében megtegyék a szükséges erőfeszítéseket.

11. Gazdasági és pénzügyi nevelés

A pénz világának, a helyes gazdálkodás alapvető szabályainak megismerésére a kollégium megfelelő helyet és lehetőséget biztosít a tanulók számára.

Az egyéni és közösségi érdekek jól összehangolhatók a diák-önkormányzati munka révén. Gyakorolhatók a döntés és a felelősség egymásra hatásából adódó helyzetek.

12. Médiatudatosságra nevelés

A társadalmi élet szinte minden mozzanatát áthatják a különféle médiumok.

A diákok kollégiumi nevelésének szempontjából tehát fontos, hogy értsék az új és hagyományos médiumok nyelvét, a társadalom és a média kölcsönös kapcsolatát.

A médiatudatosságra nevelés során a megfelelő értelmező, kritikai beállítódás kialakításának és fejlesztésének meghatározó jelentősége van valamennyi korosztály számára.

1 – 8 évfolyam					
	Tevékenység, tematikus foglalkozás tárgya	Éves időkeret	Célja	Tartalma	Fejlesztési nevelési feladatok
1.	A tanulás tanítása Különböző tanulási technikák és módszerek alkalmazása A megszerzett és elsajátított ismeretek értelmezése, rendezése A könyvtárhasználat rendje és módszerei	4	Nagy jelentősége van az egyénre szabott tanulási módszerek elsajátításának, ezzel segítve az iskolai órákra való felkészülést, a jó eredmények elérését, a hátránnyal küzdők felzárkóztatását, a gyermekek tehetségének kibontakoztatását.	Ismertessük az általánosan elfogadott tanulási módszereket, különös tekintettel a közösségben történő tanulásra. Ismertessük az alapvető tanulási stílusokat, azok sajátosságait, az egyes stílusoknak leginkább megfelelő, hatékony tanulási módokat.	Ismerje meg - és előbb pedagógus segítségével, majd önállóan alkalmazza - a kollégiumi tanulás folyamatában használatos, az életkori sajátosságokhoz igazodó, egyénre, csoportra szabott, hatékony tanulási eljárásokat, módszereket. Tudja szervezni idejét, tevékenységeit. Alakuljon ki megfelelő szövegértő olvasás, sajátítsa el az iskolai követelmények teljesítésére felkészítő tanulási technikákat. Legyen képes a tanultakról rövid tartalmi ismertetést

					készíteni, és erről szóban vagy írásban beszámolni.
2.	Erkölcsei nevelés erkölcsi érzék kifejlődése és szerepe - felelősség- és kötelességtudat - a munka megbecsülése - mértéktartás, együttérzés, segítőkészség	2	A kollégiumi nevelés során fontos, hogy a diákok megismerjék az alapvető erkölcsi normákat, és ezek a normák beépüljenek személyiségükbe, mindennapi életükbe, tevékenységükbe. Lényeges, hogy az erkölcsi nevelés a napi élet gyakorlatából, tapasztalataiból vegyen példákat, egyben készítsen fel az elkerülhetetlen	Mutassuk be az embert, mint értékelő és erkölcsi lényt.	Ismerje az erkölcs fogalmát és szerepét az emberi együttélésben. Legyen tisztában az erkölcs felelősség fontosságával. Képes legyen az életkornak megfelelő erkölcsi választásokra.

			értékkonfliktusokra és azok kezelésére.		
3.	Nemzeti öntudat, hazafias nevelés közösséghez tartozás, hazaszeretet - nemzeti, népi kultúránk értékei, hagyományai - a hazánkban élő nemzetiségek kulturális szokásai, emlékei, jelene - nemzetünk kapcsolódása Európához	2	A kollégiumi foglalkozások lehetőséget biztosítanak arra, hogy a tanulók elsajátítsák azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek megalapozzák a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését. Ennek révén kialakul bennük a szűkebb és tágabb közösséghez való tartozás, a hazaszeretet érzése.	Mutassuk be nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait.	Ismerje nemzeti kultúránk értékeit, hagyományainkat. Váljon nyitottá más népek kultúrája iránt, ismerje meg, hogy Magyarországon milyen nemzetiségek élnek. Életkorának megfelelő szinten ismerje az ország és a magyarság nemzeti szimbólumait. Ismerje meg az adott település kultúrtörténetét, hagyományait, jellegzetességeit.
4.	Állampolgárságra, demokráciára nevelés	1	A kollégiumban folyó nevelés sajátos pedagógiai eszközei révén elősegíti a demokratikus jogállam, a jog uralmára épülő	Ismertessük a demokratikus jogállam működésének alapelveit, az állampolgárság fogalmát és az alapvető állampolgári jogokat.	Legyen tisztában a demokrácia fogalmával, ismerje fel jelentőségét a közösségben, az emberi társadalomban.

	a demokratikus jogállam felépítése - a felelős állampolgári magatartás jelentősége - a demokrácia elvei és gyakorlati megvalósulása - cselekvő állampolgári magatartás és törvénytisztelet		közélet működésének megértését. A közösségi tevékenységek gyakorlásával a diákok átélhetik annak jelentőségét, hogy mit is jelent a felelős állampolgári részvétel a közügyekben a közösség és az egyén számára egyaránt. Ez tágabb értelemben sokat segít a nemzeti öntudat erősítésében, és egyben összhangot teremt az egyéni célok és a közösségi jó között.		Lássa be, hogy a jog a társadalmi élet nélkülözhetetlen szabályozó eszköze. Értse meg az állampolgár és a társadalom együttműködésének fontosságát az egyéni és társadalmi célok elérése érdekében. Értse a kötelezettségek és a jogok egymásra gyakorolt hatását.
5.	Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése az önismeret és társas kapcsolati kultúra - az empátia és mások	1	A kollégiumi nevelés elősegíti, hogy kialakuljanak az önismeret gazdag és szilárd elméleti és tapasztalati alapjai. A közösségi lét, a csoporthoz tartozás, az egymás közötti interakciók elősegítik a reális	Ismertessük az önismeret és a társas kapcsolati kultúra meghatározó jellemzőit.	Legyen képes személyiségjegyeit, tulajdonságait, képességeit felismerni. Értse, hogy tevékenységével tehet közvetlen környezetéért, csoportjáért, társaiért.

	elfogadása - a tudás és tapasztalat jelentősége - társas kommunikáció		énkép és az önértékelés kialakulását, melyek a személyiségfejlődés meghatározó elemei. Mód van a mások helyzetébe történő beleélés képességének kialakítására, mások elfogadására. Ezek a képességek elősegítik, hogy kulturált közösségi élet alakuljon ki a kollégiumban.		Lássa be, hogy szükség van az alapvető magatartási szabályok betartására.
6.	Családi életre nevelés a család szerepe, jelentősége az egyén életében - együttműködés és felelősségvállalás a családban	1	A család, mint a társadalom alapvető közösségi építőköve különös jelentőséggel bír a fiatalok kiegyensúlyozott személyiségfejlődésében. A kollégiumnak éppen ezért kitüntetett feladata a harmonikus családi minták közvetítése, a	Példákon keresztül mutassuk be, hogy a családi élet színtere a családi otthon. - Ismertessük a család szerepét, jelentőségét az egészséges testi és lelki fejlődés kialakulásában. Hangsúlyozzuk az idős családtagokkal való kapcsolattartás, együttműködés és	Ismerje a család szerkezetét, működését, valamint a különféle szerepeket és szabályokat a családi közösségben. Képes legyen felismerni és megfelelő módon kezelni, értelmezni a családban

	- szexuális kultúra - családtervezés - konfliktusok a családban		családi közösségek, értékek megbecsülése. A kamaszkorban kiépülő párkapcsolatoknak is fontos szerepe van a későbbi családi közösség kialakításában. Egymás tisztelete, a másik iránt érzett felelősség, a helyes szexuális kultúra és az erkölcsi értékek kialakítása döntő jelentőségű, melyben a kollégiumi nevelésnek fontos szerepe van.	támogatásuk fontosságát. - Mérjük fel, hogy kinek, mit jelent a család, az otthon.	előforduló különböző konfliktusokat.
7.	Testi és lelki egészségre nevelés egészséges életmód és életvitel - a sport hatása a lelki	2	Az egészséges életritmus és életvitel kialakítása, tudatosítása meghatározó jelentőségű a fiatalok számára. A tanulók a kollégiumban olyan ismereteket, gyakorlati	Ismertessük a rendszeres testmozgás és az egészségtudatosság kapcsolatát, az elhízás és a korszerű táplálkozás, egészséges életmód és életvitel összefüggéseit. - Ismertessük a káros	Legyen tisztában az egészségtudatos életmód jelentőségével. Tudatosuljon és váljon napi gyakorlattá az egészséges életmód és a testmozgás.

	egyensúly megteremtésében és megőrzésében - prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés		képességeket sajátíthatnak el, olyan szokásokat tanulhatnak meg, amelyek segítik őket testi és lelki egészségük megőrzésében, az egészségkárosító szokások kialakulásának megelőzésében. A kollégium sportélete nagymértékben hozzájárulhat az egészséges életmód kialakításához és fejlesztéséhez.	szenvedélyeket, szokásokat, a teljesítménynövelő szerek használatának veszélyeit. - Mutassuk be és a gyakorlatban alkalmazzuk a rendszeres fizikai aktivitás és sport hatását a szervezetre. - Ismertessük az érzelem-, feszültség szabályozás és agresszió megelőzését a sport, a mozgással járó tevékenységek révén.	Ismerje a különféle egészségkárosító szereket és a szenvedélybetegségeket.
8.	Felelősségvállalás másokért, önkéntesség társadalmi felelősségvállalás és szolidaritás - önkéntes feladatvállalás másokért	2	A hátránnyal élők iránt érzett felelősség, és az értük végzett önkéntes feladatvállalás megfelelő módon segíti a szociális érzékenység kialakulását a tanulóknál. A szűkebb és tágabb környezetünkben ilyen	Ismerjük a hátrányos helyzet fogalmát. - Példákon keresztül mutassuk be a társadalmi felelősségvállalás fontosságát, a másokért érzett szolidaritás jelentőségét. - Ismertessük, hogy mit jelent fogyatékkal élni. - A segítő magatartás kifejlődése	Jelölje meg a tanuló személyiségében a szolidaritás érzése. Legyen érzékeny mások helyzete iránt. Alakuljon ki az összetartozás érzése.

	- összetartás és együttérzés		helyzetben élőkért végzett önkéntes feladatvállalás fontos személyiségfejlesztő hatással bír. Az önkéntes feladatvállalási hajlandóság beépülése, megszilárdítása fontos nevelési feladat: a tudatos, felelősségteljes állampolgári lét alapvető velejárója.	érdekében szervezzünk olyan diákkört, melyben beteg, idős emberek élethelyzetén javíthatunk.	
9.	Fenntarthatóság, környezettudatosság a természet és az emberi környezet egymásra hatása - természeti erőforrásaink védelme	2	A mai társadalmi, gazdasági helyzetben kitüntetett szerepe van a természeti környezet megóvásának. A kollégiumi diáknak meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási	Ismertessük, és lehetőségeink szerint mutassuk be a környezetre káros anyagokat és tevékenységeket. - Mutassuk be (pl. természetfilm segítségével) az ember és természet egészséges együttélését.	Váljon érzékennyé környezete állapota iránt és legyen képes a környezet sajátosságainak megismerésére. Tekintse értéknek a természeti és az ember alkotta környezet esztétikumát, fenntartható, harmonikus működését és jöjjön létre benne készítés

	- ipari termelés és a környezet védelme - gondolkodj globálisan, cselekedj lokálisan'		képességükre tekintettel használja. Fel kell készíteni őket a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességek és jogok gyakorlására, a környezet védelmét elősegítő tevékenységekre, közös cselekvésekre.		környezete értékeinek megőrzésére. Fejlődjenek ki benne a harmonikus környezet iránti igények, környezetkímélő életmódhoz szükséges szokások és legyen motivált a környezet védelmét célzó közös cselekvésre.
10.	Pályaorientáció tevékenységek és szakmák jellemzői - különféle életpályák bemutatása - a munka világa és jellemzői	2	A kollégium olyan feltételekkel rendelkezik, melyek az öntevékeny tanulói cselekvések révén biztosítják a képességeik kibontakoztatását, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, megtalálhatják későbbi hivatásukat, kiválaszthatják a nekik	Mutassuk be a különféle szakmákat és a betöltésükhöz szükséges képességeket, adottságokat, ergonómiai elvárásokat. - Önismereti teszt segítségével mérjük fel a tanulók személyiségjellemzőit, érdeklődési körét és ehhez kapcsolódóan a pályaválasztási lehetőségeit.	Tudatosuljon a diákokban a pálya és a személyiség valamint a képességek és az adottságok összhangja. Tudja összehasonlítani az egyes pályák szakmai, ergonómiai elvárásait, jellemzőit.

	- továbbtanulási lehetőségek		megfelelő foglalkozást és pályát.	- Mutassuk be, milyen pályaválasztási dokumentumok léteznek és azok hogyan használhatók. - Ismertessük és gyakoroltassuk az álláskeresés (bemutakozás, interjú, pályázat írás stb.) különböző technikáit. - Mutassuk be, hogy a folyamatos tanulás, az újabb képzettség megszerzése mennyiben segíti a pályamódosítást, és munkanélkülivé válás esetén az újbóli elhelyezkedést.	
11.	Gazdasági és pénzügyi nevelés a gazdaság működésének alapjai	2	A pénz világának, a helyes gazdálkodás alapvető szabályainak megismerésére a kollégium megfelelő helyet és lehetőséget biztosít a tanulók számára.	A helyes családi gazdálkodás bemutatása különféle családszerkezetben. - Példákon keresztül ismertessük, milyen problémák adódhatnak a társadalomban a helytelen	Ismerje meg az ésszerű családi gazdálkodás kialakításának módszereit. Legyen tisztában az otthoni pénzügyi lehetőségekkel, korlátokkal.

	- a családi gazdálkodás - munka, fogyasztás és gazdálkodás - pénzkezelés technikái - vállalkozás és kockázat		Működése egyben megfelelő példát mutat arra, hogy miként kell és szabad a javakkal ésszerűen gazdálkodni, a fogyasztás szerkezetét a lehetőségekhez viszonyítva megfontolt módon kialakítani. Az egyéni és közösségi érdekek jól összehangolhatók a diák-önkormányzati munka révén. Gyakorolhatók a döntés és a felelősség egymásra hatásából adódó helyzetek.	gazdálkodás miatt és ezek milyen következményekkel járnak. - Ismertessük és a lehetőségeknek megfelelően gyakoroltassuk a banki műveleteket (csekk kitöltése, bankkártya használata, pénzáttétel stb.).	Tanulja meg a különféle pénzkezelési technikákat.
12.	Médiatudatosságra nevelés a média társadalmi szerepe	1	A társadalmi élet szinte minden mozzanatát áthatják a különféle médiumok. A diákok kollégiumi nevelésének szempontjából tehát fontos, hogy értsék az új és	Ismerkedés a hagyományos médiával a különféle folyóiratokon, kiadványokon keresztül. - Az elektronikus médiák (internetes ismeretterjesztő	Tudjon különbséget tenni a médiatartalmak között. Ismerje a reklám szerepét, jelentőségét, előnyeit és veszélyeit.

	- a reklám és a fogyasztás összefüggése - a médiatartalmak és a valóság összefüggése - az internet használatának szabályai, a helyes etikai magatartás és felelősség - a számítógép, az internetfüggőség veszélyei		hagyományos médiumok nyelvét, a társadalom és a média kölcsönös kapcsolatát. A médiatudatosságra nevelés során a megfelelő értelmező, kritikai beállítódás kialakításának és fejlesztésének meghatározó jelentősége van valamennyi korosztály számára.	oldalak, e-book stb.) használatának gyakorlása. - Reklámok céljainak, hatásainak bemutatása különféle (pozitív és negatív) példákon keresztül. - Jogsabályok, etikai előírások ismertetése a hagyományos média és az internet használat esetében. - Gyakoroltassuk különféle ismeretek hozzájutásának módjait az internetes keresők segítségével. - Az adatbiztonság szabályainak, megteremtési lehetőségeinek ismertetése. - Az internet- és játékküggőség kóros hatásainak bemutatása.	Tanulja meg hatékony módon és megfelelő mértékben felhasználni a számítógép és egyéb online média nyújtotta lehetőségeket.
--	---	--	--	---	---

Kollégiumi tematikus terv- 9. évfolyam

Tevékenység, tematikus foglalkozás tárgya	Éves időkerete	Célja	Tartalma	Fejlesztési nevelési feladatok
A Tanulás tanítása	3 óra	Az egyénre szabott tanulási módszerek el-sajátítása, a jó eredmények elérése, gyermekek tehetségének kibontakoztatása.	Ismertessük az általánosan el-fogadott tanulási módszereket, különös tekintettel a közösségben történő tanulásra.	Sajátítsa el és legyen képes alkalmazni a hatékony tanulási techn
Az erkölcsi nevelés	2 óra	A diákok megismerjék az alapvető erkölcsi normákat, és ezek a normák beé személyiségükbe, mindennapi étevékenységükbe.	Erkölcsi érzék kifejlődése és szerepe. Mutassuk be az embert, mint értékelő és erkölcsi lényt.	Lássa be az erkölcsi felelősség fontosságát.
Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése	1 óra	A közösségi lét, a csoporthoz tartozás, az közötti interakciók elősegítik a reális énkép és az önértékelés kialakulását, melyek a személyiségfejlődés meghatározó elemei.	Ismertessük az önismeret és a társas kapcsolati kultúra meghatározó jellemzőit.	Ismerje meg az emberi kapcsolatok létrejöttét elősegítő, illetve gátló személyiségvonásokat.

Debreceni Bárczi Gusztáv Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény,
Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium
OM azonosító: 038514
4024 Debrecen, Budai Ézsaiás u. 2.sz.
Email: barczy@barczy-debr.edu.hu Tel.: (52) 349-064

Családi életre nevelés	1 óra	A harmonikus családi minták közvetítése, a családi közösségek, értékek megbecsülése..	Ismertessük a család szerepét, jelentőségét az egészséges testi és lelki fejlődés kialakulásában.	Ismerje a különféle szerepeket és szabályokat a családban.
Nemzeti öntudat, hazafias nevelés	2 óra	A tanulók elsajátítsák azokat az ismereteket, amelyek megalapozzák a hazafias érzést, a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését.	Mutassuk be nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait.	Ismerje a demokratikus állam működésének főbb elemeit (választási rendszer, helyi önkormányzat, törvényhozás, kormány, igazságszolgáltatás).
Állampolgárságra, demokrácia nevelés	2 óra	A demokratikus jogállam, a jog uralmára épülő közélet működésének megértése.	Ismertessük a demokratikus jogállam működésének alapelveit.	Ismerje a demokratikus állam működésének főbb elemeit.

Kollégiumi tematikus terv- 10. évfolyam

Tevékenység, tematikus foglalkozás tárgya	Éves időkerete	Célja	Tartalma	Fejlesztési nevelési feladatok
A Tanulás tanítása	2 óra	Az ismeretszerzést és hasznosítást elősegítő beállítódások kialakítása nagymértékű hatással lesz egész felnőtt életükre.	Ismertessük az általánosan elfogadott tanulási módszereket.	A tanuló - pedagógus segítségével legyen képes a számára legalkalmasabb módszereket kiválasztani.

Debreceni Bárczi Gusztáv Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény,
Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium
OM azonosító: 038514
4024 Debrecen, Budai Ézsaiás u. 2.sz.
Email: barczy@barczy-debr.edu.hu Tel.: (52) 349-064

Az erkölcsi nevelés	2 óra	Lényeges, hogy az erkölcsi nevelés a napi élet gyakorlatából, tapasztalataiból vegyen példákat.	Példákon keresztül utaljunk az erkölcsi értékek és az erkölcsi érzék kialakításának jelentőségére az emberi kapcsolatokban.	Gyakorlati és iskolai tapasztalatai, ismeretei révén ismerje fel a morális helytállás jelentőségét.
Nemzeti öntudat, hazafias nevelés	2 óra	A tanulók elsajátítsák azokat az ismereteket amelyek megalapozzák a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbe	Történeti előadásokon keresztül alakítsunk ki pozitív attitűdöt a településhez, az országhoz, a nemzethez.	Tudatosuljon a közösséghez tartozás, a hazaszeretet fontossága.
Állampolgárságra, demokráciára nevelés	2óra	Mit is jelent a felelős állampolgári részvétel a közügyekben a közösség és az egyén számára egyaránt.	Szerepjátékokon keresztül értessék meg a cselekvő állampolgári magatartás és a törvényesség jelentőségét.	Legyen tisztában a jog szerepével a társadalmi életben.
Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése	1 óra	A közösségi lét, a csoporthoz tartozás, az egymás közötti interakciók elősegítik a reális énkép és az önértékelés kialakulását, melyek a személyiségfejlődés meghatározó elemei.	Mutassuk be a kulturált társas kapcsolatok, a helyes egyéni és közösségi élet szabályait.	Legyen tudatában, hogy a gondosan kiválasztott és mély emberi kapcsolatok mennyire értékesek az emberi együttélésben.
A családi életre nevelés	2 óra	A harmonikus családi minták közvetítése, a családi közösségek, értékek	Mérjük fel, hogy kinek, mit jelent a család, az otthon.	Ismerje a különféle szerepeket és szabályokat a családban.

Debreceni Bárczi Gusztáv Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény,
Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium
OM azonosító: 038514
4024 Debrecen, Budai Ézsaiás u. 2.sz.
Email: barczy@barczy-debr.edu.hu Tel.: (52) 349-064

		megbecsülése.		
Testi és lelki egészségre nevelés	2 óra	Az egészséges életritmus és életvitel kialakítása, tudatosítása.	Ismertessük a káros szenvedő szokásokat, a teljesítménynövelő szerek használatának veszélyeit	Ismerje fel az egészséget fenyegető tényezőket, a szenvedélybetegségeket, ismerje ezek megelőzésének módjait.

Kollégiumi tematikus terv- 11. évfolyam

Tevékenység, tematikus foglalkozás tárgya	Éves időkerete	Célja	Tartalma	Fejlesztési nevelési feladatok
A Tanulás tanítása	2 óra	Az ismeretszerzést és hasznosítást elősegítő beállítódások kialakítása nagymotivációval, hatással lesz egész felnőtt életükre, és helytállásukat a munka világában.	Gyakoroltassuk az iskolai követelmények teljesítésére felkészítő tanulási technikákat.	Tudjon szelektálni a megszerzett ismeretek, információk között.
Az erkölcsi nevelés	2 óra	A kamasz fiatalok esetében különösen jelentős, hogy segítsen számukra választ találni erkölcsi kérdéseikre, az esetleges problémáikra.	Irodalmi, történelmi személyiségek életén keresztül ismertessük a különböző erkölcsi választásokat és értékeljük	A diák képes legyen megfelelő erkölcsi választásokra.

Debreceni Bárczi Gusztáv Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény,
Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium
OM azonosító: 038514
4024 Debrecen, Budai Ézsaiás u. 2.sz.
Email: barczy@barczy-debr.edu.hu Tel.: (52) 349-064

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés	2 óra	A tanulók elsajátítsák azokat az ismereteket, amelyek megvalósítják az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek megalapozzák a közösséghez való tartozást, a hazaszeretetet és a hazánkban élő nemzetiségek kulturális szokásait, emlékeit, jeleneit.	A tanuló ismerje fel a közösségi összetartozást megalapozó közös értékeket.
Állampolgárságra, demokrácia nevelés	2 óra	A nemzeti öntudat erősítése, és egyben összhangot teremtése az egyéni célok és a közösségi jó között.	A diák értse meg az állampolgár és a társadalom együttműködésének fontosságát az egyéni és társadalmi célok elérése érdekében.
Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése	1 óra	A mások helyzetébe történő beleélés képességének kialakítására, mások elfogadására.	Életkorának megfelelő választékosan legyen képes a társas kommunikációra.
A családi életre nevelés	2 óra	A kamaszkorban kiépülő párkapcsolatoknak is fontos szerepe van a későbbi családi közösség kialakításában.	Tudatosuljon a családalapítás, családtervezés, a helyes párkapcsolat és felelősségvállalás fontosságáról.

Kollégiumi tematikus terv- 12. évfolyam

Tevékenység, tematikus foglalkozás tárgya	Éves időkerete	Célja	Tartalma	Fejlesztési nevelési feladatok
---	----------------	-------	----------	--------------------------------

Debreceni Bárczi Gusztáv Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény,
Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium
OM azonosító: 038514
4024 Debrecen, Budai Ézsaiás u. 2.sz.
Email: barczy@barczy-debr.edu.hu Tel.: (52) 349-064

A Tanulás tanítása	2 óra	Hasznosítást elősegítő beállítódások kialakítása elősegíti helytállásukat a munka világában.	Könyvtárlátogatással segítsük el, hogy megfelelő módon használja a könyvtár nyújtotta ismeretszerzési lehetőségeket.	Alkalmazza a tanulást segítő hagyományos és modern eszközöket használja a könyvtárat.
Az erkölcsi nevelés	1 óra	A kamasz fiataloknak segítsen választ találni erkölcsi kérdéseikre, az esetleges problémákra.	Ismertessük fel a diákokkal az erkölcsi kérdéseket felvető élethelyzeteket.	Gyakorlati és iskolai tapasztalatai, ismeretei révén ismerje fel a morális helytállás jelentőségét.
Nemzeti öntudat, hazafias nevelés	1 óra	Sajátítsák el azokat az ismereteket, megalapozzák közösséghez való tartozást, a hazaszeretet érzését.	Ismertessük általában az Európát, az Európai Unióhoz való tartozás jelentőségét, történeti alapjait.	Váljon nyitottá más népek kultúrája iránt.
Állampolgárságra, demokrácia nevelés	1 óra	A nemzeti öntudat erősítése összhangot teremtsen az egyéni célok és a közösségi jó között.	Cselekvő állampolgári magatartás, törvénytisztelet jelentősége.	Képes legyen belátni a kollégiumi diák-önkormányzat jelentőségét a kötelezettségek és a jogok gyakorlása során.
Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése	1 óra	Kulturált közösségi élet alakuljon ki a kollégiumban.	Csoport előtti megméréstetés révén segítsük elő a pozitív énkép kialakítását.	Váljék természetessé benne a másik ember személyiségének tisztelete és megértése.

Debreceni Bárczi Gusztáv Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény,
Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium
OM azonosító: 038514
4024 Debrecen, Budai Ézsaiás u. 2.sz.
Email: barczy@barczy-debr.edu.hu Tel.: (52) 349-064

A családi életre nevelés	3 óra	Egymás tisztelete, a másik iránt érzett felelősség, a helyes szexuális kultúra és az erkölcsi értékek kialakítása.	Ismertessük a helyes szexuális kultúra jellemzőit és jelentőségét a férfi-nő kapcsolatban.	Ismerje meg a helyes szexuális kultúra jellemzőit és kialakításának jelentőségét a párkapcsolatokban.
--------------------------	-------	--	--	---

Debreceni Bárczi Gusztáv Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény,
Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium
OM azonosító: 038514
4024 Debrecen, Budai Ézsaiás u. 2.sz.
Email: barczy@barczy-debr.edu.hu Tel.: (52) 349-064

Diabéteszes tanuló speciális ellátási eljárásrendje

Érvényes: 2023. szeptember 1-től

Kovács Anikó Gyöngyi
igazgató

Eljárásrend célja

Magyarországon egyre több 18 év alatti cukorbeteg él. Döntő többségük ún. teljes inzulinhiányos, 1-es típusú cukorbeteg, aki egész életében rendszeres inzulinadásra szorul.

Ezért minden köznevelési intézményben dolgozó pedagógus, és a nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatott számára fontos feladat felkészülni a cukorbeteg gyermekek fogadására, ismerni mindennapjaikat és a diabétesz kialakulásának korai tüneteit, melyek felismerésével akár életveszélyes állapotot előzhetnek meg.

A *nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény* 2021. szeptember 1-jétől hatályos módosítása értelmében az 1-es típusú diabéteszrel élő gyermekek és tanulók esetében az óvoda, valamint az iskola 1–8. évfolyamán az érintett intézmény gondoskodik a napközbeni alapvető speciális ellátásról: a vércukorszint szükség szerinti méréséről, valamint – szükség esetén, orvosi előírás alapján – a szülővel, törvényes képviselővel történt egyeztetést követően, az előírt időközönként a szükséges mennyiségű inzulin beadásáról.

Ezen feladatok ellátását a jogszabályban meghatározott intézményi kör az iskolaorvos és védőnő, vagy a megfelelő szakmai továbbképzést elvégző, *pedagógus vagy legalább érettségi végzettséggel rendelkező, nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatott személy* révén biztosíthatja:

„62.§ (1a) A nevelési-oktatási intézmény, többcéltű intézmény vezetője a 14 évnél fiatalabb 1-es típusú diabéteszrel élő gyermek, tanuló részére abban az időtartamban, amikor az óvoda, az általános iskola, a fejlesztő nevelést-oktatást végző iskola, a kollégium, a hat és nyolc évfolyammal működő gimnázium vagy a szakgimnázium ötödik-nyolcadik évfolyamán az intézmény – beleértve az ilyen köznevelési alapfeladatot ellátó többcéltű intézményt is – felügyelete alatt áll, az 1-es típusú diabéteszrel élő gyermek, tanuló szülőjének, más törvényes képviselőjének kérelmére, a gyermekkori diabétesz gondozásával foglalkozó egészségügyi intézmények szakmai iránymutatása alapján az (1b)–(1e) bekezdés szerinti speciális ellátást biztosítja.

(1b) Az intézmény vezetője a pedagógus vagy érettségi végzettséggel rendelkező, nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatottja számára az (1a) bekezdés szerinti esetben és módon előírhatja

a) a vércukorszint szükség szerinti mérését,
b) szükség esetén, orvosi előírás alapján, a szülővel, más törvényes képviselővel,
a megadott kapcsolattartási módon egyeztetve, az előírt időközönként a szükséges mennyiségű inzulin beadását.

(1c) A nevelési-oktatási intézmény vezetője az (1b) bekezdés szerinti feladat ellátását

a) olyan pedagógus vagy legalább érettségi végzettséggel rendelkező, nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatott személy útján biztosítja, aki a hivatal által szervezett, a feladat ellátásához kapcsolódó ismeretekről szóló szakmai továbbképzésen részt vett, és aki a speciális ellátásban való részvételt vállalja, vagy

b) iskolaorvos vagy iskolavédőnő útján biztosítja.

(1d) A szülő, más törvényes képviselő az (1a) bekezdés szerinti kérelmét az Eütv.

15. § (5) bekezdésével összhangban megtett formában nyújtja be.” (1.számú melléklet)

Cukorbetegség fogalma, típusai

A cukorbetegség, vagy más néven a diabétesz a cukoranyagcsere zavara, tünete az emelkedett vércukorszint. Pontosabb meghatározás szerint olyan komplex anyagcserezavar, melynek középpontjában a szénhidrát-anyagcsere eltérései vannak, de a kórfolyamat érinti a zsír- és fehérje-anyagcserét is. Több típusú diabétesz van. Gyerekekre döntően az 1-es típusú cukorbetegség jellemző.

- 1-es típusú diabétesz autoimmun betegség: ebben az esetben a hasnyálmirigy nem termel inzulint, így külsőleg kell bevinni a szervezetbe. Kialakulásának pontos oka nem ismert.
- 2-es típusú diabétesz: (sajnos manapság az iskolás korosztályban is egyre inkább jelentkezik) a szervezet termel ugyan inzulint, de vagy nem eleget, vagy az nem tud megfelelően hasznosulni. Kialakulásában erős genetikai tényezők mellett szerepet játszik a túlsúly és a mozgásszegény életmód.

Gyermekekori diabétesz tünetei

A gyermekkorban jelentkező cukorbetegség tünetei is hasonlóak a felnőttkorban jelentkezőkhöz, általában a tünetek specifikussága miatt könnyen felismerhető a diabétesz. Cukorbetegség fő tünetei:

- erős szomjúságérzet
- gyakori vizeletürítés
- nehéz sebgyógyulás
- ólmos fáradtság, bágyadtság, rossz közérzet
- fogyás, ennek ellenére nagy étvágy, állandó éhségérzet
- acetonos lehelet

Cukorbeteg mindennapok

Gondoskodni kell arról, hogy a gyerek iskolájában mindenki ismerje azokat a feltételeket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a gyermek biztonságban legyen.

A pedagógus kötelessége, hogy a cukorbeteg gyermeket akár tanórán is:

- kiengedje a mosdóba,
- biztosítsa, hogy folyadékhoz jusson,
- megengedje, hogy megmérhesse a vércukrárt,
- engedje, hogy beadhassa magának az inzulint,
- engedje, hogy ehessen, akár tanórán is.

A diabéteszes gyermek ellátása terén elsősorban a szülő határozza meg a feladatokat a pedagógus számára. Közösén tervezik meg a napi rutint, hogy milyen felelősségi köröket és feladatokat vállaljon fel a pedagógus. (2. számú melléklet: A cukorbetegség ellátási terve)

Cukorbeteg gyerekek ellátása

- Első lépés az egyedi napirendjük megismerése és betartása.
- Második lépésként fontos megérteni, hogy a napirend módosítása milyen keretek közt lehetséges, a napirend egyes pontjainak be nem tartása milyen következményekkel jár.
- Végül fontos tudni, hogyan lehet megelőzni és felismerni a vészhelyzeteket, mi a teendő ezekben a helyzetekben.

Feladatkörök

Szülő, gondviselő

Gondoskodik az eszközökről és az inzulinról, amelyek szükségesek a cukorbeteg tanuló ellátásához.

Megadja a vészhelyzeti elérhetőségeket, amelyeket váratlan helyzetekben használni lehet.

Megadja a diák étkezési rendjét.

Jelzi az iskolának, ha változik az ellátási terv.

Iskolai dolgozók

A tanév elején egyeztetik a szülőkkel/gondviselővel a cukorbetegség ellátási tervét.

Egyeztetnek a szülőkkel a gyermek napirendjéről.

Ellenőrzik a szülők/gondviselők elérhetőségét.

Megállapodnak arról, hogy milyen esetben kell értesíteni a szülőket/gondviselőket. Segítik a cukorbeteg gyermeket az iskolában.

Lehetővé teszik, hogy a megbeszélrt időben megmérhesse a gyermek a vércukorszintjét.

Lehetővé teszik, hogy a gyermek biztonságos helyen adhassa be az inzulinját. Felismerik az alacsony és a magas vércukorszint jeleit és tüneteit.

Megtanulják, mit kell tenni a gyermekkel, ha alacsony vagy ha magas a vércukorszintje.

Gondoskodnak arról, hogy az alacsony vércukorszintű gyermeket mindig felügyelje valaki, ne maradjon egyedül.

Szabad hozzáférést biztosítanak vízhez és a mosdóhoz.

Tanuló

Szól a tanárnak, ha leesik, vagy felmegy a vércukra.

Szól a tanárnak, ha rosszul érzi magát.

Amennyiben képes rá, elvégzi a vércukormérést és beadja magának az inzulint a kezelési tervnek megfelelően.

Magával viszi a cukorbeteg-felszerelését az iskolába.

Van nála gyorsan felszívódó szénhidrát arra az esetre, ha leesne a vércukorszintje.

Fontos információk

- Normális vércukorszint tartomány: 3,9-10 mmol/l között

- 3,9 mmol/l alatti inzulinérték vészesen alacsony (LO) (hypoglikémia, „hipó”) –teendő: azonnal a szülővel egyeztetett mennyiségű, gyorsan felszívódó szénhidrátot kell adni (1-2 dl gyümölcslé, pár szem szőlőcukor, néhány db keksz), ha erre nincs lehetőség, mert a gyerek eszméletét veszítette, Glucagon beadása szükséges.

Tünetek: mintha részeg lenne, hirtelen fáradtság, koncentráció-zavar, gyengeség, bizonytalanság, sápadtság, remegés, verejtékezés.

Alacsony vércukorszint gyanúja esetén a gyereket tilos magára hagyni!

- 10 mmol/l feletti inzulinérték magas (hyperglikémia) – teendő: szülővel egyeztetni beavatkozás szükségességéről, aukormentes folyadékfogyasztás, esetleg testmozgás javasolt.

Tünetek: megnövekvő szomjúságérzet, gyakori vizelési inger, fáradtság, rossz közérzet, viszkető bőr.

Magas vércukorszint esetén a vér ketonszintjét is ellenőrizni kell. Ha a vércukorszint és a ketonszint is magas, azonnali kórházi ellátás szükséges! Ketoacidózis leggyakoribb tünetei: hányinger, hányás. Tehát ha egy 1-es típusú cukorbeteg hány, nem tud folyadékot fogyasztani, azonnal kórházba kell kerülnie!

- 15 mmol/l feletti inzulinérték nagyon magas (HI) – Azonnal egyeztetni a szülővel a korrekcióról!

Inzulin hasfalba, combba, felkar külső felszínébe adható be.

Anafilaxia tájékoztató és ellátási terv köznevelési intézmények részére

A) Anafilaxia felismerése

Az anafilaxia egy életveszélyes állapotot előidéző túlérzékenységi reakció. Tünetei a legkülönbözőbbek lehetnek, az enyhe bőrpírtól egészen az életveszélyes anafilaxiás sokkig. Mivel ritka esetben akár súlyos, életveszélyes következményei is lehetnek, létfontosságú az anafilaxia mielőbbi felismerése és a szükséges lépések gyors megtétele.

Annak megállapításához, hogy a köznevelési intézményben gyermeknél anafilaxiás rosszullét áll-e fenn, az alábbi, jellemző előzményeket és tüneteket szükséges először ellenőrizni:

1. Ha ismerten allergiás gyermek a rá tudottan veszélyes anyaggal érintkezett (ilyen ételből evett, vagy ismerten rovarméreg allergiás gyermeket megcsípett a rá veszélyes rovar)
ÉS

- HIRTELEN légúti vagy légzési tünete (nehézlégzés, rekedtség, nyálzás, esetleg nyelési nehezítettség), vagy
- HIRTELEN keringési tünete (elgyengülés, ájulás közeli állapot, vagy ájulás) lépett fel;

VAGY

2. KÉT szervrendszert érintő, HIRTELEN fellépő tüneteket tapasztalnak olyan gyermeknél, aki tudottan nem allergiás:

- bőrtünetek (test szerte csalánkiütés, ajak-, szemhéjdagadással vagy anélkül)
- légúti vagy légzési tünetek (nehézlégzés, rekedtség, nyálzás, esetleg nyelési nehezítettség)
- keringési tünetek (elgyengülés, ájulás közeli állapot, vagy ájulás)
- gyomor-bél rendszeri tünetek (erős hasi görcs, ismétlődő hányás, hasmenés),
és a felsoroltak közül bármely kettő együttesen lép fel.

Amennyiben bizonytalan a helyzet megítélésében, hívja a mentőket telefonon **(104 vagy 112)** és mondja: anafilaxia!

B) Anafilaxia ellátása

Az anafilaxia azonosítása és ellátása alapvetően egészségügyi szakember feladata, és megfelelő felkészültséget igényel. Ezért a legfontosabb, hogy haladéktalanul kérje szakember, mindenekelőtt a mentőszolgálat segítségét ilyen esetben.

Ugyanakkor előfordulhat olyan helyzet is, hogy helyben, a köznevelési intézményben jelenlévő, a gyermekekre felügyelő vagy erre egyébként kiképzett pedagógusnak, nevelő-oktató munkát segítő dolgozónak vagy egyéb munkatársnak kell segítenie, a mentésirányító telefonon nyújtott segítségével, a mentőegység kiérkezéséig.

Az alábbiakban néhány pontban összegeztük, mit kell tenni anafilaxiás rosszullét esetén:

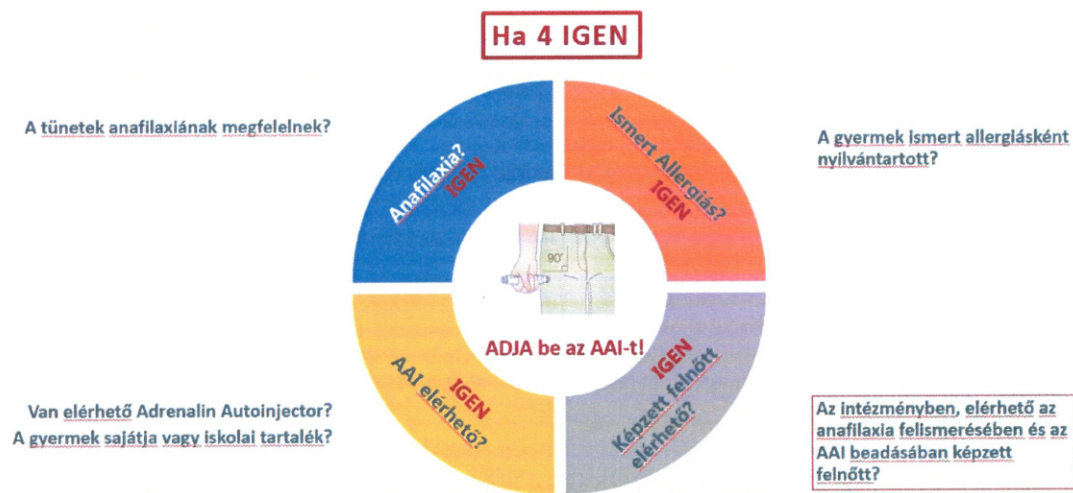
1. Fektesse le a gyermeket, illetve kifejezett nehézlégzés esetén hozza fülülő helyzetbe, esetleg felpolcolt alsó végtagokkal!
2. Ha már előfordult anafilaxiás rosszullét miatt a gyermeknél van orvos által felírt gyógyszer, hívja a mentőket telefonos segítségért **(104, 112)** és mondja: anafilaxia!

3. A fent leírt tünetcsoportok valamelyikének megjelenése esetén, ha a mentőszolgálat Önnel beszélő munkatársa javasolja, a gyermek combjába, a comb középső szakaszának elülső-oldalsó részébe adja be a gyermeknek előírt és nála lévő injekciót, ez 12 éves kor alatt (30 kg alatti testsúly) 150 ug-os, 12 éves kor felett (30 kg feletti testsúly) 300 ug hatóanyag tartalmú (utóbbi felnőtteknek is való) injekciót.

Az autoinjektort 10 másodpercig tartsa a combhoz nyomva!

5. Ha még nem került rá sor, hívja a mentőt a helyszínre, majd értesítse a szülőt/gondviselőt!

Iskolai akcióterv Anafilaxia esetén!

Ha bármelyik kérdésre a válasz NEM, először hívja a mentőket vagy a 112-t!

AAI: adrenalin autoinjector

C) Megtévészítő, de nem anafilaxiás helyzetek

Több esetben fordult már elő, hogy nem állt fenn valós anafilaxiás helyzet, azonban egyes megtévészítő tünetek alapján sor került az injekció alkalmazására. Ez akár felesleges kockázatokat is okozhat az érintett gyermek számára. Ezért fontos a mentők mielőbbi értesítése és egészségügyi szakember bevonása.

Tipikusnak mondható, NEM anafilaxiás helyzetek lehetnek a következők:

- Ha ismertén asztmás gyermek fullad pl. testnevelésórán (Adja neki a nála lévő inhalátort!)
- Ha elájul az iskolai rendezvényen a sok állástól (Fektesse le, itassa meg!)
- Ha csalánkiütés társul lázas betegséghez (Hívja a szülőt!)
- Ha erős hányingere van, vagy gyomorrontás miatt hány a gyermek (Hívja a szülőt!)
- Ha lázas és gyenge (Csillapítsa a lázat, fektesse le és hívja a szülőt!)

Készült a Belügyminisztériumban, a Magyar Allergológiai és Klinikai Immunológiai Társaság (MAKIT) Anafilaxia munkacsoportja és az Egészségügyi Szakmai Kollégium Klinikai Immunológiai és Allergológiai Tagozata szakmai anyagának felhasználásával

Budapest, 2023.

Debreceni Tankerületi Központ

Dr. Vántus András Istvánné
szakmai vezető részére
tankerületi igazgató h.
hatáskör gyakorlója nevében és megbízásából

Nyilatkozat

Kovács Anikó Gyöngyi a Debreceni Bárczi Gusztáv EGYMI, Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium igazgatója nyilatkozom, hogy a 2023/2024-es tanévben módosított Pedagógiai Program a Debreceni Tankerületi Központ, mint fenntartóra többletkötelezettséget nem ró.

Debrecen, 2023. 08. 30.

Tisztelettel:

Kovács Anikó Gyöngyi
igazgató

